This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

ANNOTATIONES

IN INTERPRETES PAVLI AEGINE
TAE CHRISTOPHORO ORO
SCIO AVTHORE.

Nunc primum in lucem editæ ac ſumma diligentia excuſæ.

UNIVERSIDAD CENTRAL
BIBLIOTECA

Venetijs in officina Lucæantonij Iuntæ.
M. D. XXXVI.

. ens IHS . Xps . filius dei
Viuj - mi fi ad Jutor - amen

REVERENDISSIMO ET ILLVSTRI PRAESVLI D. Francisco bouadilæ episcopo Caurienſi Chriſtophorus Oroſcius. S. D.

APud græcos magis q̃ cæteras gentes, à prima origine, excultam medicinã, manifeſtũ inde eſt præſul illuſtriſſime: quod ex clariſſimis græcor̃ viris eius artis vetuſtiores ſcriptores celebrant, Pythagoras, Empedocles, Democritus, & huius diſcipulus τῶν ἀλόγων Hippocrates, Ariſtoteles, itẽ & Galenus, atq; alij cõplures ex ſapientiæ profeſſoribus: vt negare nemo poſſit, ſicut philoſophiã, ita medicinam & oẽs ingenuas diſciplinas à græcis literis ortum habuiſſe: quæ tñ multis tẽporibus, noſtra hac regione, ꝑpter irruptiones & vaſtationes gorticas, in nocte denſiſſima latuere. Et quod magis dolendum eſt: nunc ẽt cum in Italia, Germania, & Gallia, indies reflorẽſcant & in lucem reuocentur, ſola Hiſpania græcanicæ literaturæ obliuionẽ quandã & ignorationem habet. Inde profecto euenit: vt quemadmodũ aliarũ optimar̃ artium, ſic ẽt medicinæ ſolidam & expreſſam effigiem nullã tenea-mus, vmbrã & imagines ſequamur. Omniũq; artium fructuoſiſſima, barbaror̃ fecibus obliterata ab omnis antiquæ bonæq; literaturæ rudibus, & ob id hoſtibus, tracker. relictis. n. λιποφώτοις iter agunt διὰ πεδίων ἀδοδίας καὶ πλανῶν χαλεπὰς cũ barbaris. cũ quibus in maximarũ rerũ ignoratione verſari: atq; in miſerandis erroꝝ fluctibus volutari malunt, quã ſine pertinacia quod magis verũ ſit exquirere. Nec eſt quod negligentiã ſuam excuſent, quod magna interpretum vbertate & copia, græcam medicinam latine loquentem liceat audire: turpe enim eſt & reprehenſione digniſſimũ, alienis cernere oculis, quæ ipſe poſſim meis inſpicere: ac ex vnius aut alterius interpretis negligentia & imperitia, in humanæ vi-tæ ſalute periclitari. Hac preſertim ætate, qua interpretes ſunt nõ pauci, qui quid ſtudia referre poſſint ſolum quærentes, oſtentationes aut quæſtus cã alienæ artis ſcriptores tanta temeritate & negligentia interpretanſ: vt ex græcis bonis auctoribus, latinos faciant nõ bonos: hinc innumeri naſcunt errores, ac circa ægros miſeræ ſniæ; cõcertationes hinc, medicoꝝ tã variæ tãq; diſcrepantes ſniæ, & ſectarum factiones, hinc demũ tranſlationũ tanta diuerſitas & ipſaꝝ inter ſe repugnantia: vt legentiũ animi in cõtrarias partes diſtracti prodigioſas interꝓtationes cõminiſcanſ. Inter oẽs tñ auctores, Pauli ægineꝫ tæ fortuna merito deploranda eſt, interꝓtẽ nacti germanicũ, qui variatis nõnunq̃ magno cũ humanę vitę diſcrimine remedijs, ꝑcio quaſi cõductus fuiſſe videſ, vt totũ librum partim falſis, partim obſcuris, & ambiguis implerer. deceptus & medicæ diſciplinæ ignorantia, vitioſo codice, & feſtinata nimiũ ſuæ interꝓtationis editione. Nos volumen mendis tm̃nõ obſitũ repurgare, ac è veteribus exẽplaribus germanã ſcripturam eruere q̃ diligentiſſime conati ſumus, collatis item veter̃ auctor̃ ſcriptis Galeni preſertim & Oribaſij, à quibus in operis huius procemio teſtaꝫ Paulus accepiſſe ſe omnia: atq; ea ſolũ eius interpretis errata collegi, quæ nõ ſuſtinebã eẽ cõſcius mihi diſſimulanti: quod vitæ ac ſaluti humanæ, maximo eſſe periculo arbitrarer. quæ q̃ ſint grauia, magis ex interpretationis germanicæ contentione q̃ ipſa per ſe cognoſci poſſunt, nec dubitamus alia deprehẽdi poſſe, quæ nos prætermiſerint: nõ enim integrũ & perfectum opus pollicemur: multa tñ conſilio nobis ipſi tranſire permiſimus, cũ quod leuiora, tum ẽt quod nõ animo calũniandi, nõ ambitione, aut maledicendi ſtudio, nõ venãdæ gloriæ cupiditate: ſed ſolũ vt vtilitati publicę, vitę vſuiq; mortalium cõſuleremus, negotiũ tã difficile ſuſceperamus: nec tñ dubitamus ex his qui λόγους ἀκαταβλήτους amant, & χειλιδόνιον μουσᾶσι vitriligatores ſo-re plurimos & Ariſtarchos qui laborem noſtrum calumnienſ: qui me animi cæcũ appellent quod videar λόγων φιλάλλων, quippe qui oĩum diſciplinaꝝ hanc exiſtimant inuriliſſimã: qui demũ cum nihil ꝑbent, niſi quod ab ipſis poſſit intelligi: ꝓter modeſtiam & humanã ciuilitatem, vt ex obtrectatione alienæ ſcientiæ gloriã ipſi aucupenſ, famæ meæ, quantum illi poterunt, domi, in publico, & apud magnates detrahent. Damnent igitur Celſum, Scriboniũ, Aurelianum, Ciceronem, Plinium, Fabiũ, Plinium Secũdum, qui à græcis literis, taquã à bonarum artium theſauro, liberalem oẽm doctrinam, elegantiam, ac græcorum verboꝝ vim, in romanum ſermonem tranſſere magno opere conati ſunt: quiq; eas ad ſuam vtilitatem cum latinis cõiunxiſſe fatentur. Equidem meã ignorantiam & inſcitiam cum tot ſummis auctoribus moderatius feram: quoꝝ æmulari exopto cæcitatem & imperitiam: ac tandẽ hoc vnum me cõſolabitur, quod ſciam: Homerũ qui omnibus eloquẽtiæ partibus exemplum & ortũ dedit, ſuos homeromaſtigas habuiſſe Zoilum & Daphidam. ac aduerſus Theophraſtum virum tanta eloquentia prædituꝫ, vt nomẽ diuinum inde aſſequeretur, ſcripſiſſe etiam fœminã. Has igitur annotationes tuo nomini dicaui reuerendiſſime præſul: quod inter nobiliſſimos, literarum bonarũ ſtudio & doctrina cõſpicuus eſſes, candidiſſimis moribus, mira ingenij promptitudine & acrimonia, & vtriuſq; linguæ peritia & eruditione eximia. Quæ ſi tibi probantur, barbaros iſtos λογιστὰς καὶ λαβρότερος τέχνης cum vniuerſo ſophiſtarum cætu nihil moror: te enim duce ac defenſore κατὰ πάντων ἴχνη παγκρατίζειν. Vale, Salmanticę, calendis Martij Anno ab orbe redempto. M. D. XXXIII.

Diuerſitas inter præm. Doctri. & literæ ſeptem am.

OROSCIVS LECTORI. S.

NOn me latet fore optime lector, vt hic noſter in Paulum labor in varias reprehenſiones incurrat. Nam cũ poſt Albani torini vnam, Guinterij andernaci alterá trãſlationẽ, hoc aſſumere mihi videor, vt neutram ſatis probem. Erũt ſcio permulti qui pleno ore inſtiturum ſtatim dãnent, nõnulli qui mirentur, plurimi qui oleum & operã me perdidiſſe credãt. Hic qm̃ cum duplici hominum genere eſt eruditis & ineruditis res in vniuerſum agit. ineruditos (eos preſertim qui inuidi ſunt) quia dãnant ſemper quod ignorant κὰι βασκαίνουσι τὰ μὴ ἐπιστοὶς ἐφικτὰ, ne ſutor vltra crepidã moneo, hoc; iſtis ſatisfacio, quo d nõ illis ſcribo. Doctis vero quærentibus num ſatis prudẽter facere videar, cum iſthæc in vulgus edo, paulo altius rõ reddẽda eſt, cum ſtudioꝝ vitæq; meæ, tum etiam cõſilij quo nũc ducor. Albanus torinus vir (vt mihi qdẽ videtur) doctus, ſed parum in vertendo Paulo feelix, primus eum é græco in latinũ tranſtulit: in cuius traductionẽ cum primũ incidi, qm̃ in plerisq; fidem, in plurimis diligentiam deſideraui. fieri aũt nullo pacto poteſt, vt nõ dicas quid nõ probes eius à quo diſſentias, nõ equidem pertinaciter cõcertaturus, ſed vt iuſte (quod Cicero philoſophis dignum ait) reprehendẽ, magis aũt publicæ ſtudioꝝ vtilitatis gratia hoc negocij cõtinuo ſuſcepi, vt locos notarẽ quibus ille vertẽdis, vel negligentius ſe geſſerat, vel Pauli mentẽ minus aſſequebat, atq; iam inde, neq; vllum remiſi tempus, neq; me reſpexi, donec operi ſummam manũ impoſuit: & ſelectoꝝ auctoꝝ lectione cõfirmans, & doctiſſimi præceptoris mei Pinciani codicibus adiutus, Paulit æginetę altero, Oribaſij altero, vtriuſq; manuſcriptis antiquiſſimiſq; & multæ fidei. Interea dum ꝓpter prælioꝝ inopiam, qua hiſpania vel maxime abũdat, librũ alibi imprimendum curo: ſic me infirma valetudo corripuit, vt ne nũc quidem ſatis reſtituta ſim, tot ẽterea res repente circũuallarunt vnde emergi nõ potuit: tam multa impedierunt, quæ adhuc expedita nõ ſunt, vt neceſſario à propoſito interim declinarem, dum tẽpus eſſet quo his curis vacuo, cœptum cõſilium & renouare & perficere liceret. Dabiẽ id iam & à valetudine ac cæteris quæ obſtiterãt expeditior factus, hoc vnũ agebam vt Venetijs, liber cuderetur, eratq; res ἐπ' ἀῶτὸς φασὶν ἄκμὴς cũ Guinterius andernacus (vt de ſe iudiciũ facit) de re medica & melioribus literis benemeritus, Paulum latinitate donatum ad nos trãſmiſit hoc (ſi nominis tantũ, nõ etiã publicæ vtilitatis cauſa elaboraſſem) quo modo accepiſſem: quãtum de fortuna mea quererer, quæ tam multa conatibus meis obiecerat impedimenta, vt cum rem cõfectam iam arbitrarer, nũc vel plurimum metuendum mihi eſſet, neſi non ex toto, at certe in partem noſter fruſtraretur labor. Verum longe aliter mihi accidit, nam cum in principio propoſuiſſem, quam maxime ſcilicet veſtris cõmodis inſeruire, tantum abeſt vt moleſte tulerim vt etiam gauiſus ſim, eam mihi dari cõditionem qua (cum obeſſe nõ poſſem) ſtudijs plus aliquanto prodeſſem. q̃ putaram. Circũſpectis itaq; rebus omnibus, rationibusq; ſubductis, ſummam hanc feci cogitationum, in his quæ apud Albanũ notaueram, duoꝝ alterum neceſſe, vt aut mecum cõueniret, aut ab illo ſtaret Andernacus, neutrum tanti eſſe vt à ſpe deciderem, futurũ, & ſi vtriuſq; foret, noſtra vt maximo eſſent fructui. ex Andernaco vero (qñ & ille homo erat) aliquid colligi poſſe, cuius te lector ip ſe admonerem. Proinde quãta maxima potui cura, diligentia, atq; ſtudio, illius trãſlationẽ obſeruãs, quod cõiceceram, re ipſa certiſſimum expertus ſum, nam & cõuenit mecum, & cũ Torino aliquãdo ſentit, & in pleriſq; ille labitur. In his ergo (video enim fructũ harũ annotationum me oſtendere oportere, quo eoꝝ error eripiatur qui nos imprudenter facere credunt) quæ à nobis annotantur, ſi qua erũt quibus cum altero cõueniemus (nã cũ vtroq; nunq̃) hoc te iuuerimus vt opinamur, nõ parum, quod & probatos & grauiſſimos auctores citamus in teſtes, & fundamẽta ita emendationibus iacimus, non hoc tantũ quod tranſferimus, ſed viuis rõnibus, antiquiſſimiſq; exemplaribus, vnde quid potiſſimũ ſequare, melius quàm è muta (vt ita dicam) tranſlatione petes. Porrò in quibus vtriuſq; iacere dicimus q̃uis (vt aiunt) ne Hercules quidem cõtra duos, tamẽ te amice lector & oro & obteſtor, vt prẽiudicata ratio nihil veritati noceat, & vt exacte cõſideratę, penſatis omnibus, ita demum iudices: ſic fiet vt ſi plus apud te æqui quàm iniqui ratio valeat, & nos minus temerarij ob editionẽ, & ipſa editio non in fructuoſa videatur. Bene vale lector & fruere. Salmanticæ. xvj. Calen. Nouemb. Anno à Chriſto nato. M. D. XXXIII.

Quæ in his caſtigationibus ex Dioſcoride adducũtur: ex diuiſione,
& interpretatione Marcelli Virgilij citamus.

Index multorum quæ græce latinéue toto hoc opere enarrata sunt.

Α

Ἀγωνία 32
ἀδρὸς 24
ἀδρόπεπες ibidem
ἄεμμι 32
ἀκρατόμελι 56
ἀλοσία 14
ἀμφιμβραὺς 27
ἀναεάμασις 46
ἀντλημα 37
ἀντλοῦσθαι ibidem
ἀρίχομαι 43
ἀπόδεες 5
ἀποβρεγμα 45
ἀπόζιμα 45
ἀποκρίσις 41
ἀποκρίνεσθαι 41
ἀποκρούεσθαι 44
ἄπτας 54
ἀπτυχισμένε ἕδατι 122
ἀπόχυμα 86
ἀρρεὶς 36
ἀρτυμα 34
ἄσπα 8
ἄσπι 8
ἀστβεσις 86
ἀτάθεος 8
ἄτεμος 61
ἀτεφῶ 61
αὐθημερὸν 73
αὐλίνημα 45
αὐρέγκλα 54
ἀφυλλοπτικὸν 80

Β

Balani 55
Braſſica 3
Bullire 34

Γ

Γλιχὼ 16
γλυγὺ 4
γλυκίχυμος 20

G

Galeni loci 9.12.13. 16.24.25.20.

Δ

Δακτύλιον 62
διάβρωσις 46
δι' αἵματον 75
διακαρύον 50
διαξέω 30
διὰ τρίτου 85
διαφορὴν 44
διαχωρίζεσθαι 41
διαχεόμαι 80
διαψύχειν 87
δύσκωμις 37
δυσκιθέμαντος 24

D

Dioſcoridis locus 74

Ε

Εγκάθισμα 57
ἐγκαθίζεσθαι 57
ἐγκάμινος 42
ἐλκόδης 6
ἐλκόδρυον 6
ἐλκόδρυδα 6
ἐκκρίνεσθαι 41
ἐκνιτρῶσαι 35
ἔλεος 57
ἔλυ 57
ἐμβολὴ 88
ἐμπλάσσειν 81
ἐμπλάττειν 81
ἐνεῖναι 55
ἐνείμενος 55
ἐξαυχίζειν 85
ἐξαυχίζεσθαι 85
ἐσθιέμεν 57
ἐπαγωγὴ 29
ἐπάντλησις 37
ἐπιβρέχειν 32
ἐπιφυκὸς 44
ἐποτώτο 80
ἐπιφορὰ 44
ἔρχμὸς 49
ἑρέσσε 48
ἐυδιοίκητος 8
ἐύσκιρος 9
εὔχυμος 20
ἐφημέρα 27
ἔψημα 17.44

E

Exercitij vſus 5
Exanthemata 82

Η

Ημιπλαγὰς 42

H

Hiceſion 57
Hermolai errata 80.78
Hyæna 48
Hydrelæon 39
Hydromalum 52

Ι

ἰὰς 19
ἰδρὼς 19
ἰκτὶς 58
ἴκτερος 58
ἰχὼρ 37

I

Iacobi de parti. err. 49.
Inducere 81

Κ

Καθιστὴρ 43
καθυπερίζειν 43
καθύποβολὴ 45
κακόχυμος 20
κάπνος 45
κάρος 39
καρδιακὰ 39
καρπὸς 19
κατάντλησις 72
κατακένται 33
κατακλίσεις 53
κατάκρασις 9
κατάγματα 80
κάχρως 32.65.72
κι, 36
κίτρα 2
κορίεσον 48
κόριον 48
κόρις 45
κρᾶμα 15.74.
κριοὶ 56
κρῶτωνες 45
κυκεὼν 58
κύπτος 1
κώνωπια 60
κῶνος 51
κῳνῷ 36

C

Catapotia 33
Cataracta 47
Catheter 43
Chiacum 46
Copi errata 1.3.4.5 6.7.8.9.10.11.12 13.14.15.16.17.

Λ

Λιφαιμόσαι 49

L

Laurentiani errata. 12.13.
Leoniceni errata 24. 25.
Lepyriæ 25
Linacri erratum 9.

Μ

Μαράινω 87
μέλικη 54
μι, 36
μίμαιδα 12
μῦθος 61

M

Macerare 34
Marcelli erra. 55.65 75.76.77.78.80. 86.

INDEX

Medicerũ errata 22.51.
Melea 54
Melicrides 68
Morbus regius 58
Morbus arquatus 58
Myrrha minnæa 85
Meſuæ errata 40

Z

Ζαλεῖον 52
Ζαρὸν 48
Ζυσὸς 37

O

Ὀπὸς ἀλιγοφίρος 15
οἶνος κικραμένος 15
οἶνος ἰσχυρὸπικτος 15
οἶνος ὀινώδης 15
ὀμφάκινον 53
ὀμφάκινον 20
ὀνηρόπεον 8
ὀνηρογμὸς 8
ὀνυχίζειν 85
ὀνυχίζεσθαι 85
ὀξάλμη 72
ὀπὸπάνα 63
ὀρνίδια κατοικίδια 81
ὄσον οὔπω 21
ὅτι μὴ 52

Π

Πάδος 41
παρακμὴ 32
παραλυσις 42
πάρεσις 42
περίστασις 42
παρὰ πλάσσειν 84
περίνασσειν 62
περίψυξις 28
πίλημα 61
πτυάλισμα 16
πλυθρικὸς 72
πολύσαρκος 9
πόνος 74
πρωτόσακτον 45
πρὸς τὰ ὦδῖνας 34
προσφόρειον 33
προσφορίδιον 33
προσφορὰ 33
πύρνος 37
πυρὸν 44

P

Panchryſos 45
Paſſum 4
Pauli ęgine. lapſus 77
Phalangia 73
Pica 2
Pix brutia 86
Proteſtactum 86

P

Ῥίγος 28
ῥυπαρὸς ἄρτος 16
ῥυγμυχασμὸς 46

R

Ruellij errata 80.78.
115

Rhus 72.104

Σ

Σαῶσι 1
σίραιον 17
σκιλιτθάσι 72.81.
σπάδι 87
σαφύλιος 58
σωαίζω 37
συσίλλειν 39
συσολὰ 39
χίσις 49
σρόβιλος 37
σφίκλη 51.72

S

Simonis Ianuenſis errata 54
Smilax 75
Spatha 87
Stacte 88
Suffuſio 47

T

Τίλμος 50
τίπουος 86
τρακτὸν 65
τριφυλλον 1
τύφη 34

T

Taurus 62
Taxus 75
Troglodytes 56
Thymion 75
Tragi duo 78
Typhe 34
Typhodes 25

Υ

Υαῶσι 48
ὑγροπάσσα 67
ὑδαρὴς 15
ὑδαρὲς 15
ὑδατώδης 15

V

Vgonis Senẽſis errata 22.28.
Ventoſitaris cãæ 59
Vnguis roſarũ 85
Vinũ aminnæũ 88

Φ

Φθάνω 75
φρίκη 28

Χ

Χόνδρος 75
χρυσίτης 66

Ψ

Ψαθυρὸς 16
ψαμμισμὸς 57
ψακαζὸς 17
ψύχω 87

Ω

Ὠμόγαλα 55
ὠμοτριδὶς 20

FINIS.

ANNOTATIONVM IN INTERPRETES PAVLI AEGINETAE CHRISTOPHORO OROSCIO AVTORE LIBER.

UNIVERSITEIT GENT BIBLIOTHEEK

VVM fœminas vtero gerentes, eiusmodi magna ex parte casus affi/gent, corporis fere totius redundantiarum moles, iugis vomitus, spu/tatio, erosiones stomachi, & horror deniq; cibi, opere omnino precium me facturum arbitror si suppetias quibus eis subueniatur, scribere ag/grediar.

¶ Commemorat Paulus hoc primo capite ea quę à cõceptu ad par/tum prægnantibus eueniunt τῇ συμπιπτόντων πάσις κυοῦσαις ὑπεδὴ τῶπος μάλισ᾽ ἐναχλῆ τὸ πᾶδισώδεσ ἠ σωιχῶδες ἡμῶν. verbũ τὸ πᾶδισώδεσ vertit inter/pres: corporis fere totius redũdantiarũ moles: ego dixissem: & redũda/tio stomachi, nã σώδεσ idem est quod πεφάσιται teste Hesychio. Tum ẽt quoniam ijsdem remedijs utitur Paulus advomitus curationem, & ité huius accidentis quod verbum πᾶδισώδεσ significat: vt patet ex verbis sequentibus τῶπος πάντας τοῦ πᾶ/σισώδεσ καὶ τὸν ἡμῶν ἰᾶμασι ἰσίν. i. hæc omnia redundationis stomachi, & vomitus remedia sunt: Ma/nifestum autem est non esse eadem medicamina vomitus, & abundantię excrementoꝝ, immo peni/tus contraria: hoc.n. medicamentis purgantibus, illud restringentibus curari debet. Item, neminem habemus auctorem qui inter grauidarum accidentia, cõmemoret hanc totius corporis redundantiã in excrementis: sed stomachi redudationem quam Aristo. vij. de histo. al'ium cap. iiij. nauseã uocat. Ἐπὶ δὲ ναυτίωι ἠ ἐμέτοι λαμβάνουσι τὰς πλήσας. i. Nauseæ item & vomitus plurimas infestant. Actius lib. xiiij. c. viij. de accidentibus grauidarũ πλάδος σομάχου καὶ ναυτία. i. stomachi imbecillitas & nausea. Pli/nius historiæ naturalis lib. vij. cap. vj. redundationem stomachi uocat: A conceptu (inquit) decimo die dolores capitis, oculoꝝ vertigines tenebraeq; fastidium in cibis, redũdatio stomachi indices sunt hominis inchoati, Orib. lib. v. ca. pri. ἐπιπδὴ τῶπος μάλισ᾽ εὐέχλη, τὸ πᾶδισώδεσ καὶ σωιχῶδες ἡμῶν. i. quan/doquidem hæc prægnantes maxime infestare solent, redundatio stomachi & vomitus continuus. Aliaq; infinita pene sunt veterũ auctorum testimonia, quę inuenire diligentioribus facile erit. Decet hominem ut opinor codex impressus, in quo verbum illud πᾶδισώδεσ per duplex. σ. habetur τῶπος πάντας τοῦ πᾶδισσώδεσ καὶ τοῦ ἡμῶ ἰάματος ὄδη: cum per simplex. σ. sit scribendum ex exemplari scripto & Oribasio loco allegato: In quoq; etiam verboꝝ tralatione offendit vertens: quippe hęc omnia tũ su/perfluitatum saburram, tum crebram quoq; uomitionem, non dico cõpescere, sed etiam arcere cõsue uerunt. Dicturus fuit vt modo docuimus: quippe hæc omnia redundationis stomachi & vomitus remedia sunt. ¶ In hũc errorem ne incideret Copus basiliẽsis, in tralatione huius primi libri: satius esse ducit hanc falebram transilire, omissa interpretatione verbi πᾶδισώδεσ, & in eodem capite.

3 ¶ Forinsecus autem præcordijs œnanthem, syluestris punici florem balaustiũ trifolij dic. n. κύπρου interpretor (aut smyrnij comam). Pro κυπίσου vertit, trifolij: æquiuoca appellatione miscẽs simul duo trifolij genera, alterum a' græcis τρίφυλλον dictum, a' latinis trifolium acutum odoratumq; alterq; qđ κύπρος dicitur & romani vocant, trifolium maius auctore Dioscoride. li. iij. cap. de trifolio & lib. iiij. cap. de cytiso. quod posterius de quo sic agitur a' latinis etiam cytisus vocatur: vt est apud Columell'. lib. vij. cap. vltimo. & Plinium lib. xiij. cap. xxiij. Dicendũ itaq; fuit: & cytisi & smyrnij comam; græce καὶ κυπίσου καὶ σμυρνίου κόμην. & ibidem.

4 ¶ Præcordiorumq; quod è molliore lana' conficitur sœpamon.) Nihil ex his magis q̃ ex græcis po/terunt latine legentes colligere καὶ τῷ σκιπάζειν ὑποχόνδριον ἔριον μαλακῷ. i. & tegendo præcordia molli lana. ¶ In quos etiam errores & quidem grauius incidit Copus, hæc.n. Pauli verba ἔξωθεν δ᾽ αἰνασ/θῶμ καὶ βακλώσιον, καὶ κυπίσου καὶ σμυρνίου κόμην, καὶ μαράθρου σπέρμα κοινῶτα ἠ ὧς αὖ μίσγον ἐέλαιος μετὰ φοινίκων καὶ οἰ νου παλαιοῦ κατεπλάσεσ τὸ πᾶδικάρδιον sic transfert. Mane vero præcordijs cataplasma imponere oporter, ex œnanthe, balaustio, cytiso, myrrha, gũmi, fœniculi semine nec refert vtrũq; miscere volue/ris, aut cum vino veteri & palmulis, aut solidum siceũq; præcordijs adhibere. In primis.n. deceptus vocum similitudine pro ἔξωθεν. i. foris: legit ὕωθεν. i. mane, reclamantibus græcis codicibus & Orib. lib. v. cap. primo. à quo omnia hæc ad verbum sunt excripta. Peccauit itẽ quoniam pro σμυρνίου. i.

Err. Copi

Aristot.

Aetius

Plinius

Oriba.

Err. Copi

Dioscor.

Plinius

Err. Copi

Orib.

Err. Copi.

Dioſco. ſmyrnij herbę de qua Dioſco. li. iij. cap. lxxij. & Gale. viij. de medi. ſimpl. facultatibus, & Theophr.
Gale. ix. de plantarum hiſtoria: qui tamen non ſmyrnium ſed hippoſelinum vocat) tranſtulit myrrha, de-
Theophr. ceptus etiam uocum vicinitate: quod autem σμυρνίου. i. ſmyrnij ſit legendum, patet magno omnium
Oriba. exemplarium conſenſu: & ex Oriba. libro. v. cap. primo. Preterea κόμμι .i. comam, transfert: gum-
Err. Copi mi: deceptus eadem vocum ſimilitudine: nam legendum κόμμι non κόμμι, ex exemplariū græcorum &
Orib. Oribaſij teſtimonijs liquet: adſtipulante etiam Actio li. xiiij. ca. viij. de vomitu & nauſea pgnantiū
Actius in hæc verba βοηθεῖ δὲ ἐξαίφνης οἰναρίοις καὶ βακκάρεως καὶ σμυρνίου κόμμι καὶ μαράθρου σπέρμα .i. Confert au-
Err. Auicē. tem foris cœnanthe, & balauſtium, myrthi, & ſmyrnij comā, & fœniculi ſemen. ¶ Ex hoc Pauli lo-
co facile erit Auicennę erratum emendare. vigeſima prima tertij. r. ſecūdo. cap. quarto. De appetitu
prægnantis, & polypodium quidem (inquit) exiccatum, conuenit appetentibus iutū ex eis quæ om-
nia (quod facile erit legentibus cognoſcere) ex Paulo in hac parte ad verbū fere deſumpta ſunt: Con
ſtat tamen, in hoc auctore amylum ſiccum legi, non polypodium exiccatum καὶ ἄμυλον ἐηρὸν μᾶλλον δὲ
αὖ τοῦτο σωίγκασι τὰς ἐμουσας γιὰ ἐπίθεν ὡς οὐ τῇ καλουμένῃ κίττῃ. & amylum ſiccum quod maxime cō
Orib. ſert his quæ terra veſci appetunt: vt in morbo qui pica dicitur. Orib. item lib. v. cap. primo iiſdē ver-
Pica bis amylum ſiccum laudat, non polypodium. Illud obiter annotandum morbum qui a romanis, pi
κίττα ca, a græcis κίττα dicitur: varium eſſe appetitum in mulieribus, circa ſecundum aut tertium a conce
Actius ptu menſem: quod non poteſt fœtus omne quod in vterum nutrimenti cauſa defertur abſumere: cō
geſtisq; ob eam cauſam in ſtomacho varijs & vitioſis humoribus, ſit vt os ſtomachi grauidarū pra
ua qualitate afficiatur: vnde varios & abſurdos cibos appetunt: puta terram, vel lapides, cretā, vel ex
tinctos carbones, acida item, & acerba, nonnunquam acria: vnde appellationem hanc hic morbus in
uenit: ob varietatem pennarum quæ in pica aue conſpicitur: vel quod huic malo ſæpenumero ſit ob
noxia, vt cenſent Orib. & Paulus. in quarto tamen a conceptione meſe quieſcit hic appetitus: par
tim quod vomitione vitiati humores expurgantur: partim quod concoquūtur: vtpote exiguum ali
menti tunc ſumente muliere ob faſtidium, partim etiam quod iam fœtus alimēto plurimo indiget,
& vitioſi ſimul aliquid attrahit cum ſanguine. Actius lib. xiiij. cap. viij. alias appellatiōis huius mor
bi cauſas reddit, his verbis: τὸ πεῖν. βαμβάκια συμβαίνει τοῖς κυούσαις πάσαις κίττα ὀνομάζεται ἐκ μεταφορᾶς δέ
νέας τινὸς ζώου οὕτως λεγομένου, ἕλκοντι ὥσπερ καὶ ποικίλαις φάττυγομένου. τινὲς δὲ φασὶ ἐκ μεταφορᾶς τοῦ φυτοῦ κίττου
λεγομένου, πρὸς πλικομένου δι᾽ ἀκρίβειαν φυτοῖς τοῖς περατυχοῦσιν. i. Circa fm a cōceptu meſem affectus qui
dam in prægnantibus fit, qui citra dicitur. i. pica: ſumpta metaphora ab aue quadam quæ pica di
citur, quæ alias diuerſe ac varie cantat. Quidam tamen dicunt ex metaphora plantæ quæ cittos
Gale. .i. Hedera dicitur, quæ diuerſis plantis in quas incidit contexitur. Plura dicerem ſed hæc alieno loco
Ariſt. ſatis multa: qui copioſius de hoc morbo alia velit cognoſcere: legat Galenum quarto de cauſis ſym
Actius pto. Ariſtot. vij. de hiſtor. animalium. cap. quarto. Actium præallegato loco. Alexandrum aphrod.
Err. Auicē. ſecundo problem. & interpretem Ariſtophanis in comœdia cui titulus veſpæ & in pace. ¶ Eſt & ali
ud Auicēnæ erratum code capite: cuius verba ſunt: & de medicinis appetitui conferentibus eſt om
ne in quo eſt ſtipticitas cum caliditate ſubtili ſicut virga paſtoris decocta cum vino & ſucco eius.
Quæ omnia ex hoc Pauli capite exſcripta: miſcet & confundit: prædicta ſiquidem remedia contur
bationi ſtomachi conferunt, & prægnantium nauſeæ nō deiectioni appetitus: Nec ariſtologia cum
Pau'us virga paſtoris decoquenda eſt: ſed anethum. Pauli verba ſunt ὡς δὲ φάρμακον πολυγόνου μὲν τὴν πόαν ὕ
Orib. δωρ ἑφθὸν πεῖν καὶ ἀνήθου ὁσαύτως: hoc eſt quantum vero ad pharmaca attinet: decocta polygonij radix
in aqua bibatur, ſimiliter & anethum. Orib. lib. v. cap. primo. Confirmat idem iiſdem verbis: quę ne
bis eadem lector legat omittimus. Cui etiam lectioni ſuffragatur lectio arabica, ex Andreæ belluñē
Err. Auicē. ſis caſtigationibus: in hæc verba: ſicut virga paſtoris cum anetho bibatur decoctio eius. ¶ Nec mul
Paulus to poſt ſequitur aliud Auicēnę erratum: Ariſtologia (inquit) ante cibum & poſt ipſum. Pro ariſtolo
gia, legendum eſt rha ponticum, auctore Paulo in hoc loco καὶ τῆς πωντικῆς ῥίζης καλεῖται δὲ ὑπὸχοριάς ἔσε
τῶνπε καὶ τῶι πῶ σίτου καὶ πρὸ τοῦ σίτου λαμβανόμενη. i. & radix pontica quæ ab incolis rha vocatur. Hæc enim
Orib. ante cibum & poſt ipſum aſſumi debent: ſunt eadem Oribaſio lib. v. cap. primo. & Actius libro. xiiij.
Actius cap. viij. πολυγόνου ἀφέψημα πινόμενον καὶ ἀνήθου ὁμοίως καὶ ῥέου πωντικοῦ καὶ νεαρὸ σπάχνος ἀπὸ βρεγμα. i. Bibitur
decoctum polygonij & anethi, & rha pontici, & ſpicæ nardi dilutum, comprobat id lectio arabica ex
bellunenſe, his verbis: & raued ante cibum & poſt ipſum, de quo parum ſumatur: Quibus locis mi
ſerum eſt quantū a vero ſenſu omnes Auicēnæ interpretes deuiarint ridiculas interpretationes quę
rentes, & infra.

¶ Eſcæ porrō deſiderium exercitationes & longiuſculæ peregre profectiones reſtituunt). Vitioſe ſ
in codice impreſſo habetur ὦσιτοι δὲ καὶ οἱ πόνοι καὶ αἱ μακροτέραι ἀποδημίαι. Lego ex ſcripto exemplari &
Actius Actio libro. xiiij. cap. viij. ὄφελοι. i. vtiles etiam ſunt labor & longior peregrinatio: ſunt. n. hæc reme
Err. Copi dia affectus illius qui pica dicit, non faſtidij ciborum: labitur & hoc in loco Copus: & Andernacus
Err. Ander ille. n. vertit: cibi appetentiā inducunt labor & longior perigrinatio; hic vero, cibi facit appetentiam
nacus labor & longior peregrinatio; & infra.

¶ Aduerſus

6 ¶ Aduersus pedum tumores præsentissimà cum vtilitate solastrum quam anthyllidem vocant in aceto maceratam,& brassicæ latioris folia.) Græce πρὸς δὲ τὰ οἰδήματα τῶν ποδῶν ἐξαίρετα ἀδόιλιν οὖ ὄξει βεβρεγμένῳ ὠμοῦ καὶ φύλλα κρόμβης πλατέως. Interpres legit πλατέως vt sit adiectiuum nomẽ dictio ni κρόμβης coniunctum: quæ in hunc modum interpretatur: & brassicæ latioris folia. Manifestum tñ est, auctore Dioscoride. lib. ij. cap. iij. tres esse solum species brassicæ. alia n. est sariua, alia agrestis, alia ma rina: cui cæteri omnes herbariæ medicinæ scriptores consentiunt, neq; vsquam de brassica latiori fit mentio. Nos credimus dictionem illam πλατέως aduerbium esse quod significat, latè: vt sit sensus: folia brassicæ supra pedum tumores esse imponenda secundum latitudinem foliorum. Orib. li. v. ca. j. καὶ φύλλα κρόμβης πλατέως ὠφέλιμα. i. & folia brassicæ, quæ tamen secundum latitudinem imponantur. Aetius lib. xiiij. cap. ix. κακῶν δὲ καὶ ἀδόιλιν οὐ ὄξει βεβρεγμένῳ ὠμοῦ μετὰ φύλλων κρόμβης ὠφελιμίων πλατέως. i. optimum autem est solastrum in aceto maceratam illigare, foliis brassicæ secundum latũ superimponitis: qua in parte errauit & Andernacus, vertens: item folia brassicæ latioris: & Copus itẽ qui prædicta verba transfert: pedum tumores magnifice discutit anthyllis in aceto macerata. & brassicæ latioris folia. ¶ Nec alienum à proposito erit Auicẽnæ erratum annotare vigesimaprima certij. r. ij. c. vij. in curatione tumoris pedum in prægnantibus: emplastrẽtur (inquit) pedes cum folijs caulis, & liniantur cum vino mixto cum aceto, aut cum decoctione citri aut cum decoctione chimoleę. Manifestum autem est ex Paulo in hoc loco, & Oribasio li. v. cap. j. & Actio lib. xiij. cap. ix. pedũ tumores ex chimolea aceto diluta illiniendos esse: non ex decoctione chimoleæ: quod & Halyabb. confirmat primo pract. cap. xix. his verbis: & rama chimoleæ si dilitemperetur in aceto, & cataplasmetur eo pes proderit: Serapio trac. v. cap. xxxiij. & kimula quãdo ponitur cum aceto & illinitur. Liburij; ad hanc rem auctores arabes testes citare, quo magis manifestus sit Iacobi de partibus error, qui credit præceptum ab Auicenna vt pedes cum decocto chimoleæ illiniantur. ¶ Ibidem etiam in tralatione Andernaci legimus: Recte etiam mala medica, quæ citria alias dicũtur aque incocta pedibus admouentur græce ὠγαθὸν δὲ καὶ τῶν μηδικῶν καλουμένων μήλων ἄδηλον καὶ κιτρέα καλοῦσιν ἐνιόντας εὖ ὕδατι κατὰ νίζειν τοὺς πόδας. i. Profunt etiam mala medica quę citria dicuntur, lauandis pedibus incocta: vt sit sensus: lauandos esse pedes ex citri decocto. quam lectionem Auicẽna confirmat vigesimaprima. 3. t. 2. cap. 7. & liniantur cũ decoctione citri: Labitur tamen in hac re Copus qui transfert medica quoq; mala quæ & citrea dicuntur in aqua cocta veliter pedibus adhibentur.

Dioſco. Braſſica Orib. Aetius Err. ander. Err. Copi. Err. Auicẽ. Paulus Oriba. Actius Hailyabb. Serapio. Err. Iacobi Err. Ander. Auicenna.

EX CAP. II.

7 ¶ Manus ac humeros vngendo, texendo q; exercear.) Pro ἀλᾶτο. i. molendo, vertit, vngendo: refragante & vero sensu: & propria verbi illius significatione. Copus verbum ἀλᾶτο omisit absq; tralatiõe.

Err. Copi.

EX CAP. III.

8 ¶ Atqui istoc etiam modo, bonitatis periculum facere cõuenit, lac emulctum vitreo vasi minus capaci infundito, digitis q; circũactis frangito.) Inter cæteras notas boni lactis, ad alendos infantes, illæ etiam sunt, quò d candorem habeat & æqualem crassitudinem, & ne defluat vngui instillanti: quę etiam docuit Dioscorides. lib. ij. cap. de lacte his verbis: εἰσὶ δὲ καλὸν γάλα τὸ λευκὸν, καὶ ὁμαλὸν τῇ παχύτητι, καὶ συνεφεστὼς ἐπιδὰν ὠσκαὶ ὄνυχι. i. optimum lac est quod candidum est, & æqualiter crassum, & quod vngui instillatum non defluit. Galenus item primo de sanit. tuen. ὠσπερ οὖν μέλλοντες πειρᾶσθαι τῆς ἀκριβοῦς τὸ γάλα, γεύσεται, καὶ ὀσφρήσεται, καὶ χαῦ χεομένοις καὶ ὁμαλυνομένοις τοῦ λευκοῦ δὲ καὶ ὁμαλοῦ καὶ μέσως ἐχοῦν ὑγρότητος, πειρᾶσθαι χρόνος. i. Consideretur nutricis lac & exquisite probetur, gustu, visu, & odore, ita vt gustanti, olfacienti q; dulce sit, album etiam & æquabile, medium inter liquidũ & crassum. Adde citrq; præter hos etiam, Paulus, vt æqualis illa crassitudo certius deprehendatur: oportere lac vngui in stillatum ad solem & lucem conuertere: quod si æqualem lucem trãsmittat æquale erit crassitie: Addit & aliam probationem: vt. f. in vitreum poculum, lac injiciatur: tum triti coaguli quod satis sit misceri, postea cum concreuerit: si maior lactis illius pars in serum discesserit, inutile iudicandũ est & aquosum: Si econtrario: coctu difficile: si mediocre, id erit optimum. In codice tamen impresso mendose legimus τοῦ μίσου, quæ interpres vertit: minus capaci in proprio quidem & inaccomodato sensu. Lego in antiquo exemplari παμίσου. i. Coaguli; vt sit vertendum: in vitreum poculum lac inijciatur: cui parum triti cum digitis coaguli sit admixtum. Confirmat idem Oribasius ijsdem verbis lib. v. ca. iij. Male item vertit Copus: lac emulctum injice in vas vitreum modicum, deinde digitis agitatum sine donec concrescat. ¶ Hinc Auicennæ error agnoscitur tertia primi. t. primo. cap. secundo. vbi de probatione lactis in nutricibus, inquit: ipsum etiam experitur cum in ampulla ponitur & parum myrrhæ super ipsum projicitur & digito miscetur: propter hoc enim scitur aquositatis ipsius, & caseitatis ipsius quantitas: error est manifestus, non. n. myrrhæ legendum est, sed coaguli teste Oribasio & Paulo: Nec. n. myrrha coagulandi vim habet.

Gale. Orib. Err. Copi. Err. Auicẽ.

EX CAP. IIII.

9 ¶ Eius generis sunt cum semen, tum radix fœniculi, ptisana, cytisi folia vino aut ptisana decocta). Mendose in codice calamo descripto legitur, sicut etiam in impresso εἰσὶ δὲ μαράθου τε ῥίζα καὶ ὁ καρπὸς

ξυμένα πισάνη: quod fecit interpretem magno errore credere, ad lactis abundantiam probari ab hoc auctore, semen & radicem fœniculi & prisanam. Diuersus tamen est: ni fallimur: Pauli sensus: semen .s. & radicem fœniculi in prisana simul cocta ad lactis abundantiam facere: idq; magnis coniecturis

Orib, Dioſco. ſuſpicamur, Oribaſius. n. li. v. cap. iiij. vnde Paulus hæc ad verbum desumpsit: ἐλὰ δὲ μαραθρου τὸ ἑψηθὲν καὶ ἀφεψηθὲν πισάνῃ. i. Sunt autem medicamenta illa, radix & semen fœniculi cocta in prisana Dioſco. lib. iiij. cap. de fœniculo. αὐτὴ ἐξαιρεῖται ἡ ποὺς ὀδύνας γάλα κατεισαγεῖ καὶ τὸ σῶμα δὲ πνέυμονι καὶ σωληνόμενον πισάνῃ. Hoc est: facit lactis copiam fœniculi herba, aut semen eius potum & cum prisana coctum, & ibidem.

¶ Vino aut prisana.) Græce οἴνῳ μέλανι. i. in vino nigro: omisit. n. interpres dictionem μέλανι. i. nisi gro quæ tamen in cunctis exemplaribus habetur & Oribaſio lib. v. cap. iiij. & ſtatim. 10

Orib. ¶ Papauer nigrum, dulce, anethum.) Corrupte in græco codice impreſſo legitur καὶ μελάνθιον γλυκὺ καὶ ἄνηθον, quæ latina ſic fecit interpres, vt nihil obſcurius, nihil confuſius eſſe poſſit. Scribo ex vetere exemplari γλυκᾶ cum .ᾶ. diphthongo in fine: fiuntq; facilis librarij lapſus ex .ᾳ. diphthongo in .υ. Eſt 11

γλυκὺ Paſſum Err. Ander. Plinius autem γλυκᾶ datiuus à nomine γλυκύ, quod paſſum ſignificat: vt ſit vertendum, & papauer nigrum ex paſſo. Peccauit etiam Andernacus, vertens: melanthium dulce, & anethum. Modum autem conficiendi paſſi qui cupit videre, legat Plinium lib. xiiij. hiſtoriæ naturalis cap. ix. & Columellã lib. xij. c. xxxix. Quo ẽt loco grauiter errauit interpres germanicus, integrum locũ Pauli abſq; traductio- 12

ne omittens, καὶ ἀ πάχος ἔσω ἢ ὑγρὸν καὶ ὀναισθήτως προαμέλξασαν οὕτω προσδίδωσι τῷ παιδίῳ. τὸ δὲ γλυκὺ μηδὲ πάντα ἀσίτῳ διδόναι. τοὺς δὲ ὀναισθήτους καὶ οἴνους διδόασι καὶ σιτίων ἥδιον διορθοῦσθαι, πρὶν δὲ τοῦ πυρεμένου γάλακτος εἰς τῷ πρὸ μεσῶν κατὰ τὸν τρίτον βίβλον λεχθέντα. Hoc eſt: lac vero omne quod vitioſum fuerit, ſiue craſſum ſit aut acre, aut mali odoris, prius mulgeatur, deinde exibeatur puero. Acre autem lac nullatenus puero ieiuno exhibendum eſt: fœtorem autem lactis & vinum boni odoris, & cibi dulces emẽdare poſſunt. De caſeato autem lacte in tertio libro dicetur, cum de mãmarum morbis agemus. Quæ omnia non erant abſq; vlla cauſa ab interprete omittenda: cum etiam in vetere exemplari reperiãtur & in Oribaſio lib. v. cap. iiij. & ab Auicenna, tertia primi. doct. prima. cap. ij. exſcribantur, his verbis.

Auicẽna, Lac. n. laudabile & temperatũ eſt, in quo aquoſitas & caſeitas ſunt æquales: quod ſi aliqua nobis neceſſitas fuerit lac tale habere, ipſum præparabimus ex parte lactationis, & ex parte nutricis: ex parte quidem lactationis: quoniã lac quod groſſum fuerit & mali odoris, melius eſt vt non detur, niſi poſtq; mulctum fuerit & in aere moram fecerit, & quod vehementis fuerit caloris, conueniens erit vt nullo modo ieiuno detur, & paulo inferius. Lac vero malum habens odorem medicandum eſt, dando in potu vinum boni odoris. Hoc etiam in loco labitur Andernacus, qui pro. προαμέλξασαν quod nos ver-

Err. Ander. timus: prius mulgeatur: interpretatur, puerum qui prius fuxerit eadem qualitate inficit. Copus præ-

Err. Copi. dicta omnia verba non vertit.

EX CAP. VII.

¶ Quando autem tuſſis aut deſtillatio (quam coriza vocãt) infantem impetit mellitiſmatis) qđ 13

eſt ex ſigmatis ex melle) vtendum eſt: caput multa prius calida aqua ablutum, mox magna mellis copia perungi. ¶ Euenit pueris lacte ſolum nutritis frequẽs tuſſis, ex multa copia lactis quã deuorant, quod ad aſperam arteriam deſcendit, & quoniam humidiſſimum habent caput, defluuntq; humidi tates ad pectus. Tum etiam quod intra vterum, calidum aerem reſpirabant, editi autem in lucem frigidum ſpirant. Ad cuius curationem præcepit hoc in loco Paulus: melle plurimo caput eorũ inungi καὶ κατὰ κεφαλὴς χρίσαι μέλιτι πολλῷ διεμῷ. i. caput multo melle calido inungat. Sic. n. in cod. ſcripto le-

Oriba. Err. Ander. Err. Auicẽ. gimus & in Oribaſio lib. v. cap. vij. quãuis in græcis exemplaribus impreſſis, & in interpretatiõe germanica, & Andernaci dictio διεμῷ. i. calido, deſyderetur. ¶ Ex his, liquet Auicẽnæ error. tertia primi. doc. prima. cap. iij. de tuſſi puerorum: eſt etiam (inquit) cum eis accidit tuſſis, & reumatiſmus, & in his quidam iam præceperunt quædam: vt multa aqua calida ſuper ipſius caput proijciatur cui hoc accidit, & vt ipſius lingua ex melle multum liniatur: quæ ex Orib. & Paulo exſcripta eſſe, facile erit legentibus cognoſcere. Error tamen manifeſtus: non. n. lingua melle perungi debet, ſed caput: ſi prædictis auctoribus fidem adhibemus. Quod & Alſaharauius lib. pract. trac. xx. cap. xxiij. confirmat his

Alſaha, Halyab, verbis: & eſt quod abluatur aqua calida, & liniatur caput eius cum melle mixto. Halyabbas item lib. pract. cap. xx. Si autem apparuerint cum hac maculæ humiditatis, operiatur caput eius melle. Addu ximuſq; ad hanc rem teſtimonia etiam ex arabicis ſcriptoribus: quamuis poterant, græcorũ authorũ dicta ſatis eſſe: quibus ob antiquitatem & rei peritiã, fides merito habenda erat: vt manifeſtior ſit Auicennæ, aut eius interpretis error. Nec. n. unq; ſine locuplete teſte, à receptis antiquorũ dictis, recedam.

EX CAP. VIII.

¶ Sed abundanti quoq; unctione ex oleo crudo.) Accidit pueris circa dentium ortum pruritus gin- 1

Hippo. Gal. giuarũ, auctore Hippocr. iij. aphor. apho. xxvj. πρὸς δὲ τὸ ἐδόντος φῦσιν προσφύσεις ὄλισθον ἐδάκτυσμοί. i. in pro-

greſſu vero cũ dentire incipiunt: gingiuarũ pruritus: qui perforatis gingiuis à dentibus prodeũtibus accidit, teſte. n. Galeno in cõmẽ. grauius dolent q̃ ſi ſtimulus carni infigeretur, huc ſiquidem ſemel in

membro

membro infixus quieſcit,dentes vero procedunt tãdiu dum augentur.In hoc morbo vtilis inunctio eſt ex oleo cocto in quo parum ceræ ſit liquefactum auctore Paulo in hac parte. Interpres tamen pro ἄπεπτον.i.excocto,tranſfert,crudo,contrario penitus ſenſui: ἄπεπτον.n.latinis,excoctus eſt:quod græcarum literarum peritis euidentius eſt:q̃ vt teſtimonijs egeat comprobari. Inde apud Suidam ἀπέπτου χωνεύου, τουτέστι τὸ πολλάκις ἐψηθέντος. Labitur etiam Copus qui vertit:atq; multa vnctione,cũ oleo crudo cum exigua cera liquefacto. ἄπεπτος Suid. Er. Copi.

EX CAP. IX.

15 ¶ Inſpergentes lanæ,vel cyminum,vel anethum,vel apium.) In Oribaſio lib.v.cap.ix. ἄνισον.i.anisum legimus,non ἄνηθον.i.anethum:cui lectioni Auicenna adſtipulatur.tertia primi.cũ de fluxu puerorum ageret,his verbis:quod ſi timor adfuerit quod ex eo adueniat ſuperfluitas, ſuccurrendum erit ei embrocãdo ventrem eius,ex anthera.i.ſemine roſarum & cymino,aut aniſo,erraut etiam Copus, & Andernacus,& ibidem. Orib. Auicenna. Err. Copi. Err.ander.

¶ Aut nepere farina cum melle illita clementer irritetur.) Græce ἢ καλαμίνθῃ πτερίμμενα μετὰ μέλιτος χρίειν.i.aut nepita trita cum melle inũgantur.

EX CAP. XVI.

16 ¶ Quod vero vtcunq; ac modicè pallet,inchoatam nunc primum cocturam portendit.) Statuit hoc in loco Paulus,cõmodiſſimum tempus ad exercitationem,in his qui optima ſanitate fruuntur, eſſe:poſtq̃ heſternus cibus duplici concoctione iã prorſus fuerit confectus:ea.ſ.quæ in ſtomacho fit, & ea,quæ in venis:prouenium.n.ex tali exercitatione plurima cõmoda,potiſſimum vero hæc tria q̃ Galenus ſecũdo de ſanit.tuen.numerat.membrorum duricies quę ex muſculorum mutuo attritu in exercitationibus fit,naturalis caloris augmentum,& fortis motus in anhelitu.ad quæ tria referũtur vſus reliqua omnia priuatim commoda quæ exercitijs eueniunt.Nam ex membrorum duritie fit vt minus ex laboribus afficiantur:fit etiam vt robur maius ad labores habeant.Ex caloris augmento fit,vt attractus ſanguinis,aut humiditatũ nutriẽtium corpus validius ſit:fit etiam vt immutatio harum humiditatum ſit magis expedita,& nutricio felicior, atq; alimẽti diſtributio in membra facilior. Ex forti vero motu in anhelitu ſequitur,vt omnes corporis meatus & foramina expurgentur,& vt excrementa totius expellantur.Ex his igitur exercitij vtilitatibus,haud difficulter erit tempus eius ſtatuere:nam ſi digeſtionem nutrimenti in corpus adiuuat,non debẽt,cum adminiſtratur,cruditi incocti q̃ cibi aut ſucci,vel in ſtomacho,vel in venis contineri:vnde periculum ſit ne prius q̃ per maturã cõcoctionem vtilis ſit,in omnia prius corporis membra rapiatur:& quoniam meatus(vt diximus)expurgat,& excrementa expellit,vtilius eſt ante cibum exercitationem adhiberi,poſtq̃ præſumptus cibus, duplici fuerit concoctione confectus. Si enim prius aut poſterius (auctore Galenio) exercitatione utaris: aut crudis humoribus hominem impleueris, aut pallidæ bilis prouentum auxeris. Adeunda etiam exercitatio eſt expulſis primis excrementis , quæ vel in veſſica , vel in inferiori aluo continentur : ne quid ex ijs correptum caloris vi , in habitum corporis rapiatur. Signum vero temporis ad exercitationem apti ex lotij colore deſumitur auctore Paulo in hac parte.is-n.color qui aquæ ſpeciem præfert,crudum adhuc in venis eſſe ſuccum oſtendit:eum.ſ.qui à ventre ſummittitur.qui vero ruffus & bilioſus eſt iam dudum concoctum eſſe ſuccum,quæ autem modice pallet, peractæ modo huius ſecũdæ concoctionis eſt ſignum.Nec ſcio quid in tam manifeſta re præter negligentiam deceperit interpretem,vt pro οὔπω γεγενημένης redderet,inchoatam nũc primum , dicturus: vt liquet:peractam modo,hanc lectionem probat Gale.ſecũdo de ſani.tuen. γνωρίσματα δὲ τοῦ πεπέπτου καιροῦ τῆς οὐρέας ὑγροὶ τὸ μὲν οὖν ὕδατι ὅμοιον ἀπεπτου ἔτι σημαίνει τὸν ἐκ τῆς γαστρὸς ἀπαδιδόμενον χυμὸν οὐ πῶς ἀγαθοῦς πεπεῖχθαι, τὸ δὲ πυῤῥὸν καὶ χολώδες ἐκ πολλοῦ κατεργάσθαι, τὸ δὲ μετρίως ὀχρὸν ἤδη τῆς δευτέρας πέψεως γεγενημένης ἐστὶ σημεῖον. hoc ẽ:Nota autẽ huius temporis,color eſt vrinæ:quæ.n.aquæ præfert ſpeciẽ, crudum adhuc in venis indicat eſſe ſuccum,qui ab ſtomacho diſtributus erat:quæ vero ruffa & bilioſa eſt,iam dudum concoctum eẽ: quæ modice pallet,peractæ modo ſecundæ concoctionis eſt ſignum. Confirmat id Oribaſius lib.j.cap.ij.ijſdem verbis.Male igitur vertit Andernacus: quæ leuiter pallescunt initium concoctionis,quæ adhuc ſit,ſignificant. Gal. Gal. Orib. Err.Ander.

EX CAP. XVII.

17 ¶ Accliuis longaq; pro cuiusq; virili inambulatio,huius quoq; generis eſt.) Vitioſe in græco codice impreſſo habetur καὶ οἷ ὁ κλῖνος ὁμοίως πεπεπτοῦ τοῦτου τοῦ γένους ἐστί. Lego ex ſcripto exemplari, & Galeno ſecũdo de tuenda vale.& Orib.lib.primo.cap.iij. καὶ οἱ ἄνεσις περίπατοι τούτου τοῦ γένους ἐστί.i.huius etiam generis ẽ,acclius inambulatio.Qua in parte labitur Andernacus tranſferens:item quum quis quantum maxime poterit inambulat:& Copus:item ſi quis quãtum maxime poterit inambulet,& ibidem . Gal. Orib. Err.Ander. Err.Copi.

18 ¶ Motiones q; validas,æquabiles,ac promptas edat.) Mendoſe in exemp. impreſſo habetur καὶ αἱ κινήσεις ἀσφαλεῖς τε καὶ ὁμαλαὶ καὶ ἑξόδιμοι γίνονται. Vetus codex καὶ αἱ κινήσεσ ἔτοιμοι τε καὶ ὁμαλαὶ καὶ ἐρυθμοὶ γίνονται.ideſt motiones vero promptæ,æquabiles & cõcinnæ fiunt.ſtat à nobis Gale.ſecũdo de ſan.tuen. Gal.

Oriba. & Orib. lib. primo. cap. iij. Deceptus item Copus, vertit: & motus firmi æquabiles & faciles.

Err. Copi. EX CAP. XX. 19

¶ Laxatur itaq; & remittitur quod distensum est, frictione exigua pariter, & molli ex oleo dulci.) Ad curationem lassitudinis tensiuæ, necessariam esse relaxationē, quæ contraria tensioni est, testis est Gale. iij. de tuen. valet. auctoritate Hippocratis. hæc frictione moderata cum oleo dulci & calido fricdocente, id Paulo in hac parte χαλᾶται δὲ τὸ σωμα πεμένον τρίψει μὲν ὀλίγῃ καὶ ἄμα καὶ μαλακῇ δι' ἐλαίου γλυκέος καὶ ἐλικρινοῦς. i. laxatur autem quod tensum est frictione pauca & molli, ex oleo dulci insolato. Interpres dictionem ἐλικρινοῦς. i. insolata, omisit ablq; traductione: sic etiam & Copus. Andernacus, non latis accomodate vertit: egelido. Est enim ἐλικρὴς qđ apud latinos calidus à solis radijs, aut apricatus

ἐλικρεῖς ἐλικρεῶν & ἐλικρεῶσι idē quod ἠλιάζεσθαι. i. apricare, aut insolare dictū (vt Mosco pulo placet) παρὰ τὸ ἥλιος οὗ τῷ ἠλίῳ aut quod verius existimo παρὰ πρὸς τὴν ἕλκω εἵρεσθαι. Cum autem vetus codex con-

Err. Ander. sentiat cum editione vulgata: non debuerat interpres eam dictionem omittere: præsertim cum nō pa-

Mosco p, rum agat ad sensum & remedij vim. Galenus, iij. de tuen. sanit. à quo hæc omnia, capite de cura ten-

Gal. siue laßitudinis χαλᾶται δὲ καὶ τὸ σωμα πεμένον, τρίψει μὲν ὀλίγῃ τε ἅμα καὶ μαλακῇ δι' ἐλαίου γλυκέος τε ἐλικρινοῦς. i. relaxatur autem quod tensum est frictione pauca simul & molli ex oleo dulci insolato. Testatur

Oriba. idem Orib. lib. v. cap. xv. ijsdem verbis, & ibidem.

¶ Pari modo multa quiete præsertim continua.) Vitiosus est hoc loco codex impressus οὔτως δὲ καὶ 20
ὀσυχίας πολλῆς καὶ μάλιστα σωιχῆς. Legendum est ex veteri exemplari καὶ ἐλαμματος σωιχῆ. i. pari etiā mo-

Gal. do multa quies, & vnctio assidua. Confirmat eam lectionem Galen. tertio de sani. tuen. De curatiōe

Orib. lassitudinis phlegmonosæ οὕτω δὲ καὶ ὀσυχίας πολλῆς καὶ ἐλαμματος σωιχῆς. i. sic etiam & quies multa, & vn-

Err. Copi ctio assidua: sunt etiam eadem Orib. lib. v. cap. xv. Copus eodem errore, vertit: item tranquillitas ma-

xime multa & assidua, & statim. 21

¶ Lauacris præterea protinus exiliant, maxime vbi gelidam aquam subierint.) Hæc q̄ obscura sint iudicent legentes: græce ἐκπηδάτωσαν δὲ οἰδίους οὐ τοῖς λουτροῖς ἐκ τῆς ὑγρᾶς διαμονῆς. i. ac protinus in frigi-

Gale. dā soliq; lauacra exiliant. A nobis stat Gal. tertio de tuen. valet. cap. de cura quartę lassitudinis ἐκπηδάτωσαν δὲ διδίους ἀπὸ τὴν ὑγρὰν ὑπὸ τοῦ μένειν αὐτοῦς τῶν οὐ τῷ διέρματι τόνου ἅμα ἐρμότητι. i. Protinus in frigi-

Gal. dam aquā exiliant: vt videlicet maneat ipsis in cute robur vnā cum calore. Euenit. n. inde (teste ibidē

Orib. Galeno) vt sequenti tempore, minus per halitum amittant: & facile in carne cutęq; nutrimentum re-

Err. Copi sumāt, quo nihil commodius: cum in his nullus alius affectus sit, q̄ carnis gracilitas & ariditas. Cō-

Err. ander. firmat id, Orib. ijsdem verbis. lib. v. cap. xv. errauit hic etiam Copus transferēs: exiliant vero illico ex balneis, præsertim cum frigidam aquā subierint: Inaccomodate & Andernacus dixit, ad hæc solium similiter calidum, sic, vt ægri protinus in frigidam exiliant, & statim.

¶ Omnes postremo defessi, alimento refici quamprimum desyderant.) Decepit interpretem vitio- 22
sus codex impressus. Longe. n. à salubribus præceptis alienum est, defessos ex exercitijs alimento quā primum esse reficiendos quod tam vulgatum apud omnes est, tamq; id patet, vt nullis confirmari au

Gal. ctoritatibus debeat. græce ὑδὲς δὲ ἅπαντες οἱ κεκοπιακότες δεῖται τροφῆς. Pro ὑδὲς lego, ex antiquo exem

Orib. plari ὀχύμου vt sit vertendum: Omnes autem defessi, boni succi indigent alimento. Sic etiam in Ga-

Err. Copi leno tertio de tuen. valet. à quo hæc omnia ijsdem verbis & in Oribasio libro quinto. cap. xv. Male

Err. Ander. igitur Copus interpretatur egressi autem cibo sub inde reficiantur: & Andernacus: Statim vero om-

nes qui lassitudinibus laborant, cibo refici debent. Qui vero copiosius de lassitudinibus velit edoce-

ri, legat Galenum loco nuper citato.

EX CAP. XXI. 23

¶ Minus itaq; prolixis exercitationibus, lauacris vero abundantioribus indulgendum.) In exem-

plaribus typis excussis, vitiose pro σωπωστέρους, ideſt valentioribus, legitur σωπωστέρους, inde deceptus interpres vertit, minus prolixis: contrario penitus sensu. Nostræ lectioni adstipulatur codex scriptus:

Gale. Galenus item, libris de sanit. tuen. in plurimis locis, tertio prefertim volumine, his verbis: σωπωστέρους τε οὖν γυμνασίους χρεῖον ἐσὶ καὶ βαλανείους ἐρμοτέρους. i. valentioribus ergo exercitationibus; ac balneis

Oriba. calidioribus, vtendum est. Confirmat id Orib. lib. v. cap. xvj. ijsdem verbis. Hunc errorem fugere ex-

Err. Copi optans Copus, omittit dictionem σωπωστέρους. Huius (inquit) affectionis medela calefactio est: iōq; exercitationibus vtendum est, & balneis calidioribus.

EX CAP. XXII. 24

¶ Ad institutum iam olim receptum priscamq; consuetudinem, ceu ratio postulare videtur homi-

Gal. nem reducere conuenit.) Qui ulcerosa lassitudine laborāt (auctore Galeno quarto de sanit. tuen.) ab exercitatione quauis & motu abstineant: quiescere tamen ac dormire debent, totumq; diem in abstinentia exigere: Deinde vespere pinguiter vncti, ac tēperato balneo mediocriter loti: pro cibo sorbitionem aliquam bibant boni succi, sed sanè quàm minimam: nec tamen à vino abstineant, concoquit enim id semicrudos humores, tum vnnam sudorem q̄ promouet & somnum conciliat: Quod si his peractis malum constiterit: ad consuetudinem rursus, paulatim reducendi sunt. In codice tamē

impresso

impreſſo mendoſe legitur κατὰ ἐλίγων quod ille vertit: ceu ratio poſtulare videtur lego κατ' ὀλίγον. ideſt
paulatim,ex Galeno quarto de ſanit.tuen.cap.de cura laſſitudinis vlceroſæ,his verbis: ὁ μὲν οὖν ὦν Gal.
τοῖς ὑφυμένοις κατασκώπτων τὸ σύμπτωμα πρὸς τὸ σωθὲν κατ' ὀλίγον ἐπενεγκεῖν χρὴ τὸν ἀφέλιμον. ideſt ſi his pera-
ctis malum conſtiterit, ad conſuetudinem paulatim reducendus homo eſt. Confirmat id Oribaſi. Orib.
libro quinto.cap.xvij.iiſdem verbis.Auicenna item tertia primi.doc.ij.cap.xvj.& ſi nihil(inquit)re Err. Copi.
uerſum fuerit,duces eos ad ſuos vſus ordinate.Errauit etiam Copus in hunc modum ea interpreta- Err. ander.
tus:quod ſi per ea quæ diximus malum queuerit,ad priorem conſuetudinem pro ratione reducẽdus
eſt homo:Andernacus:ad priſtinam conſuetudinem pro ratione reducendi ſunt,& infra.

25 ¶ Pro potu apomelite,hoc eſt cremore ex fauis aqua ablutis, vtendum cenſeo.) Græce ποτῷ δὲ χρὴ Apomel.)
ἔψυσιν ἀπομέλιτι. ideſt in potum vtantur apomelite:nec enim Apomel,cremor eſt ex fauis: ſed potus Gal.
ex melle & aqua ſimul incoctis.auctore Galeno.iij.de ſanit-tuen.ſtat à nobis Orib.lib.v.cap.xvij.La Orib.
bitur etiam hic eodem lapſu Copus. Err. Copi.

EX CAP. XXIIII.

26 ¶ Ficus pingues vnà cum bryonia in farinam conteruntur.) Manifeſtus error græce.n. σῦκα πίονα
ἅμα βρυωνίαις κεπτίται.i.ficus pingues cum bryonia contundantur,& ibidem.

27 ¶ Eruiq; farina vſta,ſepiæ piſcis teſta.) καὶ ἀλφίτοις ἑρέβινθον, κεκαυμένα σηπίας ὄστρακα.ideſt & farina erui, ideſt & ſepiæ teſta cremata.Errore eodem dixit Andernacus farina erui vſta:aut ſepiæ teſta cum mellis mo Err.Ander.
mento trita.In his etiam grauius adhuc errauit Copus:ficus(inquit)pingues:cum bryonia contri- Err. Copi.
tas,& farinam erui contulam atq; ſepiæ teſtam:Addit.n.de ſuo dictionem illam,contuſam:& omit-
tit ſine traductione,verbum κεκαυμένα.i.cremata.

EX CAP. XXVI.

28 ¶ Quoniam habitum inſtaurari poſſe obiter inſinuauimus, ſolutus ad calefaciendum illum intri-
to calori fico vtatur.) Obſcura verba,à quibus impoſſibile erit ſenſum vllum colligere:vitioſe enim
in exemplaribus impreſſis habetur ἐπεὶ δ' ἐδόκει τῇ ἐξ ἀμυλώδη τρίμματα νόμισος πυρῶν πι χρῆσθαι. Pro.
δέ δόκει legendum eſt δὲ δὴ καὶ ex antiquo codice ſcripto & Oribaſio libro quinto.cap.xxj.& pro Orib.
νυόμενος, lego νενόμενος ex iiſdem teſtimonijs: vt ſit vertendum, cum habitum adiuuare in calore ne-
ceſſum fuerit: fnctione quæ caliditatem agat poſt balneum vti debent:Male etiam Copus interpre- Err. Copi.
tatur:Ad habitum vero calefaciendum intrito calori fico vtendum eſt: & Andernacus:ad habitudi- Err. ander.
nem'calefaciendam in balneo vtendum eſt hoc puluere.Conſtat enim poſt balneum admittendam
eſſe fricti̇onem,non in balneo.

EX CAP. XXIX.

29 ¶ Mel coctum,frangi contumax.) Mendoſe in græco codice impreſſo legimus καὶ μέλι ὑφθὸν τὸ σκλη- Orib.
ρὸν ἀγαγεῖν. ſcribo ex antiquo exemplari probatiſſimæ fidei,& Oriba.libro quinto.cap.xxv. τῷ σκληρῷ
ὦμον ὄντα.i.& mel coctum,quoniam durum admodum eſt.Copus prædicta verba omiſit vertens:& Err.Copi.
mel coctum.Andernacus:mel coctum & ſatis durum factum. Err.Ander.

EX CAP. XXX.

30 ¶ Oleum in albuci radicis cremore,vel ſola cum radice feruefactum,cõcauitati infundito.) In exul-
gatis codicibus legitur ἐγχεῖν δὲ ἔλαιον ἐπεξεσμένον κεκλάσματι ἀσφοδέλου ῥίζης.i. oleum infunde quod in
ex cauata radice aſphodeli fit feruefactum. Interpres χυλῷ legit reclamantibus græcis omnibus ex- Dioſco.
emplaribus,& Dioſcor. libro ſecũdo.cap.de aſphodelo his verbis σωτηρίᾳ δ' ἔλαιον κεκολαμένας τὰς
ῥίζας ὥσπερ εἰλικμένας χυμέτλασι καὶ πυρίκαυτος ἐπελεφόμενον ἀφιλήτῳ ὑπαλγιάσει βοτὰ ἐγχίμενον ὃς τὸ
οὖς.i.Prodeſt inunctum exulceratis pernionibus & ambuſtis,in excauata aſphodeli radice decoctum
oleum, ſurditati idem vtile auri inſtillatũ. Male igiſ vertit Copus, oleũ quod in ſucco aſphodeli ra- Err. Copi.
dicis ferbuerit infunde.Andernacus item: inde hoc exempto in ſundis oleum, quod in aſphodeli ra- Err. ander.
dicis ſucco deferbuerit.

EX CAP. XXXIIII.

31 ¶ In ea affectione conſtitutis,vomitiones ante cibum,vini,paſſiue potatione citæ conferunt.) In
cod.impreſſo ἐμεῖσι δὲ οἴνου πόσεως καὶ γλυκέος γινόμενοι. In exemplari ſcripto coniunctio καὶ non re-
peritur:vt exiſtimem dictionem γλυκέος adiectiuum eſſe nomen, dictioni οἴνου coniungendum vt
ſit vertendum, Vomitus ante cibum,ex vini dulcis potu excitatus iuuat. Labitur hic etiam Copus Err. Copi.
vertens atq; ſic affectis,vomitus ante cibum conuenit vel ex vini vel muſti potatione. Andernacus. Err.Ander.
item:huiuſmodi aurem malo affectis vomitus ante cibum vini paſſiq; potu excitatus conducit.No
ſtram lectionem confirmat Galenus.vj.de ſanit.tuen. συμφέρουσι δὲ καὶ οἱ πρὸ τροφῆς ἐμοῦσαι σ' οἴνου Gal.
πόσιος γλυκέος γινόμενοι. ideſt vtiles etiam his ſunt vomitus ante cibũ, & vomitus ex potu vini dul
cis excitatus.

EX CAP. XXXV.

ἀνηφροδισίους Err. Copi ἀνηφρόδιτον

¶ Aliquot multos à frequentibus somnijs vindicat.) Pro ἀνηφροδισίους, i. libidinosis insomnijs: vertit somnijs. Cum tamen ea vox non somnia absolute significet, sed ea insomnia quę coniunctas sibi veneris & libidinis imagines habent: & ἀνηφρόδιτον quamuis somniare simpliciter significet: nihilominus ad ea insomnia, à medicis vox illa contracta est: quod quoniam perspicuum est, atq; inter oēs cōstat restimonijs non probamus. Quo etiam errore labitur Copus, & infra. 32

¶ Pari quoq; modo studiose virandum, ne tum repentina diarrhœa, i. fluor alui, quæ diuturnū exiccat corpus infestet.) Locum (mea sententia) minime obscurum: in reprętādo obscurum fecit. græce καὶ διὰ ὁμοίων ἐξαπίνεως τὴν ἔξω κένωσιν μόνῳ ὠφελοῦντος hoc est: sic etiam & fluorem alui repentinum cauent: antiquum. n. vsus venereorum exiccat, idem Orib. lib. primo. cap. vj. Auicenna item vigesima prima tertij. cap. xij. Diarriam vero antiquam quādoq; alleuiat sua executione, extrahendo materias ad partem aliam à parte infesthorum. 33

Orib. Auicenna.

EX CAP. XXXVIII.

ἄσιτα

¶ Verum si eam ob rem venere se defraudauerint, capitis grauedine capiuntur, nauseabūdi reddunt. Pro ἀσιτώδεις γίνονται interpretatur: nauseabundi redduntur: Dixissem ego, & sunt velut ex repletione cibum fastidientes. Est enim ἄσιτα fastidium quod cibi copia, repleto stomacho hominī accidit: hanc lectionem probat Galenus. 6. de tuen. valet. cap. de his quibus genitale semen calidum copiosumq; 34

Gal. Err. Copi.

est, ex abstinentia concubitus διὰ τῶν ἀφροδισίων καὶ τῷ στόματι καὶ ἀκράτοις. i. stomachi offensionem sentiunt, ac veluti ex repletione cibum fastidiunt: lapsus & Copus, dixit: si vero à coitu se abstinuerint accidit & capitis grauitas & nausea, & infra.

¶ Sed cæteris temporibus tum sales, tum lactucæ cremor, tum lini semen aqua elixū.) Decepit hominem vitiosum exemplar impressum, in quo ἁλῶν. i. sales, habetur: verus lectio cadidior ἄλων. i. alijs, s. succis vt sensus sit: in eis qui copiosum semen vehementerq; calidum habent: post balneū, vnctione quapiam frigida lumbos esse illiniendos, oleis. s. omphacino, rosacco, melino, quibus succus alius refrigerās misceatur: semperuiui. s. aut solani, aut vmbilici Veneris, aut pśili: quę quidē omnia æstate prouenunt: alijs vero temporibus aliarum rerum succos admiscendos esse, lactucæ videlicet, aut decocti seminis lini. Comprobat id Galenus. 6. de sanit. tuen. τῷ δὲ ἄλλων πολλοὶ καὶ κατὰ τοὺς ὥρας οὗτος ἐστὶν ὅπως καὶ ὁ τῆς θριδακίνης. i. reliquorum non pauci etiam alijs tēporibus habenſ, veluti lactucę. 35

Gal.

EX CAP. XXXIX.

¶ Piperis quiddam, aut myrrhæ cum vino dulci.) In Orib. libro. v. cap. xxxvj. à quo ad verbum de sumpta hæc sunt legimus: μετὰ οἴνου λευκοῦ. i. ex vino albo accomodation: ni fallimur: sensu. Lapsus est etiam Copus & Andernacus. 36

Orib. Err. Copi. Err. ander.

EX CAP. XL.

ὀλίγα κνῆστις Err. Copi. Err. ander.

¶ Hæc sanè consulto, non vbertim, sed pedetentim facere, alimenti parum rite dispositum.) Græce τροφὴν λαμβάνειν ὀλίγην ὀλίγα κνῆστιν. i. cibum assumant exiguum & qui facile distribuatur: id. n. græcis ὀλίγα κνῆστις est. Copus improprie dixit: cibum exiguum & qui facile conficiatur. Andernacus deceptus vitioso codice pro κατὰ λόγον, vertit: pro ratione: legendum tamē ex antiquo exemplari scripto, & Oriba. lib. v. cap. xxxvij. κατ' ὀλίγον. i. paulatim. 37

EX CAP. XLI.

Orib. Err. Copi. Err. ander.

¶ Neq; fortassis quicquam præterquam, quæ acredinem præferunt vnquam admittit immo ne his quidem capitur.) Vitiose: meo iudicio: græcus codex impressus habet χαίρουτι μὴ δὲ ὧν πύτοις. Vetustum exemplar negationem μὴ non habet. nec Orib. lib. v. cap. xxxviij. vt fit verendum: his quidem oblectatur: errauit. n. Copus, transferens: & ne his quidem delectatur: Andernacus item: neq; ijs quidem oblectetur. 38

Ex CAP. xLV.

Orib.

¶ Thymus quoq; non raro melli crudo, formandi glandis gratia inferitur.) Error manifestus. græce ἀκατέψητος μέλιτι. i. melle excocto. Est. n. sensus: ex melle cocto, & thymo fieri balanos. Quod Orib. cōfirmat lib. primo. cap. xx. his verbis καὶ θύμος δὲ τῷ ἀκατεργασμένῳ μέλιτι μίσγεται. i. thymus etiam melli despumato miscetur. 39

EX CAP. LVI.

Orib. Err. Copi. Err. ander. Err. ander. Orib. Err. Copi.

¶ Panis autem nauticus vino di luto, atq; perodoro bene maceratus esto.) Quod cōtrahendū erat ad vomitus curationem, absolute ad vinū nauticum macerandum in vino retulit interpres: græce ἢ ἄρτος ναυτικὸς τραφεὶς οἴνῳ ὑδαρεῖ καὶ διαύσῃ. i. aut panis macerato in vino aquoso & boni odoris. Est. n. ὑδαρὴς & ὑδατώδης aquosus. Nam dilutum vinū græce οἶνος κεκραμένος dicitur: vt inferius exponemus. Probat ijsdem verbis nostram lectionem Orib. lib. v. cap. xxxiij. fuit & in eodem lapsu Copus: & Andernacus vertens: aut panem ex vino dilutiore, & infra. 40

¶ Quum vero pluisculum temporis crebræ vomitiones perseuerauerint, alimētis vehementer repressuis vtendum.) Græce τῇ κατασκληρᾷ τροφῇς σφοδρότερα χρηστέον. i. cibi matori subtractione vtendum est: Andernacus cibo vehementiore, quo supprimatur vtendum est: stat à nobis Oriba. lib. v. cap. xxxiij. fuit & in eodem errore Copus. 41

42 ¶ Calidiore autem temperamanto, corpus ipsum macilentius, graciliusq; ceu demõstratum est redditur.) In græcis exemplaribus impressis. διὸ καὶ ταῦ θερμοτέρα κρᾶσις ἰσχνὸν σῶμα ἐργαζομένη τὸ σῶμα. Lege ex antiquo codice descripto διὸ καὶ τὸ θερμοτέρα καὶ ἐρρωτέρα κράσις. i. Ostensum autem est quod calidior, ficciorq; temperies exile corpus reddit. Confirmat id Galenus. xiiij. therap. διὸ καὶ τοῖς πόδες κράσιν θερμοτέρα τε καὶ ἐρρωτέρα κράσις ἰσχνὸν ἐργαζομένη τὸ σῶμα. idest ostensum vero est in libris qui de temperamẽtis sunt inscripti: quod calidior, ficciorq; temperatura gracile corpus reddit. Idem ijsdem verbis Orib. libro quinto. cap. xl. Erraunt etiam hoc in loco Copus qui vertit: ergo cum calida temperatura extenuãdi vim obtineat & Andernacus: Quia ergo calidior temperatura gracile corpus reddere demonstrata est, & statim. Gal. Oriba. Err. Copi Err. ander.

43 ¶ Neq; te fugere: intellexisti enim: potest, quod exercitia valida nutricatus extenuans.) Pro ἐξέλυσε μνάσια. i. festinæ exercitationes reddit ille, ex: reitia valida: quæ trĩ à festinis exercitationibus differre auctor est Paulus cap. xvij. huius voluminis, & Gale. ij. de tuen. valer. Exercitia si quidem valida sũt fodere, aut maximũ onus subleuare, aut eodem loco manere: quæ tamen non dicenť festinæ exercitationes, quales sunt: cursus cũ celeritate, aut saltus velox. De quibus locutum hoc loco Paulum liquet ex Galeno. xiiij. Thera. de curatione obesor: οἱ μὲν δὴ τοῖς γυμνασίοις οἱ δρῦπτοντες δρόμοι μάλιστα πρὸς δύσπνοιαν. i. igitur in exercitationibus celerrimus cursus est idoneus, & inferius μεμαθήκασι δὲ οἱ τῷ κατ' ἐκείνην μὲν τὴν πρεχνμάτειαν ἀλλὰ κατὰ τὴν ὑγιεινὴν οὐδὲν ἧττον ἢ ἐκείνοις γυμνάσια καὶ τὰ λειπόμενα διάπυα καὶ φρόμαλια τοιαῦτα καὶ τὰς ψυχὰς ἂν φροντίδας ἀποφαίνουσιν τὸν κρίσιν ὅλιγα θερμοτέραν καὶ ἐρρωτέραν καὶ δι' αὐτὸν τὸ σῶμα λεπτύνοντα. i. Docuimus tum in illo opere, tum nihilo secius in libris de tuenda sanitate: quod acutæ exercitationes, & victus ratio tenuis, & id genus medicamenta, & animi cogitatio: temperamentum non solum calidius, sed etiam siccius, ac proprerea corpus exilius reddunt, Orib. item lib. v. cap. xl. id ijsdem verbis confirmat. Paulus etiam, capite sequenti, quo docet quo modo macilenti educandi sunt ὅσους δὲ αὐστηρότερον βουλόμεθα κατακλειπτυσμένους οἶνον μὲν θύσιμον τὸν παχὺν, ὕδατα δὲ παχύχυμα καὶ γυμνάσια δὲ τὰ βραχέα. i. Si macilentos reficere studebimus vino crasso, & cibis crassioris succi, & exercitationibus tardis vtemur. Igitur in obesorum extenuatione: festine exercitationes conferent, vt potę quæ tardis exercitationibus opponuntur. Male igitur vertit Copus: didicisti vero quod & vehementes exercitationes & Andernacus. Didicisti autem vehementes exercitationes. Orib. Paul. Err. Copi Err. ander. Loc⁹ Gal.

¶ Hinc obiter locũ Galeni libet emẽdare. xiiij. therap. cap. de macilentorum educatiõe ὅσους δὲ αὖτε τρέφειν βουλόμεθα κατακλειπτυσμένους οἶνον μὲν θύσιμον τὸν παχὺν ὕδατα δὲ παχύχυμα καὶ γυμνάσια τὰ βραχέα legendum censeo ex Paulo in hoc loco & Orib. lib. v. cap. xlj. καὶ γυμνάσια τὰ βραχέα. Fecitq; id vitium vt parum fœliciter latinum fecerit eum locum Thomas linacer, vir alioqui eruditionis nõ vulgaris: At vbi eos (inquit) qui extenuati sunt reficere in animo est, ijs vinum exhibebimus pingue, cibum vero qui succum efficiat crassum, exercitationes paucas: Dixissem ego: exercitationes tardas, & ibidem. Err. Linacri

44 ¶ Animiq; sollicitudines corporis temperamentum multo siccius, atq; ob id quidem corpus graciliusq; reddente.) In exemplaribus impressis καὶ τὰς ψυχὰς ἂν φροντίδας ἀποφαίνουσι τὸν τε κράσιν ἐρρωτέραν. Addo ex Galeno & Oribasio prædictis locis καὶ θερμοτέραν. i. Animæ curæ temperamentum nõ solum calidius, sed etiam siccius, atq; ob id corpus gracilius reddũt: In quem errorem incidit etiam Copus transferens: & animi solicitudines, vniuersam corporis temperaturam aridiorem: atq; ob eam rẽ corpus ipsum tenuius efficiunt. Et Andernacus: & animi curas temperamẽtum siccius eoq; corpus graciliusque efficere, & infra. Gale. Oriba. Err. Copi Err. ander.

45 ¶ Permultum vero diuq; soli exponere eusarcos, hoc est corpulentos siue earnosos expedit.) Cõsundit interpres significata harum dictionum ὄσαρκος & καπόσαρκος: quæ tamen sunt penitus opposita. ὄσαρκος. n. auctore Galeno primo de tuen. valet. ὁ μέσος ἰσχνότητα καὶ πολυσαρκίαν. i. medius inter gracile & obesum. καπόσαρκος autem siue πολύσαρκος corpulentos significat & obesos: quos soli exponendos cõfert Paulus: non eusarcos. i. mediocris illi. n. calore solis commodum non mediocre suscipiunt, qua vtilitate non fruuntur, qui bona corporis habitudine, eusarci dicuntur, Pauli verba sunt: ὠφελεῖ δὲ καὶ ἡλίασις τοὺς καπυσαρκοῦντας. idest confert autem calor solis ad obesos: nec placet nobis tralatio Andernaci, obscuro. n. & confuso sensu, vertit: Iuuat itidem plenos soli inurens, & statim. Gal. ὄσαρκος καπόσαρκος πολύσαρκος Err. Ander.

46 ¶ Quibus neque vel tantillum miscere: neque alimenta nisi semel dumtaxat offerre præstat.) Græce χρὴ δὲ μήτε προσίνειν αὐτοὺς καὶ μαγειρεῖν δὲ ἅμεινον. idest oportet autem vt sine potione semel dumtaxat die, cibo vtantur, & ibidem.

47 ¶ Multum enim nitri in lauacris non vsi garem extenuandi vim obtinet, breuiq; temporis progressu ad vberius alimentum (græci ὀπτρέφιαν vocant) ceu calcaribus quibusdam irritat.) Græce τὸ μὲν οὖν πολὺ νίτρον οὐ λουτροῖς λειπύνει, τὸ δὲ ὀλίγον ἡδύσμασι ἐοικὸς ἐς ὀπτρέφιαν. Manifestus lapsus: facit. n. Paulũ sui oblitum secum pugnare. Vertendum. n. fuerat: Multum. n. nitri in lauacris extenuat, parum vero

ad bonam nutritionem irritat: hoc sensu: Nitrum plurima quãtitate lauacris admixtum extenuare: parum vero è contrario pingue facere. Q uod ijsdem verbis comprobat Orib. lib. v. cap. xl. Leuius id
Err. Ander. in Andernaco, quod pro ἁλὸς vertit, paucum: latinius enim dixisset, parum.

EX CAP. LIX.

¶ Quo circa roborare partim potentias: conuellere q; sanguinis plurimum conuenit.) Græce χρὴ 4
ἐῶν ὧδε μὲν τὴν ἐν τῷ μορίῳ φυσᾶσθαι τὸ αἷμα διὰ πλῆθος. Hæc significantius vertisset in hunc mo
dum vrtitatem igitur membri cõfortare oportet, & sanguinis multitudinem ad ipsum attrahere. Ga
Gal. lenus. xiiij. Ther. de macilentorum curatione ὧν τὰ μὲν ἀπὸ τοῦ δὲ αὖτις ἐπὶ τὸ πιθανὸν ἀπὸ τοῦ μορίου ἐπὶ τρίτον ἢ τὰ πρὸ
τερον, κἀκεῖσον γὰρ ἧττον φορμακον ἂν σαλπισειεν ὥστε ἀφ' ἑτέρου μορίου ἐπὶ τοῦτο παῦσαι διὰ τούτου τοῦ βουλήματος αὐξητέον
αὖτε καὶ ὑμῖν ἐστιν ὧν πάντων ἀριστον μόνον τοῦτο γὰρ ἐρημοῦντα καὶ ὑγραίνοντα πλῆθος αἵματος ἐπισωρεύοντα. i. his vero
etiam picari cõmodum est id q; tribus quatuorue diebus, quippe id ad carnem instaurandam, opti
mum medicamentum est, adeo si quod singulare membrum hoc vitio laborat, id hoc præsidio reti
tuetur: ac nobis quidem hoc solum fermè omnibus satis fecit, si quidem humectat, & calefacit, san
guinis multitudine accita; & paulo inferius ὧν δὲ τὴν δυσκόλως ἀναστομούμενον μορίων ὧν πλέον καὶ ἧττον
Gal. τυγχανόντων ἐχρησάμην οὕτω καὶ ἀκτίᾳ ποτὲ μὲν μετὰ μέλιτος ὧν χρῶν τὸ μόριον ἰσχναίνοντα δὲ ὅτε καὶ διὰ κηρωτὸς ὧν ἀπὰ
γαγὼν τοῖς μορίοις οἷς ἂν ὧν πλῆθος ὦμα τος quod est: Ad membra vero quæ ægre reficiebãtur ac plu
sculum refrigerata erant, vsus aliquando & thapsia fuit, alias ea ex melle membrum illinientis: aliàs ex
Orib. ceraro: si quidem attrahit ea quoq; partibus quibus superponitur sanguinis copiam. Oriba. lib. v.
cap. xlij. ἔων μὲν οὖν τὴν σὺ τῷ μορίῳ φυσᾶσθαι ὧδε πως αἷμα διὰ πλῆθος. i. virtutem membri roborare expe
dit, & sanguinem abundantem ad membrum attrahere, & ibidem.

¶ Atq; aspergine aquæ temperatę admodum calidæ.) Græce καὶ κατὰ χύσιν ἑρμοῦ ὕδατος μετρίᾳ. i. & 4
Err. ander. effusione mediocri aquæ calidæ. Male. n. transtulit Andernacus: & calentis aquæ mediocris superfu
sione: si modo hic lapsus incuriæ impressoris non imputetur.

EX CAP. LXI.

¶ Humidu m quidem in reliquis ferè omnibus bono temperamento respondet: verum molliore ac 5
carnosiore corporis mole est: à qua neq; mollicies neq; crassitudo separari facile põt, propterea q d nõ
cognatam ac insitam solum sequit temperaturam, sed quod ex diutina quadam consuetudine cõsti
tuta substantiam habeant.) Græce ὑγρὰ δὲ τὰ μὲν ἄλλα παρεμπλέοντα ἐστὶ τῷ οὐκρέατῳ ἀλλὰ μαλακωτέρα δὲ
καὶ πολυσαρκωτέρα καὶ ταύτης ἀχώρισος ἐστὶν ἡ μαλακότης ὥσπερ γε καὶ παχύτης, οὗ τῇ ἐμφύτῳ μόνον ἐπομένη κράσει
ἀλλὰ καὶ ἐξ ἕδους πυὸς μακροῦ λάβοι τὴν σύνασιν. fecit interpretis negligentia, Paulum dogmatis aperte falsi
auctorem huius nimirum: molliciem & crassitudinẽ non pone, ab humida temperatura separari, de
ceptus: vt coniecturam facio: ex dictione illa ὥσπερ. i. quemadmodũ quã credit referri ad verba illa καὶ
ταύτης ἀχώρισος ἐστὶν ἡ μαλακότης, vt eẽt sensus: quod quẽadmodũ mollicies separari nõ põt ab humida
tẽperatura: itaq; neq; crassitudo. Cũ nã ea referat quę de signis siccę tẽperaturę dicta fũt ἡ μὲν ὠκλη
ρότης ἀχώρισος ἐστὶν πλείας τῆς ξηρᾶς κράσιως ἡ δὲ ἰσχνότης οὐ μόνον ἐπεται τῶν συμφύτοις κρίσιοιν ἀλλα καὶ τῶν ὧν
κτήτοις ἐξ ἕδους μακροῦ γενομένοις. i. Durities inseparabilis oino est à sicca tẽperatura: gracilitas aũt non
solum cõplantatas sequitur tẽperaturas, sed ascitias etiam quæ ex longa cõsuetudine fiunt. quẽad
modũ igit durities nõ est separabilis à sicca tẽperatura, ita mollicies ab humida. Et quẽadmodũ ab il
la separari põt gracilitas (qm̃ adqsita ex cõsuetudine temperaturã sequi põt) ita & crassitudo ab hac.
Quare vertendũ erat: humidũ temperamentum in alijs quidem bono temperamento simile est: mol
Orib. lius tñ & carnosius: à quo mollicies inseparabilis est: sicut crassitudo non solum cõplantatam sequit
temperaturam, uerũ eam quæ ex longa consuetudine fit: cõfirmat hãc lectionem Orib. ii. v. cap. xiiij.
καὶ ταύτης ἀχώρισος μὲν ἐστὶν ἡ μαλακότης ὥσπερ γε καὶ παχύτης οὐ τῇ ἐμφύτῳ μόνον ἐπομένη κράσει ἀλλὰ καὶ ἐξ ἕδους
Err. Copi. πυὸς μακροῦ λάβοι τὴν σύνασιν. i. ab humido temperamento insẽparabilis est mollicies; quemadmodum
crassitudo nõ solum cõplantatam sequit temperaturam, verũ eam quæ ex longa consuetudine fit. Er
rauit hac parte Copus transferens: humida in cęteris quidem similis est bonę temperaturæ, sed mol
lior, corpulentiorq; quippe cũ insẽparabiliter comitetur eam & mollicies & crassitudo, quod nõ solũ
Err. ander. de innata temperatura: verũ de ea quoq; quæ ex parua quadam cõsuetudine constituta est intelligi.
Andernacus item: humida intemperies cætera quidem temperatæ similis est, sed mollior corpulen
tiorq; ac huius nota insẽparabilis est mollicies quemadmodum & crassitudo, quę non insitũ modo
temperamentum, sed ex longa quadam consuetudine obortum, comitatur & ibidem.

¶ Sin humidius quidem sed multo calidius, tẽperamentũ sit: molliores sanè vtcũq; tales bene tẽpe 5
ratis, & corpulẽtiores: nõ vero paulo hispidiores euadũt, q & multo tãgentibus calidiores apparent.
In græcis codicibus impressis: si ex supradictis & sequentibus licet argumentum ducere: altera diuꝝ
Gal. sionis pars desyderatur. Si. l. magis humiditatis sit in temperatura calida & humida, q̃ caliditatis.
Addimus eã ex Galeno fo artis medicinalis, vnde desumpta hæc cẽ liquet μέλαινα δὲ αὐτῆς εἰ τρίχες
καὶ ἡ σαρξ ἐπάχυνσις δὲ ἧλιγόν μὲν ὑπὸ θερμοτέρα πεπιλῶσθαι δὲ ἡ ῥοπὴ παχεῖα μαλακὴ τοῦτοις ἐστὶν ἡ σαρξ καὶ πολὺ καὶ τὸ
χρῶμα συμμιγὲς ἐξ ἐρυθροῦ καὶ λάμπρου καὶ ὑακίνθινου ἐλίγῳ θερμὸ πρὸ. i. nigri vero eius capilli & caro pingue

dine caret. Si vero paulo quidem calidior, multo vero humidior, in his caro mollis, mustaq; est, & color ex rubro & albo permixtus & tangentibus paulo calidiores. Quæ omnia vt aliæ diuisionis parti Err. Copi
respondeant, addi necessario debent. Omissa tamen a Copo, & Andernaco. Huius. n. verba sunt: quū Err. ander.
autem paulo humidius, multo calidius est, eo donati molliores paulo corpulentiores q; tēperaris existunt, hispidiores multum, ad tactum calidiores apparent. At si frigiditas &c. & infra de signis frigidę & siccæ temperaturæ.

52 ¶ Capillicij vero color frigiditatis modulo proportionię; amussatim: vt ita dicam mēdet.) Impressi tantum codicis lectionem secutus est interpres τὸ δὲ τῶν τριχῶν τῆς χροιᾶς ἀνάλογα τῷ μέτρῳ τῆς ψυχρότητος. Addimus nos ex Galeno secūdo artis medicinalis coniunctionem καὶ vt in totum legatur τὸ δὲ Gal.
τῶν τριχῶν καὶ τῆς χροιᾶς ἀνάλογον τῷ μέτρῳ τῆς ψυχρότητος. i. capilli āt, & color, mēsuræ frigiditatis pportionantur, Galeni verba eadem sunt τὸ δὲ τῶν τριχῶν καὶ τῆς χροιᾶς ἀνάλογον τῷ μέτρῳ τοῖς ψυχρότητος. i. capilli
aūt & color, frigiditatis proportionē sequūt. Male ēt Copus interpretatur. color vero capillos frigidi Err. Copi
tatis: modum, ac proportionem imitatur, & Andernacus, color autem capillo; frigiditati respondet. Err. ander.

EX CAP. LXII.

53 ¶ Ex forma quidem si decens omnino, atque concinna est, nunq; profecto mala hæc nota censenda. Ex his vero quæ ab ipso capite nascuntur, si scite disposita sunt.) In eoulgatis codicibus sic habetur
τῷ σχήματι μὲν ἀ εὐρυθμίας ἀεὶ γὰρ ἐναίσιον τοῦτο σημεῖον τοῖς δὲ ἐπ' αὐτοῖς πιεσμάσιν ἀ κάρφα διάκεινται. Hęc exscripta
ad verbum a Galeno esse nemo est qui dubitet: quare addendum ex illo esse credimus post verba τοῖς Gal.
δὲ ἐπ' αὐτοῖς πιεσμάσι verba ἡ κρᾶσις ἀρχὴ τε ἐσὶν καὶ τοῖς ἄλλοις ὅσοις vt sit vertendum in totum: A figura
quidem ipsa si concinna: semper. n. hoc bonum est signum. Ex his autem quæ ab eo ortum habent,
si valida est ceruix, & si alijs ossibus, optime consset. Quo loco grauius adhuc errauit Anderna. cōiun Err. ander.
ctim vt vni solum clausulæ reddantur prædicta verba interpretatus in hunc modum: Figura quidē
si omnibus numeris absoluta, hæc. n. semper bona est constructio: ijs quæ in de prouenīunt, nū optime sit affectum.

EX CAP. LXIII.

54 ¶ Mediocris temperamenti cerebrum, animalium functionum, retrimentorum q;, mediocritatē cōtinet, minimeq; gentium a singulis quæ foris occurrant offenditur, signa vero caliditatis hæc.

Notę calidi cerebri.

Capitis quidem, capillamentum per infantiam subrufum habent, in puerili vero ætate subflauum, in adolescentia deniq; redditur flauum, idq; medium inter ad vnguem crispum, & rectum ac simplex spectatur, neq; procliuiter calui fiunt.) Nihil hac interpretatione longius a vero, & ab auctoris sentētia excogitari potest, quo magis interpretem demiror, quod nec vitium sit in græco codice, nec verborum confusio. Signa namq; omnia cerebri temperati, ille ad calidum cerebrum retulit addēs de suo verba illa. Signa vero caliditatis cerebri hæc sunt. & illa: Notæ calidi cerebri græce ὁ μὲν οὖν ὀλκρατος
ἐγκέφαλος μετρίως ἔχει τῶν ὑγρῶν καὶ ὑγρικῶν οὐσιῶν καὶ τῆς πάχους ὑμασιν ὑπισχνεῖται τὰ βλαβήσεται πρὸς ἀπαν τὴν ἕξιν,
ὅσα τοῖς τοιούτοις ὡς τρίχες τῆς κεφαλῆς βρίζουσι· μὲν οὖσιν ὑπόπυῤῥοι· πεισοὶ δὲ ὑπέξανθοι, πλουμένοις δὲ γίνονται ξανθὰ μετρίως ἐνταῦθα οὖσαι τὴν τε ἀκριβῶς οὐλων καὶ τὴν ἁπλῶν οὐ μὴν οὐδὲ φαλακρωθῆναι ἐφεδίους. i. Si cerebrum bene
temperatum existit in actionibus naturalibus & excrementis mediocriter se habet, minimeq; ladere
ab his quæ extrinsecus occurrant, talibus igitur capilli capitis cum adhuc sunt infantes sub rufi fiūt,
cum vero pueri subflaui: cum iam aboleuerint flaui fiunt, medijq; sunt inter exquisite crispos, & planos: non tñ facile caluescūt, essęq; hāc verā & necessariā loci huius lectionē, verba illa τοῖς τοιούτοις. i. talibus: ostendunt. Irē qđ paulo inferius ponunt signa calidi cerebri ἃ δὲ ἐκμέτρου ἐν τοῦ συμμέτρου &c. i.
Quod si cerebrū calidius sit tēperato. Præterea qđ in nullo græcorū exēplariū, dictionibus illis: quas addidisse interpretē annotauimus: aliquid respondeat. itē sunt Galeno & huic scriptori de temperaturis cerebri eadem omnia: signa tñ illa tēperaturę optimę crebri tribuit Galenus, non calidę verba
eius sunt secūdo artis medicinalis ὁ μὲν ὀλκρατος ὁ οἰκεῖ φαλος ὑπερέχει κατὰ τοὺς τοιούτους ἁπάντας Gal.
τῶν τῆς ἀρμόνων ἕξει μετρίως καὶ τῆς πλειόμάτων ὅσα δὲ ὑπόρδασα ὧν τοῦ ὑμικτήρων ἐκκαθίρεται καὶ τοῦτον τὸν
ἕξιν μετρίως, ὅσοις τι βλαβήσεται πρὸς ἅπάντων ἐξέλθῃ προσιτῆόντων ὅσα ἐκμάνει καὶ ψύχει καὶ ἐκφώνει καὶ ὑγραίνει
τοῖς τοιούτοις ὡ τρίχες τῆς κεφαλῆς βρίζουσι μὲν οὖσιν ὑπόπυῤῥοι, πεισοὶ δὲ ὑπέξανθοι, πλουμένοις δὲ ξανθὰ μετρίως
ἐνταῦθα οὖσαι τῶν τε ἀκριβῶς οὐλων καὶ ἀπλῶν οὐ μὴν οὐδὲ φαλακρωθῆναι ἐφεδίους. i. Si cerebrum bene temperatū
existit in quatuor qualitatibus, omnia prędicta mediocriter obtinebit, & excrementa quæ vel per palatū vel aures, excernunt: hæc quoq; modice se habebunt: ac minime lædet ab oībus q extrinsecus incidūt, q. f. vel calefaciūt, vel frigefaciūt, vel humectāt, vel exiccāt. In talibus igitur capilli capitis, cū
adhuc sunt infantes subrufi, cum vero pueri subflaui, cum adoleuerint flaui fiunt: medijq; sunt inter eos qui omnino crispi sunt, & planos: non tamen facile caluitium patiuntur: quibus verbis nihil Orib.
manifestius: & ad nostram rem accomodatius dici poterat. Sunt eadem Oribasio. lib. v. cap. xlvj. quę ne toties repetam omitto. Errauit hoc in loco Andernacus pro verbis μεταξύ πως οὖσαι τῶν ἀκριβῶς οὐ
λων. i. medij sunt inter exquisite crispos ille interpretatur: atq; medij exacte inter crispos. ¶ Grauius Err. ander.

Err. ander. tamen eodẽm capite labitur Andernacus,qui deceptus mendoso codice,in signis rigidę simul & sic-
Orib. cæ temperaturę cerebri pro καὶ ὑπὸ τῆς ψυχρᾶς στάσεως ὑπομᾶς βλάπτονται vertit:a frigidis cibis simíliter
Gal. offendũtur. Lego ex veruſto exemplari ſcripto,Orib.li.v.cap.xlvij.Galeno ſecũdo artis medicinalis
αἰτίων.i.& a' cauſis frigidis facile lædũtur.Ridiculus.n.aliòqui ſenſus & falſus;& infra de ſignis hu-
midi & frigidi temperamenti cerebri.

¶ Algor tales facile moleſtat:plenitate caput temere afficitur.) Græce οὐ ῥᾳδίως πως καὶ ὑπερῴδυνοι τὴν
κεφαλὴν.i. & caput frigiditati ac repletioni habent obnoxium. Inaccomodate.n.addit interpres di-
ctionem illam,tales, ſicut & Copus tranſferẽs:tales & facile a frigore afficiuntur,& caput plenitudi-
Err. Copi. ni obnoxium habẽt.Andernacus item:frigori opportunos,capitis repletioni obnoxios.

Err. ander. EX CAP. LXIIII.

¶ Calidior prę terea natura ventriculus,exactius quidem concoquendi q̃ appetendi functionẽ ab- 56
ſoluit:præcipue ſi dura & coctu difficiliora ingerat,delectatur pluribus tum cibis tum potibus,neq;
quicq̃ gelidis,ſi moderatus ipſorum fuerit uſus lędũtur.) Vitium codicis impreſſi hoc in loco gra-
uiter labi hominem coegit χαίρει δὲ τοῖς ποσὶς ἐδέσμασιν καὶ πόμασιν.Ego loco illarum dictionum τοῖς
ποσὶν.i.pluribus:legendũ cenſeo τοῖς θερμοῖς.i.calidis. Conſentiente Oribaſio lib.v.cap.xlvij.his ver
Orib. bis χαίρει δὲ τοῖς θερμοῖς ἐδέσμασι τε καὶ πόμασι.i.gaudet tum cibis tum potibus calidis.Quod & confir
mat Gal.ſecũdo artis medicinalis· δι' ὅρμοῦ γὰρ φύσει γεγονὸς πέπτει μὲν ἄμεινον ἅ δρέγονται,καὶ μᾶλλον ὅσα σκλη-
Gal. ρὰ καὶ δυσκατέργαστα,διαφθείρεται γοῦν οὐ ῥᾳδίως τὰ ῥᾳδιοίστατα,χαίρει δὲ τοῖς θερμοῖς ἐδέσμασι τε καὶ πόμασιν.i. Cali
dior prę terea natura ventriculus concoquit melius quam apperat,& multo magis quæcunq; dura
ſunt,& quæ non facile alterantur:nam quæ facile alterationem ſuſcipiunt, in ipſo corrumpuntur.
gaudetq; calidis cibis ac potibus.Pro nobis etiam facit quod in hoc auctore ſtatim ſequitur οὐ δὲ ὑπὸ
τῆς ψυχρᾶς οὐδὲν βλάπτεται κάπτοκε τὴν ἐμπιτηδειοτέρων χρῆσιν.i. Neq; lędũtur a frigidis potibus aut cibis ſi mo
dice ipſis utantur,ut ſenſus ſit:ſtomachum calidum gaudere cibis potibusq; calidis,nec tamen lędi
a frigidis ex moderato uſu. Item inter notas aliarum complexionum ventriculi dictum ab his auctо
ribus eſt,frigidum frigidis gaudere cibis & potibus:& ſiccum ſiccis,ac humidum,humidis: ergo cali
dum gaudebit calidis.Eodem errore vertit Copus:gaudet multis tum alimẽtis tum potibus , & An
Err. Copi. demacus:copia ciborum potusq; oblectatur.

Err. ander. EX CAP. LXVI.

¶ In frigidiore vero corde perculſus temperatis minores exiſtunt,meticuloſo natura ſunt genio præ 57
diti eiuſmodi temperaturę cor ſortiti,& puſillanimes ſine audacia maxime ſi nudum pilis habuerint
pectus.) Impreſſus codex in cauſa fuit:vt graui lapſu hac parte,laberetur interpres ἡ δὲ ψυχροτέρα
καρδία σφυγμοὺς ἔχει μικροτέρους τῆς συμμέτρου,θαλερὰ δὲ οὖσα τὴν φύσιν οἱ τοιοῦτοι καὶ ἄπολμοι καὶ μάλιστα ἂ ψιλὸν
αὐτοῖς τὸ στέρνον ᾖ.i. In antiquo exemplari p verbis καὶ μάλιστα ἂ ψιλὸν αὐτοῖς τὸ στέρνον ᾖ.i. maxime ſi nu
dum pilis habuerint pectus:habetur καὶ ἀμελιτὰ καὶ ψιλὸν αὐτοῖς τὸ στέρνον.i. Segnes ſunt, & nudum pilis
habent pectus.Quam lectionem probat Orib.li.v-cap.xlix· καὶ ἄπολμοι εἰσὶ καὶ λιθαργοι καὶ ἀμελιτὰ.i.
Orib. timidi ſunt obliuioſi,& ſegnes. Confirmat Gal.ſecũdo art.medicin. οἱ τοιοῦτοι καὶ ἄπολμοι εἰσὶ καὶ λιθάργ-
Gal. γοι καὶ ἀμελιτὰ.i.tales timidi ſunt,obliuioſi,& ſegnes. Vitioſe.n.in Galeno legitur μελιτὰ quod vere
Locus gal. rem decepit interpretem & Laurẽtianum,hic.n.cogitabundi,reddidit:ille curioſi.Neq; debuerat in-
Err. Laurẽ terpres ſignum ex defectu pilorum in pectore ſub conditione ponere:cum inſeparabile id ſit frigidæ
tiani. cordis temperaturæ,auctore Galeno,Oriba.& Paulo. Item pectus hiſpidum,& piloſum,ſignum eſt
calidi temperamenti cordis:ergo quod nudum eſt pilis,ſignum erit temperamenti frigidi. Peccauit
Err.Copi. & in hoc loco Copus qui tranſtert:cor frigidius pulſus reddit temperatis minores,tales ſuapte natu-
Err. ander. ra timidi,puſillanimesq; ſunt,præcipue ſi glabrũ fuerit eis pectus. Andernacus:timidi natura ſunt,
& puſillanimes,præcipue ſi pectus ipſis ſit glabrum;& infra de ſignis cordis calidi & ſicci.

¶ Cæterum ad functiones expediti,animoſi,ſeu iracundi,impudentes,moribus tyrannicis).Pro ἐρε- 58
σὶς tranſtulit,impudentes:dixiſſem ego,audaces.Orib.lib.v.cap.xlix. ὡς δὲ πρὸς πράξεις ἄσκυροι καὶ θυμικοὶ
καὶ θρασεῖς ᾖ τυραννικοὶ τοῖς ἤθεσιν.i.ad actiones prompti ſunt,iracundi,audaces,moribus tyrannicis.In
Gal. Gal.ſecũdo artis medicin.πρὸς-i. veloces ſiue ſubiti,& infra de notis cordis humidi & frigidi.
μνησῖκ
Gal. ¶ Et ve numq̃ inſaniunt,ita minime ad iram facile cõmouentur.) Græce καὶ ἥκιστα μνησικάκησαν ὥσπερ καὶ 59
ἀεὶ ὀργὴν οὐχ ἕτοιμοι.i.minimeq; iram retinent & ad iram non ſunt procliues. Huic.n.ſenſui adſtipula
Auicẽ. tur arabica Galeni tralatio ſecũdo artis medicin.in hæc verba:& fortaſſe non retinent odium,neque
properat ad ipſum.ita.Auic.decima tertij cap.de ſignis complexionum cordis naturalium:de frigi-
da ac humida ſic inquit:nudus a pilis,non retinens malum,& in caſtigationibus bellunenſis:nõ re-
Orib. tinens rancores.Orib.lib.v.cap.xlix.ᾧ ἥκιστα μνησίκακον.i.minime irã retinent.Gal.ſecũdo artis medi.καὶ
Gal. ἥκιστα μνησίκακον ὥσπερ καὶ ἀεὶ ὀργὴν οὐχ ἕτοιμοι.i.minime iram retinent,ſicut & ad iram,non ad modũ ſunt
Err.Laurẽ. prompti. Quæ inaccomodate(ni fallor)vertit Laurentianus:minimeq; iraſcuntur. Copus itẽ:neu-
Err. Copi. tiq̃ furunt, ac ne ad iram quidem proni ſunt.Et Andernacus:ac nequaquam furunt: quemadmodũ
Err. ander. neq; ad iras procliues ſunt.

¶ Iecoris

EX CAP. LXVI.

60. ¶ Iecoris calidi notæ sunt, amplitudo venæ, flaua bilis abūdantior: tēpore deinde status sīmiq; in cremēti (ἀκμὴν græci vocāt) sanguinē hīt tales calidiorē.) ὅπατος μὲν θερμοῦ γνωρίσματα φλεβῶν εὐρύτης ἡ ξανθὴ χολὴ πλείων ἐν δὲ τῷ χρόνῳ τῆς ἀκμῆς καὶ ἡ μέλαινα θερμότερον αἵματος τὸ αἷμα. i. heparis calidioris signa sunt, venæ: latitudo, rufla bilis abūdantior, in cōsistenti vero ætate ēt nigra: calidior ipsis est sanguis. Omisit interpres verba illa καὶ ἡ μέλαινα. i. & nigra colera: quæ tñ in cunctis codicibus, & Gal. & Orib. habentē. Quatuor. n. sunt cōplexionis calidæ heparis inditia, venæ: latitudo, multa cholera, & in ætate cōsistendi melancholia, caliditas sanguinis. Astipulat Galenus nīræ lectioni. ij. ar. med. ὅπατος μὲν θερμοῦ γνωρίσματα φλεβῶν εὐρύτης ἡ ξανθὴ χολὴ πλείων ἐν δὲ τῷ χρόνῳ τῆς ἀκμῆς καὶ ἡ μέλαινα θερμότερον αἵματος τὸ αἷμα. i. heparis calidioris inditia sunt venæ: latitudo, rufla bilis multa, in cōsistenti vero ætate ēt nigra, calidior ipsis sanguis Orib. irem li. v. cap. l. ἡ ξανθὴ χολὴ πλείων ἐν δὲ τῷ χρόνῳ τῆς ἀκμῆς καὶ ἡ μέλαινα θερμότερον αἵματος τὸ αἷμα. i. ruffa bilis in illis abūdat tēpore aūt statu cholera nigra, calidior ipsis est sanguis. Auicenna. xiiij. tertij. r. j. cap. v. de signis calidæ complexionis heparis: & multitudo generatiōis Auicenna. cholerę in ætate iuuentutis, & melancholiæ in fine eius, & ibidem. Gal. Orib.

61 ¶ Corpore vero, alijs ſ cordijs ſue hirſuti ſpectanſ.) Addit interpres dictionē illā, corpore, cui nihil rñ/det in Paulo Orib. aut Gal. & omisit dictionē καὶ γαστρὸς. i. & vētrē, & infra de notis hepatis sicci.

62 ¶ Venæ: amplæ: atq; durę:) Puto locū esse mendosum ὦ φλέβα ἐρευ legēdū censeo σκληρότητα. i. venę dariores. Haheoq; editionis huius auctorē Gale. ij. art. medic. Interpres vtrāq; secutus est lectionem. Nō parcī errauerūt Copus & Ander. q vertūt venæ siccæ, & infra, de calida & sicca heparis tēperatura. Err. ander.

63 ¶ Frigiditatē vero nequit cor humidius ad cōtrariā naturā traducere.) Hoc loco negligentiā interp/ris nō possum nō admirari qui p τὴν ἐκφάνησιν. i. siccitatē puerili lapsu, traduxerit: frigiditatē. ſtat à nos/bis græcorū oīum codicū cōfensus, Gale. itē. ij. art. med. & Orib. lib. v. cap. l. verus itē sensus, & verbo- Gal. rum ordo. græcē τὴν ἐκφάνησιν οὐχ οἷόν τε πρὸς τὸ ἐναντίον ὑπὸ τῆς καρδίας ὑγροτέρας γενομένης ἀγθῆναι. i. Siccitatem Orib. vero non pōt humidius cor in cōtrariū transmutare. Eſt. n. sensus: caliditatē à corde procedentē, obtū/dere posse heparis frigiditatē: ficut frigiditas caliditatē, siccitatē vero nō posse cor humidius in cōtra/rium trāsmutare. ¶ Obiter hic annotandū in Gale. ij. ar. med. in signis heparis calidi & ficci, mendo- Locus gal. se legi: αἷμα πεχώτερον ἁπαλὸν καὶ ἐκφόρητον legendum putamus ὀλιγώτερον. i. paucior, non ἐκφόρητον. i. ficcior autem Paulo in hac parte & Orib. lib. v. cap. l. quibus verus Galeni interpres suffragaſ, cui fides adhibē Orib. da merito est, testimonijs alijs cōsentientibus: verba eius sunt: sanguis spissior & paucior, cōsentit ma Err. Leoni. nifeste arabica trāslatio, his verbis: & quod sanguis est paucior & grossior. Nec assentior traductioni Err. Lauren Leoniceni: sanguis (inqt) crassior, simul ac ficcior: neq; Laurētiani q grauiori lapsu vertit: sanguis pau tiani cior simul ac ficcior.

EX CAP. LXVIII.

64 ¶ Quod si humiditas calori adglutinet: hispidi qdē illiusmodi sunt.) In Gal. ij. artis med. λάσιοι μὲν Gal. οὖν οἱ τοιοῦτοι. i. hirsuti qdē tales minus: qua Galeni auctoritatę nō mediocriter moueor vt credā sic in hoc scriptore legendū esse: vt sensus sit: tēperaturā calidā & humidā eius mēbri minus pilosam cē: veg/semine abundare magis. Ecōtrario aūt, tēperaturā calidā & ficcā. Est & in eodē errore Copus, trāsferēs: Err. Copi. hirsuti quidem tales, & abundant magis genirali semine. Andernacus item: porro si humiditas calo- Err. ander. ri fuerit coniuncta, hispidos reddit, & ibidem.

65 ¶ Aqueū & tenue semen habēt, inefficax atq; infœcundū, muliebris mō sexus procreatiuū.) In codi Gal. ce impresso τὸ ὑγρὸν καὶ ἄτονον ἐστί. i. & semen his inualidū est. Gal. ij. ar. med. ἄγονον. i. infœcundū hēt cui Err. Ander. codex scriptus adstipulaſ. Interpres, vtrāq; vī secutus lectionē Ander. inualidū semen, dixit.

EX CAP. LXX.

66 ¶ Sunt q dum vehemēter calēt, nihil sanè exercitatiōis admittūt: sed inābulasse, atq; lauasse sat hīt.) τίνες δὲ τῇ σφόδρα θερμῶν. i. qdam aūt eoꝝ qui impense calido sunt temperamento: vt sit sensus calidā corporis distemperantiā corrigi posse, euacuatione choleræ, quæ in tali distemperamēto abūdare, tū pallida, tū flaua solet: & exercitationibus nō acutis & validis: sed tardis potius, & mollibus: q̄uis sint nōnulli adeo calidæ tēperaturæ, vt exercitationibus nō indigeāt: sed inābulatio & balneū abūde suffi ciat. Interpres absolutā fecit ſniam quasi de qualibet cōplexione, dūmodo ex aliqua cā vehemēter ca/leat locutus fuisset Paulus: atq; iō de suo addit dictionē illā, dum. Manifestū tñ est de cōplexione vehe menter calida natura sua tradita hæc esse, teste Orib. lib. v. ca. li. ijdem verbis. Cui adstipulaſ Gal. vj. Orib de san. tuen. τίνες δὲ τῇ σφόδρα θερμῶν τὴν κρᾶσιν οὐδ' ὅλως χρήσουσι γυμνασίοις. i. Sunt aūt qdā qui impēse ca- Gal. lido tēperamento sunt, qui exercitatione prorsus nō indigent. In hoc loco superius paulo errauit An- Err. Ander. dernacus pro γυμνάζεσθαι δὲ αὖτοῖς διατίθου οὐκ ὀξὺ καὶ σωτήριον γυμνάσιον. i. vtile ipsis exercitium est, quod ci tatum non sit aut validum: interpretatur: vtilius autem exercitium ipsis est, quod non vehemens va/lidumq; est, sed remissius leniusq;, & infra de humidæ temperaturæ medela.

67 ¶ Atqui prospiciendū est ne defluxionibus, balneis exercitio longo, ante cibū molestēt, excretione pa riter quæ tā per totū quā inferiorē aluum fit.) καὶ τῇ ἀποῤῥοίᾳ δὲ προνοῆσαι χρὴ διὰ τε λουτρῶν καὶ γυμνασίων πολλῶν καὶ πρὸ τροφῆς ἱκανῶς ἐπὶ τὴν κένωσιν καὶ κατὰ. Hæc verba tam falsa reddidit interpres: vt ab huius

auctoris ſenſu,ſi diligẽtius oĩa excutianť:nihil poſſit eſſe diuerſius.Dixiſſem ego.His quæ à corpore
defluunt pſpicere oportet,tũ exercitatione,tũ balneis ante cibũ,tum his quæ per ventrẽ & vrinã red-
dunť,excernendis.Eſt aũt ſenſus in medicatione tẽperaturæ humidæ,his quę ab ipſo corpore defluũt
eſſe pſpiciendũ,tum exercitationibus,tum balneis ante cibũ,tum his quæ per ventrẽ & vrinas fecer-
Orib. nunť.Addit.n.ille dictionẽ illã,moleſtenť:cui nihil in antiqs græcoꝝ codicibus neqꝫ impreſſis reſpõ
det,quod'verbũ,obſcuritatẽ attulit ſenſui.ſunt ẽt eadẽ,Orib.lib.v.cap.lj. ἡ τῶν ἀποῤῥοιῶν δὲ πρόνοια χρὴ
Gal. διὰ πλυτηρῶν καὶ γυμνασίων πολλῶν.i.defluxuũ aũt cura habenda eſt,balneis,& exercitatiõibus pluribus.
Quod & Gal.itidẽ teſtatus eſt.vj.de ſanit.tuen.his verbis ὥσε ἡ τῶν ἱδρώτων τῷ τοιούτῳ σώματι τῆς δι-
ὰ πόρων δὲ περιττωμάτων χρὴ διὰ πλυτηρίων καὶ γυμνασίων δὲ ὕδατι καὶ λουτρῶν καὶ τροφῶν πλειόνων, ἐκκρίσεσι τῇ δι' οὔρων τε καὶ
Err. Copi. χοιρίοις γινομένων.hoc eſt:qui tuendæ huius corporis ſanitati præſcifi ijs quę ab ipſo defluunt proſpice
Err. ander. re debebit,tum exercitatione(vt dixi)tũ balneis ante cibũ pluribus:tũ vero his quæ per ventrẽ & vri-
nas reddunť excernendis.Simili errore vertit Copus:at ne defluctionibus mſeſtenť prouidendum eſt:
& Andemacus:porro' ne defluctionibus tententur proſpiciendum eſt.Addunt.n.ambo de ſuo verbũ
illud,tententur:quod totius clauſulæ ſenſum euertit. EX CAP. LXXI.

¶ Talibus ἀλυσίαις exercitationes item crebrę.) Miror græcam dictionem interpreti adeo placuiſſe, 68
cum latiniꝰ dixiſſer: & abſtinentia à balneo id.n.ἀλυσίαν græcis eſt,Heſychius ἀλυσίαν τὸ μὴ λούεσθαι
Heſych. .i.ἀλυσίαν eſt,non lauari.Orib.lib.v.c.lij.id ijſdem verbis teſtatur,& Gal.vj.de ſani.tuen. ἀνάγκη τε αὖ
Orib. πᾶσι ἀλυσιάσεσι καὶ γυμνάσιοις.i.ſuccurrunt huic temperaturæ & balnei abſtinẽtia,& exercitatiões,& ibidẽ.

¶ Quod poſtremo ad humorẽ & ardorẽ attinet,aurea in vniuerſum victus rõne cõmendať medio- 69
critas.) Græce οὗ δὲ τῇ κατὰ ὑγρότητα τε καὶ ξηρότητα τῆς ὕλης διαίτῃς ἰδέᾳ τὸ μέσον ἐκλέγου.i.in humiditatis
vero ſiccitatiſq; ſpecie,tota victus rõ,media eſt adhibenda. Interꝑs ea quæ Paulus de tẽperatura,hu-
mida & ſicca tradiderat:nulla prorſus rõne tẽperaturæ calidæ & humidæ moderatæ tribuit,in qua fri
Orib. giditas excedit.Nſræ lectioni,Oriba.adſtipulať lib.v.c.lij.& Gal.vj.de tuẽda valer.Lapſus itẽ Ander.
Gale. trãſſert:quantũ ad totius victus rõnem attinet,eã q̃ inter humidũ ſiccũq; media eſt deligere oporter.
Err. ander. EX CAP. LXXII.

¶ Aridoꝝ qdem diſtemperamentoꝝ abud ſanè in elementalibus ſolidæ eſſentiæ corporis partibus 70
(quas græci ὁμοιομερῆ σώματα quod eſt ſimilares nũcupant)cõſiſtit quũ videlicet aridiores q̃ mõ natu
rę cõueniat illę reddũť,id p Iouẽ deploratũ eſt:neqꝫ vel Aeſculapius ipſe facile ſuccurrerit. Aliud vero
peculiari humiditate qua corporis partes alunť penitus deperdita,in ſubſtãtia ex humore cõtracta cõ
ſtitutũ eſt.Hęc per ſingulas alaliũ partes,roris inſtar diſperſa pulchre qdẽ in ijſdẽ cõtineť:ſed abſq; ali
mentoꝝ bñficio in partibus reponi negť:quare perarduã fuerit taliũ quoꝝ affectuũ medicatio.) Vi
tio codicis impſiſi deceptus interpres,duas ſolũ ſiccę intẽperiei ſpẽs poſuit:alterã quę in partibus ſi-
milaribus:& alterã quę in peculiari humiditate quã mẽbra corporis alunť conſiſtit,græce τῆς ξηρᾶς δυ
σκρασίας ἡ μέντοι ἰδέα ἐν τῷ τοῦ ἐκ τῆς πρώτης οὐσίας ὁμοιομερῆ σώματος γένεσιν ξηρότητος ἴσης ἢ καὶ ἀνίσου ἐστίν· ἡ
δὲ τῶν ὑγροποιῶν χυμῶν οὐσίας τῆς αἱματώδους ὑγρότητος ἐξεπεφοίτηκε τὰ μόρια πλέον ἀποπλυμένης, πόρρω ἔχου-
σα δὲ αὐτὴν κατὰ πάντα τοῦ ζῴου τὰ μόρια ἀφοσιοῦσθαι· ἐν αὐτοῖς δὲ οὐδέποτε τοῖς μορίοις οὐχ
Gal. ὑπάρχει τροφὴ καὶ διατυπῶσαι χαλεπώτατόν τι τοιούτων διαθέσεων ἴασις ἐστίν. In Gal.vij. ther. vnde ad verbũ
exſcripta hęc oĩa ſunt,ante verba illa πρὸς ταῦτας legimus καὶ τρίτην quæ à negligentibus aut imperi-
tis librarijs omiſſa in hoc loco credimus. Tres.n.ſunt ſicci diſtemperameti ſpẽs:alia in partibus ſimi
laribus,alia in partibus quę ex ſubſtãtia ex humore cõcreta conſtant:& alia quę in ꝓpria humiditate
ex qua corporis partes alunť. Interꝑs(magno errore)verba illa πρὸς ταῦτας ſine traductiõe omiſit: Ad
dens de ſuo verba illa:pulchre quidẽ in ijſdem cõtineť.Male item pro αὖθι τροφῆς.i.ſine nutrimẽto,tra
duxit:ſed abſq; alimentoꝝ beneficio:quę minuta quãuis ſint & leuia:lectores tũ interim moranť.Erat
.n.in totũ vertendũ, quędã diſtẽperatura ſicca eſt,qñ ſimilares partes ſolidę ſubſtãtię ſicciores reddũ
tur,q̃ inſanabilis ẽ:& alia,partiũ quę ex ſubſtãtia ex humore cõcreto cõſtant:eſt ẽt & tertia ꝑter has,
cũ ꝓpria humiditas vnde partes nutriunť,oĩno eſt abſumpta:quę in oĩbus alaliũ partibus cõtineť,ro
ris mõ in eis ſparſa:quę ſine cibo in partibus reponi nõ põt:quapropter difficillima eſt oĩum talium
affectuũ curatio.Per partes aũt quę ex ſubſtãtia ex humore cõcreto cõſtãt,itelligimus camẽ & adipẽ
Gale. docente id Gal.vij.ther.τὸ δὲ ἀκριβὲς τῆς συμπεφύσεως ἐστὶν ἐν τῷ τὰς τριττὰς οὐσίας τῆς ὁμοιομερῶν σωμάτων
τῶν γινομένων ξηρότητας ὑπὸ ἴσης ἢ ξηρότητα τὴν ἐκ τῆς ὑγροποιοῦ χυμοῦ οὐσίας συμπεπωτῶν ὑποῖόν ἐστι μᾶλλον ἢ σαρξ ἕκαστον
κίνημα ἢ τρίτην γε πρὸς ταύτας τῆς αἱματώδους ὑγρότητος ἐξῆκε τρεφόμενα τὰ μόρια πλέον ἀποπλυμένης.i. eſt aũt ꝓprius
cõſũmata,vbi ſolida ſimilariũ partiũ ſubſtantia reddira eſt ſiccior.Nã eſt & altera ſiccitas vtiq; cum
ea quoꝝ ſubſtãtia ex humore cõcreto cõſtat,ſicut caro & adeps, ſunt liquata ẽt ꝑter has tertia quã ꝓ
Err.Copi. pria humiditas,vñ partes nutriunť,oĩno eſt abſumpta.Labĩ ſimiliter hoc in loco Copus, & Ander.
Err. ander. q̃ vertit:intẽperies ſicca,nũc eſt,vbi ſolida ſimilariũ partiũ ſubſtãtia reddita eſt ſiccior,qñ nihil in me-
dicina ſpei eſt nunc quã ꝓpria humiditas vnde partes nutriunť oĩno eſt abſumpta: quę continet in
omnibus animalis partibus,erroris modo eis inſperſa:hanc igiť particulis ſine nutrimento inſerere,
nulla ratione queas,ideoq; difficillima eſt omnium eiuſmodi affectuũ curatio,& ibidem.

¶ Haud

71 ¶ Haud admodum difficulter mederi datur.) Græce ἐυκατόρθωτα προσῆκεν. i. curare expedit. ſic Gal. vij. ther. & Orib. lib. v. cap. liij. vt ſit ſenſus: ſiccitatē quæ in arterijs & venis paruis cōſiſtit, curandā eē, vi- Gal. Orib.
etus rōne humectante quæ ſingulas ſimilarium partium peculiari humiditate impleat: falſum. n. eſt ſiccitatem arteriarum venarumq; non difficulter curari, & ibidem.

72 ¶ Poſt lauacrū illico lac recens emulctū propinandū eſt.) Decepit interpretē corrupta lectio codicis impſſi μετὰ δὲ τὸ λουτρὸν διδόᾶσι γάλα ὀλίγον αὖον νεόβδωλον. Codex ſcriptus ὄνειον. i. poſt balneū ſtatim, Gal.
lac aſininum nuper emulctū exhibeaē Gal. vij. thera. cōſulit vt ea affectione laborātes ex fœminarum Gale.
māmis lac ſugant, ac poſtea ſubiūgūt ἐπὶ δὲ τοῖς ὑπομένουσιν οἱ πολλοὶ γάλα γυναικὸς προσφέρεσθαι δίκλιω πιεῖν, ὡς ὄνεια μᾶλλον ὀνείου γάλακτος. i. qm̄ id exhiberi ſibi ceu pueris plerīq; recuſant: vtiq; ceu aſinis aſi-
ninum lac ipſis dare conueniet. Orib. lib. v. cap. liij. μετὰ δὲ τὸ λουτρὸν διδόᾶσι γάλα ὀλίγον ὄνειον νεόβδωλον Orib.
. i. à balneo ſtatim lac aſininum nuper emulctum exhibeaē, & in eodem capite.

73 ¶ Tum deniq; mediocriter oleoq; pingui cōfricandi quicunq; in hoc ſtatu cōſtituti ſunt, donec exhi
bitum lac ad vnguem cōfectū, nō ex ructibus modo, veṝ ex vētriculi ēr tumore liceat colligere.) Græ
ce ὧ κατέργασαι τὸ δοθὲν γάλα. i. ſi exhibitū lac exquiſite fuerit cōcoctū. Gal. vij. ther. τρίτον ἡμῖν τυγχάνει μὲν Gal.
τρίῶς τι ἅμα καὶ λιπαρεῖς ἢ κατέργασαι τὸ δοθὲν γάλα τοῖς ἐξωθεν τι καὶ τῷ γαστρὶ ὄγκῳ πεπληρέμενοι. i. tum mo-
dice fricabimus & pinguiſ: vtiq; ſi lac quod ſumpſit iam ad vnguem concoxit: id quod tum ex ructu Orib.
tum ventris mole, licebit conijcere. Confirmat id iiſdem verbis Orib. lib. v. cap. liij. ¶ Ex hoc loco er- Err. Auicē.
ratum Auicennæ emendabis. xiii. tertij. t. p. cap. xxix. eius verba ſunt: & vt fricef cum inſtrumento &
abſtergatur exercitando ipſum deinde expectēt in infirmo digeſtio eius quod bibiē de lacte. Non. n. vt
ille, ridiculo ſenſu dixit, fricandus ſtomachus eſt cū inſtrumento, ſed cū oleo, auctoribus Galeno, Ori-
baſio, & Paulo. Loco itē dictiōis illius, deinde: legēdū eſt, dūmō: nec aliter. n. cōſtabit ſenſus, & ſtatim.

74 ¶ Vel ad cœnam agemus.) Paulus ἢ αὖ πάλιν ὧδε τὸ δεῖπνον. i. aut illico ad cœnam, & ſtatim.

75 ¶ Potum prębeat vinū dilutum.) Græce πόμα δὲ οἶνος ὑδατώδης. i. Potus vinum ſit aquoſum. Vinū οἶνος κεκραμ
. n. dilutum græce οἶνος κεκραμένος dicit ἀπὸ τοῦ κεκρᾶνυσθαι quod, miſcere, ac temperare, ſignificat vñ κρᾶ- μένος
μα vinū multa aqua dilutū, quod Celſus, dilutā potionē vocat. Quod aūt græcis οἶνος ὑδατώδης dr̄, κρᾶμα
vinū eſt aquoſum, quodq; minimā ſuſtinet, ſi diluitur, aquæ mixtionem Galeno. vij. ther. his verbis: Celſus
ὑδατώδη δὲ οἶνον ὀνομάζω τὸν λεπτὸν καὶ κακέκτητον καὶ ὀλιγοφόρον. i. aquoſum autem vinū appello, quod tenue ὑδατώδης
eſt & purū, & paucam aquæ mixtionem ſuſtinet. Quo hac in parte, vti præcipit Paulus. Confirmāte Gal.
id Galeno. vij. thera. & Orib. lib. v. cap. liii. & Auicēna. xiii. tertij. his verbis: & neceſſariū eſt, ei in potu Gal.
tribuere, vinū ſubtile, decliue ad ſtipticitatē, parū tollerans cōmixtionē ꝓpter aquoſitatē ſuā, & ibidē. Orib.

76 ¶ Nullarū fermē virtū, ſi modo ὀλιγοφόρος hoc quidquid eſt interpretamenti admittit.) Græce ὀλιγο- Auicēna.
φόρος. i. quod paucā ſuſtinet aquæ mixtionem. Id. n. ὀλιγοφόρος eſt Galeno loco nuper citato ὀλιγοφόρος ὀλιγοφόρος
δ' ἐστὶν ὅταν οὖ τῷ κεκρᾶνυσθαι τὸν τοῦ ὕδατος μέξιν ὀλιγίστω φέρει. i. Eſt autem vinū quod oligophoron dicitur: Gal.
quod ſi diluitur minimam ſuſtinet aquæ mixtionem. Huius cōtrariū οἶνος σφοδρόπωτος. i. vehementiſſi- οἶνος σφοδρὸ
mum & ἰσχυρότατος. i. validiſſimum & οἰνώδης. i. vinoſum: teſte ibidem Galeno, & in eodem capite. πατος

77 ¶ Vinū non tam dilutum quàm id quod propoſitū eſt exhibebimus ſed meracius.) Græce οἶνον δὲ ἰσχυρότατος
μᾶλλον ὑδατώδη διδόσομεν τοῦ προδόσιμον. i. vinū autē minus aquoſum q̄ prius exhibebimus. Eſt enim ὑδατώδης idem οἰνώδης
quod ὑδατῶδες, & paulo inferius. Gal.

78 ¶ Priuſq; refrigeraē aulſum.) Librarioꝝ poterit hæc eſſe culpa, græce. n. καὶ ἀποσπᾶσθαι ἐρμὸν ἔτι τυγχάνων ὑδατώδης
. i. & auellaē, priuſq; refrigeretur: vt ſenſus ſit illiniendū eſſe ventrem medicamento, quo picatores vtū Gal.
tur: quod tamen priuſq; refrigereē, auelli debet: quod & Gal. admonuit. vij. ther. & ſtatim.

79 ¶ Si vero humidum diſtemperamentū, ſine additamento ſolum fuerit, areſacientia alimenta, q̄ neq;
calefaciendi neq; refrigerandi virtutem habeant, præſentiſſimo ſunt præſidio.) Græce τὰ ἐφεψόμενα
τῶν ἐδισμάτων αὖθι τοῦ ἐρμαίνου ἢ ψύχειν ἰσχυρῶς βοηθεῖ. i. Conſerunt & alimenta quæ exiccādi poteſtatem
habent, ſi modo nō vehementer calefaciāt, aut refrigerent: ita vt aduerbiū ἰσχυρῶς ad verba ἐρμαίνου ἢ
ψύχειν referaē, non ad verbū βοηθεῖ. Neq; n. cibi ſolum in tā graui & difficili morbo præſentiſſimo poſ-
ſunt eſſe præſidio. Quod & manifeſtius docet Gal. vii. ther. ὅτι δὲ ἀδύπου, τῶν μὲν ὑγρὰς δυσκρασίας μόνας
σωιζομένης βουλήματος τὸ ἐφεψόμενα τῶν ἐδισμάτων αὖθι τοῦ ἐρμαίνου ἢ ψύχειν ἰσχυρῶς. i. funt porro ipſius hu Gal.
midæ: tēperaturæ cū ſola cōſiſtit remedia, cibi q̄ cum valentē calefactionē, refrigerationem ue ſiccant: Labiē & Copus vertens: ſiccantibus edulijs quæ neq; calefaciāt, neq; refrigerēt, mirifice iuuaē, & iſra. Err. Copi.

80 ¶ Quare ſi quem prior affectus tentauerit.) ἡ μὲν οὖν προτέρα διάθεσις ἢν μὲν ἅπαξ συνελθὼν. i. prior affectus
ſi ſemel conſtiterit. Omiſit interpres dictionē illam ἅπαξ. i. ſemel quæ in cunctis exemplaribus & Gal.
vij. thera. & Orib. lib. v. cap. liij. reperitur, & ſtatim. Gal.

81 ¶ Et non raro ἰέρα quod eſt ſacra.) Hæc omnia de ſuo addit interpres. Orib.

EX CAP. LXXIIII.

82 ¶ Teutlon quam romani betam dicunt, ſua abſtergendi facultate, duram quoq; aluum lenit, ac
deijcit. Proinde ſi crebrius, aut largius eſtur, ventriculi os qui σύμαχος à græcis appellatur lācinat,
hepar item ac ſplenem, vicinaſq; ipſorum partes, ſeu obice quodam obturat.) In exēplari impreſſo

mendose legitur ἐμφρακτὰ δὲ τὰ καθ' ὑπερ τι καὶ σπλῆνα: vnde deceptus interpres vertit: hepar itē, ac splenem, vicinasq; ipsorum partes, ceu obice quodam obturat. Legendum (sensu omnino diuerso) est:

Gal. ἐκφρακτὰ. i. aptè obstructiones hepatis, & splenis: ex codice manuscripto, & Galeno de medica. simp.

Gal. facul. lib. viij. τὸ τλον ντερώδου πινὸς μεταλαμβανόμενον ὑ ὠμότητος ἢ καὶ ξύπτης καὶ διαφορᾶ. i. beta, potestatem habet nitrosam, per quam abstergit, ac discutit & de facult. alimen. lib. ij. ὥστε καὶ σὺ τοῦτο ὡ ἴσῃ μαλάττοντας καὶ τὰς κατὰ τὸ ὑπερ ἐμφράξεις, ἔτι δὲ μᾶλλον ὅταν μετὰ κάπρου τὸ πάντων γε μετὰ ὄξους ἐσθίωσι τῷ τοὺς ὑποχονδρίους δὲ τὸν αὐτὸν τρόπον ὠφελεῖν ἐσθιόμενον γίνεται φακόμακον. i. beta magis cōferi in obstructionibus hepatis q̄ malua, pſertim si cum napy, aut aceto sumpta in cibo sit: quo etiam modo, ægritudinibus splenis, optimum me

Orib. dicamentum est. Id ipsum docet Orib. lib. iiij. cap. quo ponit medicinas, quæ abstergendi, incidēdi, & aperiendi virtutem habent: ὁ δὲ πρὸς τοιούτους χυλὸς ῥυπτικὸς ἰσχυρὸς καὶ τὰς κατὰ τὸ ὑπαρ ἐμφράξεις λύει. i. Suc-

Err. Copi. cus beræ abstergendi vim habet: obstructiones q̄ hepatis soluit. Hac parte deceptus etiā Copus tran-

Err. ander. stulit: atq; iecur & lienem obstruit. Et Andernacus: iecoris, lienisq; meatus obstruit, & ibidem.

¶ Blitum atq; atriplex aquosiora sunt inter olera.) Paulus βλίτον καὶ ἀτράφαξυν ὑγρὰ μᾶλλον. i. Blitum, & 83
atriplex, humida quidem sunt. Nec comparatione vtitur Paulus. Addit. n. interpres verba illa, inter olera: quibus græce nihil respondet.

EX CAP. LXXVI.

¶ Atqui ex garo, oleo q; comesti, dulcissimi, flatu carentes, optimi alimenti facilis decoctionis sunt.) 84

Gale. In Galeno secūdo de facul alim. vnde desumpsit hæc Paulus οἱ δὲ κατὰ γάρου ἐλαίου καὶ ὄξους. i. ex garo, oleo, & aceto. Potuit. n. librariorum negligētia fieri, vt dictio ὄξους. i. aceto, desyderaretur in hoc aucto-

Err. Copi. re. Errauit etiam Copus vertens: at ex garo & oleo sumpti, suauissimi sunt. Et Andernacus: quod si ex

Err. ander. garo & oleo edantur: quo etiam loco lapsi hi duo interpretes sunt, nam pro ἄφυσι. i. flatu carentes, Co-

Err. Copi. pus nihil interpretatur. Ander. autem: flatus discutiunt: dixit. Qua in parte errorem interpretis ger-

Err. Ander. manici, prædicti, Galeni voluminis, operæ precium erit annotare: capite enim de bulbis, pro verbis

Loc⁹ Gal. οὐκ εὐπόνητοι δὲ οὐδὲ τοῖς ἀφεψήμασιν ἐνομένοις ἐκ βδέλλης τι καὶ πνεύμονος, transfert: At vero neq; ijs in-commodant, quibus è thorace, atq; pulmone pus conuenit expuere: quæ interpretatio longissime à vero abest: nulla. n. græce, de pure fit mentio. Nec. n. quod Galenus indefinite posuerat, ad pus cōtra-

hendum erat, præsertim cum rectius accomodari possit ad pituitam, glutinoso lentore prædītam, in

Paul. thorace clausam: si Paulo credimus in hoc loco καὶ τῇ τῶ θώρακι γλίχρῳ διακαθαίρουσι. i. viscosos ex thora-ce humores educunt, & infra de radicula.

¶ Edenda in prima mensa est ex oleo. s. & garo ventris lubricandi gratia.) Græce μετὰ ὄξους ὑ γάρου. i. 85
ex aceto & garo: nec video cur interpres pro ὄξους. i. aceto, dixerit: oleo. Cum in exemplaribus scriptis

Gal. & impressis habeatur ὄξους comprobante id Galeno secūdo de facul. alimen. πρῶτον οὖν ἀπαίρτιον μετὰ γάρου γλεῦκος ὑπεργυῖῆς ὕνικα, δεύτερον δὲ καὶ ὄξους ὥσχιουσιν. hoc est sumitur in prima mensa ex garo, ventris

Err. Copi. subducendi gratia: quidam autem parum aceti infundūt. Errauit etiam Copus qui reddidit: sed ante

Err. Ander. alios cibos ex oleo & garo, ducendi alui gratia sumenda est, Andernacus diuisit legit, ex aceto aut garo in codice tamen scripto καὶ. i. &, habetur non ἢ. i. aut.

EX CAP. LXXVIII.

ξυπαρὸς πυρίτας ¶ Sordidus, hoc est frumentaceus panis.) Panis qui græcis ξυπαρὸς dicitur πυρίτας etiam. i. furfu- 86
raceus vocatur: non, vt interpres dixit: frumentaceus. Quod medicis & græce doctis manifestius est,

Cibarius panis quām vt testimonijs egeat comprobari. Hunc Cicero. iiij. tusc. cibarium panem appellat, & ibidē.

Firmissimus ¶ Alimoniæ quidem minus ceu firmissimus præbet.) Manifestus error: panis. n. firmissimus is est, 87
qui, abundantioris est alimēti: qua significatione manifeste vtitur Celsus: firmius (inquit) est triticū q̄ milium: id ipsum q̄ hordeum, & ex tritico firmissima siligo, deinde similia, deinde cui nihil ademptū

Celsus est quod autopyron græci vocant. Addit. n. interpres: verba illa: ceu firmissimus græce ὥσπερ μὲν τρίφα. i. minus quidem nutrit, & ibidem.

ψαφαρὸς ψαθυρὸς ¶ Hordeaceus panis imbecillior & minus nutrimento est.) Pro ψαφαρώτερος transfert: imbecillior: 88
dixissem ego: fragilior aut fictior. est. n. ψαφαρὸς iter alia significata idem quod ψαθυρὸς teste Hesychio.

Gal. Cōfirmat id Gal. i. de alim. facul. vbi ψαθυρώτερος legimus de pane hordeaceo. Qui lōgius de significa-

Gal. tione dictiōis ψαθυρὸς scire voluerit, legat Gal. iij. de facul. alim. & tertio pdictionū. Male itē vertit Co-

Err. Copi. pus: Hordeaceus panis imbecillior est & exigui alimenti, & infra de ptisana.

¶ Nec desunt qui porri aliquid, atq; anethi addant.) Græce ὧν τίνων δὲ καὶ προάσου τὸ σκόρδου μικτὸν αὖ 89
Err. Copi. τῷ. i. in aliquibus aliquid & anethi miscendū est: Copus eodem errore dixit: sunt qui porrum quoq;

Err. ander. atq; anethum addant: Et Andernacus: nōnulli porrum & anethum ei misceant. Quod tū diligentius

Gale. fuerat ab interpretibus animaduertendum: ne forte legentes crederent, semper in ptisana adijcienda

λυχνὼ esse porrum & anethum. EX CAP. LXXIX.

Suid. ¶ Admiscere aūt lenti qm̄ inflat, vel satureiā vel pulegiū debet.) In Gal. ij. de facul. alim. à quo hæc 90
Err. Copi oia desūpsit Paulus λυχνοῦ. i. origanū legimus: nō λυχνώσε. i. pulegiū. Est. n. λυχνὼ apud atticos, ori-

Err. ander. ganū: teste Suida. In quā lectionē magis nobis inclinat aīus: quis Copus, & Ander. pulegiū dixerint.

¶ Vt stomacho-

EX CAP. LXXXI.

91 ¶ Vt ſtomacho nunq̃ ſunt noxia.) Græce κακοσόμαχα μὲν ἧττον. i. ſtomacho minus nocent: comparatione. n. vtritur Paulus, non vniuerſali & abſoluto ſenſu.

EX CAP. LXXXV.

92 ¶ Medulla ſpinalis pinguis & ſuauior eſt cerebro, in cæteris autem nullo ab eo diſcrimine differt.) Omiſit interpres poſt hæc verba: omnia quæ Paulus de ſœbo & adipe dixerat ὑπομιλεῖ δὲ καὶ σίκαρ ὀλιγόστροφα καὶ κακοσόμαχα quod eſt: ſœbum autem, & adeps, pauci ſunt nutrimenti & ſtomacho inutilia. Labitur & Copus eodem lapſu. Err. Copi

EX CAP. XC.

93 ¶ Mullus quoq; in cœnoſe degens, durior & imbecillior cæteris piſcibus videtur.) Error ſuperiori ſimilis græce ἀφαιρεῖ. i. ſiccior Gal. iij. de facul. alim. cap. de mullo σκληροτέραν δὲ χειρὸν ἁπάντων αὐτὰν ἔχει τὴν σκόρδικα καὶ ἀτόνωτέραν ἱκανῶς. i. Durioris inter omnes piſces carnis eſt mullus, abūdeq; friabilis ſiccāue. Gal.

EX CAP. XCIIII.

94 ¶ Cæteris præterea piſcibus humidiores, excrementis magis redundantes, & ad moleſtiam inferendam potius nati & appoſiti videntur.) Deceptus interpres vitio codicis impreſſi pro περιχαίαν redidit, ad moleſtiam inferendam: lego in veruſto exemplari περιχάων. i. ad ſaliturā: vt ſenſus ſit: piſces qui excremento ſam magis, ac humidiorem carnem habent: idoneos magis ad ſaliturā eſſe, confirmat eam lectionem Gal. iij. de facul. alim. cap. de ſale aſſeruatis piſcibus ὧν πλέονα πρὸς περιχάων ἐστὶ σάρκα ζῴων ὅσα σκληρὰς ἢ ἄμα καὶ πολυπωματικὰς ἔχει τὰς σάρκας. i. ad ſaliturā ſunt idonea animaliū corpora, quæ duras ſimul & excremento ſas carnes habent: Lapſus item Copus vertit: & ad perturbandū proniora ſunt. Er Andernacus: perturbationi ventris magis q̃ ſunt accomoda. Gale. Err. Copi. Err. ander.

X CAP. XCVI.

95 ¶ Mel percoctum valentis quidem, ac maximæ in nutriendo poteſtatis eſt.) Paulus τὸ μὲν μελι ἑψόμενον τρίφει μᾶλλον ἢ πεπτὸν ὑπάρχει. i. mel coctum magis alit q̃ aliuum ſubducat: comparat. n. mel crudum ad coctum: abſoluto nam q; ſenſu, mel percoctum maximæ in nutriendo poteſtatis eſſe: tam alie num eſt à Pauli ſententia q̃ à veritate.

In epiſtola Dioclis.

96 ¶ Sumptis hyſopi aut origani capitibus trinis, & in aulula ebullitis cū paſſo vel iuris ſemiſextario.) Deceptus interpres ex corrupta lectione pro ἑψήματος vertit: vel iuris: confuſo quidem ſenſu, cum nō conſtet de cuius rei iure intelligendum ſit hoc loco. Lego ex veteri codice ἢ ἑψήματος. i. vel ſapæ alias enim nec intellectus ſteterit nec; veritas, Dioſco. lib. v. cap. vj. ὁ δὲ τῆς θηλοπιθοδίσης ἀφυλλὸς ἢ ὧν τῷ κλωμάτων ὑπηδέσης καὶ περιβομένης χλοώμενος χλυκὺς καλούμενος κρυπτὸς ἢ πρόστροπος ἢ πράμνος καὶ ὁ καθιστάμενον τοῦ χλῴκους σίραιον ἢ ἕψημα καλούμενον. i. quod ex vua in cratibus ſiccata, aut in ſarmentis adhuc pendente, arefacta expreſſum fuerit paſſum creticum, protropum ue, aut pramnium appellatum: & quod decocto muſto ſapam, aut ſiraeon dicunt. Gal. vij. de compo. phar. κατὰ τόπους id etiam his verbis confirmat: καὶ πρὸς αὐτοῖς οὐκ οἶδ' ὅπως ὁμολούμενον τὸ καλούμενον ὑπὸ τῶν ἡμετέρων ἀσίκιον ἰδιώων ἕψημα, πρὸς ἀναφοίδουσι δὲ αὐτὸ σίραιον οἱ ἀττικίζοντες. i. Præter hæc etiam, neſcio cur deſpectum ſit, quod ἕψημα nuncupatur à græcis noſtram aſiam incolentibus: ab atticis autem σίραιον. Comprobat id etiam. xij. de morbis curandis, & vj. epidem. Suidas item ac plures alij ſcriptores: vt nihil eque facile nobis fuerit: quā multorum ad hanc rem teſtimonio vti. Erraūt etiam hoc in loco Copus qui tranſfert: ſed uel hyſopi vel origani capita trita, quæ in aulula ferbuerint, cū muſto aut decocti cyathos tres ſumere, & ibidē. Gal. Gal. Gal. Suid.

97 ¶ Angina nocturna.) Mendoſe, credimus in cod. impreſſo legi νύκτωρ. Legēdum: accomodatiori, ni fallimur, ſenſui νυκτάλωπ. i. nyctalops Copus angina noctu: vertit. Andernacus: anginam noctu, & infra de exortu vergiliarum. Err. Copi. Err. ander.

98 ¶ Hoc tempore creſcit in hominibus bilis amara.) Græce χολὴ πυῤῥὴ. i. bilis fulua ſic. n. in cod. ſcripto reperi, Copus πικρὴν. i. amaram legit. Andernacus grauiori lapſu dixit, bilis atra augetur. Err. Copi. Err. ander.

Finis annotationum in primum librum
Pauli Aeginetæ.

CAP. III.

NEq; profecto capitis dolores, neq; ardor, quemadmodum, neq; vigilia à cibis appetitus auerſio, & vniuerſi corporis grauitas, aut laborioſus deniq; ſenſus: imo vnũquodq; horũ quiduis potius q̃ febris eſt.) Dicturus Paulus quo nam modo morbi principium cognoſcat: docet prius ſymptomata quæ febres vt plurimum præcedunt, à febre diuerſa eſſe, οὐ γὰρ δὴ τὴν ἐσὶ πυρετὸς ἀλγήματα καὶ πυρετὸς ὥσαρ οὐ δὲ ἀγρυπνία ἢ αὐὸ ῥεῖα καὶ βαῤῥὶ ὅλου τοῦ σώματος ἢ κοπώδης ἕξις ἀλλ' ἕκαςον τούτων ὕστερον τ τοῦ πυρέτου ὑπάρχειν ἀγχιλλη πυρετὸν. In his vertendis homo paucæ in medicina lectionis, errore codicis impreſſi deceptus: auctoris ſententiam euertit non. n. οὐ γὰρ δὴ τὴν ἐσὶ .i. non ſunt idem. ex antiquo exemplari, & Galeno: quem ipſe ſequi pra- 1
Gal. fretur: primo de diebus decretorijs in hæc verba οὐ γὰρ δὴ τωὐτὸν γε ἐσὶ κεφαλὴς ἄλγημα καὶ πυρετὸς ὥσπερ οὐ δὲ ἀγρυπνία. i. Non ſunt idẽ dolor capitis & febris ſicut nec etiam vigilia. Omittit præterea interpres verba illa: ἀγχίλλη πυρετὸν quæ in græcis omnibus exemplaribus & Galeno, eodem quo ſupra libro reperiuntur. Erat igitur tota clauſula in hunc modum vertenda: non ſunt idem dolor capitis & febris, ſicut nec vigilia & cibi faſtidiũ, & totius corporis grauitas, vel laſſitudinis ſenſus: verum ſingula hæc diuerſa quędam à febre ſunt, ipſam tamen denunciant, & infra.

¶ Eſto autem ſi videtur lateat: mirabor vtiq; ſi diutius laborantem ipſum fugiat.) Græce ὅτε δὲ ἀ βούλη καὶ λαθὼν, θαυμάζοιμι ἂν ἢ πλέον ὥρας λίσιν. Omiſit dictionem ὥρας ex qua tamen totius clauſulæ 2
Gal. ſenſus pẽdet: eſt enim vertendum: eſto autem ſi placet: etiã latere: mirabor vtiq; ſi hora amplius ęgro tantem latuerit. Galenus primo de diebus decretorijs πυρετὸς δὲ ὀσβάλλων καὶ μέλλυσα ὀξὺς οὐδ' ὅμῶς λεθὼν οὐ τι ἰδίοτην οὐδὲν ἀ φώλατα: ὅτε δὲ ἀ βούλη καὶ λαθὼν ἄμα θαυμάζοιμ' ἂν ἢ πλέον ὥρας λίσιν τὸν κάμνοντα. i. febris ſi quemquam inuadit præſertim acuta, neq; nos, neq; vllum idiotam latere poteſt, eſto autem ſi velis quod lateat mirabor vtiq; ſi diutius hora ægrotantem latuerit.

EX CAP. IIII.

¶ Signa quidem letalia dicuntur vultus neruoſus.) Inter notas letalis morbi qui ex ægrotãtis fa- 3
Hippo. cie ſumuntur, ea etiam eſt ſi facies mortuo ſimilis appareat vt primo præſagiorũ dixit Hippocrates. In hoc tamen ſcriptore mendoſe legimus νωφώδης πρόσωπον quæ vertit interpres: vultus neruoſus: cũ
Gal. legendum ex Galeno ſit νεκρώδης πρόσωπον ideſt facies mortuo ſimilis: primo. n. præſagiorum eo nomine vultũ appellat in quo ea quæ Hippocrates dixit, conſpiciuntur: nares. ſ. acutæ, oculi concaui, col-
lapſa tempora, frigidæ, contractæq; aures, verba eius ſunt: ὄσοι ἀκύτοις καὶ τὸ πρόσωπον οἱ ᾧ πάντ' ἐσὶ τὸ
περιρρέον προσαγορεύσι νεκρώδες. i. quo circa, vultus in quo omnia prædicta habentur mortuo ſimilis
Gale. nominatur. & in cõmento illius canonis quo docet Hippo. ſigna quæ ab oculis ſumuntur κατ' αὐτὴν ἐω τὸν διάγνωσιν ἀκολ μοὶ συγκατερῤμῶδαι τοῖς ἄλλοις σημείοις ὅσα τῷ νεκρώδη προσώπῳ ὑπάρχει συμπίπτειν
.i. ad hunc igit̃ intellectũ, vt mihi uidẽ, numerantur cum cæteris ſignis, quæcũq; in vultu ſimili mor-
Auicẽna. tuo, pariter exiſtere poſſunt. Confirmat id codex antiquus & Auicenna ſecũda quarti. t. p. cap. xxviij. vbi hæc omnia exſcripta ſunt, his verbis: cum forma viui ſit ſicut forma mortui, non propter vigiliã, neq; propter famem, neq; propter euacuationem, tunc eſt ſignum malum, & facies quæ ſimilaſt faciei mortui, & diuerſificatura a faciebus ſanorum, eſt illa cuius oculi profundantur, & acuitur naſus, & planantur tempora, & contrahuntur & infrigidantur aures eius: vnde manifeſtum eſt, Auicennam ſe giſſe νεκρώδης πρόσωπον. i. facies mortuo ſimilis: ſiue (vt comicus dixit) cadaueroſa facies.

EX CAP. V.

¶ Ex motione quidem morbi in hunc modum. Quatuor numerantur particularis acceſſionis tem- 4
pora: vbi morbus acutior fuerit, non ocius modo, ſed minimo ferè temporis momento præteruolare conſueuit: vt pote eius extremus terminus eſt ſeptimana, pleriq; vero, die quarto ſoluuntur.) Longitudinem morbi ex quatuor rebus coniectare licet, ex motu morbi, ex habitudine ægri, ex pulſu & ex ſpecie febris. Ex motu quidem morbi ſi quatuor tempora particularis acceſſionis velociter pretereãt: vt docet his verbis Paulus ἐκ μὲν τῆς κινήσεως κατὰ τοῦτος ἂν μὲν οἱ πάροξυσμοὶ τοῦ μερικοῦ παροξυσμοῦ καιροὶ ὀξέῶν δὲ καὶ ἐπιτεταμένῳ χρόνῳ παρέρχωνται κἄπειτα ἀσθενῆ τὸ νόσημα ὑπερ ἑξήκοντα ὅρους ἐσὶν ἃ βαῤῥόμη, τὰ δὲ πολλὰ καὶ τὸ τὴν πεπερτὼ κρίνεται. i. ex mota morbi hoc modo: ſi enim quatuor tempora particularis acceſſionis velociter ac paruo temporis ſpatio prætereant, peracutus erit morbus, cuius vltimus finis ſeptimana eſt, vt plurimum vero circa quartum diem iudicatur. Quæ ſi ex interpretatione germanica colligunturue ruditi iudicent, & ſtatim.

¶ Quod

5 ¶Quod ſi longius quidem procraſtinetur,neq; tamen duodecim terminorum ſpatium excedat acutum eſſe morbum indicat qui intra diem decimum quartum plerunq; decernit.) ἃ δ' οὐ πλέονι μὲν,τοῦ δὲ μὴ ὑπερβάλλει δὲ ἑνδεκάτης ἡμέρας δῆλόν ἐστι προδηλοῦσι τὸ τὴν παροξυσμὸν καὶ δικάτης ἐστὶ μάλιστα κρινόμενον.Docemur in hac clauſula quo nam modo ex particularibus acceſſionibus ſumi poſſit iudicij de breuitate vel longitudine morbi.Si.n.(inquit)maiore tempore duret acceſſio particularis,q̃ præcedens,morbi.ſ.peracuti:dūmodo duodecim horas non excedat:talis ægritudo erit acuta ex ijs quæ intra diem quartum decimum iudicantur.In græco cod. impreſſo deprauate legitur (quod ſordam dedit erroris occaſionem interpreti) ἡμέρῶν quod ille vertit,terminorum.Legendum tamẽ eſt ἡμέρᾶν .i.horarum ex veruſto exemplari ſcripto:quod & dictio ὄξεως quæ ſtatim ſequitur confirmat:vt non ſit dubitationis ſcrupulus de horis particularium paroxyſmorum locutum eẽ Paulum,non de terminis. Quam etiam lectionem vltimæ ſyllabæ accentus,& quod ſtatim ſequitur,confirmat ἃ δὲ μὴ ἴσχει μεγάλης παροξυσμούς ἢ νόσος ἀλλὰ ἀπ' ὀξυτῆς ἄχρι τέλους οὖσα ἔς ὑπέρεχει παροξυσμὸς καθάπερ ἐπὶ σωθχῶν τὸ τοῦτο δήπου τὸ ἐξέιαν αὖ ἔπ αις.quæ ille vertit:at ſi exacerbationem morbus particularem nullã obtinuerit, verũ ab initio ad finem uſq; tanquam vna & perpetua exacerbatione infeſtat,ceu in continuis datur liquido
6 cernere hoc quodammodo iudicium dicatur eſſe grauium.Ego tamen pro ἐξέιαν dicerem acutarum, non vt ille uertit grauium,& infra.
7 ¶Ar ſi omnino aſympte᷑ton hoc eſt contractione & calamitate uacat diutinum.Materię enim quę longo tempore tranſmittitur copiam ſignificat.) Diuiſit interpres quæ eidem ſenſui pertinent:& uitioſa lectione deceptus pro πεμφθησομένης interpretatur,quæ longo tempore tranſmittitur,ſcribo ex ſcripto codice χρόνῳ πλέονι πεφθησομένης quod eſt quæ longo tempore concoqui debet.Nec aliter.n. conſtabit ſenſus.

EX CAP. XII.

¶Neq; enim aptiores aut cõmodiores deniq; uſui habentur aliæ.Parum.n.immo nihil egerit quiſquis uolam manuum in pulſus exploratione tetigerit.

¶Docet hoc in loco Paulus in quo membro cõmodius & honeſtius motus pulſus ſentiri poſſit ὃπο
8 δώχμοι ὑπερον ὑπο τῇ χειρὶ συμφερόντερον ἄλλης οὐ ἀπίθανος οὐ τοῖς καιρικῆς παρεῖς.i.Neq; enim aptius aut cõmodius aliam corporis partem poteris tangere ſi puppam omiſeris καιρικὸν.n.& fructum ſignificat καιρὸς & partem manus à digitis ad cubitum uſq; teſte Moſcopulo.Legimus etiam codicem auriquum ſecuti ὠχμοειδέστερον. non ut vulgata habẽt exemplaria ὠχμον ὑπερον.Ridiculus.n. eſt ſenſus tralationis germanicæ:nihil inq̃ agere qui uolam manus in pulſus exploratione tetigerit.

EX CAP. XIII.

9 ¶Viride ueneno imbutæ bilis.) Græce τὸ χλωρὸν δὲ πᾶς ἰῶδες χολῆς ἐσὶ γνῶρισμα.i.Viride æruginoſæ bilis eſt ſigniũ,ſic.n.græcis,rubigo eſt apud latinos,unde ἰῶδες rubiginoſus,aut æruginoſus. Gal. ἰῶδες ſecũdo prædictionum τὸ δὲ χλωρὸν ἰῶ,ρεῶς ἐπὶ πολὺ δύο σημαίνει τὸ χλωρὸν ὅς καὶ τοῦτο ὁρᾶται πρόδηλον κατὰ μὲν ἰῶδες τὸ ὑπερον τῆς συμμιγνυμένων τὴν ὠχρὰν χολῆν πεπτόλλω μεμιγμένω φαίνεται κατὰ δὲ τὸ ἕτερον τὸν ἰῶδες.ideſt deiectio Gal. quæ uiridis admodum eſt,aut crocea,gemina.n.hæc ſignificat χλωρὸν ut antea dictum iam eſt,in altera ſignificatione,bilis croceæ copiam permiſtã eſſe:in altera æruginoſæ ſignificabit.Deceptus forſan interpres,ex corrupta lectione.

EX CAP. XV.

10 ¶Quibus igitur ſanguinis quiddam admixtum eſt,quin & quæ flaua aut atra bile tincta ſunt periculum minantur.) Paulus τὸ μὲν οὖν αἱματῶδες πᾶσμα πτερίας,τὸ δὲ τῆς ξανθῆς ἢ μελαίνης χολῆς χαλεπὸ .i.cruenta ſputa mediocria ſunt:quæ uero ex flaua aut atra bile periculoſa.Omiſit ille dictionem μεσ
τρίας.i.mediocria,confundens quidem & euertens totius clauſulæ ſenſum.Orib.li.vj. capitulo qnto. Orib.
τὸ μὲν οὖν αἱματῶδες τι καὶ φλεγματῶδες πῦσμα τὸ μέτριον,τὸ δὲ τῆς ξανθῆς ἢ μελαίνης χολῆς χαλεπὸν.i.Pituitoſa & cruenta ſputa,mediocria ſunt,quæ uero ex flaua,aut atra bile periculoſa,& ibidem.

11 ¶Exactæ porro concoctionis præſagia ſunt,ſputum leue,album æquale uel cõſtitutione neq; liquidum neq; ſubeſum.) In exemplaribus impreſſis corrupte legitur:ὑπόπαχυ unde deceptus interpres ſubeſum,reddidit.Legendum eſt ὑπέπαχυ.i.ualde craſſum ut ſit ſenſus:ſputum optimam ſignificãs concoctionem eſſe leue,album æquale,neq; liquidum,neq; uehementer craſſum,ſed mediocritatem quandam in ſubſtãtia præferens.Auctorem habeo in hac re Orib.lib.vj.cap.v.cõfirmante id codice Orib. manu ſcripto.Nec placet traductio Andernaci qui pro ὑπέπαχυ uertit:Craſſum,& infra. Err.Ander.

12 ¶Quod ſi quis nihil atri ſed tenue quoddam eijciat,concoctionem imbecillam declarat.) Græce ἃ δὲ μὴ πῦόυτο μέλαν deprauate quidem:Vetus.n.lectio cõmodior ἃ δὲ πῦόυτο μὲν.i.quod ſi excreetur.ut ſenſum talem habeat:quod ſi nullum ſputum reddatur eruditaris maximæ morbi ſignum eſſe.Si aliquid,tenue tamen id ſit:concoctionis debilis & imbecillæ,confirmat noſtram lectionem Orib.li. vj. Orib. cap.v.unde hęc omnia deſumpſit Paulus.Andernacus eodem errore dixit:At ſi non atrum ſed tenue Err. ander. ſputum fuerit.

EX CAP. XVI.

13 ¶Cæterum frigorifica quibus utendum eſt roſaceum omphacinum q̃ oleũ ſine alijs frigus inducẽ

ribus sunto.) In curatione febris diariæ q̃ ex feruoribus habet ortū præcipit Paulus vt à principio re
bus vtamur quæ refrigerent, & lauacris plurib⁹. Frigida vero sunt oleī rosaceū aut omphacinū quę
sine sale sint cōfecta. Interpres p χλῶρις ἁλῶν σκιδναμένων, i. Quæ sine sale confecta sint vertit: sine aliįs
frigus inducentibus sunto. Medicæ tamen disciplinæ peritis notum & vulgatum est: oleum eximma
ὀμφάκινον turis oluis expressum, quod ὀμφάκινον siue ὠμοτριβὲς à græcis appellatur, aliquando per se solum fieri:
ὠμοτριβὶς aliquando vero cum sale: sic etiam & oleum rosaceum. Auctor est Gal. ij. de compositione. phar. κατὰ
Gal. τὰ λοιπὰ & decimo de morbis curandis: ijs igitur quibus sal admixtum non est præcipit Paulus, caput
infirmi perfundi. Negligens tamen homo pro ἁλῶν, i. sale: legit ἅλων, i. alijs: hanc lectionem, præter re
Gal. stimonium græcorum omnium exemplarium cōprobat Galenus. viij. Therap. de cura febris diariæ
quæ ex ustione fit· αἱ δὲ ἐγκαύσεις διὰδίαις μὲν ἐξ ἀρχῆς τῶν ψυχόντων δίδοντα καὶ πλειόνων λουτρῶν ἄκρατα ἐλαίου ὀλί-
γιλαῖς ἢ ψυχρὰς τερψίαις ἐσθ᾽ ὅτε δὲ τὰ ψύχοντα ῥᾳδίνοντα καὶ καλούμενον ὀμφάκινον ἔλαιον, ὅπερ οἱμαι τῷ ὠμοτριβὲς δύνα-
μάζουσι ἁμείνω· δὲ ἐξ αὐτῶν ὅσα μὴ σὶ ὅλως σὺ αὐτοῖς ἔχει ἁλῶν· i. Vsti ones vero ab initio, primus refrigeratio-
nem desyderant: tum crebriorem lauationem: minus vero aut oleum largum, aut longam frictionē:
sint autem quæ refrigerent rosaceum, & omphacinum quod arbitror omotribes id est crudum oleum
Orib. nominant: vtilior vero ex his sunt, quæ nihil in se salis omnino habent. Idem Oribasius confirmat
lib. vj. cap. vi. τὰ δὲ ψύχοντα ῥᾷδ ἴσθι καὶ ἔλαιον ὀμφάκινον χωρὶς ἁλῶν· i. ea autem quæ refrigerant sint ole
Err. Ander. um rosaceum & omphacinum sine sale. Labitur & hoc in loco Andernacus, vertens: sint autem quæ
refrigerent & rosaceum & omphacinum, quod nihil in se salis habeat. Constat. n, ex verbis ipsis, & ad-
ductis testimonijs nō solum vitandam insersionem esse quæ ex oleo omphacino cum sale fit: verū
etiam rosacei si sale admixtum habeat, & statim.

¶ Atq; his quoq; ipsis, caput vehementer fedata iam atq; inclinãte febre perfundere atq; lauare etiã 14
conuenit.) In codicibus typis euulgatis, vitiose legitur ψυχὸν τε δὲ καὶτὸ σφοδρὸν κατασχὸν δεῖ κατὰ τοῦ
βῆγματος καὶ λούειν παρακμάζοντος τοῦ πυρετοῦ· legendum ex codice antiquo ψύχοντα δὲ καὶτὸ σφοδρὸν &c̃. i.
quibus vehementer refrigeratis synciput perfundatur. in declinatione vero lauare expedit. Errauit hic
Err. ander. etiam Andernacus qui transtulit: eadem vero sinciput vehementer perfundere oportet, & ibidem.

¶ Si autem febris vnà cum catarrho accendatur: ante concoctionem lauacrum uitare expedit. Qui- 15
bus porro æstu febres accenduntur ij his etiam dum præsentibus lauandi sunt.) Græce· ἃ δὲ ζμα καὶ
πόῤῥοια πυρέτοιον πρὶν πεφθῶμι λούειν οὐ χρὴ τοὺς δὲ ἐγκαύσεσι καὶ τούτων παρόντων λουτέον in his quidem verbis
nihil legitur quod non in Galeno legatur. viij. therap. vt poterunt volentes, collatis simul verbis ma
nifeste intelligere: quare addenda ex illo esse verba κορίζῃ non solum suspicamur, verum & pro comper
to habemus. Quod etiam verba illa καὶ τούτων παρόντων in plurali numero confirmant, vt verendum
sit: si autem æger vnà cum destillatione & grauedine febriat: priusquam hęc concoquantur, lauare nō
expedit: qui vero ex vstione febriunt, ij etiam si hæc adsint, lauandi sunt. Galenus. viij. therap. ὁ δὲ σὺν
Gal. κορίζῃ καὶ κατῤῥόῳ πυρέτου περὶ πεφθῆναι ταῦτα λούειν οὐ χρὴ, τοὺς δὲ ἐπ᾽ ἐγκαύσεσι καὶ τούτων παρόντων λουτέον. i. desit
si autem cum grauedine & destillatione febricitet: priusq̃ hæc concoquantur lauandus non est: at qui
Gal. ex vstione febricitant, ij vel cum hæc adsunt lauari debebunt. Confirmat idem lib. de sanita. tuen. &
Orib. Orib. lib. vj. cap. vj. ijsdem verbis. Quod & Auicennæ testimonio comprobari posset prima quarti.
Auicēna. cap. ix. quod est de curatione febris ephimeræ secūdum modū vniuersalem: eius verba sunt: & habēs
catarrhum non balneetur nisi sit adustiuus, & sequitur.

¶ Quibus vero ex angustia febris originem ducit.) Παῦλος ἐφ᾽ ὧν δὲ ἡ σύνωσις πυρετὸν ἐξαγέσται cornu- 16
pte in euulgatis codicibus σύνωσις habetur: quod interpres vertit: ex angustia: confuso nimirum & ob
scuro sensu. Lege σίγνωσις, i. densitas cutis, ex antiquo exemplari & Gale. viij. therap. & Orib. libro. vj.
Gal. cap. vj. & statim.
Orib. ¶ Glicythymos q̃ quod est si interpreteris: victus ratio animum demulcens, ac suaue ingenium.) 17
Decepit hominem negligentem virium græci codicis impressi, in vnica litera: non enim γλυκύθυ-
μος: sed γλυκύχυμος est legendum: quod est: & cibis boni alimenti ex scripto exemplari, & Orib. lib. vj.
Orib. adstipulante & Galen. viij. therap. ἰλίχην γοῦν σὺ ἐκείνους τοῖς σώμασιν ἡ σύνωσις ἐξαγομένη πυρετὸν σὺ ὃς
Gale. ἐστὶ τὸ διαπνεόμενον οὐκ ἀτμῶδὲς οἵοντε σὺ τοῖς ὀχύμοις ἀλλὰ διακωδὲς καὶ θρυμὸ καὶ καπνῶδὲς παρατήσιον ἢ λυ
γρὸν τοῦτο δὲ ὂν τοῖς σώμασιν ὑγιεινότατα μὲν λουτρὰ γλυκέων ὑδάτων ἄκρατον, καὶ τερψὶς ἀδρωτικὴ ἢ γυμνάσια
σύμμετρα καὶ δίαιτα γλυκύχυμος· i. Dictum namq; iam est in his corporibus, meatuum constipationem,
febrem excitare, in quibus quod transpirat vaporosum non est: cuiusmodi usitur in his qui boni sūt
succi, sed mordax, & acre, fumo suliginéue nō absimile. His igitur corporibus saluberrima est, ex aqua
dulci & temperata lauatio, tum frictio quæ rarefaciat, & exercitationes modicæ, & victus boni succi.
Est. n. γλυκύχυμος idem quod ὄχυμος· i. cibus boni succi & alimenti: cuius contrarium κακόχυμος aucto
γλυκύχυμος ὄχυμος κακόχυμος Gal. re Gale. eodem loco, ubi contraria prædictis, quæ in tali febre nocere possunt recenset his uerbis οἷον
τίθεμεν δὲ λουτρὰ ψυχρὰ καὶ συμπεριῤῥῶσθαι καὶ ἀλουσίαν καὶ γυμνάσιον ὀλίγον, καὶ τερψὶν ἄκρα μηδὲ ἁλὸς ἢ σκληρὰ γιγνομένη,
καὶ δίαιταν κακόχυμος· i. Aduersissima sunt lauatio frigida, & aluminosa, à lauacris abstinentia, & exerci
Gal. tatio acuta, & frictio uel plane dura vel nulla, & victus mali succi: ubi γλυκύχυμος & κακόχυμος oppo-

nuntur. Andernacus, græcam dictionem plus æquo imitatus, vertit: victus q; dulcibus pereandis suc Err. Ander.
cis idoneus, & ibidem.

18 ¶ Si vero ex furigine cibi q; abstinentia febris accensa fuerit, prima statim accessione inclinante in balneum deducantur. manusuetissime q; ad hæc perfricari, & in calida cisterna multū diuq; versari debent.) Græce: ἐὰν δὲ καὶ διὰ δίψαν γένηται πυρετὸς τοῦ πρώτου παροξυσμοῦ παρακμάζοντος ἤδη ἐπὶ τὸ βελτίων ἀῶτους καὶ χλιαρὸν ἔλαιον πολὺν καταχεῖν, ἀκτερίβεστα παρὰπαν, ᾗ τὸ πολὺ τοῦ χρόνου ὁδὸ τῇ θέρμῃ διαπνεῖ τρίβων. i. Si febris ex cibi abstinentia originem habuerit, in prioris accessionis inclinatione ad balneū perducantur: & tepido oleo largissime perfusi leniter perfricentur: quamplurimumq; temporis in calida cisterna versari debent. Interpres nulla ratione motus omisit verba illa καὶ χλιαρὸν ἔλαιον πολὺν καταχεῖν. & oleo tepido, largissime perfundantur: quæ tamen in omnibus græcis codicibus reperiūtur Orib.
& in Oribasio lib. vj cap. vj. & Gal. viij. therap. & statim. Gal.

19 ¶ Deinde aqua calida potu exhibenda est.) In Galeno. viij. therap. ὑγρὸν ὕδωρ. i. aqua frigida, legi Gal.
tur: vnde ad verbum mutuarus, hæc omnia Paulus videtur: mutare tamen nihil audemus: peritioribus hanc litem: & liberum legentibus arbitrium relinquentes: nos. n. iudicium recusamus, voluimus .n. vt collatio sit hæc, non castigatio, & infra.

20 ¶ Et molliorpiscium caro ex albo iure.) Græce καὶ τὴν ἐπὶ πλεῖστον ἐψόμενον ἰχθύων ἐν λευκῷ ζωμῷ. i. & aliquid piscium eorum qui molli sunt carne ex albo iure, & infra.
¶ Vinum item dilutum cum aspectu, tum potentia aqueum miscendum est.) In Paulo nihil est quod dictioni, dilutum, respondeat: verba eius sunt οἶνοι δὲ δίδοσθαι τὸν ὑδατώδη καὶ ὄξος καὶ σωφόμενον. i. Vtē
num vero exhibendum est quod tum aspectu tum viribus sit aquosum. Sunt eadem Oribasio lib. Oriba.
vj. cap. vj. & ibidem.

21 ¶ Oportet autem circa primum statim febrium impetum, primam nonnunquam accessionem animaduertere: in quo sanè corporis intemperatura in calidum ardumq; conuer'a febrem incendit.)
Generale præceptum Hippocratis est primo libro aphorism. aphorismo. xj. cibum non exhibere in Hippo.
accessionibus febrium, etiam earum quæ per circuitus fiūt: quod & manifestius in libro de victu acutorum dixit, & Galenus in comento aphorismi nuper allegati, his verbis: neq; cum iam adsunt, neq; Gal.
fermè iam affuturis accessionibus, cibus dandus est, sed cum declinant aut cessant: quo loco (vt obiter hoc dicam) verus Galeni interpres hallucinatur pro ὅσον οὔπω μελλόντων ἔσεσθαι τῶν παροξυσμῶν γεγε- Locus gal.
tens: neq; ante quàm dies sua venerit, cum tamen dicturus fuisset: neq; fermè iam affuturis accessioni- ὅσον οὐκέτι
bus, nam ὅσον οὔπω idem est quod μόνον οὐ siue ὅσον οὐ quæ omnia latine sunt, fermè, hic enim interpretis
error occasionem dedit Vgoni senensi, suspiciendæ, ac admiranda: interpretationis: antequā dies sua Err. Vgo
venerit (inquit). i. antequam dies conueniens cibandi venerit. Hoc tamen insignium auctorū præce- senensis
ptum, generale non est: in calida enim & sicca temperatura, etiam in priori febris accessione, cibus est exhibendus, vt hoc loco docet Paulus his verbis, δεῖ δὲ καιρὸν τῶν πυρετῶν τὸν πρώτον ἐσβολὴν σκέπτεσθαι τοῦ παροξυσμοῦ τοῦτον πυκάζοντα ἐφ' ὧν ἡ δυσκρασία τῶν σώματος ὧδε τὸ θερμὸν ᾗ ἔκρυον ἐκτρεπομένη πυρετοὺς ἀπ-
πέπη. i. Oportet aliquando in ipsa primæ accessionis inuasione, ægrotantes quosdā cibare: eos. s. in qui bus corporis intemperies ad siccum & calidum conuersa, febrem accendit. Vitiosè tamē pro πυκάζοντι φαν. i. quosdam cibare, legimus in codicibus impressis πυκάζοντων facili librariorum lapsu, vltimū pri mæ dictionis elementum quod est. σ. cum primo sequentis quod est. τ. adiungentium. Hoc. n. fuit in
causa, vt tam inexpedito & confuso sensu, redder. t eum locum interpres: vt nullus ex illius verbis col
ligi possit sensus. Decepit & id vitium, Andernacum, qui vertit: oportet autem in primo febrium in- Err. Ander
sultu nonunq; primæ accessionis horā aliqua mutare. Nostrā lectionē pbat vetus codex scriptus, Cō
firmat Orib. lib. vj. cap. vj. ijsdem verbis. Comprobat & Galenus. viij. therap. his verbis ἐσβάλλειν δ' οἱ
καὶ κατὰ ὧδ' ἐν τὴν ἐσβολὴν τοῦ πρώτου παροξυσμοῦ τοὺς τοιούτους τρέφειν διομένους λέγω δὲ τοὺς τοιούτους ἐφ' οἷς Orib.
ἡ δυσκρασία τοῦ σώματος ὧδε τὸ ἔκρυον καὶ τὸ θερμὸν ἐκτρεπομένη πυρετοὺς ἀποπέπη quod est, ostendi autem tibi & in prima ipsa accessionis inuasione eiusmodi homines esse nutriendos, dico autem eiusmodi homines, in quibus corporis intemperies ad siccum & calidum conuersa febrem accendit. Cuius rei ratio est, quoniam calidis, ac siccis naturis aduersissima res est inedia, ac febrium paratissima causa Galeno ibidem & cæteris auctoribus. Si prertim in calida ac sicca æstate febre laborauerint ex vsticne, aut
labore immodico, aut vigilijs, alijs'ue animi motibus contracta, in his. n. non solum noxia est, sed si Gal.
quicquam aliud planè pernicio sa quippe vel in febres ardentes ex ea incidunt: à gbus nisi prius mors
occupet in hecticam migrāt atq; ab his in tabē vel protinus ad Hecticas: sicci. n. & calidi affectus sta
tim à principio hectica corripiuntur, auctore Galeno loco superius citato. Gal.

EX CAP. XVIII.

22 ¶ Aluo autem nihil egerēte ex aqua mulsa clystere ipsam abluito, Oleo vero vniuersum corpus nisi prius euacuatum fuerit laxare non expedit.

23 ¶ In Galeno. 11. therap. & Orib. li. vj. cap. viij. μὴ διαχωρούσης δὲ τῆς κοιλίας καλῶς μαλακτέτω μετ' ἐλαίου

τὸ δὲ ὅλον σῶμα πρὶν μὲν κινῆσαι μανθάνω οὐ χεῖ quod eſt. Ventre autem nihil egerente injicienda per clyſte-
Err. medi re aqua mulſa cum oleo eſt. Torum vero corpus priusq; id vacuaris rarefacere non expedit. Ex hoc lo-
corum co error maximus quorundam ætatis noſtræ medicorum aperte colligitur, qui in febrium putridarii
Hipp. initio totum ventrē oleis & emplaſtris rarefacientibus illiniunt, moti vtilli aſſerunt auctoritate Hip-
Gal. po. feciūda apho. corpora cum quiſpiam purgare voluerit oportet fluida facere, & Galeni in cōmento
Auicenna. ex vetere tralatione: quibus vero pharmacia danda eſt ventres mollificentur & vētres ad relaxationem
Auicenna. apparentur. Quod & ex Auicēna confirmant quarta primi cap. iij. cum autem humor in vno com-
Auicenna. prehenſus fuerit membro &c. & capite quarto verum antequam ventris fiat ſolutio aut vomitus &c.
& prima quarti de cura tertianæ non puræ: ſi autem ęgritudo prolongetur &c. Præbuit q; eius erroris
Err. Vgo. anſam Vgo ſenenſis inter eius claſſis medicos κορυφαῖος in expoſitione illius Auicēnæ loci quarta pri-
mi. cap. iiij. Aduerſus horum ignorantiam præter prædicta teſtimonia Gal. Orib. & Pauli expreſſius
Gal. eſt Galenus eodem volumine, in hęc verba θερμαίνων ὑποχόνδρια καταπλάσμασιν ἢ ἀναγκάσιν οὐ διὰ παντὸς
ἀσφαλὲς ἀλλ' ἐπ' ἐκείνοις μόνοις τῇ ἀρχῇσιν ἐφ' ὧν οὐκέτι ἄλλο τι πρόκειται σῶμα τοῖς δ' ἄλλοις ἅπασι καὶ
κἂν ἴσχνον, i. Calefacere præcordia catapląſmatis aut perfuſionibus non eſt perpetuo tutum: ſed in his
tātum ęgris quibus in toto corpore nullum erat ſuperfluum: cęteris omnibus extrema eſt pernicies
Gal. & inferius paulo τοῦτ' οὖν ἀγνοοῦντες οἱ πολλοὶ τῶν ἰατρῶν ἅπαντες ἀναγκάζουσιν ἐλαίῳ καὶ καταπλάσμασι τοῖς χα-
λεπαῖς καταπλάσμασι πρὶν κινῆσαι τὸ σῶμα. i. hæc igitur cum medicorum vulgus ignoret omnes oleo
perfundunt & catapląſmatis relaxantibus curant priuſq; corpus vacuetur. Cuius rei plura alia teſti-
monia volens prætereo, quoniam longum eſſet & multis fortaſſe tędio perſequi: nūc obiter id indicaſ
ſe ſufficit. Nec illorum argumenta cogunt quando auctoritates illæ de inciſione viſcidorum & tena-
cium humorum, & de fluxione ventris per clyſteria intelligantur, & ſtatim.

¶ Euacuato vero corpore laxum id reddere oleo, tepidum quendam calorem habēre conuenit, ē quo z4
rum numero chamęmelinum loco & tempore ſumptum & vinum dilutum, potui datum omnia ex-
crementa mouet, & lauacrum item temperatum ex aqua dulci.) Græce κινήσαντα δὲ εὐχρῆ μανοῦν ἐ-
λαίῳ χλιαρὸν ἴσχνα τὴν θερμασίαν ὁποῖόν ἐστὶ τὸ διὰ τοῦ χαμαιμήλου οὗ τούτῳ τῷ καιρῷ καὶ οἶνος πινόμενος ὑδατώδης
ἀπάσας κενῆ τὰς ἐκκρίσεις καὶ λουτρὸν θέρματον γλυκέος ὕδατος. Pro οὗ τούτῳ τῷ καιρῷ vertit, loco & tępore ſum
ptum, ſuperioribus ea annectens, refragante & vero ſenſu, & verborum ſignificatō: ſiquidē verba illa,
principium ſequentis clauſulæ ſunt, vt ſit ſenſus: euacuato corpore, & balneum aquæ dulcis & potus
Orib. vini aquoſi iuuare. Sic Orib. lib. vj. cap. viij. accędente & Galeno. 11. therap. κινήσαντα δὲ μανοῦν φαρ-
Gal. μάκῳ χλιαρὸν ἴσχνα τὴν θερμασίαν ὁποῖόν ἐστὶ τὸ διὰ χαμαιμήλου οὗ τούτῳ τῷ καιρῷ καὶ οἶνος ὑδατώδης πινόμενος
ἀπάσας κενῆ τὰς ἐκκρίσεις καὶ λουτρὸν θέρματον ἐκ γλυκέος ὕδατος. i. vbi vacuatū fuerit corpus, licebit id me-
dicamento aliquo, cui tepida vis ſit rarefacere, cuiuſmodi eſt quod ex chamęmelo conficitur: in hoc
tempore, ſi vinum quoq; aquoſum bibitur, id omnes vacuationes promouerit, idem facit & tempera
tum dulcis aquæ lauacrum.

¶ Hoc etiam loco, male pro καὶ οἶνος ὑδατώδης. ideſt & vinum aquoſum tranſſert: & vinum dilutū, z5
& infra.

¶ Modica vero febre infeſtante ſi vires integræ, valentes q; vnā cum probæ concoctionis iudicijs ap z6
parent, talibus profecto balnea, vinio; potatio & quæcunq; laxandi vim obtinent vnguenta ſuccur-
Gal. runt.) Galenus. xj. therap. docet: in febribus ex putredine, neceſſarium eſſe ęgrotantes balneis vti, ſi
modo humorum concoctionis ſigna apparuerint: quo etiam tempore his medicamentis vtendū eſt
quæ rarefaciant, & vini potu, aut aquæ frigidæ: quibus quidem abſq; notis concoctionis humorum
nullatenus vti licebit: ad huiuſmodi enim agenda non requiritur dumtaxat pulſus virtus valida, ve-
luti neq; eius virtutis quæ voluntarium motum præſtat: ſed ipſius potius concoctricis. Si igitur vi-
res cunctæ valentes ſint, & febris ardentiſſima & concoctionis notæ euidenter, frigidam audacter ex-
hibere poſſumus. Quod ſi etiam bona corporis habitudine ſit, quod εὔτρεχον græci vocant, rum ſta-
tus cœli calidus & ſiccus etiam ſi ęgrotantes in frigidam natationem inſiliant, haud quaq; la:dentur.
Gal. eiuſmodi namq; temporis opportunitate vſi (inquit Galenus) qui ſeſe in frigidam coniecerunt, & p-
tinus oēs ſudarunt, & nōnullis eorū aluus bilioſa reddidit. At ſi mediocris fuerit febris, & vires nō ſunt
validæ, ſed cum notis concoctionis, ijs qui ita ſe habent balneum prodeſt & vini potio, & vnctiones
quæ rarefaciunt. Si vero neq; concoctionis ſigna, neq; vires validas habeat, ſanari ęger non pōt: qua
ratione monet Galenus, ægrum neq; in balneo lauari, neq; medicamentis quæ rarefaciant, vngi: neq;
vinum ei dare, frigidam' ue aquam, in quo. n. (inquit deſperata ſalus omnino eſt, imprudentis cōſilij
fuerit apud vulgus infamare præſidia quæ multis fuere ſaluti, de ſecunda diuiſionis parte cum febris
.ſ. mediocris fuerit, & virtus non valida cum notis, tamen concoctionis agit Paulus, his verbis: μετρίου
δὲ ὑπάρχοντος τοῦ πυρετοῦ καὶ τῆς δυνάμεως ἰσχυρᾶς ὅμως τοῖς σημείοις ὑφειλὰ τοὺς ποιοῦντας τὰ βελτίονας
καὶ ἡ τοῦ οἴνου πόσις ὄντων τῶν εἰλημμένων μετρίων. his addendam eſſe negationem οὐκ vt legatur, καὶ δυ-
Gal. νάμεων οὐκ ἰσχυρῶν teſtis eſt Galenus. xj. therap. his verbis μετρίου δὲ ὑπάρχοντος τοῦ πυρετοῦ καὶ τῆς δυνάμε-
ως οὐκ ἰσχυρῶν. i. Si mediocris fuerit febris & vires non validæ. Erat igitur vertendum ſi febris mediocris

fuerit,& vires valde non ſint,ſed cum notis concoctionis,iijs balneum prodeſt,& vini potatio,tũ vero ex vnctionibus ea quæ rarefaciunt.

EX CAP. XIX.

27 ¶Neq; adeo multo poſt illud fumiuum incrementum quam ἀκμὴν græci nuncupant ſequitur & feruor ad amuſſim ordini ſuo quaſi mordicus inhæret.) ᾧ μικρὸν ὕστερον ἀκμάζει καὶ τὸ θερμὸν ὁμαλῶς ἐκπέπτωκεν πολύπτ.i. ac paulo poſt in vigore conſiſtit,caliditaſq; equaliter quaq; verſum extenditur:hęc cum merijs inuoluta tenebris reddidit interpres,vicio græci cod.deceptus in quo ἐκπέπτωκεν legitur. cũ ἐκπέπτωται ex veteri exemplari legendum ſit & Orib.lib.vj.cap.ix.& Gal.ſecundo de criſibus his verbis ὥσπερ οὖν διέγνως ὦ φίλον καὶ δικαίως τὸν ἀνθρωπον καὶ μικρὸν ὕστερον ἀκμάζει καὶ τὸ θερμὸν ὁμαλῶς ἐκπέπτωκεν,i. iã igitur ſitim inuehit,& hominẽ exurit,& paulo poſt in vigore conſiſtit calorq; equaliter quaq; verſum extenditur,& infra. Orib. Gal.

28 ¶Quod ſi manum circa primum inſultum aggreſſionemq; imponas,calor ingens cũ acredine quadam,& veluti cum vapore atq; fumo quopiam ſublato occurrit,qui vtiq; paulo poſt à manu inſiſtẽte,ſi ea diutule peremnet vincitur.) In Paulo ἐὰν δὲ ὦμβάλλοις τὴν χεῖρα κατὰ μὲν τὴν πρώτην ὦμβολὴν ἄπεσυ τὰ θερμασία πολλὰ καὶ θρυμῶδε καὶ οἷον ἀτμοῦ τινος ἀναφερομένη,i.Si manum appoſueris,in primo quidẽ occurſu occurrit calor multus & acris,qui veluti quodam cum vapore effertur,paulo vero poſt à manu ſuperatur. Interpres grauiter hallucinatus verba illa κατὰ μὲν τὴν πρώτην ὦμβολὴν,i.circa primum inſultum aggreſſionemq;:ſuperiori ſenſui adiungit:quæ tamen ſequentibus annecti debent:vt ſit ſenſus: in febre tertiana,manu impoſita in primo occurſu ſentiri calorem multum atq; acrem, veluti quodã cum vapore clarum,qui tamen poſtea à manu ſuperatur:cuius contrarium in febribus continuis accidentibus cuenit,auctorem habeo Orib.libro.vj.cap.ix.ijſdem verbis,& Galenum ſecũdo de criſibus ἂν δὲ ὦμβάλλοις τὴν χεῖρα κατὰ μὲν τὴν πρώτην προσβολὴν ἄπεστι τὰ θερμασία πολλὰ καὶ θρυμῶδε καὶ οἷον μετ᾽ ἀτμοῦ τινος ἀναφερόμενη,κατὰ δὲ ὀλίγον ὕστερον ὑπὸ τῆς χειρός.i.Et ſi manum appoſueris,in primo quidem occurſu obuius fit calor multus atq; acris,qui;q ueluti quodam cũ uapore effertur, paulo uero poſt, à manu ſuperatur. Accedit etiam Auicennæ teſtimonium prima quarti.cap.xxxvj.de cura tertianæ: caliduras(inquit)eſt ſuauior caliditate cauſonidis quanto prolixius manus tangit corpus non addit inflammatio,imo quandoq; minuitur inflammatio ejus,& in cauſonide additur inflammatio. Orib. Gal. Auicenna.

EX CAP. XX.

29 ¶Quidquid præterea ſe in uentrem recipit & ranĝ inſentinam confluit id cũ per vomitũ, tum per inferna euacuandum,ad hęc lotia quoq;,& ſudores eliciendi ſunt). Exquiſita tertiana ex flaua bile cõmota fit,auctore Galeno primo ad Glauco.quę quidem ut febris quieſcat,ſi ad uentriculũ repit, uomitu educenda eſt:ſi ad inferiora,per inferiorem excretionem. Id & Paulus hoc loco his uerbis admonuit ᾧ τὸ μὲν εἰς γαστέρα συῤῥέον κενοῦν δι᾽ ἐμέτων τὸ δὲ κάτω τοῖς οὔροις καὶ τοῖς διαῤῥύσι προσηκόν,i.Pars igitur bilis quę in uẽtriculum ſe recipit,per uomitum educi debet:quę uero ad inferiora, per urinam & ſudores. Hæc tam abſurde tranſtulit interpres,ut bilem quę in uentrem ſe recipit uomitu,& per inferiora etiã euacuandam eſſe affirmet.Decepit hominem codicis typis euulgati uitium,in quo deſyderat dictio τὸ poſt uerba illa κενοῦν δι᾽ ἐμέτων ut legendum ſit τὸ δὲ καὶ κάτω τοῖς οὔροις τε &c.Hanc lectionem probamus,codicis manu ſcripti fide & ex Orib.lib.vj.cap.x.& Galeno primo ad Glauconem πρωτέλπειν οὖν χρὴ τὸν μὲν εἰς γαστέρα συῤῥέοντα κενοῦσαι δι᾽ ἐμέτων τὸν δὲ κάτω ὑπόντα διὰ τῶν κάτω ἐκκρίσεων qđ eſt.Cum igitur bilis ad uentriculum repit per uomitum euacuanda eſt,cum uero uergit ;ad inferiora per inferiorem excretionem,& infra. Orib. Gal.

30 ¶Lotia cum apio & anetho proritare expedit in poculenta utriſq; ſimul immixtis.) In codice impreſſo τοῖς πόμασι μὲν ἀποβίχοντα.i,Simul in potu maceratis.Sic in Orib.lib.vj. cap.x.& Gale. primo ad Glauco.& ſtatim. Oriba. Gal.

31 ¶Et ſimul atq; concoctionis apparuerint inditia,confidens iam abſinthij balneum ex aqua quę bibendo ſit exhibe.) καὶ ἂν σοι σημεῖα πεπέψεως φαίνηται διαῤῥῆξον ἤδη καὶ τοῦ ἀψινθίου διδόναι,λουτρὸν δὲ ὕδατος θερμοῦ ποτίμου,i.quod ſi concoctionis ſigna monſtrantur iam cum fiducia abſynthium potes exhibere. Balnea vero calida ex aqua potabili profunt,ita nanq; ſenſus non ſolum conſtat,ſed perſpicuus quoque eſt:ridiculum eſt enim abſinthij balneũ eſſe exhibendum. Conſtat.n.ex antiquo exemplari uerba illa λουτρὸν δὲ ὕδατος initium eſſe ſequentis clauſulæ,ex Orib.item et Gal.j.ad Glauconẽ,& ibidem. Orib.

32 ¶Cæterum neq; ſi bis philolutros laueris delinques.) Græce φιλολούτρους.i.eos qui lauari conſueuerunt,aut eos qui libenter lauantur. Galenus primo ad glauco. τοὺς δὲ φιλολουτροῦντας οὐδὲ ἂν δὶς τῆς ἡμέρας λούσῃ ἐβλαπτε ἁμαρτάνοντας,i.eos autem qui præcupidi ſunt lauandi etiam ſi bis in vna die laueris non errabis,& ibidem. Gal.

33 ¶Atqui ubi iam confici cœperit tenue, dilutũ,& pauxillũ primũ exhibe.) Græce ὑδαρῆ.i. aquoſum. Non vt,conſueto iam errore,dilutũ dixit. Idem Orib.lib.vj.cap.x.& Galenus primo ad Glauco.quãuis Auicenna prima quarti.de cura tertianæ,uinum exhibeat commixtum,ſiue fractum ex cõmixtione aquæ,ut ille dixit,& infra.

¶ Neq; ſolidior aliquis cibus concoctioni reſiſtens, tertiana laborantibus congruit.) οὔτε ὁλοτελὴς τροφὴ 34
ἀδρὰ οὔτε τὰς ἀδροτέρας τριῶν πρὸ πυέτου κομιδῆ τοῖς τριταίοις οὖσιν. i. neq; plenior cibus ante concoctionem. Eſt. n.
ἀδρὰ δ' ἐστὶ πολὺ ex Galeno prima aphoriſ. cõmen. iiij. ὃ πεφειδυῖα τροφή. i. alimentum maiori copia. Neq;
Gal. vt ille reddit verba πρὸ πυέτου, concoctioni reſiſtens, ſignificãt, ſed ante concoctionem.

EX CAP. XXI.

¶ Tranquillitas & fomentatio partium illis potiſſimum conferunt eoctæ item ſorbitiones.) Virio 35
ſe in codicibus impreſſis legitur ξοφήματα σύμπαντα quæ vertit interpres: coctæ item ſorbitiones. Ve-
tus lectio concinnior καὶ ξοφήματα ὅλα πάντα. ideſt & ſorbitiones facilis concoctionis. Id ipſum probat
Orib. Orib. lib. vj. cap. xj. Confirmat Gal. primo ad Glauco. εὐσυγίαι δὲ ἡ ἀλυσὶς τῇ καθ' ὑποχόνδριον αὐτοῖς συμ-
Gale. φόρῳ καὶ ξοφήματα τὰ ὅλα πάντα quod eſt. Quies vero & calefactio circa hypocondria iuuat, & ſorbitiones
concoctu faciles, & in eodem capite.

¶ Cæterum vniuerſa victus rationis conditio, neq; frigorifica nimium neq; humectans admodum 36
Gal. eſto.) In Galeno primo ad Glauco. ἡ δὲ ὅλη τῆς διαίτης κατάσασις οὐ ψυχρυσα καὶ ὑγραίνουσα τὸ σύμπαν σῶ-
μα ὡς ἂν τῇ ἀκριβῶν εἰ τριταίων hoc eſt, ſit autem tota victus ratio non quæ humectet atque refrigeret
Loc⁹. Gale. vniuerſum corpus, qualis in exquiſitis adhiberi tertianis. Quo in loco non paruus mihi ſemper fuit
ſcrupulus, additam ab aliquo eſſe dictionem illam σῶμα. i. corpus, ac legendum eſſe τὸ σύμπαν aduer-
bialiter, quod eſt, in vniuerſum, aut ex toto, quam lectionem Orib. & Paulus cõfirmant: adſtipulante
& vetere Galeni tranſlatione his verbis. Omnis vero ratio diætæ ipſius non ſit perfrigida & humida,
vt ſupra diximus in veris tertianis, ſed habeat aliquid calidum etiam ſi Leonicenus prædictã dictio-
Err. Leoni. nem recipit: quem inſequutus Andernacus vertit. Tota vero victus ratio erit, non quæ refrigeret vni-
Err. Ander. uerſum corpus. Nos relicto cuiq; arbitrio eligendi ſuſpitionem noſtram legentibus ſignificamus,
& ibidem.

¶ Potiſſimum autem ex re & vſu fuerit priſanæ eremor adiecto pipere, aut hyſopo, aut origano, aut 37
ſpica nardi: quin mulſum quoq; in quo piper elixatum ſit, potui dare expedit.) In Gale. primo ad
Gal. Glauco. à quo hæc omnia, paulo diuerſius legimus: μάλιστα δὲν κρίθοιτο αὐτοῖς ὁ τῆς πτισάνης χυλὸς ἐμ-
βαπτόμενον πυπέρεως ἢ καὶ ὑσσώπου ποτὲ καὶ ὀριγάνου καὶ σάκχος πάρβου ὑμβαλὼν μιλικράτῳ ἢ σωκαφινῷ διδόναι
πίνειν. i. Plurimum igitur eos iuuat priſanæ ſuccus pipere adiecto: vel etiam hyſſopum, vel origanum,
Auicenna. vel ſpica nardi muſſa aqua infundens & decoquens ad bibendum exhibe. Auicenna tñ prima quarti.
de cura tertianæ non puræ cum Paulo conſentit his verbis: & fortaſſe neceſſe eſt vt decoquaſ in aqua
hordei hyſſopus, & origanum, & calamentum, & ſpica ſecundum complexionem. Hæc igitur ſi caſti-
gario non eſt, admonitionis loco fuerit, & infra.

¶ Iam vero & oxymeli quod eſt acetum mulſum epotum, multis manus auxiliares pſtitit, & quippi- 38
am etiam lenium ὑπολάτων.) Græcam dictionem ὑπολάτων relinquit: latinius diceret: & aliquid ex ijs
Orib. quæ molliter ventrem ſubducunt. Comprobat id Orib. lib. vj. cap. xj. & Gale. primo ad Glauconem
in hæc verba καὶ μὴν δὴ καὶ ὀξύμελι πολλοὺς ὠφέλησε πονήμασι καὶ τῇ τῶν κλυστήρων ὑπολάτῃ οἷς οὐδὲν καὶ ὑμᾶς χρεμέ-
νους σωλῆνι. i. & quidem oxymeli potioni plurimos iuuat, & aliquid ex his quæ molliter ventrẽ ſub-
ducunt, quibus me aſſidue vti nouiſti.

EX CAP. XXIII.

¶ Quin tertio quoq; die medicamentum quod è tribus piperum generibus conſtat.) Vitioſe in eo- 39
dice typis excuſo legitur διὰ ἡμερῶν τριῶν. i. tertio quoq; die. Rectius in antiquo exemplari διὰ ἡμερῶν πε-
ντῶν. i. certis diebus: vt ſit ſenſus: quartana laborantibus exhibendum aliquot diebus eſſe medicamen-
Err. ander, tum quod ex tribus piperis generibus conſtat, etiam ſi Andernacus interpretetur: tum triduo aſſum-
Orib. pto medicamento diarrhion pipereon. Stat à nobis Orib. lib. vj. ca. xiij. & Galenus primo ad Glauco.
Gal. καὶ διὰ ἡμερῶν πολλῶν τῆς διὰ τριῶν πυπέρεων προσλαμβανόμενον ἢ τοῦ διοσπολιτικοῦ φαρμάκου. i. certis diebus id me-
dicamen quod diatrion pepereon vocatur, vel quod dioſpoliticum eſt aſſumendum, & ſtatim.

¶ Quod ſi quis ſingulis diebus pipere ſine additamento vtatur, recte quidẽ ac bene fecerit.) Græce 40
Orib, καὶ ἢ πυπέρεως δὲ μόνου σὺν ὕδατι λαμβάνου καθ' ἑκάστην ἡμέραν ὀρθῶς αὖ ποιοῖτο. Omiſit interpres verba σὺν ὕδατι
Gal. .i. ex aqua quæ tamen in cunctis exemplaribus reperiuntur, & in Orib. lib. vj. cap. xiij. in Galeno, item
primo ad Glauco, & infra.

¶ Inter quæ in ſolenni cõſuetudine habetur omnium mea quidem ſententia, pſtantiſſimus ſuccus 41
Orib, cyrenaicus.) Græce διὰ τοῦ κυρηναϊκοῦ λαμβανόμενον. i. medicamen quod ſuccum cyrenaicum reci-
Gal. pit. Cuius compoſitionem lib. vij. inuenies. idem Orib. lib. vj. cap. xiij. & Gal. primo. de arte curat. ad
Glauco. οὗ ἐστὶ καὶ τὸ σωμόδεν ὑμῖν ἀποκείσθαι δοκιμώτατον ὄντος τοῦ κυρηναϊκοῦ λαμβάνειν. i. ex quibus fami-
liare nobis eſt, & præ cæteris laudatiſſimum, quod ſuccum cyrenaicum recipit.

EX CAP. XXIIII.

Διστικὸν Maligni hæc febris ardoris eſt, & perquam diuturnum hẽt augmentum.) In Paulo διστικὸν μεν τῆς δ' ἐστὶν. i. cum difficultate calor in ea accenditur. Galenus ſecundo de febrium differentijs ἀρχεται 42
μεντος μὲν ὑπὸ καπνώδους τῆ ἀκρίσει καὶ φρίκης μᾶλλον οὐ ἐγγυς διστικὸν μεν τῆς δ' ἐστὶν ἢ πολυχρόνιον ἔχει τὸν αὐξῆσαι πο-
Gal. ιεῖ

ὧν ἀπὸ τὴν ἀκμὴν.ideſt ea incipit cum frigore partium extremarum atq; horrore potius,non rigore, diffi
culter calor in ea accenditur longumq; habet incrementum, in ipſum conſiſtendi vigorem Oribaſi. Orib.
lib.vj.cap.xiiij.ἀνσικέσμαντος δ' ἐστὶ καὶ πολυχρόνιον ἔχει τὴν αὔξησιν.i.cum difficultate accenditur in ea
calor,& longi temporis habet incrementum,& infra.

44 ¶ Neq; in apyrexiam auſpicantur.) οὐ δὲ ἐς ἀπυρεξίαν ἄρχονται errauit inſigniter, ex deprauata lectio
ne codicis impreſſi: antiquum enim exemplar ἄρχονται habet, non ἄρχονται vt ſenſum talem ha
beat.in febre quotidiana nunquam ad integram febris quierem peruenire egrotantes.Galenus pri/ Gal.
mo ad Glauco. οὐ μὴν οὐ δὲ πάνυσι τὰς παρακμὰς τούτων ἧττ πυρετῶν οἱ ὑφ' ἡμῶν ὠνομασμένοι τριταῖοι καὶ πυρε/ Auicenna.
τῶνες ὅλων οὐ δὲ ἐς ἀπυρεξίαν ἄρχονται πλὴν ὀλίγων δὲ τίνων hoc eſt: Harum febrium declinationes non
terminantur ſudoribus quemadmodum in tertianis & quartanis, quare neq; ad integram quietem
febris manifeſtę (paucis exceptis) perueniunt.Oriba.lib.vj.cap.xiiij. οὐ δὲ ἐς ἀπυρεξίαν ἄρχονται,ideſt
neque ad integram quietem febris perueniunt.Auicenna prima quarti capi.de ſignis febris phleg/
maticæ periodicæ:& non eſt dimiſſio eius dimiſſio munda,quoniam materia cum groſſitudine & vi
ſcoſitate eſt multa.

EX CAP. XXXV.

45 ¶ Cæterum pituitoſum humorem eijcientibus ὑπηλάτοις.) Græcam dictionem reliquit.Fidelius &
ſignificantius verſiſſet: his etiam quæ pituitam ſubducunt, vtendum. Hic obiter annotandum,
in Galeno primo ad Glauconem in principio curationis huius febris non legi κατὰ τὰς πρώτας ὁ/ Gal.
μοίως,ideſt primis ſtatim diebus: vt in hoc ſcriptore legitur: ſed μετὰ τὰς πρώτας ἡμέρας,ideſt poſt Locus gal.
primos dies. Idq; in Galeno deprauate legi credimus: nobis enim in lectionem Pauli magis in/
clinat animus cui Orib.libro ſexto.cap.xv.adſtipulatur iiſdem verbis,& Auicenna prima quarti de Oriba.
cura tertianæ non purę. Potuit enim librariorum negligentia deprauatum eum locum eſſe pro ὁξυ
μέλιτι χολώδεις τὰς πρώτας ἡμέρας ſcribentium χολὴ μετὰ τὰς πρώτας ἡμέρας. Quo fit vt Leonicenum Err. Leoni.
demirer qui eum locum conuerterit: quotidianam autem intermittentem cum volueriscurare, vte
re oxymelite poſt primos dies.Refragante etiam vetere trãſlatione quam,quãdiu auctor non eſt qui
contradicat modeſtiſſimum eſt tueri,& infra.

46 ¶ Tantiſper diũ febris ſuam tyrannidem poſuerit vtendum.) Græce κατὰ πολὺ ἔως οὗ παυθῇ. Hæc qm̃
in antiquis exemplaribus Gal.& Oribaſio deſyderantur:ſpuria eſſe ſuſpicamur.

EX CAP. XXVI.

47 ¶ Latius autem & prolixius his remedium comperies in cum tremore algoribus & frigoribus ca
pite quadrageſimoquinto καὶ οἱ λυπυρίαι δὲ καὶ τυφώδης. Quæcunque vero præter hactenus memo
ratas dicuntur febres, quæ dictarum exiſtentes, tum has quæ inibi recenſuimus,tum eas quæ de/
inceps in medium proferentur affectant medicamentorum ſuppetias.) Verba οἱ λυπυρίαι δὲ καὶ
τυφώδεις græce reliquit interpres, ſuperioribus ea annectens, a quibus tamen alia clauſula in Lepyrię
choatur. Pauli verba ſunt πλατυκωτέρων δὲ τῶν ἰάσεων διῤῥήσεις τούτων ὧν τῷ πάσῃ βέλτιον ἀμέτρου καὶ γένους Typhodes
ξεινος κεφαλαίου μέ. καὶ οἱ λυπυρίαι δὲ καὶ τυφώδεις ὅσοι τε παρὰ τοὺς ὑρεμοῦντας λέγονται πυρετοὶ τοῦ γίνους
ὄντες τῶν ὑρεμούντων, καὶ τοὺς ἐπ' ἐκείνων ὑρεμοῦντάς τε, καὶ λειποθυμοῦντας ἀπεπτοῦσί θερμαίνασ.i. Prolixiorem
huius curationem inuenies, capite quadrageſimoquinto quod de algoribus cum tremore & frigo
ribus eſt.Lepyriæ autem febres,& typhodes,& quæcunq; aliæ præter prędictas,quoniam eiuſdem ge
neris cum prędictis ſunt,dictas dicendasq; earum curationes expetunt.

CAP. XXVII.

48 ¶ Pari modo etiam quartanę germana eſt continua, quę quarto quoq; die ingruit, quando
quidem fortis ille feruor omnia tertianæ exquiſitę alia iudicia ſeruans, nullo alio diſcrimine ab
eadem dirimitur quam quod, neque cum algore tremulo primum impetum facit, neq; in apyre/
xiam definit.) Quod Paulus dixit ὅτι τῇ ἀκριβὴς καῦσος vertit ille: quandoquidem fortis ille
le feruor, obſcure nimirum & confuſe, cum non conſtet latino lectori, de quo feruore intelligen/
dum hoc ſit: vertere enim debuiſſet: exquiſitus cauſon. Ita vt ab ijs alia clauſula inchoetur:
hoc ſenſu, febres ardentes, quæ cauſones dicuntur, ideo tertianis exquiſitis cognatas eſſe, quod
eo tantum diſcrimine differant, quod cum rigore non inuadunt, neque ad inſebricitationem
definunt.ſic Oriba.libro ſexto.cap.decimoſexto. ὅτι τῇ ἀκριβὴς καῦσον πάντα τὰ ἄλλα φυλάττων ἐν Orib.
κριβῶς τριταίου γνωρίσματος μόνῳ τῷ μὴ κατὰ ῥῖγος ἀσθάλλειν μήτε ἐς ἀπυρεξίαν παύεσθαι διεκόντως hoc
eſt cauſon exquiſitus, omnia alia ſigna tercianæ purę ſeruat, ab ea ſolum differens, quod neq;
inuadit cum rigore, neque integram quietem habet febris. Galenus item ſecundo de criſi ὅτι τῇ Gal.
ἀκριβὴς καῦσον πάντα τὰ ἄλλα φυλάττων ἀκριβῶς τριταίου γνωρίσματος μόνῳ τῷ μὴ κατὰ ῥῖγος ἀσθάλλειν
μήτε ἐς ἀπυρεξίαν παύεσθαι διεκόντως: ideſt exquiſitus namque cauſon omnia alia ſigna tertianæ
puræ ſeruat ab ea ſolum differens quod, neque cum rigore inuadit, neque in inſebricitationem
definit, & infra.

¶ Synocha porrò nihil à prima accessione diminuit, sed sibi similis perpetuo à cognata quotidiana
desidet.) Græce τῷ μὲν παντάπασι δι᾽ ὅλης ἀπουσίαν διαφέρει τοῦ ὁμοίου νοσεῖ ἀμφημερινοῦ.i. à cognata quotidiana
differt, quoniam non cessat cum integra quiete febris, error manifestus est: neq; n. ab ijs verbis alius
sensus incipit, sed ad superiorem clausulam pertinent. vt sit sensus: quotidianam cõtinuam, ab intermittente quotidiana differre, quod nõ cessat cum integra quiete febris. dictionem. n. illam, Synocha,
Orib. de suo addit interpres. Orib. lib. vj. cap. xvj. τῷ μὲν παντάπασι δι᾽ ὅλης ἀπουσίαν διαφέρει τοῦ ὁμογενοῦς ἀμφημερινοῦ
Gal. .i. à quotidiana sibi cognata differt, quomodo cum in febricitatione non definit. Gale. primo de crisi
ὅδε κἀκεῖνα ὁμοίως προεξωμολόγουν ὅτου καὶ ὥρων καὶ κατασκευῆς καὶ ἡλικίας καὶ χώρας καὶ φύσεως σώματος καὶ τῶν
περηκμακότων διώκειν ἕκαστα τῶν τῆς σφυγμῶν ἰδέας καὶ τὸν διάμετρον τῶν αὐτῶν ἴχνη τοῖς ἀκριβέσι ἀμφημερινοῖς μὲν
πάντως δι᾽ ὅλης ἀπουσίαν ὁμοίους ἐσὶν αὖτις.i. Quæ vero quotidie accessionem facit, quãdo & tẽpus anni,
& constitutionem, & ætatem, & naturam corporum & regionem, & victus rationem antecedẽtem, ac
præterea pulsuum formam, calorem q; eundem habuerit cum exquisitis quotidianis, non peruenerit autem ad infebricitationem: idem genus cum illis obtinet.

EX CAP. XXIX.

¶ καύσους. i. ardentes febriculas hæc magna ex parte comitantur symptomata lingua arida, crassa, & 48
Orib. colore nigro.) Corrupte in exemplari typis excuso πεχεῖα legitur, quod est, crassa, commodius. n. in
codice antiquo τραχεῖα. i. aspera, sic Orib. lib. vj. cap. xviij. vnde Paulus, hæc ad verbũ desumpsit τοῖς
Hippo. καύσοις παρακολουθεῖ συμπτώματα, γλῶσσα μὲν ξηρὰ καὶ τραχεῖα καὶ μέλαινα. i. In causonibus hęc sequuntur
accidentia, lingua sicca, aspera, & nigra. Hippocrates secũdo de victus ratione in morbis acutis, de ar
Gal. dentium febrium signis γίνεται δὲ ἡ γλῶσσα τραχεῖα καὶ ξηρὰ καὶ μελαίνη καὶ ῥηγ. .i. fit lingua sicca, aspera, & ni
gra admodum. & Gal. in cõmen. τοῖς παρακολουθοῦσι τοῖς καύσοις οὐ τῷ δι᾽ ὅλου λαμβάνειν ἐδόκει καὶ σταφυλῆ δίκαιον
τὸν καλεῖσθαι. ἐοικὲ δὲ ταῦτα γλῶσσα ξηρὰ καὶ τραχεῖα καὶ μέλαινα quod est. De ijs quæ ardentes febres comitan
Ern. Ander. tur, in hoc loco differuit quæ principalia dicuntur, sunt autem hæc lingua sicca, aspera, & nigra. Labi
tur & hic Andernacus qui vertit arida lingua, crassa, & nigra.

EX CAP. XXX.

¶ Ad perfectam huius morbi solutionem, horum quidem duorum, necessum alterum fieri, aut bilio 49
sos humores egessisse, aut extinctos esse.) Inacõmodate p ἐκκενῶσαι. i. euacuare: vertit, egessisse, quã
uis. n. egerere ad ea quæ per vomitum aut inferiorem aluum excernuntur, possit accõmodari, nõ tamẽ
ad ea quæ per sudores, de quibus hoc in loco, vt ex sequentibus constat, & statim.

¶ Demolliẽdi autem ratio in egelido potu, aut omni qua medebimur καύσους. i. maximis feruoribus, 50
materia sita est.) Græce σβέννυται δὲ διὰ ψυχροῦ πόσιος ἢ διαπνεῦσι ἰσχυρὰ ὁσάμιν ὑμᾶς τοὺς καύσους. i. extin
guitur vero ex potione aquæ frigidæ, qua & nos causones assidue curauimus. Decepit hominem, pri
Orib. mum ignorantia medicæ disciplinæ, & vitium codicis impressi in quo ἢ διαπνεῦσι legitur, cum tamẽ
Gal. non ἢ. i. aut, sit legendum, sed ἢ. i. qua: nec aliter. n. intellectus constat. Probamus eam lectionem ex co
dice manuscripto, & ex Orib. li. vj. cap. xix. ijsdem verbis. Ex Galeno item quarto de victus ratione in
acutis morbis, cõmen. xij. ἴσως εὐδόκιμόν τι καὶ μέτριον ἂν εἴη μηδένα τῶν καυσουμένων ἀπείρατον πάντως ψυχροῦ ὕδατος
ἐκ τῶν προσήκοντος καιροῦ καὶ τοιούτου τινὸς ἄλλου ἢ πάσαν ὅσις ἐδώκασε πεπειρᾶσθαι πολλοῖς οὖσιν ὡς μάλιστα μεμνῆσθαι τῶν
ἀρίστων αὐτῶν ἐκλαθέσθαι ὠφέλιμα καὶ σωτήρια. i. credet autem aliquis forsan me affirmare, nullum causo
ne laborantem obijsse, si frigidam bibisset aquam decenti tempore: verum non hoc ego asseruì: verum
quod cunctis, quibus illam exhibui, qui plures cum sint eorum numerus subterfugit, vtilitas subsecu
ta est & salus de vtilitatibus, aut incõmodis potus aquæ frigidæ, longius in Gal. ix. de morbis curan
dis, quo legentes remittimus.

EX CAP. XXXII.

¶ Bifariam vero dirimitur hecticarum febrium species. Aliæ quidem ardentibus febribus vtpluri- 51
mum inoriuntur, videlicet non æstuantibus calore in tantum, vt conficiat diuturnitate, ac tempore,
humorem cordis, vel manentis etiam dum continui & integri. Aliæ vero adhuc persistente humidita
te, corpus tamen cordis comprehendentes corripientes q; ex eadem inflammantur.) Græce δίτταν δὲ
ἐσίν αἱ τῶν ἐκπικῶν πυρετῶν οἱ μὲν γὰρ ὧν καυσώδεσι πυρετοῖς ὡς τὰ πολλὰ γίνονται ἅτε μὴ καυθέντων ὑπὸ τοσούτου
ὡς ἐκδαπανῆσαι τῷ χρόνῳ τὴν ἐκμάδα τοῦ τῆς καρδίας σώματος ἢ καὶ μενούσης ἔτι συχνῆς, οἱ δὲ ἔτι μενούσης τῆς ὑ
γρότητος γινόμενοι τὸ σῶμα τῆς καρδίας καταλαμβανόντες οὐ θᾶττον αὐαίνονται quod est. Febrium hectica
rum duplex est species, alterꝫ namque magna ex parte fiunt post causones qui tantum prorogari
sunt vt longitudine temporis, humorem qui in cordis corpore est consumpserint, vel etiam si por
tio aliqua continua permaneat: quæ autem manente adhuc humiditate generantur vbi cordis
corpus occupauerint, inde maxime accenduntur. Mendose enim legitur in codicibus impressis

μὴ καυθῶσιν ὡς τοσοῦτον quæ ille vertit non æſtuantibus calore in tãtum. Legendum eſt μηκωθῶσιν. i. prorogatis, vnicæ tantum literæ detractione, & coitu duarum dictionum in vnã. Eſt autem ſenſus: febres hecticas bifariam oriri, aut ex febribus ardentibus quæ tantum protrahuntur, vt longitudine temporis totum cordis humorem conſumant: quæ non ſolum hecticæ, ſed marcor etiam dicuntur: aut portione aliqua illius humiditatis ſeruata occupante, tamen febrili calore maiorem illius partẽ quæ febres hecticæ dicuntur. Accidunt etiam ſecundo febres hecticæ cum ex ſe à principio ſtatim inuadunt. Vnde conſtat erraſſe Andernacum qui pro ὁ καὶ μᾶλλον ἐπὶ συχνὸν. i. vel etiam ſi humiditatis ali quid continuum permaneat: interpretatur: vel etiam ſi copioſius adhuc ſubſiſtat: ſenſu, ni fallimur, cõſuſo & inexpedito. Orib. lib. vj. cap. xxj. idem iiſdem verbis affirmat. Galenus primo de febrium differẽtijs γίνονται τοίνυν οἱ ἑκτικοὶ καλούμενοι πυρετοὶ κατὰ δύο τρόπους ὡς τὰ πολλὰ τῶν ἐκ καυσώδους ἢ πεπυρωμένου μυκωθῆναι μὲν ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ τὸν ἐγκέφαλον τῆς τοῦ σώματος καρδίας καὶ μᾶλλον ἐπὶ συχνὸν ἐκείνου μὲν οὖν οὐκ ἐκτικοὶ μόνον ἀλλὰ καὶ μαρασμώδεις, εἰ δ' ἐπὶ μᾶλλον τὰς ὑγρότητας γηράσειεν τὸ σῶμα τῆς καρδίας αὐτὸ καταλαβόντες ὀστᾶσιν ἀδιάπυτα μάλιστα κἀξέπεσεν ἡ τῶν λοχιῶν φλὲψ ἐκ τῆς ἐρυσιπελατώδους. i. febris hectica efficitur duobus modis, magna quidem ex parte poſt febres ardentes, quæ prorogantur adeo vt conſumant ſpatio temporis humorem corporis cordis, vel etiam ſi portio aliqua continua permaneat: illa igitur non ſolum hectica, ſed etiam marcor exiſtit: vbi vero permanet humor, corpus ipſum cordis prehendens, inde maxime accendituꝛ, quemadmodum lucernarum flamma ex fomite, & in eodem cap.

53 ¶ Reliqua eſt cum à principio ſtatim inuadunt, primam exhibent, diſpoſitionem ac geneſim febribus quotidianis minime diſſimilem, ſiue triſticiam (qua afficiuntur) ſiue iram, ſiue laborem immenſum vnà cum æſtuatione factum reſpicias.) Grauis hallucinatio pro τοῖς ἐφημέροις vertit, febribus ἐφήμοις quotidianis, dicturus, febribus ephemeris. Eſt enim græcis ἐφήμερα quod latinis, diaria febris, aut ἀμφημερινὸς ephemera, non quotidiana quæ ἀμφημερινὸς nuncupatur. Neq; enim febris quotidiana ab illis cauſis habet ortum ira ſcilicet, triſticia, labore, æſtuatione, verum febris ephemera, vt ſuperius ex hoc auctore annotauimus. Erit ergo huius loci ſenſus: hecticas febres ſecundo modo oriri poſſe, non præcedente aliquo morbo, ſed ſtatim à principio inuadentes, vt ſimilem ſui ortum ephemeris faciant, ex animi ingẽ affectibus, ira, triſticia, aut laſſitudine, feruore ſolis, & alijs, & infra.

54 ¶ His quippe arduum eſt mederi.) Deprauate in codicibus impreſſis legitur χαλεπὸν ἰᾶσθαι. In exemplaribus enim antiquis additur negatio οὐ ideſt non. vt ſit legendum πόνους μὲν οὖν οὐ χαλεπὸν ἰᾶσθαι. ideſt has igitur non eſt difficile, curare. Orib. libro. vj. cap. xxj. καπόλαυσος ἐν ὅπου ἐξ ἀρχῆς διάθεως ἐσβάλλων τὴν πρώτην γένεσιν ὁμοίαν ποιησάμενοι τοῖς ἐφημέροις ὧν λύπη καὶ θυμῷ καὶ κόπῳ πλείονι μετὰ ἐγκαύσεως ἅμα χαλεπὸν τοὺς μὲν οὖν οὐ χαλεπὸν ἐστὶν ἰᾶσθαι. i. Reliqua eſt cum ab initio ſtatim inuadit, ſimilem primum ſui ortum febribus ephemeris faciens, ex ira triſticia, aut labore nimio cum æſtuatione: Hanc igitur non eſt arduum curare. Galenus primo de febrium differentijs ὁ καπόλαυσος ἐν ὅπου ἐξ ἀρχῆς διάθεως ἐσβάλλων τὴν πρώτην γένεσιν ὁμοίαν ποιησάμενος τοῖς ἐφημέροις ὧν λύπη καὶ θυμῷ καὶ κόπῳ πλείονι μετὰ ἐγκαύσεως ἅμα χαλεπὸν τοὺς μὲν οὖν πόνους πυρετοὺς οὐ χαλεπὸν ἐστὶν ἰᾶσθαι: ideſt reliqua autem eſt quoties ſtatim ab initio prehendit, primam generationem ſimilem habens ephemeræ, ob mœrorem, iracũdiam, laborem plurimum ſimul cum æſtu: hanc igitur febrem ſanare nequaq̃ difficile eſt.

EX CAP. XXXIII.

55 ¶ Commodus prætereà ſic affectis exiguus in aqua frigida panis atque eiuſdem aquæ potatio.) In Paulo nihil eſt quod dictionibus illis, in aqua frigida reſpondeat, nec debuerat dictionem μεμιτεμένως omittere. Erat. n. totum in hunc modum, vertendum: paneq; poſt oblato atque moderate frigidæ aquæ potione exhibita, græce enim καὶ ἄρτον τῷ πρεσπεπιδόντι δέξασθαι πόσει ψυχροῦ τὸν κάμνοντα μεμιτεμένως, & ibidem.

56 ¶ Quum autem hectice, neq; phlegmone, neq; vlla humorum putrefactio complicetur, abſtinendum quoad fieri poteſt ab immodica exhibitione frigidæ: etiam ſi non nihil periculi inſtare coniecteris.) Nihil magis ab auctoris ſententia diuerſum eſſe poterat, tanta fuit interpretis negligentia, in re tamen in qua non minimum humanæ vitæ diſcrimen verſatur. Pauli verba hæc ſunt: ὅταν μήτε φλεγμονή τις αὐτῷ σωρὸς μή τε σήμης χυμῶν καὶ ὑγρότητος ὑπάρχῃ, ἐν μὲν οἷς τῶν δόσεων τοῦ ψυχροῦ; ideſt modo neq; phlegmone ſit adiuncta, neq; humorum putredo: quod ſi magnum fore incommodum coniecteris, à frigida abſtinebis. Oribaſi. libro ſexto. capite. xxj. id iiſdem verbis confirmat (ab illo enim verbum de verbo deſumpſit Paulus) Galenus longius quidem & Apertius. x. therap. χρὴ δ' ὅτι μέλιτος διὰ τὴν πλησίαν χυλοῦ, καὶ τῷ διὰ χόνδρου ἐφθημένῳ θρίσαντα, καὶ ἄρτου τὴ προσπεπιδόντος δέξασθαι πόσει ψυχρὸν τὸν κάμνοντα σβέννυται γὰρ αὐτίκα, καὶ παύεται παλίως ὁ πυρετὸς ὅπως γε ὡς ἥκιστα μήτε φλεγμονή τις αὐτῷ σωρὸς μή τε σήμης χυμῶν ἢ ὑγρότητων ὑπάρχοι τοιούτων γε ὄντων ἀκριβῶς χρὴ, καὶ διακρίνειν τὸ τοῦ κακοῦ πρόσωπος τὸ ψυχρὸν ὕδωρ αὐτῷ δοῦναι. ταμίσομεν. διὸ γὰρ ἔφασκε παλλάϊς, καὶ τῶν τοιούτων

ἄμεινον ἂν εἶναι νομίσαι κἀξέσαι τὰς φλεγμονὰς τοῦ μὴ παρωτίδας τοῦ πρηστῆρος καὶ χιδὸν τῶ ἀνθρώπου ἐκπλεῖν πυρετῶδες πάντως πλεῖον δὲ ἀλλ' ὁμοίως κἀξαίρεσις τῆ διαγνώσει τι καὶ προγνώσει σωτήριος, διαγνῶναι μὲν τῆς χολῆς τὰ παρόντα καὶ προγνῶναι δὲ ἐξ ὧν τὰ γενησόμενα τὸν μέλλοντα χρόνον βουλόμεθα ἀφαιρεῖσθαι. ἃ μὲν πίνων μεγάλων ἐσχάτων ἐστὶν ὧν τὸν βλαβῶν τὰς σύνεσις ἢ χυμῶν ἢ τῆς φλεγμονῆς ὅσον ἐν τῶ τόσον τοῦ ψυχροῦ πότε δὲ ἐξαίσιον ὑποπεσεῖν νοις ψυκτηρίοις ἰάμασι χρῆσθαι ποτὲ μὲν τῶ σώματι τῆς χαλεπὸς ὁ κάδολων τῆς ὑπερχυσιρίων ἐστὶ δ' ὅτε καὶ κατὰ τοῦ θόρυβος ἐκκαθαίροντα καθάπερ καὶ ὑγιαζόμενα μάλιστα τὸ πλεῖον εἶναι τῆς ἀσθμῆς quod est. Oportet quam primum ptisane cremore, & sorbitione ex alica nutritum, paneq; post oblato, atq; frigidæ aquæ potu hominẽ curers, quippe protinus extinguitur ac ceſſat omnino febris, modo vt dictum eſt, neq; phlegmone ſit adiuncta, neq; putridus humor: nam ſi horum vtervis ſit, attendere diligenter oportet, ac diſcernere, quo primum tempore homini aquam frigidam dare ſit audendum: ego. n. talium quoq; non paucis dedi, rurſus eſſe ratus phlegmonas in preſens augere: quã ſinere hominem hecticam febrẽ incurrere. Vbiq; igitur: vt ſemper dicere ſoleo: curatio præniſionem agnitionem q; conſequitur: ſi quidem & agnoſcat quod præſens eſt, & prꝰideat quod ex eo futurũ eſt oportet, qui velit notabilis efficaciæ remedio vti: ſi tamen magnum fore incommodum vel humoꝝ putri, vel phlegmone conijcies, à frigida quidem danda abſtinebis, refrigerantibus autem quæ foris applicantur vteris: modo, ea ſuper os vẽtriculi, aut tota præcordia, modo ſuper pectus imponens: vbi. ſ. plurimum ſubeſſe caloris maxime iudicabis.

EX CAP. XXXIIII.

57 ¶ Algor quidem cum tremore (ſic. n. ῥῖγος interpretor) minus frigiditatis vero plus faceſſit negotij. ῥῖγος μὲν ἔλαττον τὸ μετὰ τρόμου δὲ πλεῖον ἤτοι μᾶλλον, i. qui minor quædam res eſt q̃ rigor, maior vero q̃ frigus. vt ſit ſenſus: tertianam cum rigore inchoare, quotidianam autem cum frigefactione: febrem autem ex vtriſq; cõmixtam, quæ ſemitertiana dicitur cum horrore: qui quidem horror, minor quædã res eſt q̃ rigor, maior vero q̃ frigus: ad ſuperiorem. n. clauſulam hæc pertinent: non vt ab illis alia clauſula inchoetur. Probat id Orib. lib. vj. cap. xxiij. his verbis ὁμοίως δὲ ἀμφοῖν φρίκαι ἐμφαίνει ῥῖγος μὲν ἔλαττον τὸ μετὰ τρόμου μᾶλλον δὲ πλεῖον, i. febris quę ex ambobus conſtat horrorem adfert rem quidem rigore minorem: maiorem autem frigefactione. Confirmat id & Galenus ſecũdo de febrium differentijs τοῦ μὲν ῥίγους ἀπὸ τῶν ἄκρων ἀρξάμενον καὶ ἐπὶ τὸν θώρακα καὶ τὴν κοιλίαν ἐλθόντος ἐπὶ τὸν ἐγκέφαλον ἐπὶ τὸν νῶτον ἐπὶ τὰ σκέλη καὶ τὰ ἰσχία καὶ τὰ γόνατα καὶ τὰς κνήμας καὶ τοὺς πόδας ἐπὶ πᾶσι τοῖς μορίοις τοῦ σώματος ἐκτείνεσθαι τὸν ἄνθρωπον ἐπὶ τοσοῦτον ἐπὶ ὅσον ἐπὶ τὸν ἀρχόμενον ἀπὸ τῶν ἄκρων τὸν ἐπὶ τὸν θώρακα καὶ τὴν κοιλίαν ἐλθεῖν ἐπὶ τοσοῦτον ἐπὶ ὅσον ἐπὶ τὸν ἐγκέφαλον ἐπὶ τὸν νῶτον ἐπὶ τὰ σκέλη καὶ τὰ ἰσχία καὶ τὰ γόνατα καὶ τὰς κνήμας καὶ τοὺς πόδας ἐπὶ πᾶσι τοῖς μορίοις τοῦ σώματος ἐκτείνεσθαι τὸν ἄνθρωπον

61 ¶ Quiſquis hæc percalluerit optimus incolumitatis cuſtos habetur, corporibus contraria ſemper tum victus ratione, tum medicamentis applicans.) In Paulo nihil eſt quod reddi poſſit verbis illis: tum victus ratione tum medicamentis, & ſtatim.

62 ¶ In ſolum quidem deſcendere iubens aqua refocillat.) ὕδατος μὲν ἐπαγωγὰς ἀναψύχων. i. refrigerás quidem aquæ frigidæ inductionibus, id. n. græcis ἐπαγωγὴ eſt. Et ἀναψύχειν refrigerare ſignificat non ἐπαγωγὴ refocillare, & ibidem.

63 ¶ Quandoq; etiam tenuiore ac pauciore vtendum præcipit.) Addit verba illa: vtendum præcipit. græce καὶ ποτὲ ἐλάττονι. i. aliquando vero tenuiore. Quæ de ſuo addenda non erant ab interprete etiã ſi auctoris ſententiam non varient.

EX CAP. XXXVI.

64 ¶ Aſſolent. n. crebro incidere deliria, flauæ bilis vomitiones: præcordiorum intenſiones, atq; cruciatus: aquæ intercutem complures.) Vitioſe in codicibus impreſſis legitur καὶ ὑδρῶπες πολλοί vnde error is occaſionem nactus interpres: inconſyderate nimium legit ὕδρωπες πολλοί. i. aquæ intercutem cõplures. In antiquo exemplari ἰδρῶτες πολλοί. i. ſudores multi, vnde Auicennam erraſſe conſtat qui hęc omnia exſcribens, inter ea quæ in febribus peſtilentibus eueniunt, hydropẽ recenſuit, & ibidem. Ent. Auicẽ.

65 ¶ Venter ſputa, aliàs quidem per ſuperna, aliàs per infera deijcit.) Decepit negligentem interpretem corrupta codicis impreſſi lectio. non. n. σωματήρεις. i. ſputa, legendum eſt: ſed σωστήρεις. i. liquefactiones ſiue colliquationes. Ex verere exemplari & Orib. lib. vj. cap. xxv. Andemacus obſcure nimiũ dixit: venter ſyntexim patitur, & ibidem. Orib.

66 ¶ Calorificis opus eſt, quo vlceretur præ ardore vndiq; corpus.) πύοτοιες θερμασίαν δεῖ ὥστε ἐλκωθῆναι τὸ θερμὸν πάντα τοῦ σώματος. i. his quidem calefactorijs opus eſt, vt caliditas per totum corpus attrahaſ. Probat id Oribaſius eodem quo ſupra capite: & id etiam quod in hoc auctore ſtatim ſequitur καὶ ἤδη τίνι ἄλλῳ τρόπῳ ὅλον τὸ σῶμα συλλέγειν τὸ θερμὸν κάτωθεν πρὸς τὸ ἔξω quæ ille vertit: & ſi qua alia via poſſibile eſt, ex imis corporis partibus: ad exteras feruorem euocari atq; ſubduci, & infra. Orib.

67 ¶ Me hercle vigente in ipſa vrbe Roma peſte, quibuſcunq; horum altcrum non profuit, ad vnũ oẽs perierunt.) Græce ἀμέλει κατὰ τὸν οὐ ῥώμῃ λοιμὸν φασί ὄντος μηδ' ἑνὸς τούτων ὠφέλησεν πάντες ἀπέθανον. Omiſit verbum φασί. i. inquit. verba enim illa ex Galeno citantur.

EX CAP. XXXVII.

68 ¶ Amplior q̃ ſm naturam ſit ventris ipſius oſculi tumore.) In Gal. xij. ther. οὐ ὄγκῳ τι μείζονι τοῦ κατὰ τὸν φύσιν ὅλου τὸ σῶμα ἐστί. i. & totum corpus ampliore mole eſt q̃ pro naturæ modo. Orib. li. vj. ca. xxvj. lectioni Pauli ſuffragatur. Vtrum rectius ſit arbitrij ius eſto, & infra. Gal. Orib. Gal.

69 ¶ Sed neq; ſanguinis miſſionem, neq; expurgationem tollerant, alij vero & ſine his repente in ſyncopen concidunt.) In Gal. prę allegato loco ἀλλ' οὔτε φλεβοτομίαν οὔτε κάθαρσιν φέρουσι οἱ μὲν καὶ χωρὶς τούτων ἐξαίφνης συγκόπτονται. i. neq; ſanguinis miſſionem, neq; purgationem ſuſtinent, vtpote quibus ſine his euacuationibus ſyncope incidere ſoler, mendoſe. n. in codice impreſſo legitur οἵ μὲν καὶ χωρίς. Legendum ex ſcripto exemplari, & Gal. οἱ μὲν καὶ χωρίς, & ibidem.

70 ¶ Abſtinere vero ab adſtringentibus.) Male à ſuperiori clauſula diuiſit hæc interpres, erat. n. ſenſus: quod vbi abunde iam artus calere videtur ex frictione, & metus eſt ne laſſitudinis ſenſus ſuperueniat, oleo relaxante vtendum eſt, & ab adſtringente abſtinendum. Gal. xij. ther. ἐπειδὰν οὖν ἱκανῶς ἄπεπτος τὰ κῶλα φαίνηται θερμὰ καὶ φέβος κοπῶδη τινὰ ἴδηται αὐτοῖς γινόμενα πεφυλαγμένος τὰς σαρκὰς ὧν τὸν πλέον τῆς θλίψεως ἐλαίῳ χαλασικῷ χρήσεται οἷ ον ἐστὶ τὸ σκίβινον ἀπὸ χλόης δὲ τῆς συφάτου ἰσαχοῦ καὶ ἰσρικοῦ καὶ τοῦ μετὰ βαλλάντων ἃ ἐξ ὧμῶν ἐπὶ τῆς ἐλαίου ἐγκαθασσόμενα. i. vbi vero abunde membra omnia calere videntur, & timemus ne ex multitudine frictionis, contuſa iam carne laſſitudinis ſenſus ſuperueniat, oleo relaxante vteris, qđ genus eſt ſabinum, ab adſtringente vero abſtinebis, cuiuſmodi hiſpanum eſt, hiſtricum q̃, & qđ vnà cum germinibus, vel ex oliua adhuc immatura conficitur, & ibidem. Gal.

71 ¶ Quod ſi quæ offeruntur non deijciantur, ſed permaneant, ex chondri potione alito.) Nõ poterat contrario magis ſenſu Pauli verba reddere interpres: quod ex græcis verbis tam manifeſtum eſt, vt teſtimonio alio non eſſet opus. Qui velit tamen legat Orib. li. vj. ca. xxvj. & Gal. xij. ther. in hæc verba ἃ δὲ πλέον τοῦ δέοντος ἡ ὁρμὴ τῆς πέψεως ὧν τὴν χορηγίαν γένηται τῶν μὲν περίττων ὧν πλέον ἐνδεῖν τὸ μέλλοντα ἔσεσθαι χρὴ ὑπερβαλόντων τοιούτων τρέφει μᾶλλον ὥσπερ γε καὶ τὰ ὠμὰ ἧττον τρέφει μᾶλλον δὲ ὑπάρχει κατὰ δὲ ταῦτα φερομένης ὧν πλέον κάτω τῆς πέψεως μὴ δὲ οὕτως μὲν ἰσχαίνει δὲ ὥσπερ καὶ αὖτε τοῦ μελικράτου πεπωκὼς χυλὸν ἃ δὲ ὠμόν φησὶ μοσχεῖ τῷ ἐκ τοῦ χόνδρου ἐφέλκεται τρέφει quod eſt: ſi maior iuſto ſuperfluorũ impetus ad auiũ eiterur. principio quidem percoquere aquam mulſam amplius oportebit, id namq; ſicut minus aluum ſubducit, ita magis nutrit: contra crudum, vt minus nutrit ſic magis ſubducit: Poſt hęc ſi ſuperuacua largius deſcendant, ne ſic quidem ſiſtenda, ſed exhibẽdus pro aqua mulſa ptiſanæ ſuccus eſt, ſi vero fluere pergant alicæ ſorbitionę nutries, & in eodem capite.

¶ Veluti si corpore crudis humoribus referto ac saburrato exarserit deploratus erit ægrotans.) Pro φλεγμαίνειν vertit, exarserit, ego dixissem, phlegmone laboret, vt sensus sit: in pulsus imbecillitate opus esse panem ex vino diluto exhibere, si neq; vêter, neq; recur phlegmone infestetur: quoniam si ea membra laborauerint, iam corpore crudis succis referto, planè desperata salus ægro est Gal.xij.thera. ἐὰν ὅτε γὰρ ἐξαίφνης μεταβάλλωσιν αἱ ἀλῆθουσίαι ἢ ἀδρομαλίαι ἢ μικρότητι καὶ ὅτ' ἂν καιρὸν αὖ πάλιν ἐξ οἴνου κεκραμένου διδῶναι πρόσθεν μὴ γὰρ ἐπιλάβῃ μηδ' ἅπαξ τοῖς φλεγμαίνειν ὁμοίως ἔχουσιν ὑγρῶν πεπληρωμένου τοῦ σώματος, ὠφέλιμος ἐσθίμενος ὁ ἄρτος ἐν τῇ συνηθείᾳ οὗτος τεκμήρασθαι. i. Aliquando pulsus subito ad imbecillitatem, vel paruitatem mutantur, quo tempore panem ex vino diluto exhibere conuenit: vtriq; si neq; vêter, neq; hepar phlegmone infestetur, si enim phlegmone laborent, corpore etiam crudis humoribus repleto, desperata salus ægro est, pulsibus sic mutatis, Orib. item idem ipsis dem verbis confirmat li. vj. ca. xxvj. & infra.

Orib.

¶ At si crassos aliquando humores adurat, satis est in vniuersum oxymelitem pro aqua mulsa propinare. ¶ Græce ἐὰν δὲ ὦσι ποτὲ παχεῖς ἱκανῶς ὄντως τοὺς χυμοὺς ὀξυμέλιτι δίδου διαπεπτοὺς οὕτω τοῦ μελικράτου. Deprauate in codice typis, excuso legimus ὠσὶν. Est enim legendum ex vetere exemplari ὦσιν. Et pro ὀξυμέλιτι δίδου emendandum est ὀξύμελι διδόναι, ex quibus vitijs tam obscure hæc reddit interpres, vt nullus possit colligi sensus: vt omittam hominis grammatistæ solœcismum, qui pro oxymeli, dixit, oxymelitem. Erat igitur is locus in hunc modum vertendus: quod si conieceris crassos admodum esse humores, oxymeli pro aqua mulsa assidue exhibe: nam sensus ita quadrat, vt aliter non possit vel fingi. Sic.n. Gale.xij.thera. vnde Paulus hæc omnia defumpsit: ἀλλ' ἢ ὑδαρῆ ποτὲ παχεῖς ἱκανῶς ὄντας τοὺς ὑγροὺς χυμοὺς ὀξύμελι διδόναι διαπεπτοὺς οὕτω τοῦ μελικράτου. i. quod si sensteris crassos admodum esse humores oxymeli, pro melicrato assidue propinabis.

Gal.

Gal.

Orib.

EX CAP. XXXVIII.

¶ Illos autem huic malo obnoxios nullo medicamento curari posse ducendum est, quorum virtute iam labente, ac languente venter inflammatur.) καὶ τούτους δὲ ἀδύνατος ἔχειν νομιστέον ὅπου ἢ παρ' αὐτῶν ἢ κοιλίᾳ φλεγμαίνει καμνούσης ἤδη τῆς δυνάμεως. Hoc loco omisit interpres dictionem ἢ παρ. i. hepar, quæ tamen in cunctis exemplaribus reperitur, & in Gal.xij.therap. ὥσπερ δὲ τοὺς ἐκπλέοντας ὁμῶς χυμῶν καὶ δυνάμεως ὀπτικὸν συνηκόσι δεῖναι πάντ' ἐπισκοπεῖν ἐλλέγχειν ὁπόταν τὸ ἧπαρ αὐτῶν ἢ κοιλία φλεγμαίνει καὶ τοὺς νῦν ὑποκειμένους σὺ τῷ λόγῳ νομιστέον οὐδένας ἔχειν ὧν φλεγμαίνει τούτων σφοδρῶς χυμοὺς καμνούσης ἤδη τῆς δυνάμεως. i. tanquam autem eos qui ex humoris multitudine syncope periclirantur, prorsus ad exitum spectare diximus, vel iecur his vel ventriculum phlegmone obsedit: item de quibus nunc agere instituimus, insanabiles sunt æstimandi, si viribus iam languentibus aliquod horum viscus phlegmone infestet Orib. lib. vj. cap. xxvij. καὶ τούτους δὲ ἀδύνατος ἔχειν νομιστέον ὅπου ἢ παρ' αὐτῶν ἢ κοιλίᾳ φλεγμαίνει καμνούσης ἤδη τῆς δυνάμεως. i. Quos insanabiles fore existimandum est, si vel ventriculus, vel hepar lâgueute virtute phlegmone laboret, & infra.

Gal.

Orib.

¶ Cæterum quemadmodum in superioribus summæ cutis superficies, sic etiam in his densum in rarum permutare, gelidum q; aera efficere oportet.) Error manifestus ὁμοίως δὲ καὶ τὸ πυκνοῦσθαι ὥσπερ τῶν προτέρων κἀκεῖθεν καὶ ψυχρὸν τὸν ἀέρα ποιεῖν. i. Sic etiam corporis summa densare, nõ secus q̃ priorum rarefacere, ac frigidum parare aerem: vt sit sensus: in his corporibus medicamentis vtendum esse, quæ superficiem constringant: sicuti in superioribus, rarefacientibus vtebamur. Sunt enim eoꝝ morborum indicationes contrariæ, sicut & morbi ipsi & contrarijs medicamentis curantur. Gal.xij. ther. ἀναγκαῖον δὲ καὶ τὰ πυκνοῦν τὴν ὥσπερ σφόδρα ὥσπερ τὴν τῶν προτέρων κἀκεῖθεν διαμέτρου γὰρ ἀλλήλαις αἱ διαθέσεις ὑπάρχουσι καὶ τῆς τῶν βοηθημάτων ἐναντιοπαθείας ἐνδέχονται hoc est: horum corporum summa densare oportet, non secus q̃ priorum rarefacere: cum enim maxime ij affectus diffidcant, etiam præfidiorum speciem diuerſiſſimam requirunt Orib. lib. vj. ca. xxvij. ὁμοίως δὲ καὶ πυκνοῦ τὴν ὥσπερ σφόδρα ὥσπερ τῆς τῶν προτέρων ἐκείνων. i. sic etiam horum superficies densare expedit sicut prior; rarefacere, & ibidem.

Orib.

¶ Alimentis non tam prompte penetrantibus vtendum.) Græce καὶ τροφὰς δυσὶν οὐ πάνυ διαχεούσας. i. alimenta, quæ non prompte diffluant exhibenda sunt. διαχέω. n. diffluo significat, non penetro. Est enim sensus quod ij qui in animi deliquium ex humorum tenuitate concidunt, nutriendi sunt alimentis ex quibus succus generetur constans, non diffluens vt humores crassiores reddantur qui antea propter ipsorum tenuitatem, animi efficiebant defectum. Gal.xij.therap. καὶ τροφὰς δυσὶν οὐ πάνυ διαχεούσας καὶ ἐτοίμως. i. cibi ijs dandi sunt, qui non admodum prompte diffluant Orib. lib. vj. cap. xxvij. καὶ τροφὰς δυσὶν οὐ πάνυ διαχεομένοις. i. cibi exhibendi sunt qui nõ admodum diffluant, & infra.

διαχέω.

Gal.

Orib.

¶ Vinum autem dilutum statim inter initia in cibis sumptum in hoc malo cõstitutis accomodatissimum.) Pro ὑδατώδη. i. aquosum, vertit, dilutum & pro ἐπὶ τοῖς σιτίοις. i. post cibum, traduxit, in cibis. Galenus xij. thera. οἶνος δὲ τοῖς ὑδατώδης οὗτος ἐστὶν ὁ δίδοις ἐπὶ τοῖς σιτίοις ἐξ ἀρχῆς λαμβανομένοις. i. vinum vero ijs aquosum necessarium inter initia est, sumptum post cibum Orib. lib. vj. cap. xxvij. ἐπὶ δὲ τούτοις ὑδατώδης οἶνος δίδοις ἐξ ἀρχῆς ἐπὶ τοῖς σιτίοις παραλαμβανομένοις. i. vtile his etiam vinũ est aquosum statim ab initio quod post cibum sumatur.

Gale.
Orib.

¶ Mittere

EX CAP. XXXIX.

78 ¶ Mittere autem ſimulauerit, diſtemperaturam principiorum apponit.) Vitium codicis euulgati fecit interpretem, intellectu vel nullo vel inepto hunc locum tranſferre. ſic. n. legitur πέμπειν δὲ ἃ βούλεται πρωτίδην τὴν δυσκρᾶσιαν τῇ κρᾶσιν ille πέμπειν. i. mittere legiſſe conſtat, vetus exemplar commodius πέμπεσθαι habet, vt ſit vertendum. Quintam vero ſi libitum fuerit adde: intemperiem membrorũ principalium. Erit ergo ſenſus præter quatuor cauſas quibus ſyncope ſuccedit dolorem. ſ. vehementem, vigiliam ſmodicam, vẽtris inanitionem & morum, poſſe addi quintam: principalium. ſ. particulariũ intemperiem. Gal. xij. ther. τῇ δὲ ἄλλων προφάσεων ἐφ' ὧν ἂν συμβαίνοντα μνημονεύσομεν ἐφ' ἑνὶ μὲν δὴ τέτταρσι τοῖς Gale.
γμὸς τῆς στομάχου καὶ ἀγρυπνία καὶ κένωσις ἄμετρος λοιπὸν, ὧν δὲ τῇ παραπεσόντων καὶ ἡ κίνησις ἐστὶν ὅτε ἃ βούλεται πέμπεσθαι πρωτίδην τὴν δυσκρᾶσιαν τῇ κρᾶσιν hoc eſt: nunc reliquas occaſiones quibus ſyncope ſuccedunt referemus: ha: ſunt quatuor, vehemens dolor, vigiliæ, immoderata ventris inanitio, ac in iijs qui alicena loquuntur aliquando motus, ſed & quintam ſi placet addas, nempe principiorũ intemperiem. Ori Orib.
baſius item palàm à nobis ſtat lib. vj. cap. xxviij.

EX CAP. XL.

79 ¶ Si vero tanq̃ ſub palo fixus.) Græce ἐὰν δὲ ὑπὸ σκώληκος ἐμπεπαρμένου. i. cum vero tanquam à palo ibi infixo. Gale. ij. de locis affectis ἀλλὰ πόνος τῆς ὀδύνης ἅδε ὅτε σὰ τοῦ παχέος ἐστὶν ὡδὲ ὡς ὑπὸ σκώληκος ἐμπεπαρμένου τινὸς ἀεὶ δὲ ὑπὸ τρυπάνου διακεντρεῖται νομίζει. i. verum hoc doloris genus ad craſſum inteſtinum re Gal.
ferendum eſt, ſiue palum ibi infixum, ſiue à terebro perforari locum quis putauerit: Orib. item id con Oriba.
firmat lib. vj. cap. xxix. & in eodem capite.

80 ¶ Id genus etiam medicaminibus & flatuoſo ſpiritu prognato dolori opitulabitur in ipſis diapho-reticis potiuſquam attenuantibus edulijs perſeuerantes.) Paulus ὅσοι δὲ καὶ τοὺς διὰ φυσώδεις πόνους μαλακύνοντας δὲ ὡσὶ ἰσχυρὰς προσλαμβάνοντες τῶν αὐτῶν μᾶλλον τοῖς λεπτύνουσιν ἐδέσμασιν. In Gal. xij. thera. à quo hæc omnia pro περιλαμβάνοντες legimus προσβοηθοῦντες quæ lectio nitidior & caſtior mihi ſemper viſa eſt: ex qua tamen ſenſus eſt longe diuerſus: in doloribus. ſ. qui ex flatuoſo ſpiritu fiunt extenuantibus cibis eſſe vtendum. Addit enim interpres de ſuo verba illa, medicaminibus, & diaphoreticis Gal.
Gal. ὅσοι δὲ καὶ τοὺς διὰ φυσώδεις πόνους μαλακύνοντας δυνάμει ἰσχυρὰς προσβοηθοῦντες εἰς αὐτῶν μᾶλλον τοῖς λεπτύνουσι, ἐδέσμασι τὴν κῆρωσιν hoc ẽ: Pari rõne & q ex flatuoſo ſpiritu dolores fiũt curabimus, ſed ſimul Orib.
auxiliantes in his potius, tum extenuantibus cibis tum potione. Orib. item lib. vj. cap. xxix. id confirmat. Vertendum igitur erat in hoc loco: ſimiliter & dolores qui ex flatuoſo ſpiritu habent ortum curabimus, ſed ſimul in his potius extenuantibus cibis vtens, & ibidem.

81 ¶ In fuſis præterea quos clyſteres dicunt & cataplaſmatis opitulantibus & fomentis laxantes ipſum corpus.) Deprauate in græcis codicibus impreſſis καταιωνίσασιν legif, quod ille reddit, opitulãtibus, nullo ſane aut ridiculo ſenſu: nam quid obſecro eſt cataplaſmatis opitulantibus vti oportere? Cõmodius in ſcripto codice καταυάνσασιν. i. aſperſionibus ſiue infuſionibus cum qua lectione verba Galeni cõ Gal.
gruunt. xij. therap. σὺν ἡμασι καὶ καταπλάσμασι αἰωνίσασι καὶ πυριάμασιν. i. rum per ſedem iniectionibus, tum cataplaſmatis, aſperſionibus, & fomentis. Accedit & Orib. li. vj. cap. xxix. & infra. Orib.

82 ¶ Quod ſi tumor grauans aut confringens dolorem concitauerit dolori ſuccurrendũ.) Poterit hic error impreſſorum negligentiæ adſcribi pro tumori, ſcribentium dolori, græce. n. ὁ δὲ ὄγκος βαρῶν ἢ θλῶν δὲ ὠδῖνα ἐγείρων τὸν ὄγκον ἰατέον. i. ſi vero tumor grauando contundendo ue dolorem cauſauerit, tumori ipſi eſt medendum. Quod exſcriptum à Gal. eſt. xij. thera. εἰ δὲ ὄγκος βαρύνων ἢ θλῶν ὀδύνην ἐγείρων τὸν ὄγκον ἰατέον. i. Si tumor grauans contundens ue, doloris cauſa fuerit, dolori ipſi medendum eſt. Id Gal.
etiam iiſdem verbis Orib. teſtatur lib. vj. cap. xxix. Orib.

EX CAP. XLI.

83 ¶ Vbi vero ex ventre quippiam egeritur, non exſerculis comeſtis & concoctis, ſed humorũ aliquid è corpore ſeſe in ventrem recipientium.) Quod eſt in Paulo πεπομένων vertit, concoctis. Dicturus q̃dem ſi fidum ageret interpretem: ebibitis ἀπὸ τοῦ πίνω non à πέσσω, & ſtatim.

84 ¶ Primi meriti exiſtit quod fœdiſſimum odoris fluxum emittit.) Græce διαφέροντος δ' αὐτὰς τῇ δυσωδίᾳ. i. ab ea tamen differens eo quo'd male olet. Nec aliter. n. intellectus conſtat. Stat à nobis Orib. Orib.
lib. vi. cap. xxx. & Aetius lib. iiii. cap. xiiii. & infra. Aetius

85 ¶ Exhibenda gelidæ potio eſt è terra frigidiſſima.) Vitioſe in codice impreſſo ἀπὸ γῆς. i. à terra. Lego πηγῆς. i. à fonte. ſic. n. vetus exemplar habet & Orib cap. xl. Andernacus eodem errore, dixit quæ ex ter Orib.
ra frigidiſſima petitur. Ern. ander.

EX CAP. XLII.

86 ¶ Oculos vero interdum aperire, vel palpebris ſaltim conniuere cogimus.) Paulus διαίρειν δέποτε μὲν ἀνοίγειν καθέλομεν τοὺς βλέφαρα. Vetus codex non habet ἢ μύειν ſed ἢ μυόσσειν vt ſit vertẽdum: palpebras aperire cogemus, ſi quando conniueant. Hanc lectionem confirmat Orib. lib. vi. cap. xxxiii. vbi legit Orib.
ἢ μυόσσειν. i. Si conniueant. Labitur hic etiam Andernacus qui vertit, palpebras aperire vel conniuere Ern. ander.
compellimus, & ibidem.

¶ Acerbius autem magis atq; magis insomnia molestant.) Græce ἐχυρὰς δὲ ὑγκομένας τὰς ἀγρυπνίας 87
ἀγρυπνία Orib. ·i.grauius autem persistente vigilia. Est.n.græcis ἀγρυπνία vigilia, non insomnia Adstipulatur nostrę editioni Oriba.lib.vj.cap.xxxiij.ex Prodoti sentẽtia, & infra.

Orib. Er. ander. ¶ Præcipue per elixationem epotum.) Pro διὰ τοῦ ἐψήματος.i.ex sapa, vertit, per elixationem Auctorem meæ lectionis habeo Orib.lib.vj.ca.xxxiij. Interpres verba illa superiori sensui annectit, vt ad eclegma ex papaueribus referantur, ridicula sanè sententia nam quid obsecro erit, quod eclegma ex papaueribus per elixationem epotum, conciliat somnum. Andernacus etiam in hoc loco deceptus, vertit & prefertim ex decocto, & infra. 88

Er. ander. ¶ Carpobalsami libram vnam.) Nobis magis quadrat vetus lectio ≺. α. ideſt, vncia vna, etiam si Andernacus verterit, carpobalsami libra. 89

EX CAP. XLIIII.

παρεχμὴ φύμη ¶ Circa summos accessionum vigores vnctione capitis vtendum.) Grauissimus error, græce κατὰ τὰς τῶν παροξυσμῶν παρεχμάς.i.in accessionum declinationibus παρεχμὴ.n.declinatio morbi est, non, summus accessionis vigor, qui ἀκμὴ dicitur, & statim. 90

¶ Aut rosaceo cum pauculo olei temperato.) In græcis omnibus codicibus legimus ἢ ῥοδίνου μεμιγμένου μύρου καὶ ὀλίγου καὶ ἐλαχίνου.i.aut oleo rosaceo, cui parum aceti sit admixtum. 91

EX CAP. XLV.

¶ Nec p inutile sit stomachum vnguento ex absinthio, aut melino. aut mastichino, aut nardino, aut vino deniq; irrigare.) Addit interpres dictionem illam, vnguento. In paulo.n. sic legimus ὧν βρέχειν δὲ τοῖς δι' ἀμυδάλου καὶ μηλίνου καὶ μαστιχίνου καὶ νεκτάρου καὶ οἴνου. Nec scio cur potius de vnguentis intelligenda hæc sint q̃ de oleis: præsertim cum verbum ὧν βρέχειν.i.irrigare ad olea potius q̃ ad vnguenta accõmodari possit. Labitur etiam Andernacus qui vertit: aspergiq; debet medicamentis ex absinthio, melino mastichino, nardino, & vino confectis. 92

EX CAP. XLVI.

ὧν βρέχειν ¶ Nam & pyrexis quæ ex sudore prouenit, hominem prompte restituit ac vindicat, neq; quicquam defatigat, vel molestat.) Deprauate in eiulgatis codicibus legitur καὶ ὃ ἐξ ἱδρῶτος δὲ γινομένη πύρεξις. Non .n. πύρεξις.i.pyrexis, legendum est: sed πρόψυξις.i.frigus, ex antiquo exemplari: vt sit sensus: quod frigus ex sudore contractum impediri non debet, sicuti neq; etiã, id quod diebus decretorijs accidit, quoniã breui tempore, & sine molestia finem habet. Quod & facile ex inscriptione capitis constat: πρὸς τῷ κεφαλῇ πυρετοὺς ἐκ τροῦ πεπονθότων καὶ ἐψωῦν.i. De immoderatis febrium frigefactionibus, & rigoribus, & infra. 93
Er. ander.

κάχυς Suida. Dioſco. ¶ Quod si copiosiore aut vehementiore opus est, piperis aliquid oleo cõfundito, aut ordei aut adarce aut castorij.) Deceptt hoc loco negligentem hominem ambiguitas significationis dictionis κάχυος quæ: & hordeum significat teste Suida: & arborum quorundam pilulas, & roris marini semen: qua vltima significatione sumitur in hoc loco, ei.n. Dioſco.lib.iij.cap.lxxix. & cæteri omnes auctores, exterendi, discutiendi, & calefaciendi vires tribuunt. De hac qui copiosius velit edoceri, legat priorẽ annotationem nostram in librum quintum. Vbi prolixius de hac re disseruimus. 94

EX CAP. XLVIII.

Er. ander. Er. Ander. ¶ Foris vero thoraci & partibus ad arteriam attinentibus lanam carpinatam imponito.) Græce ἔξω πεπαμένον.i.lanam sulphure suffitam Andernacus: lana sulphure infecta, dixit. Grauius tamen eodem capite labitur pro ἀπὸ δὲ ὑδρόμελι ἄκρατον ideſt exhibeatur autem hydromeli excoctum: transferens, datur etiam hydromeli crudum. 95

EX CAP. XLIX.

Er. ander. Aristot. Aristot. Aristot. Auicenna. Locus Auicen. Er. ander. Auicenna. Er. ander. ¶ Cohibet autem & compescit irruentem sternutationem frictionarium frontis, oculorũ, oscitatio.) κατέχει δὲ τὸν προσιόντα πταρμὸν ἡ κατὰ τὸ μέτωπον καὶ ὀμμάτων χρίσις.i. Sistit autem sternutamentum inuadens: naris, frontis, & oculorum perfricatio, & oscitatio. Insigniter hoc loco deceptus Andernacus, vertit: cohibet itaq; sternutamentum inuadẽs, nasi perfricatio, frontis & oculorũ apertio. Nostram lectionem (etiam si verba ipsa Pauli & verus sensus à nobis stent) confirmat Aristoteles trigesima prima particula problematum, primo problemate vbi quærit: cur oculo perfricato sternutare cessamus, aut naso item perfricato, & trigesimatertia particula problemate secũdo & problemate octauo. Auicẽ. itẽ prima quarti. t.ij.ca.xxiij. Quare oportet vt fricetur eo; frons & oculi & nasus, ẽt si in Auicẽ. non oculi, legatur sed, collum Bellunensis tñ & recte, oculi legendum esse docet, & ibidem. 96

¶ Palpitatio extremorum musculorum.) Mendose legi credimus in codice impresso ψηλαφία τῶν ἀκρῶν μυῶν vetus codex μερῶν habet.i.extremorum membrorum contractatio. Andernacus tamen vertit: summorum musculorum contrectatio. Stat à nobis Auicẽna loco superius citato, & premanſ (inquit) eorum extrema. Quo etiam capite labitur insigniter Andernacus pro verbis πρὸς τοὺς μόλυβδον καὶ ἀλφίτου ὀσμὴ.i. vtilis ad sternutationem est, odor malorum, & polentæ: transferens, suauitas malorum, & farinæ odor. Superiori clausulæ ea diiungens vt remedia quę ad sternutamenta conferunt, ex sententia Pauli: ex ipsius translatione, contrario penitus sensu, sternutare faciant. 97

EX CAP. LIII.

98 ¶Exiguam neq; adeo magnam tyrannidis ſitim.)Deprauate in codice impreſſo legimus μικρὼν.i. exiguam.Legendum ex antiquo exemplari μακρὸν.i.longam:concinniori quidem ac magis accõmodato ſenſu.In Orib.item lib.vj.cap.xxxvij.μακρὸν δίψαν.i.Sitim longam legimus,& infra. Orib.

99 ¶Dato ꝓterea hoc quod ſitim in primis extinguit,& obrepere prohibet pharmacum καπαγῶπον.) Hunc locum tam corrupta lectione in codice formulis excuſo legimus:vt interpres,græcum verbum ita vt erat mendoſiſſimum appinxerit καπαγῶπον.Lego ex antiquo exemplari καπαπότιον.i.pilulam facili librariorum lapſu.Sunt autem καπαπότια rotundæ pilulæ quæ integræ faucibus admotæ in ſtomachum tranſmittuntur,à latinis,pilulæ dicũtur,etiam ſi in Celſo & Plinio catapotia vocentur,ſernata græca voce.Erit itaq; ſenſus:in vehementiori ſiti exhibendam eſſe pilulam ex ſemine cucumeris, tragacantha &c.Orib.lib.vj.cap.xxxvij.δίδου δὲ καὶ ἀδίψων καπαπότιον.i.exhibe vero hanc pilulam quę ſitim ſedat.Confirmat id etiam quod in hoc ſcriptore ſequitur ὡς ἐπληξῆι καπαπότια.i. forma pilulas. καπαπότια Catapotia Celſus Oriba.

EX CAP. LIIII.

100 ¶Facit idem portulacæ cauliculus.) Pro θριδακίνης.i.lactucæ inconſyderate vertit,portulacæ,negligentia potius lapſus q̃ ignorantia. In cunctis exemplaribus Pauli & in Orib.lib.vj.cap.xliij. καὶ θριδακίνης καυλὸν legimus,hoc eſt & lactucæ cauliculus. Orib.

EX CAP. LV.

101 ¶Quando citra euidentem occaſionem irritus ad vomitũ conatus torquet coniectare id quod vel cæco,vt reor liquido conſtat,prauos humores male ventriculum afficere oportet.) Pro χάριν τοῦ πρὸ σιεχθέντος.i.Sine aſſumptione cibi.vertit:citra euidentem occaſionem,eſt autem græcis προσφόρημα & προσφέρεσθαι cibum aſſumere & προσφορὰ cibus,aut cibi aſſumptio,vt plurimis exẽplis annotauit Budeus,vir & eruditionis eximiæ,& lectionis,in cõmentarijs in linguam græcam:Addit præterea interpres verba illa:id quod vel cæco vt reor liquido conſtat,& verbum illud,oportet:quæ q̃q̃ ad ſenſum non ita multum habeant momenti,tamen quo ſcripturæ tanti auctoris ſeruaretur integritas,nõ abre puruumus admonere.In Orib.enim lib.vj.cap.xl.vnde hæc deſumpſiſſe Paulum liquet, nihil eſt quod illis verbis reſpondeat,& ſtatim. προσφόρημα προσφέρεσθαι προσφορὰ Orib.

102 ¶Quidam lancinantur quidem ſed euomunt nihil,in ipſis tunicis ventriculi relicto humore.) In impreſſo codice αὐαπεπομένου.nobis magis arridet verus lectio αὐαπεπομένου.i.imbibito:ſic.n. diluci dior eſt ſenſus,& ibidem.

103 ¶Qui vero glutinoſi & craſſi ſunt humores tenuibus,attenuandi virtutem habentibus indigent.) Græce ὅσοι τε γλισχροί τε ὄντες ἢ παχεῖς δεῖ λεπτῶν λεπτυόντων χρήσιος dictio λεπτῶν.i.tenuibus.In antiquo codice non reperitur,nec in Orib.lib.vj.cap.xl.& infra. Orib.

104 ¶Humiditate vero praua in tunicis remiſſa.) ὑγρότητος δὲ μοχθηρᾶς ἐν τοῖς χιτῶσιν αὐαπεπομένης.i.humiditate autem praua in tunicis imbibita.

EX CAP. LVI.

105 ¶His qui vomitu bilem ejiciunt cataplaſma diaphœnicon corticum malorum granatorum imponendum,& vt res & vſus poſtulat applicandum.Gallæ item & coctorum in vino aut poſca maceratorum panium.) Maluit græca voce vti interpres,q̃ latina pro διὰ φοινίκων.i.ex dactilis,vertens,diaphœnicon.Errauit item quoniam Paulus ex dactylis,corticibus granatorũ,gallis,& pane in vino aut poſca maceratis præcipit fieri emplaſtrum.Ille tamen ita ſeparauit,vt remedia diuerſa eſſe videãtur. Addit etiam verba illa:& vt res & vſus poſtulat applicandum:de quibus nulla in exemplaribus græcis fit mentio,neq; in Orib.lib.vj.cap.xlj. & infra. Orib.

106 ¶Sed bilem atram vomentibus,& ſtomacho inflatis,ſpongias aceto acerrimo calidoq; irrigatas impone:ad hæc hederæ folijs in vino elixis cataplaſmatis inſtar aduerſus cholemaſiã vtiliter adglutinabis.) Addit interpres verba illa:aduerſus cholemaſiam:totam inde euertẽs auctoris ſententiã,etenim remedium illud ex folijs hederæ ad vomitiones choleræ nigræ arcendas vtile eſſe cenſet Paulus:nõ ad vomitum(vt ille vertit)choleræ quæ abſolute flauam ſemper ſignificat ſi Galeno credimus quarto de victus ratione in morbis acutis,cuius verba ὅταν δὲ καὶ τὴς ὠμῆς χολὴν ἢ πικρὰν ἀναλοῦται.i.cum quis abſolute bilẽ dixerit,de amara intelligendum eſt.Noſtræ lectioni Orib.ſuffragatur lib.vj.cap.xlj. Gal. Orib.

EX CAP. LVII.

107 ¶Exhibenda eſt præterea ſingultientibus rutha cum vino aut nitro in mulſo.) In impreſſis codicibus πήγανον μετ᾽ οἴνου ἢ νίτρου ἢ ἐν μελικράτῳ.Nobis magis placet lectio codicis manuſcripti in quo νίτρου legitur.vt ſit vertendum:rutha item ex vino & nitrum ex mulſo cum qua lectione Oribaſi. conſentit libro.vj.cap. xlij. Orib.

EX CAP. LVIII.

108 ¶Bona quippe hominum pars,non febris ratione,ſed hoc dumtaxat ſymptomate corrupta miſere torquetur.) Pro διαφθείρασα reddit:corrupta miſere torquetur.Diximſem ego:mortua eſt,quod græcę lectioni magis quadrat,& ſtatim.

¶ Principio igitur sunt ea quæ deducunt, & quodammodo efferunt assumenda nihil resistentes, aut 109
recalcitrantes ijs quæ citra eruditatem & corruptionem offeruntur.) Græce οἱ μὲν οὖν ἀρχὴν μὲν οὖν ἀίχεσθαι δεῖ τὰ κομιζόμενα μηδὲν ἀντιβαίνοντας ἀπὸ διαφθορᾶς καὶ ἀπόπτωσις φερόμενα. i. & principio quidem fluxus dimittendus est, nihil ẽt resistentes, quoniam ex corruptione, & praua concoctione accidit, & infra.

¶ Eius generis sunt suspensorum aut compositarum rerũ (sic n. δι' ἀρτημάτων reddo) calorificarũ con- 110
ἀρτυμα dita.) Vitiosus codex impressus interpretem decepit διὰ ἀρτημάτων, vetustum exemplar δι' ἀρτυμάτων, i.
Err. Ander. ex condimentis calidis, non vt ridiculo sensu vertit ille: suspensarum aut compositarum rerum calorificarum. Nec placuit translatio Andernaci ex panificijs (inquit) calefacientibus, & infra.

¶ Acerbis & stipantibus escis alijsq; auxilijs vtendum.) τοῖς συφουσι, ἐλίσμασι τε καὶ βοσκήμασι χρεστέον 111
i. alimentis & remedijs stipticis vtendum, addit enim dictiones illas: acerbis alijsq;: quæ auctoris sententiam euertunt.

EX CAP. LIX.

¶ Aut maligna cutis densitudine proueniens.) Græce διὰ πύκνωσιν. i. propter densitatem. Nulla enim 112
in græco de cute fit mentio, & ibidem.

¶ Consonum omnino neq; à ratione alienum inde ipsum præcipue oriri vnde prorumpit.) Græce 113
κατάλογον δὲ ποιεῖσθαι αὐτὸν ἐκεῖθεν ὅθεν ἡ φύσις ὥρμησεν. i. Consonum vero est vt inde excretio fiat, vnde natura impetum fecit, vt sit sensus: fluxum sanguinis è naribus remedijs aptis ad id esse propocandum,
Orib. si natura fluxum inchoauerit: quod & ex sequentibus statim apertius colligitur, & ex Orib, lib. vj. ca. xlvij. & in eodem capite.

¶ Hæc accurata mecum perpensione reuoluens in quartanarum destillationum constitutione non 114
dubitaui vasa in naribus de more aperire & fauciare.) Græce τοῦτο σκοπῶν ἐπλημμέλουν ἐν τῇ τῶν τεταρταίων ἀποσταλέων διὰ τύφης δὲ ἔσης τρῆσαι τὰ κοῖλ τῆς μυκτηρίσιν ἀγγεῖα. Omisit dictionẽ διὰ τύφης deceptus vt opinor vitio codicis eiulgati. Legendum ex scripto exemplari διὰ τύφας. i. per typhem: hoc sensu: in quare
τύφη Typhe tanis, si fluxus sanguinis è naribus incipit: aperiendas esse narium venulas cum typhe vt fluxum pro-
Gal. cedat, est autem typhe genus frumenti, quod paruum triticum aliqui appellant, de quo meminit Gal.
Plinius primo de alimentis, & Plinius lib. xviij. cap. viij. & cap. x. quo antiqui vtebantur in prouocando fluxu
Orib. sanguinis narium, fauciando cum illo venas quæ intra nares sunt. Cui lectioni adstipulatur etiam
Err. Ander. Orib. lib. vj. cap. xlvij. Labitur hic etiam Andernacus qui transfert: his ego consideratis ausus sum in quartanas destillationibus, scalpello, vt mos est narium vasa conuulnerare, & infra,

¶ Neq; tamen exiguo sanguinis effluxu contentos esse oportet, sed vsq; ad virium ne dicã ad animi 115
πρὸς τὴν δύναμιν vsq; defectionem auferendum.) Pro πρὸς τὴν δυώαμιν. i. habita virtutis relatione, transtulit cõtrario sen-
Orib. su ad virium ne dicam ad animi vsq; defectionem: quod errarum q̃ sit graue legentiũ sit iudiciũ Orib. lib. vj. cap. xlvij. δεῖ δὲ μὴ πρὸς δύναμιν ἀλλὰ πρὸς τὴν δυώαμιν ἀφαιρεῖν. i. oportet autem ne exiguo sanguinis fluxu contenti simus, educendus tamen est habita virtutis ratione, & ibidem.

¶ Videtur præterea & mentula: cutis siue mauis præputij affectio peculiariter sanguinis eruptionẽ 116
compescere.) Pro διάθεσις. i. illigatio legit inconsyderate διάθεσις. i. affectio, cum tamen in cunctis coloribus magno consensu διαδέσεις habeatur, & in Orib. lib. vj. ca. xlvij. & infra,

¶ Spongia vero nares detergentur in posca bullita siue irrigata.) Pro ἀποψυχέσθω. i. infrigidentur. ver 117
Orib. tit, detergentur, Paulo dogma falsum adscribens, stat à nobis Orib. lib. vj. cap. xlvij. etiam si in re tam
βρέχειν perspicua non erat opus testimonio. Inaccomodate item pro βρεχθῆναι vertit, bullita siue irrigata cum
Macerare βρέχειν macerare significet. non bullire.

EX CAP. LX.

¶ Quod si æstas fuerit & temperatura calida & gelidæ bibo languens, frigida exhibẽda est, sin cõtra, 118
calida.) Græce καὶ ἢ μὲν θέρος ἐν καὶ θερμὸς κρᾶσιν καὶ ψυχροπότης ὁ κάμνων ψυχρὸν δοτέον, ἢ δὲ τἀναντία θερμόν. i.
Quod si æstus fuerit & ægrotus calidæ temperaturæ, & potare frigidum: potum assuetus, vinum frigi-
dũ exhibeat. si vero cõtraria calidũ. Hanc lectionẽ verba illa ψυχρὸν & θερμὸν masculino genere, confir-
mant & Oriba. lib. vj. cap. xlv. etiam si Andernacus interpretetur: & si æstas fuerit calidiq; temperamẽ-
Orib. ti æger, ac frigidæ assueuerit, frigida exhibebitur: sin contraria euenerint, calida, & infra.
Err. Ander. ¶ Neq; spinarum aliquem frigidum prouidentia quadam ad interiora admittere.) Græce καὶ πυθμένες 119
τῶν ψυχρῶν ἀποδύσεως ὧδε ἔχουσιν. i. & frigidi aeris aditus præparetur. Est n. auctoris sensus lõge diuersus à ver-
bis interpretis: quod. f. ventis refrigerantibus aditus preparentur. Galen. primo ad Glauco. καὶ πυθμένες
Gal. τῶν ψυχόντων ἀποδύσεις ὧδε ἔχουσι. i. ventis refrigerantibus, aditus præparare expedit: sic & Orib. lib. vj.
Orib. cap. xlv. Vt. n. præallegato loco monet, Gale. refrigerare cutẽ oportet in his qui ob fudoris multitudi-
Gal. nem, animi deliquium patiuntur: immo aerem quoq; domus ad frigidum conuertere ijs quæ frigida
atque adstringente facultate sunt, myricis. f. virium pampinis, acrotis, pauimentum consternentes.

EX CAP. LXI.

¶ Orbem rotæ instar ægregie magnum fabricantes, loco exulcerationis supponemus.) Græce κύκλον 120
ἔχων ἐξ ἐρίου πεποιησάμενος ὅμοιον τῷ τῆς ῥοδ. i. rotam magnam ex lana faciemus loco & suppone-

nemus. Omiſit verba ἐξ ὕδατος.i. ex lana noſtram lectionem præter codicis manu ſcripti fidē probamus ex Orib. lib. vj. cap. xlvj. & ibidem. Orib.

[21] ¶ Poſt hæc cerota vel myrtea vel ex ſpuma argenti concinnata.) Græce μετὰ ταῦτα δὲ ῥοδίνῳ ἢ μυρσίνῳ κηρωτῷ πεποιημένῃ ἐκ ἀφροῦ ἀργύρου.i. Poſt hæc vero cerotam roſaceam vel myrtinam faciemus, q̄ argenti ſpumam habeat. Omiſit ille dictionem ῥοδίνῳ.i. roſaceam, & grauiter hallucinatus ex ſpuma argenti cerotam fieri præcipit: cum tamen ex alijs rebus fieri debeat, quibus ſpuma argenti miſceatur, ſic vetus exemplar habet, ſic & Orib. lib. vj. ca. xliij. & infra. Orib.

[22] ¶ Aut pſymichio.) In codice impr. mendoſe legitur ψιμυθίων. lego ex manuſcripto codice ψιμυθείου .i. ceruſa. Orib. lib. vj. cap. xliij. & ψιμυθίου.i. vel ceruſa. Orib.

Finis annotationum ſecundi libri Pauli Æginetæ.

ANNOTATIONES IN LIBRVM TERTIVM.

EX CAP. PRIMO.

1

Vemadmodum plantarum aliæ quidem deficiēte penitus humore decidui ſolijs arefcunt, & emoriuntur.) In Paulo nihil eſt, quod illis verbis: deciduis ſolijs reſpondeat: quod etiā ſi ad ſenſum nihil habeat momenti, fideli tamen interpti diligentius erat animaduertendū, & ſtatim.

2 ¶ Aſciticio vero & deprauato alopecia & ophiaſis deciduo capillitio.) Addit de ſuo verba: aſciticio, & deciduo capillitio, & ibidem.

3 ¶ Solo ſchemate diſſidentes conſurgunt.) Græce ᾧ μόνῳ διαφέρουσι τῆς ἀλωπέκος.i. ab alijs, ſola figura differens. Omittit verba τῆς ἀλωπέκος.i. ab alijs. Et græca voce vti maluit q̄ latina, Andernacus vertit: Areæ, nempe alopecia, & ophiaſis, ſola inter ſe figura differentes, nec video quod dictioni Areæ, reſpondeat in græco. Legendum q̄ pro verbis τῆς ἀλωπέκος in hac parte, ἀλώπεκος non omnino præter rationem ſuſpicamur, & ibidem.

4 ¶ Comamq; vario colore tinctam oſtendit.) Nihil eſt in Paulo quod his verbis reſpondeat. Quorum omnium errorum cauſa, vt opinor, fuit Marcellus capite de oleo picino: vbi de capillorum defluuijs agens, omnia hæc tradit à Galeno ea mutuatus & Paulo. Quæ in ſuum vſum tam incōſyderate ſurripuit interpres, vt ea etiam, quæ ille ex Gal. deſumpſerat huic ſcriptori affueret. Adeo.n. Marcellum amauit, vt relicto auctore quem interpretabatur, illum ſequeretur, & in eodem capite.

5 ¶ Poſtquam caput nitro laueris.) Græce ἐκνιτρώσασ.i. capite prius ex nitro, abſterſo. non.n. lauandū ἐκνίτρωσον nitro caput eſt, ſed confricandum, & ſtatim.

6 ¶ Et linteo aſpero magis etiam ac vehementius lana exterſeris.) Græce καὶ ἐρίοισι τραχυτέροις μᾶλλον σῦσο ἐκμάξασ.i. & linteo aſpero, laneo prefertim exterſo capite. dictio.n. μᾶλλον nō ſignificat hoc loco magis, aut vehementius, ſed, prefertim: ſenſu, ni fallimur, huic ſcriptori magis cōcordi & apto, & infra.

7 ¶ Cum oleo ſeu adipe ſufficiente ſumpta illinc.) Deprauate in codicibus excuſis legimus ἀρκίου.i. ſufficiente (vt ille tranſtulit) legendum ἀρκίῳ.i. vrſino, ex vetuſto exemplari. Quo & Gal. primo de cō poſit. pharmacor. κατὰ τόπους identidem vtitur in capillor. defluuijs, & ibidem. ἄρκιος Gal.

8 ¶ Erinaceor. marinorum teſtas combuſtas cum adipe ſufficiente ſumito.) Similis error ꝓcedēti, ſcribo ex veteri codice ἀρκίῳ.i. vrſino, & ibidem.

9 ¶ Locum antea nitro lotum.) Græce περικνιτρώσασ τὸν τόπον. hoc eſt loco prius ex nitro confricato. Gal. primo de compoſ. phar. κατὰ τόπους ἐχίνου θαλασσίου τὸ ὄστρακα κατακαυσασ καὶ ὕδατι πολλαπλασίονι λέσασ, εἶθ᾽ οὕτωσ ἀπορρίψασ τοὺς τόπους τῷ τῆσ ἐρινεώδους ὑγρῷ ἀφεὶς ὕδατι ἀπαλείφειν τὴν τῆσ ἐχίνου ἀποδεῖξαι καὶ μᾶλλον οὕτωσ ἐμοὶ δοκεῖ τὸ κεκρίσθαι.i. teſtas erinaceorum marinorum combuſtas, aqua ex cipiens, imponito: loco prius confricato. In quibuſdam vero exemplaribus inueni non aqua, ſed adipe vrſino, excipiendum eſſe erinaceorum cinerem, quod nobis magis placet, quoniam efficacius eſt, & infra. Gal.

10 ¶ Cumq; iam hulcera pilos produxerint.) Græce καὶ ὅταν ἀπελαυθῇ τὰ ἕλκη.i. cum hulcera ad cicatricē perducta fuerint, & infra.

11 ¶ Caput vulpis combure & folia alcyonij contuſa vnguento, inſperge.) Græce τὴν κεφαλὴν ἀλώπεκος καίσασ ἀλκυόνιον σύγχυσισ τῆς μελαίνης φύλλα πέντε τρίψασ ἐπίβαλλε ὑπάγματι τοῦ ἀλείμματος. Omiſit verba ἄγχουσισ τῆς μελαίνης τοὺ φύλλα.i. & folia anchuſæ nigræ, q̄ magno exemplariū conſenſu leguntſ, & ſtatim.

12 ¶ Aliud habet canis capitis ceratium vnum, teſtarum marinarum medimnum vnū.) In tres ſimul errores incidit hoc loco interpres. Primo enim deprauate legi in codice impreſſo κυνὸς.i. canis nō abs

re omnino ſuſpicamur: nec.n. vnquam in vllo auctore legi caninum caput in vſu eſſe inter medicinas quæ ad alopeciam ſumuntur. Legendum eſſe credimus μυὸς. i. muris. Futrq; facilis librarij lapſus, qui forſan pro μυὸς, legit κυὸς, quæ dictiones vnius virgulæ ductu ſolum differunt. Poſtea aliquis quoniã
Gal. κυὸς minul ſignificat addidit. v. vt legeretur κωὸς: noſtram lectionem Galenus confirmat primo de com
Err. Ander. poſit. pharm. κατὰ τόπους vbi inter medicinas ad alopeciam, caput muris recenſet. Andernacus träſtu-
lit: caninũ capitis combuſti pars vna. Quod vero pro κι. μι. α. vertit ceratum vnum: error eſt manife 13
ſtus. Omiſit. n. dictionem. μι. Nec dictio κι. ceratum, ſolum ſignificat: ſubinde. n. pro κικαυμένον aut
κικαυμένης aut ſimili adiectiuo nomine vſurpatur. Quod huic auctori & Galeno frequens eſt. Sic etiã 14
μι. medimnum ſignificat & μέρος. i. partem: vt Galenus docet lib. de mẽſuris cap. vltimo. In codice an
tiquo expreſſius habetur κικαυμένης μέρος. α. ideſt capitis muris combuſti pars vna. Sic etiam eodem
errore pro ὀστέων ἐλαφείων μι. α. ideſt teſtarum marinarum pars vna, tranſtulit: teſtarum marinarum
medimnum vnum. In antiquo codice lego μέρος. α. ideſt: pars vna.

¶ Verum ad quãcunq; etiam noxam ab extrinſeco frigore ſine febre contractam confert.) ἀλλὰ καὶ 15
πρὸς πᾶσαν ψυχικὴν κατάψυξιν. i. verũ ad quãcunq; antiq̃ frigefactionem facit. Addit ille de ſuo ver-
ba illa: ab extrinſeco frigore ſine febre, & dictionem ψυχικὴν. i. diuturnam, omittit, & ibidem.

¶ Vbiq; vero & ſine diſcrimine in alopecijs omnibus ante lotionem & frictionem vtendum & con- 16
tinue exiccentur.) Græce ἀπαντᾶχοῦ δὲ πρωικιτρῶσι καὶ αὐστηρίνῃ χρηστέον ὧν πρὸ ἀλουσικλύσεως καὶ σωματικῆς ἀσ-
Err. Ander. κήσεως. i. In vniuerſum itaq; frictione ex nitro, & fricatione vtendum in alopecijs eſt, & raſione
capitis continua. Deprauate. n. in codicibus impreſſis legitur. ἀποξηράσασαν. i. exiccentur: vt ridicule
vertit interpres: legendũ eſt ἀποξυράσασαν. i. nouacula radatur, ſuffragante vero ſenſu, & antiquo exẽ-
plari, Andernacus, male pro ἀπαντᾶχοῦ. i. in vniuerſum: interpretatur primum omnino: varians non
parum à Pauli ſententia, & infra.

¶ Deinde adijciens adipis ſufficientis libras quatuor.) Corrupte legitur in codice impreſſo ἀρκέσω 17
Gale. Lego in antiquo exẽplari ἀκείῳ. i. vrſini. in Gal. itẽ primo de cõpo. pharm. κατὰ τόπους. Quod & Dioſc.
Dioſco. cõfirmat li. ij. ca. de oĩ adipe, his verbis: τὸ δὲ ἄρκιον ἀπὸ ταυτοφώνως αἴγεια ἀλοιπικιῶν. i. nutrit capilli vſi-
ἀρκεῖος nus adeps capillorũ; deſiuuia quas alopecias dicunt expleт. Idẽ Galenus teſtatur. xi. de medica ſim-
Gal. pli. facultatibus, & infra.

¶ Anemones florem tritum cum oleo illinito.) In codice formulis excuſo ἀνημώνης τὸ ἄνθος τρίψασ- 18
Gale. μετ' ἐλαίου. Legẽdum arbitror ex Galeno primo de compoſ. pharm. κατὰ τόπους: vnde hæc omnia ad ver
bum deſumpſiſſe paulum nemo eſt qui neget: ἀνημώνης τὸ ἄνθος μέλαν τρίψασ μετ' ἐλαίου μυρσίνου. i. ane-
Dioſco. monæ capitula nigra quæ intra florem ſunt trita cum oleo myrtino. Conſtat. n. ex Dioſco. lib. ij. cap.
Err. Ander. de anemone: in ſummo coliculorum anemonæ flores eſſe papauerum floribus ſimiles, & in medio ni-
gri aut cœruleĩ coloris capitula. Andernacus eodem errore vertit Anemonæ flos tritus cum oleo inũ-
gitur, & ibidem.

¶ Capilli veneris medimnum vnum.) Græce με. α. ideſt partem vnam, & infra. 19

¶ Ladani medimnos duos.) Græce με. β. ideſt partes duas, & infra. 20

¶ Capilli veneris vncias quatuor, ladani vnciam vnam.) Græce πολυτρίχου ſο. δ. βραδυος γ. δ. λαδάνου 21
Err. Ander. ſο. α. Omiſit verba illa βραδυος ſο. δ. ideſt herbæ ſabinæ vncias quatuor. Andernacus græcas voces ſe-
cutus, vertit: polytrichi pondo triens, brathyos tantundem, ladani vncia, & ibidem.

¶ Myrrhæ vnciam vnam.) Græce μυρσίνης ſο. α. ideſt, myrti vnciam vnam: Myrti. n. decoctum deni- 22
Dioſco. grandis capillis vtile eſt, teſte Dioſcoride cap. de myrto, & infra.
κέρυξ ¶ Teſtarum inrectarum.) Græce ὀστέων κεραίων. i. teſtarum buccinorum. Eſt enim κέρυξ piſcis genus, 23
quod latini buccinum vocant. Poterunt legentes ex Ariſtotele, Plinio, naturam eius & ſaporem & re-
liqua cognoſcere, & ibidem.

¶ Pumicis minas quatuor.) Græce κισσήρεως ὀπῶς μνᾶς. δ. Omiſit dictionis ὀπῶς. i. toſti: quę ad aucto- 24
ris ſenſum, & remedij vim maximum habet pondus, & infra.

¶ Myrti amæ comæ brionĩæ radicis.) Codex impreſſus κόμης. i. comæ, habet: legendum ex antiquo, 25
κόμμεως. i. gummi, & ſtatim.

¶ Aut ſpyrathos comburens in teſta polita cum oleo inunge, capite iam antea raſo.) Dictionẽ græ- 26
cam ſpyrathos vſurpauit, cum tamen latinius diciſſet, aut ſtercus caprilli. Et pro λάου vertit polita græ-
ce ἀπηρέθους καίσας ἐν ὀστρακίνῳ λάου μετ' ἐλαίου καὶ ἐπίχριε πρόξυρισάσας. i. vel filum caprilum in teſta cõbu-
Err. Ander. re, & oleo dilue, eoq; capite prius raſo: illine. Andernacus item labitur vertens: vel caprilum ſtercus in
teſta lecti combuſtum ex oleo cuti prius raſæ inungitur.

EX CAP. II.

¶ Ante omnia capite prius purgato.) Græce πρόκατασκαμμένος: ideſt capite prius abſterſo, & ibidẽ. 27
Err. Ander. ¶ Raſo atq; purgato capite.) Græce ξυρήσας τὴν κεφαλὴν, καὶ σμήξας. i. raſo atq; deterſo capite. Ander- 28
nacus inaccommodate etiam dixit raſo capite purgato q̃, & ibidem.

¶ Accipe

129 ¶ Accipe pineæ nucis nucleū recētē in cinerē vſq; cōbuſtū.) λαβὼν σφαῖλαν νέαν κατακαομένην ἕως γένηται σποδόν. i. accipe nucē pineā recentē, & cōbure donec ex ea cinis fiat. Eſt. n. σφαῖλος iter alia, nux pinea, & interdū pinus. Eodē errore trāſtulit. Ander. Nucleus pineus recēs ad pollinē uſq; cōburit. & infra. σφαῖλος

130 ¶ Lotio aut lixiuio calceue.) Græce λέβητι ἢ κονίᾳ. Addit ille verba calceue, quoniam κονία calcē inter dum ſignificat, & infra. Err. Ander.

131 ¶ Hoc inſtillabis.) τοῦτο στάξεις. i. hoc colabis, & inferius.

132 ¶ Myrri medimnū viuū accipiat.) Græce σμύρνης. μ. α. i. myrrhæ partē vnam, & infra.

133 ¶ Sapone quoq; abſtergēdæ ſūt ſinguli balneis comæ.) Græce σάπωνα γαλλικὸν. i. cū ſapone gallico.

EX CAP. III.

134 ¶ Subſcriptis facultatibus vtendū.) χρηστέον ταῖς ὑποκεχραμέναις δυνάμεσι. i. ſubſcriptis remedijs vtendum eſt. δύναμις. n. remedium ſignificat vt ſubinde in Gal. & in hoc ſcriptore poterunt legentes annotare. Andernacus ſubſcriptis facultatibus, dixit, & infra. δύναμις

135 ¶ His quæ ſubordinant potentijs magno effectu ſuccurrit.) Græce δυνάμεσι ταῖς ὑποπεπαγμέναις. i. ſubſcriptis remedijs. Ander. ſimili errore dixit: facultatibus infra poſitis, & ibidem. Err. Ander.

136 ¶ Vel melanteria cū aceto, capiti illinienda.) Aperтius dixiſſet, vel inſuge metallico atramento cum aceto. Q uāuis ſciā græca hac voce medicinā romanam plerunq; vti, & inferius. Err. Ander.

137 ¶ Et poſt eā quæ febricitāti cōuenit euacuationē.) καὶ μετὰ τὴν προσηκουσαν τοῦ πυρέττοντος κένωσιν depra uate in codice impſſo legit τοῦ πυρέττοντος legendū cenſeo ex vero ſenſu & codice antiquo τοῦ πόσιος vt ſit vertēdū: & poſt cōuenientē humoris redūdātis euacuationē. Nec. n. aliter ſenſus ſtabit, & ibidem.

138 ¶ Illinito locū foliis ſalicis cū aqua, aut lēticula ſylueſtri.) Nihil eſt in Paulo qđ dictioni, ſylueſtri, rādeat. Neq; in Gal. j. de cōp. phar. κατὰ τόπους vnde hæc exſcripta ſunt ad verbū, & infra. Gal.

139 ¶ Sandicis adhæc drachmæ quatuor, ſulphuris viui drach. duas.) Græce σανδίκος. ⊀. θ. μύρρης. ⊀. θ. βδέλλης ἀνὰ ὕδατος. ⊀. β. i. ſandicis drach. q̄tuor, myrrhę drach. quatuor, ſulphuris ignē nō experti drach. ij.

140 ¶ Et infra in cunctis exemplaribus habet τοὺς ἰχῶρας τοῦτους ἕλκυσμα ὑ μολυβδαίνας λεπίσας ὑμπλάσσει. i. eos aiūt qui ichoras patiunt illine, argenti recremento vel plūbagine contritis. Hæc oia omittit interpres germanicus. Et Andernacus obſcure vertit. Q ui hoc vitio infeſtatur ſterore argenti vel molibdæna conrrita oblinūt. Ichores aiūt quos græci ἰχῶρας dicūt, ſunt humores ſanguini & carni cōmixti: quos Plinius ſanē appellat lib. xxviij. cap. x. Celſus lib. vj. cap. de imbecillitate oculoꝝ, ſanguinē abſolute vocauit. Proprie. n. ſunt illud quod in aſtaro iocinore alicuius animalis, aut carnis deſtillatur. Ibidē lapſus Andernacus qui pro ῥοδοδάφνης ἢ ῥόδων ſ. δ. ideſt roſarū rhododaphnes vncias quatuor, ver tit rhododendri pondo triens, roſarum, &c. & infra. ἰχῶρ Err. Ander. Celſus Plinius Err. Ander.

141 ¶ Ficus nuncupantur germina hulceroſa, rotunda, acuminata, ſubdura, ſubrufa.) Addit interpres de ſuo dictionē: acuminata.

EX CAP. IIII.

142 ¶ Labor capitis quē cephalalgiā nūcupant, ſino ſanē moleſtiſſimis imēſæq; difficultatis caſibus ob noxia ē.) Græce κεφαλαλγίαν τ' χαλεπωτάτην οὖσαν συμπίπτουσαν. i. dolor capitis, quoddā ex difficillimis accidentibus eſt. Cætera oia addita ab interprete ſunt. Ander. nō ſatis fideliter, trāſtulit: capitis dolor qui græcis dicit κεφαλαλγία, malū eſt inter ea quæ corpori accidunt grauiſſimum. & ibidem. Err. Ander.

143 ¶ Interdū nāq; ex ſolo malo corporis temperamēto.) Græce ποτὲ μὲν ἀπὸ ποιότητος δυσκράτου. i. aliqñ qdē ex ſola qualitate diſtēperata. Nā malū corporis temperamentū latioris ſignificationis eſt, q̄ qualitas diſtemperata: cū diſtemperamentum tā in qualitatibus q̄ etiā in humoꝝ putredine cōprehendat Andernacus ſimili errore, vertit: nunc ex ſola intemperie oritur, & ibidem.

144 ¶ Grauiſſimi igit̄ capitis dolores è ῥpotentibus qualitatibus proficiſcunt̄.) Pro δραστικὰς. i. actiuis, reddit, ῥpotentibus. Notum tū eſt græce doctis his preſertim, qui vel mediocrē lectionē habēt in Ariſtotele quod δραστικὰς ποιότητας dicunt, qualitates actiuæ: caliditas. ſ. & frigiditas. Dictio tū, ῥpotentibus, nō has ſolū verum & paſſiuas, ſi mō in exceſſu fuerint, ſignificare poteſt, & infra.

145 ¶ Hi vtiq; quemadmodū gelidis tum hauſtorijs tum vnctionibus mirifice gaudeant.) Pro πρόσωπον πεφυσῶντα λύμασι. i. cōſperſionibus, vertit hauſtorijs: eſt. n. πρόσωπον ſiue αὐτλημα ſiue αὐτλος fotus, ſitue conſperſio ab αὖω λούω verbo deducta ſiue à verbo αὐτλίζω ſiue αὐτλίζω qđ eſt, liquoꝝ aliquo cōſpergi ſiue foueri, & ἐπάντλησις & καταντλησις: aquæ infuſio & καταντλῶ perfundere & καταντλούμενα fotus, aut fomēta, & ibidem. πεφυσῶντα λύμασι ἐπάντλησις καταντλούμενα

146 ¶ Cōducit ēt ſubacta roſaceo aut ſerpilli aqueo decocto fricta farina.) Erra. manifeſtū, pro πύρινα. i. triticea, tranſtulit, fricta: quod quantū remedij virtutem variet legentes cenſebūt. Andernacus neſcio qua rōne motus hordeaceam farinam, dixit, & infra. πύρινος

147 ¶ Et bilem ejicientibus flauā.) καὶ τοῖς χολὴν σωκχοῦσι ξανθὴν. i. & his qui flauā bilem congregāt. Eſt. n. græcis σωκχεῖν inter alia ſignificata, congregare, & infra. κατακτητοῦ μενα

148 ¶ Panē ex vino diluto ſuppeditātes.) Græce ἐξ ὕδατος οἴνου. i. ex vino aquoſo, & ibidem. σπυρίδιον

149 ¶ Rubiginis fabulæ cretę cimoleę (ſc. n. τῆς ἰοῦ interpretor.) Græce τοῦ ἰοῦ κιμωλίας. i. æruginis ratione cimoleę. Decepit hominem vitioſum exēplar ἰοῦ. n. reſte Suida arenam in qua athletæ exercebātur ſignificat. iam igitur videant legentes, quanta bonarum artium labes ſit negligentia. Err. Ander.

EX CAP. V.

¶ Alij quidē fragrantibus odoramētis totum caput percuti autumant.) In codice impreſſo, verba 50
Pauli ſordidiſſime inuerſa ſunt, οἱ μὲν ὀσφρησιτοῖς θορυβοῦσι τὴν πλήρωσιν τῆς κεφαλῆς. Verbū τῆ ὀσφρησιτοῖς ex
veteri exemplari ſuperiori clauſulæ pertinet, vt in totā legas ὑπὸ τῆ φύσει γὰρ κραυγῆς καὶ λαμπρᾶ φωτὶ καὶ
ὀδόντωσι καὶ τοῖς πληροῦσι τὴν κεφαλὴν ὀσφρησιτοῖς, οἱ μὲν θορυβοῦσι τὴν πλήρωσιν τῆς κεφαλῆς ἅπασαι οἱ δὲ κατὰ βάθος
τὴν μῆνιγγα καὶ ὑμενώδεις θορυβοῦσιν. i. augeſt capitis dolor ex ſtrepitu, clamore, potu vini, luminis ſplen
Gal. dore, & odoramētis quæ caput replent. Horū quidā totū caput percuti arbitrant, alij alterā ſolū illius
partē qui hemicranici dicunt. Gal. ij. de cōpo. pha. κατὰ τόπους, ὅταν μὲν ἡ τῆ τὴν κεφαλὴν πληροῦντων ὀσφρησι
Gal. τῶν ἀναχθῶσιν. i. neq; tollerare poſſunt odoramēta quæ caput implēt. Nec tacebo me aliqñ ſuſpicatū eē
Gal. nec id quidē præter rōnē pro ὀσφρησιτοῖς eſſe legendū ὑπὸ σφύρας vt effet vertendū: hi quidē veluti mal
leo totū caput percuti arbitrant. Haberem q; huius lectionis ducē Gal. ij. de locis effectis capite de ce
phalea & hemicrania οἵοι μὲν ἦσαν αὐτῶν οἱ ὑπὸ σφύρας πλήσσεσθαι δοκοῦσιν. i. quippe nōnulli veluti malleo
ſe percuti arbitrant. Idē pterea. ij. de cōp. phar. κατὰ τύπους, οἷς ὑπὸ σφύρας ἢ πλήσσεσθαι δοκοῦσιν. i. etenim
veluti malleo ſe percuti arbitrantur. Hoc nos his coniecturis monemus, nihil ſtatuentes, vt lectorea
vtram maluerint lectionem ſequantur, & infra.

¶ Cum grauedine ita; ſtupores ac vehementiæ.) Pro ἀλγήματα. i. dolores reddit, ſtupores ac veheſ 51
mentiæ: quod quam improprie & obſcure, iudicent eruditi, & ibidem.

¶ Nunc humoꝝ nunc vaporum aſperam tyrannidem.) Græce ἢ χυμῶν ἢ ἀτμῶν δριμύτητα. i. vel pro ſ 52
pter humorum vel vaporum acredinem. Nec video quem ſenſum ex interpretatione germanica legē
tes poſſint colligere, & infra in epithemate ad cephalalgiam.

¶ Vſq; ad liquefactiōem atq; cērotū & hydrelæū quidē calidā mediocriter parti affectæ applicuit.) ſ 53
In Paulo nihil eſt quod verbis, atq; cerotum, rideat: quæ gdē ab interprete addita, manifeſte cōturbāt
intellectum. Improprie ēt pro καταῤῥεῦσαι. i. inſperge, vertit applicuit, & infra.

¶ Quinq; e thaphia cōſtituit orbiculus. Atramentū præterea ſcriptorū in hac eā peradmirādū habeſ 54
amuletū.) Græce καὶ τῷ διὰ ὑακινίας τραχίσκῳ καὶ τῷ διὰ τοῦ γραφικοῦ μέλανος. i. & trochiſco ex thaphia, & eo
Err. Ander. qui ex ſcriptorio atramēto fit. Non. n. atramentū probat Paulus, vel ex eo trochiſcū cōpoſitū. Ander.
cōfuſo ſenſu, tranſtulit: Præterea medicamen ex atramēto ſcriptorio mirifice eidē cāq; medeſ, & ſtatim.

¶ Quando quidē in hac affectione vtendū.) Græce ἢ χρεὼν ἐν τούτοις. i. quo poſt hæc omnia vtēdū ſ 55
Err. Ander. eſt. Errauit ēt Andernacus vertēs quo in his codē modo vtendum eſt, & ibidem.

¶ Euphorbij medimnum vnū.) δι' ἡμιφθίου μι. α. ideſt: euphorbij partem vnā, & infra. ſ 56

¶ Sed gbus calidi vapores aut gelidi humores capitis dolorē iferūt, caue gcā medicamētū ex euphor ſ 57
bio offeras.) Addit de ſuo dictionem gelidi: quæ præter hoc quod in Paulo non reperitur, totam clau
ſulæ ſententiam euertit, & ibidem.

¶ Cucurbitulis hirudinibus q; relictis.) καὶ μὴ συκυοῦν μᾶλλον περιλαφεσῶν. i. nec cucurbitu ſ 58
lis hirudinibus q; adhibitis, & infra.

¶ Cōfecta per arterias egeſtiōe.) Græce ὑπονοῶ δὲ διὰ τῆ κρηνιδίου τῆς καταδόσεως. i. ſi ſuſpicati fuc ſ 59
rimus, fluxū per arterias fieri.

EX CAP. VI.

¶ Vacillatio mētis q̄ græce φρενῖτις dicit, eſt pānículoꝝ cerebri inflāmatio, nūc qdē ipſo cerebro pari 60
Gal. ter inflāmato, nūc vero pter naturā caliditatis abſceſſu incidēs.) Phrenitis ex Gal. & Celſo phlegmo
Celſus ne eſt in cerebro, vel ipſius mēbranis, ex calidis humoribus cū febre: interim vero à ſola calidiori cere
Gal. bri intēperatura orit vt auctor eſt Gal. v. de ſympt. cauſis apud finē, his verbis: ὀνομάζονται δὲ φρενῖτιδες
μᾶλλον τὰ περὶ τῶν μηνίγγων πάθη· μηνίγγες δύο εἰσὶν ὑμένες περιέχοντες τὸν ἐγκέφαλον· ὁ μὲν εἷς ὁ τῆς ἔξω
ὀνομαζόμενος χολὴν ἔχει μάλιστα, πολλάκις δὲ καὶ κατὰ τὴν δυσκρασίαν τὴν ἐπὶ τῷ θερμότερον αὐτοῦ τοῦ ἐγκεφάλου συμπάσχοντος. i.
phrenitis noſcit ſi febris acceſerit, mania vero ſi citra febrē accidat, hęc interim mordaces ſequit hu
mores: quos eſſe pcipue flaua bilis, iterum vero à calidiori cerebri intēperatura naſcit. Quæ & Paulus in
hac parte his verbis docet ἡ φρενῖτις φλεγμονή ἐστι μιᾶς μόνου ὄντος μὲν καὶ αὐτοῦ τοῦ ἐγκεφάλου συμφλεγμαίνοντος
ὅταν δὲ περὶ φύσιν θερμασίαν συνάπτῃ οὐ μόνῳ. i. Phrenitis inflāmatio eſt panniculoꝝ cerebri, aliqñ quidem
ipſo cerebro ſimul inflāmato: aliquando vero caliditate pręter naturam in ipſo cerebro exiſtente. Ad
dit interpres dictionē, abſceſſu, quæ totius clauſulę ſententiam variat & perturbat, & ibidem.

¶ Alij qdē ob ſanguineū humorē ꝑpollentē cum riſu: alij vero ꝑpter flauā bilē cū temeritate. Quē 61
admodū igit hi q atra bile vexāt, ſic ēt qui mētis vacillatione laborat cū deſipiētia & incohibiliter ob
liuiſcunt nō ſolū eoꝝ quæ à ſeipſis dicunt, ſed ēt perpetrant.) Græce τοὺς μὲν διὰ μελαγχολικὸν χυμὸν μετὰ γέ
λωτος τοῖς δὲ διὰ τὴν ξανθὴν χολὴν μετὰ θράσους ἅπαντας τοὺς διὰ τὴν μελαγχολίαν μανιώδεις ὄντας καὶ ἀκατασχέτους ὑπολαμ
βάνοντας τὰ λεγόμενον τε καὶ γινομένων ὑπ' αὐτῶν. i. cū riſu quidem hi qui ꝑpter humorē ſanguinē, cū temeri
tate qui ꝑpter flauā bilē ſicuti hi q ꝑpter humorē melancholicū furioſe & incohibiliter. Obliuiſcunt
aūt eoꝝ quæ, dixerūt, aut fecerunt. Vnde cōſtat in Paulo nihil eſſe quod rideat verbis illis: ſic ēt q mē
tis vacillatiōe laborāt. Exiſtimauit nimirū negligens interpres, cōparatione hęc tradidiſſe Paulū: rela
tis melancholicis & maniacis cum his qui phrenitide laborant, & in eodē capite.

¶ Nunc vero

62 ¶ Nunc vero illachrymãtes & inediam patientes.) Deprauate in codice impresso legimus λυμῶπτας. Antiqua lectio cõmodior λυμῶπτας. i. lippitudine cœcutientes. Ridiculus n. verborũ interpretis sensus. Nostram lectionẽ confirmat Gal. v. de locis affectis αὐχμηρούς ἐ κενοὺς ἔχουσι τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑπ κατὰ τὸν ὗ περὶ κάνθῳ διέκρυον ἐκχεόμενον δριμὺ καὶ μετὰ τοῦπος καὶ λύμασε καὶ φλίβασ τοὺς οὖ αὐτοὺς μεσὰς αὐμασ. i. oculos vehemẽter squalidos habent aut ex altero ipsorũ acris lachryma effunditur, ac deinde lippitudo innatat, & venæ ipsorũ plenæ sanguine apparent, & infra in curatione. Gal.

63 ¶ Quod si affectus delirans manus exhibere detrectet, aut licet eã exerat periculũ timoriq; sit, ne post euacuationẽ sanguinis lancinata sæpenumero manu ex eo furenẽ perturbẽ laborans.) Græce ἐκ πῦ πτερακοπίκῶς τερατπίδωσι τὸν κάμνοντα. i. ex eo quod ægrotus furioſe cõmouet. Vt ſit ſenſus, qđ ſi egrotus propter inſaniã, manũ nõ exhibeat, aut ẽt & ſi exhibeat timor ſit ne fluxus ſanguinis poſt euacuationem accidat, cõmota ſæpenumero manu, eo quod ægrotans furioſe cõmouetur: venam in fronte rectam ſecare oportet, & ſemel quod ſatis ſit auferre, & ibidem.

¶ Nonnunq; & vigilia prius aqua calida eliciẽtes.) Græce ἐςὶν ὅτε θερμῷ περικατατπλοῦντας αὐτὴν ὕδατι. i. nunq; etiam perfuſo prius capite ex aqua calida, & infra.

64 ¶ Ab illis quæ capiti officiũt ſũm opere abſtineant.) Pro κεφαλικῶν dixit, quæ capiti officiũt. Dixiſſem ego: ab his quæ pfundũ ſoporẽ inducunt κεφαλικά. n. ea dicunt quæ ſomni profundi ſunt cã, quẽ graeci κάρον appellant, & καρηβαρίαι capitis grauitatẽ pati, vnde καρωδὸς apud Suidã ὁ βαρυωδὸς τῇ κεφαλῇ. Andernacus impropriè vertit: ab his quæ ſtuporẽ mẽbris accerſunt, abſtinẽdum, & infra. καρὸς καρωτικὰ καρηβαρίαι Suid.

65 ¶ Cum oleo formato cataplaſmate.) Græce σὺ ὑδρηλαίῳ. i. cum Hydrelæo. Eſt. n. Hydrelæum, oleum cum aqua mixtum, & infra. Err. Ander.

66 ¶ Aut. n. vigore exiſtẽte omnino nõ fit.) Vitioſe legimus in codice impreſſo ἢ γὰρ οὐ γίνεται πατ' ἰσχυν οὔτε. Legẽdum cõiunctim eſt, ex vetere exemplari πατεσχυκὸς, vt totum vertaſ, aut enim non fit cum ad ſit iam declinatio. Lapſus item Andernacus, tranſfert: aut. n. nulla fit cum ſtatus morbi eſt, & infra. Hydrẽcieũ Err. Ander.

67 ¶ Aut procedente declinatione ἰσχυρὰς & decenti cõmeatu vtendum eſt.) Græcam vocem reliquit, cum latine potuiſſet dicere geſtatione corporis. Err. Ander.

EX CAP. VII.

68 ¶ Vena ſic affectis principio ſtatim incidenda.) Græce κινεῖσθαι ἀπ' ἀγκῶνος. i. ſanguinem è cubito mittere oportet. Sic etiam in Orib. legimus lib. viij. cap. xj. Orib.

EX CAP. IX.

69 ¶ Pulſus porro illorum, cum magni, tum rari, rum ramoſi.) Deprauate in codice formulis excuſo legitur κλονώδ ες. i. ramoſi, vetuſtum exemplar κλαδωτικοὶ habet, ideſt vndoſi, etiã ſi Andernacus vertit, turbulenti, & infra. Err. Ander.

70 ¶ Naturaliũ interim excretionũ nunq; obliuiſci cõuenit, cum earũ quæ per ſanguinẽ, tum quæ cienᷣdo lotiũ fiunt.) Inſigniter errauit hoc loco ex vitio codicis impreſſi deceptus in quo legimus οὐ αἵματοσ, cũ legẽdum ſit vt vetus habet exẽplar ὑγίμασι, vt tota clauſula ſit vertẽda: euacuationũ vero naturaliũ cõtinue memoriã hr̃e expedit, cũ enematis, tum ẽt his quæ vrinam prouocant, & infra.

71 ¶ Sed poſt alimẽtũ obſeruandi ſunt.) Græce μετὰ τὴν τροφὴν διακρατῆναι. i. poſt cibũ vero vinciẽdi ſũt.

EX CAP. X.

72 ¶ Er circa cõfidentiã quã ſyſtoſẽ dicunt obſeruandũ.) Monet Paulus in curatiõe catochi, qđ ſi error cõtigerit ex cibo aut potu largius aſſumpto cogamus egrotãtes ad vomitũ: ſubiungitq; καὶ ὑποσυσολὴς συσολὴ φυλαπέον. i. & cõtractiõri victus rõne obſeruenẽ. id. n. συσολὴ ſignificat hoc loco à verbo συσέλλειν quod compeſcere inſolẽtem ſignificat, ſiue ad moderatiõnẽ redigere, & ibidem. συσέλλειν

73 ¶ Aluus quoq; excitanda viſcera itẽ embrocha cymini aut ruthæ irroranda.) Græce ὀδεύειν δὲ τὴν κοιλίαν τῇ τε διὰ κυμίνου ἢ πηγάνου τῇ πολλάχρων ἐμβρεχὸ κεχρῆσθαι. i. vẽter irritẽt, viſceraq; embrochis ex cymino aut rutha irrigenẽ. In hoc loco in tres ſimul errores incidit Andernacus, hæc. n. Pauli verba ὀδεύειν δὲ σφόδρα ὑποκινδυνος τὸ πεδὸς ὑπου διὰ πυκ τροφὴς ἢ πόματος ἀμαρτόιδα γίνηται ἐφ' ὧν χρὴ ἐμεῖν αὐχγκάζειν αὐτὸν καὶ καὶ ὧν συσολὴς φυλάτέον ὀδεύειν τὴν κοιλίαν τῇ τε διὰ κυμίνου ἢ πηγάνου τῇ πολλάχρων ἐμβρεχὸ κεχρῆσθαι ille ſic interpretatuſ: Porro' affectus admodũ periculoſus eſt, ſi aut victu aut potu erret. Quibus vomere ex vſu eſt hi ſtatim ad id cogendi ſunt, ac ore vẽtriculi ſubmiſſo cura adhibẽda ne aluus irritet, ac viſcera reſperſionibus ex cumino aut ruta foueanᷣ. Primo igit errauit, diuidens à ſuperiori ſenſu verba illas quibus vomere &c. Itẽ pro verbis ἐφ' ὧν χρὴ ἐμεῖν αὐχγκάζειν. i. q vt vomant cogẽdi ſunt. Vertens: quibus vomere ex vſu eſt, ſi ſtatim ad id cogẽdi ſunt. Itẽ ẽt pro ὧν συσολὴς φυλάτέον ὀδεύειν τὴν κοιλίαν. i. & contractiõri victus rõne obſeruandi ſunt, vẽterq; illis irritet. Interpretatur ſenſu penitus contrario: ac ore ventriculi ſubmiſſo, cura adhibenda ne aluus irritetur. Err. Ander. Err. Ander. Err. Ander.

EX CAP. XI.

74 ¶ Fit qñq; memoriæ labes iacturaq; per ſe, connectiẽ illi nonnunq; ẽt rõcinationis & mẽtis labecula. Dico aũt rõcinationis & mẽtis eã intelligens hoĩs partẽ in qua vis rõcinandi quã λογισμὸν dicunt cõſiſtit. Labes aũt ipſa primo per ſe ſolaq; cõtingit, deinde comitẽ habet memoriæ iacturã appellaturq; id

malũ μνήμης ἀπόλειαν quod eſt memorię interitus. ¶Deſumpſit ad verbum interpres hæc omnia ex Marcello lib.iiij.cap.de ſatiuo papauere:quo accidit,vt huic auctori hæc omnia aſſueret:dico aũt ratioci nationis & mentis eã intelligens homi.is partẽ,in qua vis ratiocinandi quã λογισκὴν dicunt conſiſtit: ſic etiam & illa:appellatur id malum μνήμης ἀπόλειαν quod eſt memoriæ interitus. Quæ Marcellus adiecerat paraphreſtem potius agens, quàm interpretem,& ibidem.

Gal. ¶ Sortiunẽ vero hæc omnia capitis incõmoda ex malo tẽperamẽto illic hærente cãs.)Deprauate in codice impreſſo legitur ἀεὶ καὶ διὰ ὀλόσυσιν καὶ νῦν τὴν δυσκίνησιν δυσκρασίαν.Legẽdũ ex Gal.iij.de locis,cõſentiente & veteri exemplari ſcripto κοινὴν loco dictionum illarũ καὶ νῦν,& ita vertendum eſt:cãm vero cõ-

Err.Ander. munem habent:malam.ſ.intemperiẽ illic exiſtentẽ.Andernacus etiam hoc loco labitur legens καινὴν vertit enim:cauſa malorum eſt noua intemperies,& ibidem.

¶ Aut finitimis vaſibus aut conuellente humiditate.) Vitioſe in codice impreſſo legitur περιπαπαγμένῳ.1.quæ ibi inſperſa eſt adſti-

Gal. pulante,& Gal.iij.de locis.cap.iiij.πότη μὲν τοῦ κάτω ἀῶνον ἀγγείοις ἢ τὴν περιπαπαγμένην ὑγρότητα τῷ σώματι τοῦ ἐγκεφάλου.1.interdũ.n.in vniuerſis eius vaſis,aut humiditate quæ per corpus cerebri inſperſa eſt, & infra in curatione.

¶ Roſis inquam,myrrha,lentiſco.) Græce ῥόδα φημὶ καὶ μυρσίνας καὶ σχίνου. Interpres vocum ſimilitudine deceptus pro μυρσίνας.1.myrtus legit σμύρνης.i.myrrha. Cum tamen conſtanter græca oĩa exem-

Err.Ander. plaria μυρσίνας habeant, Andernacus pro σχίνου.i.lentiſco,legit χήνου.i.iunco, reclamantibus cunctis exemplaribus & vero ſenſu.

EX CAP. XII.

¶ Quoſdã vero per cõſenſum oſtij ventriculi ſequitur cardiogmus,comitantur ẽt non raro nauſeę.) Fit,aliquãdo vertigo ex comunitate oris ſtomachi,in qua(præter reliqua accidentia quæ eueniunt in ea quæ ex primaria cerebri affectione pendet)cõtingit etiã ſtomachi eroſio & vomitus, quæ Paulus docet his verbis ὅσοις δὲ καπὸ συμπαθείας τοῦ τῆς γαστρὸς στόματος ἔπεται κολουβὰ καὶ καρδιώγμὸς καὶ ναυτία συμβαίνοντα.i.in quibus vero vertigo accidit per cõſenſum oris ſtomachi,eroſio ſtomachi,& nauſea conſe-

Gal. quunt. Interpres pro ὅσους.i.quibus,tranſtulit quoſdam. Stat à nobis Gal.iij.de locis.cap.viij.obſcu-

Err.Ander. ro item & cõfuſo ſenſu,eum locũ vertit Ander.in hunc modum:quibus autem ventriculi oris cõſortium roſionẽ ſtomachi,quam cardiogmon græci appellant accerſit,etiam nauſea ſuperuenit.

EX CAP. XIII.

¶ Comitialis quam ἱερὰν νόσον græci vocant:cum totius corporis cõuulſio ſit nõ ſine nocumẽto principum effectuũ.)Pro σφηγιῶν actionũ:magno quidem errore vertit,effectuũ,& ſtatim.

¶ Morbi autem huius cauſa eſt,ſæpenumero pituitoſus,ſæpius aũt melancholicus humor.)Græce ὅτι μὲν φλεγματικὸς ὅτι δὲ μελαγχολικὸς κυμὸς.i.nũc qdẽ pituitoſus,nũc melancholicus humor,& ibidẽ.

¶ Cæterũ ei à ptu illico valet dixit.)Græce κατὰ τὴν ἀπόῤῥηξιν ἀπόπαυμα.i.poſt partũ ceſſauit,& ſtatim.

¶ Aut concubitus tempore.) ἢ τοῦ κυίσκου.i.aut poſt partum, & infra.

Dioſco. ¶ Aut odor cocti iocinoris.) Græce ὀπτοῦ ἥπατος.i.aſſi.Sic in Gale. legimus in plurimis locis, & in Dio

Err.Ander. ſco.lib.ij.capite de aliquot animaliũ iocinoribus,de iocinore caprino.Qua in parte obiter libet Auicennæ erratum annotare.prima tertij cap.de cauſis mouentibus epilepſiam.Medicinas aũt (inquit) epilepſiam facientes iam diximus,& illas quæ detegunt epilepſiam in tabulis ægritudinũ capitis cũ ſignis,ſicut ſuffumigatio cũ galbano aut myrrha & cornu caprino & comeſtio hepatis hirci, & olfactus odoris ipſius:hæc oĩa ſi paulo quis diligentius inſpiciet,ad verbũ ex hoc Pauli loco deſcripta ſunt. Mendoſe igiẽ in Auicẽna legiẽ,myrrha.Emendandũ eſt ex hoc auctore aſphaltũ ſiue bitumen,ex Ga-

Err.Meſue. leno,itẽ & Dioſco.In quo errore deprehendiẽ ẽt Meſue ca.de epilepſia.Ex arabicis ẽt ſcriptoribus ſtat

Alſacha. à nobis Alſaharauius.capit. de examinatione epileptici his verbis:& detegit paſſionem epileptici, quando ſuffumigatur cum ſuffumigio picis aut cortice thuris vel cum cupar iudaico,item comeſtio hepatis hirci,& infra in curatione.

¶ Poſt reſcillationẽ purgatione hieræ euacuari debent,quæ vtiq; recẽtis & acutæ comitialis ſi ens

Orib. medela eſt.) In Orib.lib.viij.ca.iij.vnde hæc ad verbum deſumpſiſſe Paulum liquet,legimus pro τῆς πρόσφατου.i.recentis καὶ τοῦ ἐφιάλτου.i.& incubi.Quod ita tamen annotauimus,vt legentes libere vtrã maluerint lectionem ſequantur,& ibidem.

¶ Cõuenit aũt veratrũ abſq; medulla inciſum & maceratũ.) Pro σισηπμένου.i.cribratũ,träſſert,mace-

Err.Ander. ratũ. Ibidẽ Ander.pro τὸν δὲ κολοκυνθίδος τὸ σπέρμα ἐκβαλόντες πληροῦν αὐτοῦ ἔχουσαν καὶ τὴν σάρκα ἰῶδες γλυκὺ ὂν interpretat:cucurbitæ vero ſemine eiecto medullaq; implebis ipſam paſſo. Primo igiẽ errauit pro καὶ λοκυνθίδος.i.colocynthidis,träſferens:cucurbitæ,equiuoca appellatione miſcens ſimul & cucurbitam quæ edẽdo eſt & colocynthida:Grauius tñ illud,quod medullã colocynthidos eijcere monet:cõtrario

Err.Ander. ni fallimur ſenſu.Ex verbis.n.Pauli ſolum ſemen eijciendum eſſe colligitur,non totum quod interius eſt farctũ.Erat enim vertendũ:colocynthida,eiecto ſemine,q̃ tñ interius farctũ habeat:implebis paſſo. Lapſus in hac re ẽt eſt Marcellus li.iiij.ca.de colocynthide credẽs Dioſco.ibi præcepiſſe colocynthida

omni

omni interiori farctu exinaniendam esse, vt acetum ad colluēdos dentes, aut mulsa aqua, aut passum ad purganda stigmenta, aut humores crassos, decoquatur in eadem, & statim.

87 ¶ Maturino vero passum miscentem in potu prębere.) Decepit interpretem vitiosus codex impressus ὑὸὸν δὲ κεράσαντα τὸ μαννί. In vetusto exemplari αἰρέσαντα legitur vt sit vertendum. Mane passum à colocynthide tollatur & potui exhibebitur. Andernacus eodem lapsu, transtulit: mane passum temperatum potui dabitur. Nec ex his translationibus sensus constat cum dubium non parum sit, quid sit miscere aut temperare passum. Hoc vnum annotabo neq; id in hac parte negligēdum: in colocynthida, passum esse decoquendum, sub dioq; per noctem refrigerandum, auctore Dioscoride. lib. iiij. c. de colocynthide, & infra. Err. Ander. Dioſco.

88 ¶ Baccarum lauri purgatarum, piperis albi, alypiadis, veratri albi vniuscuiusq; drach. octo.) Græce δάφνης κόκκων κεκαθαρμένων ⊰.ν. πεπέρεως λευκοῦ. ⊰.ν. ἀλυπιάδος. ⊰.ν. ἐλλεβόρου λευκοῦ. In his vertendis manifestum est omisisse verba ἕ ἑκάστου. ⊰.ν. ideſt euphorbij drach. octo. quæ tamen in cunctis exemplaribus reperiuntur, & in Orib. libro. viij. cap. viij. vnde hæc exscripsit Paulus ad verbum, & statim. Dioſco. Orib.

89 ¶ Cum duicore qui est in colocynthide.) σὺν τῷ γλυκεῖ τῷ ἐν τῇ κολοκυνθίδι. i. cum passo quod est in colocynthide, & infra.

90 ¶ Postea aridum quidem caput.) Decepit parum aduertentem interpretem corrupta codicis impressi lectio in quo legitur ἐηρὸν legēdum ex antiquo exemplari & Oribasio ἐηρὸν. i. rasum. Hoc loco si Paulli verba expendantur, errasse Andernacum manifestum est, græce καὶ μετὰ ταῦτα ἐηρᾷ μὲν τὴν κεφαλὴν καὶ κατεχέον δὲ παυκιδίκου ὀπῷ σὺν ὄξει διεμένου, ᾧ σπονδύλιον ὀλίγιστα. i. Post hæc caput radendum est, & paucedani succo ex aceto diluto, in quo spondylium sit coctum illiniendum est. ille ea verba sic reddit: abhoc caput rondendum est & paucedani liquore cui spondylium incoctum sit, ex aceto diluto perungendum. Constat tamē in aceto incoquendum esse spondylium, & ex aceto diluendū paucedani succum: non quod in paucedani succo spondylium coquatur, & infra. Err. Ander. Gale.

91 ¶ De malis à stomacho proueni entibus.) Græce πόνοι ἀπὸ τῆς στομάχου. i. de his qui comitiali morbo ex consensu stomachi laborant, & ibidem. πάθος

92 ¶ Quod si pęcipuus in stomacho sit dolor.) Græce ὁ δὲ πρωτοπαθὴς τοῦ στομάχου γόνος τὸ πάθος. i. si vero morbus accidat ex stomacho primogenio affectu laborāte. Est. n. πάθος ex Gal. i. diffinitionibus: alicuius aliquarum'ue naturæ operationum impedimentum, non dolor. Galenus. v. de locis id ipsū verbis confirmat, & Aetius lib. ij. cap. ix. Gale. Ætius

EX CAP. XIIII.

93 ¶ Alij vero vasa testacea & oēs strepitus, ne muscas ēt præter volitātes dicam, expauescere cōsueuerūt.) τοὺς δὲ σκεύη ὀστράκινα καὶ φαβδίσεως τὸ κατεχόμενον. i. alij vero vasa testacea metuunt; ne franganſ. In exemplaribus tñ typis excusis mendose legit καὶ φαβδίσεως τὸ κατεχόμενον quod occasionem dedit interpti vt copia qua soleт iaciuiens, tā obscure hunc locum interpretaret. Stat ēt à nobis Gal. iij. de locis. cap. vj. his verbis εἴγε ὁ μὲν πεφοβημένος ὡς τὸ γεγονὸς καὶ διὰ τοῦτο ἐξέστη τοῖς ἀπαντῶσιν ὅπως μὴ σωτρίβων hoc est: fugiēdem alius testam se factum putauit, atq; idcirco obuiantibus cedebat ne collideret, & infra. Gal.

94 ¶ Deinde vbi in maius malū accreuerit.) Græce ἔπειτα μᾶλλον γενομένοις. i. postea vero his adauctis: vt ad pondus hypocondriog; & illog; cōuulsionē ac alia accidētia, hæc verba referanſ. Ander. cōfundit Paulli sensum vertēs: ad hęc quod ram incipientem morbum q̄ maiorem iam effectum melancholica cōmitentur symptomata, & ibidem. Err. Ander.

95 ¶ Aut separationibus aut fiatibus multis.) Græce ἢ τοῖς ἀποκρίσεσιν. i. aut alui deiectionibus. ἐκκρίνεσθαι enim & ἀποκρίνεσθαι de vomitu. Gal. dixit, & de excrementis alui, vt annotauit Budeus. Vnde ἀποκρίσεις idem est quod διαχώρησις. i. alui deiectio. Quæ oia Galeni testimonio cōfirmanſ, tertio de locis ἐκκρίνεσθαι ἀποκρίσεις διαχωρήσεις Gal.

ἐχει μὲν οὖν κρῖναι καὶ πρῶτα τὰ κατὰ τὴν κοιλίαν σύμπτωματα καὶ μετ' ὀσιν αὐτοῖς γινομένοις ἀκολουθοῦσι τὰ μελαγχολικὰ πάθη καυσῶδές τε καὶ διαχωρήσεσιν καὶ τοῖς ἐμέτοις καὶ τοῖς ὠμοῖς ἰοῖς καὶ τοῖς ξυρυχώδεσι καὶ σκέβρωσι. i. quū q; circa vētrem prima inceperint accidentia, ipsis aucti's affectiones melancholicæ sequuntur, deinde alui deiectione & vomitu, & proba concoctione, ructibus q; leuetur is qui laborat hypocondriacū flatuosum q; morbū ipsum appellabimus.

96 ¶ Male tractenſa & vapulent.) Græce διαχειρίσωμαι. i. eos interficiant. Est. n. διαχειρίζομαι idē quod φονεύω καὶ ἀποκτείνω. i. interficio siue manibus violentis occido, vt sensus totius clausulæ sit: qđ si supra modū flaua bile exusta in nigrā mutatio facta fuerit, tunc mania accidit, in qua ferocius desipiunt, eo vsq; vt eos qui incautius circa eos accesserint, interficiant. Andernacus, violenter tractent interpretat, & infra in curatione melancholiæ. διαχειρίζομαι Err. Ander.

97 ¶ In vigore summo à sanguinis detractione ſauſpicandum.) Græce ὅταν δὲ ὀρθὸς ἀκμάζῃ μὲν τῷ νοσήματι διὰ τὴν τοῦ ὅλου σώματος συμπάθειαν ὡς πρῶτα σωσθῆναι τῷ σώματι πάντως ἀπὸ φλεβοτομίας ἀρκτέον. i. quod si inchoante morbo ad curationem accesseris, qui per cōmunitatem vt prædiximus totius corporis sit. Omnino à phlebotomia inchoandum est si vires sint valide, & infra.

¶ Selinum aut anisum.) Græce σέλινον ἢ τὸ ἄνισον, i. apium aut anisum, & infra.

¶ Vbi vero detraxeris aliud aliquod velamen applica lanam latiorem.) Græce ἐὰν δὲ ἐπισπάσῃ προσκεῖ- 98
σθαι τοῦτο καὶ δι' ἡμέρας καὶ ὑπόξυσον καὶ ὅσον δὲ φιλεῖ ἄλλο σκέπασμα ἐπίβαλλε ἔριον πλατύ. i. quæ 99
emplastra supradicta mentbra diutius permaneat interdiu etiam siue ieiunus sit, siue comederit, cũq; ea, abstuleris, velamẽ aliud latum ex lana super impone. hoc in loco quamplurima omiserit interpres manifestum est.

EX CAP. XVI.

Err. Ander. ¶ Tibiarum exulcerationes sæpe numero habent.) Pro ἀϊάτους. i. sine remedio, transtulit, sæpenume- 100
ro, & infra.

¶ Cui certe pro opportunitate & occasione notarum, medendum est.) Pro κατὰ τὸν χρόνον τῶν παροξυσμῶν. 101
ideſt circa tempus accessionis morbi, vertit pro opportunitate & occasione notarum. Quod errarum quam grauesit iudicent legentes.

EX CAP. XVII.

¶ Tum quiete tum tenui quoq; victus ratione.) Additur in Paulo ἀλυπίᾳ τε. i. & vinculis Ander- 102
nacus ἀλουσίᾳ legens, vertit nullo balnei vsu.

¶ Illi vero vsq; dicto inobedientes amoriq; vacantes, malum habent quo non facile destituuntur.) 303
οἱ δὲ ὑπὸ τοιαύτης διαίτης ἀπειθοῦντες καὶ τῷ ἔρωτι ἀνεπιτηδείως ἔχοντες τὸ πάθος. i. amori enim continue vacantes indelebile malum efficiunt.

EX CAP. XVIII.

¶ Quod si etiam in alterius partis aliquam particulam ceu brachium aut pedem eadẽ ingruat vio- 104
lentia.) Pro βιαίου. i. nocumentum, vertit inaccomodate & improprie violentia, & ibidem.

¶ Ipsissimos cerebri sinus saburrante & infarciente.) Pro κυριωτάτους. i. principalissimos, transtulit ip- 105
sissimos, & ibidem.

¶ Atq; vbi dimidiam corporis partem paraplagia fit illarum partium.) Græce ὅ δὲ κατὰ τοῦ ἡμισίου 106
παραπληγία σωίσκεται ἐκείνων τῶν μορίων. i. si vero ex medietate resolutio fit illarum partium: vt ad principium spinæ hæc referantur non ad mediam corporis partem. Addit. n. de suo interpres dictionem il-
Err. Ander. lam, corporis, Andernacus obscure transtulit & confuse: cum dimidia ipsius regio infestatur, eius paraplexia constituitur. constat. n. si per dimidiam regionem, intelligit spinæ medietatem, male dixisse pro ἐκείνων τῶν μορίων eius, cum dicendum esset, illarum partium, & infra.

¶ Sine motu vt stipites.) In Paulo nihil est quod mẽdeat illis dictionibus vt stipites, & ibidem. 107

¶ Er Infrigidatio temeraria extimarum partium.) Græce καὶ ψύξις ἄλογος τῶν ἄκρων. i. & frigus extremi- 108
rarum absq; causa, & infra.

¶ Salsugine mellẽue iniecto.) In Paulo coniunctim legitur ἅλκι καὶ μέλιτι μίσγοντας. i. muria & mel- 109
Muria le mixtis. Fit autem muria ex sale & aqua simul mixtis, cuius confectionis modum qui cupit videre le
Colume. gat Golumellam lib. xuj. & ibidem.

¶ Oportet autem os quoq; violenter aperientes componere digitum aut pennam oleo madidam in 110
hoc inferere.) Græce δεῖ δὲ καὶ βιαίως διακαίνοντας τῷ τὸ στόμα καθαίρειν δάκτυλον ἢ πτερὸν ἐλαιοβρεχεῖς εἰς τῷ ἐκ-
ὑγκέμενος βάλλειν τὸν ὑγκέμενον. i. oportet autem os violentes aperire, digitum q; vel pennam oleo irrigatam intus
Err. Ander. mittere, vt quæ molesta sunt, ejciantur. Est. n. ὑγκέμενος molestus siue molestia afficiens Andernacus transtulit: vt ea quæ sunt ejciantur, & infra.

¶ Languoris tabisq; quam πάρεσιν græci nuncupant curatio.) Decepit interpretem cõmune lexicõ, 111
quamuis. n. πάρεσις in vulgata significatione defectionem, siue virium languorẽ, corporisq; extenuationem & rabem significet: idem medicis est quod παραλυσις. i. paralysis teste Suida παρέντις (inquit)
παρειμένοντες δὲ παρίστατο idem est quod παραλύεται vnde πάρεσις. Quod & in suis commentarijs annotauit Budeus πάρεσιν (inquit) οἱ παραλελυμένοι. In qua significatione hic sumi manifestum est ex titulo etiam capitis περὶ παρέσεως ἀπὸ πληξίας καὶ ἡμιπληγίας ὧν παραλύσεως. græcis. n. idẽ est ἡμιπληγία, πάρεσις, παρά-
πάρεσις πάρεντος πάρεσις παράλυσις ἡμιπληγία λυσις, & statim.

¶ Quod si cum virium tum corporis ne & animi quoq; dicam (nam id πάρεσις græce est) defectio- 112
ac tabes aliqua.) Græce εἰ δὲ πάρεσις εἴη. i. quod si accidat paralysis, & statim.

¶ Absq; liquefactione labefactioneq; principalium actionum oriatur.) Deprauate in euulgatis co- 113
dicibus legitur ἀνεῦ πάσεως lego ex veteri exemplari ἀνεῦ πάσεως. i. sine nocumento, & ibidem.

¶ Aut pyrethrum aut hordeum.) Pro κάχρυος. i. semen roris marini, vertit, hordeum, & infra. 114

¶ In quo scilla condita & liquefacta sit dies xij. sub sole.) In Paulo ὧν ἡμέρας μ. ideſt per dies qua- 115
draginta, & statim.

¶ Aut hordeum consimiliter præparatum.) ἢ κάχρυος ὁμοίως σκευασθέντος. i. aut roris marini semen consi- 116
militer præparatum, & statim.

¶ Admiscenda vero est ceræ vncia vna.) μικτέον δὲ κηροῦ ἕν. κ. ὅσ' ἐστὶν τοῦ μὴ διαῤῥεῖν. i. admiscẽdaq; ẽ vncia 117
vna ceræ ne diffluat. Omisit ille verba ἕως ἐστὶν τοῦ μὴ διαῤῥεῖν, & ibidem.

¶ Castorium

118 ¶ Caſtorium pariter cum oppoponace ſuccoq; cyrenaico milij quantitate ſumptum.) In Paulo di uiſum legimus καὶ τὸ καστόριον μετὰ ὀποπάνακος καὶ ὑσσοῦ κυρηναικοῦ κέγχου μέγεθος.i. caſtorium cum opopo-
119 nace, & ſuccus cyrenaicus milij quantitate, & infra. ¶ Sicca igitur deglutienda ſunt, ita tamen vt fitis magna pro virili deuitetur.) ἐηρὰ καταγέσθω γοῦν ἀνέχόμενοι τῆς διὰ τοῦ ἐσθίειν ἐγχωρεῖ.i. cibis ſiccis veſcantur, ſitimq; pro viribus tollerent. Eſt. n. ἀνέχεμαι, ἀνέχομαι idem quod ὑπομένω.i. tollero ſiue ſuſtineo. Quod ſi animaduertiſſet interpres in tam turpi errore non
120 deprenſus eſſet, nec falſum dogma tanto autori adſcriberet, & infra de his qui pareſi ſecundum laxatio-nem aut extenſionem tentantur. ¶ Complectatur autem oleum quod ea calamitate affectis adhibetur paululum nitri cõtriti & mol-
121 lificati.) In Paulo additur καὶ σφίκλας.i. fecis vini crematæ. Quæ omiſit interpres, ex corrupta forſan lectione codicis impreſſi deceptus in quo σφίκλασις reperitur. Eſt autem σφίκλη fex vini cõbuſta Paulo σφίκλη & cæteris auctoribus, de qua re longius opportuniori loco agemus. Andernacus feculæ, tantũ dixit. Err. Ander.
& infra de ea quæ in vnoquoq; membro conſiſtit pareſi. ¶ Quod ſi ſpiratio detineatur exclamatione vtendum.) Græce πνεύματος δὲ κατοχῇ καὶ ἀλαλαγμὸσπ
122 χρῆσθαι.i. & detentione ſpiritus & exclamatione vtantur. Eſt enim ſenſus: in membrorum vocalium paralyſi vtendum ſpiritus detentione eſſe, & exclamationibus quæ membra illa cõmoueãt, & ſtatim. ¶ Superciliorum item & palpebrarum inunctiones pariter conducunt.) Hæc ſuperiori clauſulæ annectit interpres, grauiter hallucinatus: quaſi in paralyſi membrorum vocalium vtiles inunctiões palσματος ὁμοίως ὠφελῶ.i. in ſupercilliorum vero paralyſi palpebrarum inũctiones vtiles ſunt. Andernacus Err. Ander.
123 confuſo ſenſu dixit. In ſupercilijs palpebrarum inunctiones ſimiliter proſunt, & ibidem. ¶ Et καθετηριαστὴν qui nihil omnino ſotij emittunt.) Latinius dixiſſet: educatur autem vrina per ca- καθετηριάζεσθαι.
thetera inſtrumentum chirurgicum. Hoc ferramentum: à cœlio aureliano dicitur: quo vrina educi- καθετὴρ
tur, & ibidem. Catheter
124 ¶ Qui vero præter voluntatem egerunt.) Græce τοὺς δὲ ἀπροαιρέτως ἐκκρίνοντας.i. qui vero præter vo- ferramentũ
125 luntatem vrinam emittunt. Hic. n. de veſicæ paraly- agitur, & ibidem. ¶ Cæterum ſpinæ vulnus aut caſus aut lapſus vertebræ letalibus ſyndromis confluentibus, nullo medicamine vincitur.) Græce τοὺς δὲ ὧν ἕξεως τραύματι ἢ πτώματι ἢ ὀλισθήματι ἀσυνδύλου ὄπισθίων σωφρονῶν σωφρόνως ἀσθενῶσιν ἰᾶσθαι.i. eos autem qui paralyſim patiuntur ex vulnere ſpinę, vel caſu aut
lapſu vertebræ, ſignis mortalibus concurrentibus impoſſibile eſt ſanitati reſtituere. Non. n. in hoc ca- Err. Ander.
pite de caſu aut vulnere ſpinæ agitur, ſed de paralyſi ex illis caſibus accidente. Grauius hoc loco labi-
tur Andernacus tranſferens: eos qui vrinam ſine voluntate mittũt ob cerulcis vulnus aut caſum, aut
vertebræ luxationem: addit. n. Pauli ſenſum euertens verba illa: eos qui vrinam ſine voluntate mittũt:
cum tamen conſtet locutum fuiſſe Paulum, de his qui propter vulnus ſpinæ, aut caſum, aut vertebræ
luxationem paralyſum patiuntur, non vt ille ridiculo ſenſu credit: de his qui vrinam præter voluntatẽ
excernunt propter cerulcis vulnus, & infra.
126 ¶ Quod ſi ceruix pareſi infeſtetur.) Græce εἰ δὲ καυλὸς πεπληθώκει.i. ſi vero penis paralyſim patiatur.

EX CAP. XIX.

127 ¶ Si contrahitur labium aut ſupercilium, aut lingua arduum certe atq; moleſtum putãdum eſt ſymptoma: magnos ſecum terrores apportans. Si exiles etiam corporis partes affectæ videntur.) Diuiſit interpres hanc clauſulam in duo membra græce coniunctim legimus ἐὰ σωλλάκιστο χεῖλος ἢ βλέφαρον ἢ γλῶττα χαλαστὸν ὑγιὲς τὸ σῶμ πᾶμα καὶ μεγάλων φόβων δέικτικὸν ἢ ὡς σμικρὰ τὸ πεπονῶτα μοῖρ δοκᾶ.i. quod ſi labium, vel ſupercilium, vel lingua ſpaſmum patiatur, periculoſum accidens eſſe exiſtimãdum eſt, & magnos ſecum terrores adducens, quãuis affecta membra parua eſſe videantur.

EX CAP. XX.

128 ¶ Exhibendum etiam ammoniacum aut ſucci cyrenaici quantitas orobi obducta crudo melle deglu- Orib.
tiatur.) Græce ἀπόφθεγμ μέλιτ.i. melle excocto. Magno exemplarium conſenſu, & Oriba. libro octauo. cap. xvij. & ibidem.
129 ¶ Laſerpicij radicis cochlearia duo.) Græce σιλφίου τῆ ῥίζης κοχλιάρια, β. ideſt ſucci radicis laſerpicij cochlearia duo. Andernacus eodem lapſu vertit: & ſilphij radicis duo cochlearia, habeo huius lectiõis Err. Ander.
ducem (præter verborum ipſorum ordinem, & verum ſenſum) Dioſco. lib. iij. cap. de laſerpicio: ſuccũ Dioſco.
eius exhibentem tetanicis & in ſcapulas rigentibus, deuorandum, & infra.
130 ¶ Scite diſpoſita & minime gentium immoderata.) Pro ὠδιόκοπος.i. qui facile diſtribuatur, redditi: ſcite diſpoſita. Et pro ἀπόδειπνος.i. qui recrementis vacet, dixit: minime gentium immoderata.

EX CAP. XXI.

131 ¶ Si vero quid cunctetur frigoris, quod ſubeſſe videtur affectio propinandum mulſum eſt & caſto-
rium.) ἐὰ δέ τι χρονίσει ἢ διάδυσις ὑγείως ὑποπτευόμενος προποτισθὲν μελικράτῳ κατορθῶ.i. quod ſi affectio lõgo tempore durauerit (frigiditate iam ſuſpecta) mulſum & caſtorium propinandum eſt.

EX CAP. XXII.

¶ Ex dira in oculos promanantium humorum aſperitate.) Græce ἀριμύτητος .i. acredine, non vt ille vertit, aſperitate. Stat à nobis Orib. lib. viij. ca. xl. & infra. 132

Orib.

¶ Vino in potu calorifico euacuandi ac obturandi vim habente.) Mendoſe in codice impreſſo legimus ἐμφρέπτειν quod fecit interpretem errare vt, obturandi, redderet. Legendum eſt ex antiquo exẽplari ἐκφρέπτειν .i. aperiendi, & ex Oribaſio loco nuper citato quamuis nihil erat opus ad hæc ſuffugia diuertere: cum ex ſolo vero ſenſu conſtet, vinum quod calidum eſt & euacuãdi vim habet aperire potius q̃ obturare, & infra. 133

Orib.

¶ Menſa vt ita dicam pythagorica & cœna canina, aut alui deiectione.) Græce ἐλιχοειτίαν ὑδροποσίαν, καὶ περιπάτῳ διαλύσεις καλίσας .i. exiguo cibo, & potu aquę, deambulatione, & alui deiectione. Omiſit ille dictionem περιπάτου .i. deambulatione, præter hoc quod & alia obſcure nimium reddidit, verborũ copia mire laſciuiens, & infra de phlegmone oculorum. 134

¶ Quum oculi phlegmone hoc eſt inflammatione poſt totius corporis purgationem, corripiuntur illinitionibus vtendum.) Grauiſſimum erratum: nec.n. de oculi phlegmone quæ poſt purgationem accidit, agitur hoc in loco. græce ὅταν δὲ φλεγμαίνῃς αὖ τοῖς ὀφθαλμοῖς μετὰ τὴν τοῦ ὅλου σώματος κάθαρσιν ὑπαλείφεσι χρῆσθαι .i. cum oculi inflammatione laborant poſteaq̃ totum corpus fuerit euacuatũ illinitionibus vtemur, & ſtatim. 135

¶ Quæ eam oculorum affectionem (quam græci ὑπόφορὰν nos oculorum inflammationem haud re mere appellamus) poſſint diſcutere & irritationem mitigare.) διὰ τί ἀποκρούεσθαι δυνάμενον τὴν ὑπόφορὰν καὶ πραῦνον τὸν ὀφθαλμὸν .i. quæ fluxum reprimere, & irritationem lenire. ἀποκρούεσθαι enim, repellere eſt fluere reprimere. nec eſt idem quod diſcutere, illud. n. eſt humorem fluentem retromittere, alterum eſt, humorem cum coit diſijcere, vt ſine ſuppuratione aliqua ſoluatur & euaneſcat, quod recentiores medici, reſolucre, appellant, græci διαφορῶν vt annotauit Marcellus, & ibidem. 136

ὑπόφορὰ
ἀποκρούεσθαι
διαφορῶν

¶ Partibus vero propinquis inflammatione correptis.) Græce φλεγμαίνοντος δὲ τοῦ ὑπερφυκότος .i. adnata vero tunica phlegmone laborante. Nec.n. hic de partibus oculo proximis, & inflammatis agit Paulus, ſed de phlegmone tunicæ oculi quæ adnata, & à græcis communi tuia dicitur græce ὑπερφυκὰς ſic appellata: teſte Gal. iiij. de compoſ. pharma. κατὰ τόπους. cap. de ophthalmia διότι τοῖς ἄλλοις ὅσοι τὸν ὀφθαλμὸν αὐτὸν σώμασι χιτῶσιν ὑπερφυκὸν ἔχουσιν .i. quod exterius ſuper omnes alias tunicas q̃bus oculus conſtat, adnata eſt, & infra. 137

Gal.
ὑπερφυκὸς

¶ E croceo conſtante & melliloto.) Impreſſorum forſan hæc negligẽtia græce ἐκ τοῦ κρόκου .i. ex croco, & ſtatim. 138

¶ Ouis q̃s & tritico aſſatis.) Vitioſe in græco codice impreſſo legimus ὠὰ πυρῶν ὀπτῶν quod fecit interpretem credere πυρῶν à dictione πυρὸς deduci quæ græce, tritici ſignificat. Lego in veteri codice πυρῶν quam vocem græci auctores, Galenus preſertim & Paulus κατὰ τοῦ λικίνου .i. pro oui luteo, vſurpant. Quare vertendum eſſet: & luteis ouorũ aſſis. Errauit & in hac parte Andernacus tráſferens ouis, tritico toſto. Noſtram lectionem confirmat id etiam quod nullibi apud idoneos auctores reperitur, tritieum aſſum in oculorum affectionibus eſſe vtile: de luteis autem ouorum apud Dioſcoriden lego. cap. de ouis ὰ δὲ λίκνου ὠὸν πρὸς ὀφθαλμῶν πάθη σὺν κρόκῳ καὶ ῥοδίνῳ .i. toſtum oui luteum vtile eſt oculoꝝ doloribus additis roſaceo & croco. In Gal. item quarto de cõpharm. κατὰ τόπους. cap. de doloribus oculorum ἢ λίκνων ὠοῦ ὀπτοῦ .i. aut oui luteũ toſtum, & ſtatim. 139

πυρῶν
Err. Ander.
Dioſco.
Gale.
ἔγκαυμα
Err. Ander.

¶ Et micis in decoctum inſperſis.) Græce καὶ ψιχῶν βρεχεισῶν ὀξυκράτῳ .i. & micis panis in ſapa mace rariſ. Andernacus eodẽ lapſu vertit: micis panis in decoctum intinctis, & infra. 140

Err. Ander.

¶ Quos vero tumida quoq; & pendida circa palpebras & adiacẽtes partes inflãmatio ſeu tumor.) Pro καὶ τὸν ὑπερφυκότα .i. circa tunicam oculi quæ adnata dicitur: tranſtulit & adiacẽtes partes Ander. grauiori lapſu, à ſuperiori ſenſu hæc diuidens tranſtulit in quibus tumor mollis cedẽs q̃; & ex alibidus habetur. In palpebris autem earũq; cõmertio, & infra ad epiphoram. 141

¶ Pariter etiam trochiſcus & aſter & conſimilia pulchre diſcutiunt.) Græce καὶ ὁ μῦσος δὲ τραχίσκος ὁ ἄστηρ καὶ τὰ παρεμφερῆ καλῶς ἀποκρούεται .i. & trochiſcus qui muſa dicitur, & qui aſter, & ſimilia optime fluxum reprimunt. Omiſit interpres dictionem μῦσος .i. muſa, & falſo pro ἀποκρούεται .i. reprimunt, vertit, diſcutiunt maximo egrotantium periculo ſi alterq; pro altero capiamus. De trochiſco muſa & aſtere infra lib. vij. cap. de trochiſcis, & infra de ocellos chemoſi. 142

¶ Et diarrhodon collyrium candidum & cinericium quod ſpodiacum eſt.) καὶ τῷ διαῤῥόδῳ κολλυρίῳ τῷ λευκῷ καὶ τῷ σποδιακῷ quæ dilucidius vertiſſet: & diarrhodo collurio albo, & ſpodiaco. Neſit dubitationis locus an ſit aliquod collurium diarrhodum cinerítium. Libro enim ſeptimo de collurijs agitur διαῤῥόδῳ λευκῷ & σποδιακῷ, & ibidem. 143

¶ Vbi vero phlegmone æcedat acrioribus ſubungendum cenſeo.) Græce ὑφιστῶσης δὲ τῆς φλεγμονῆς .i. phlegmone autem decreſcente, vt ad inclinationis tempus in phlegmone referantur hæc verba, & infra de hypoſphagmatis. 144

145 ¶ Hypoſphagma ruptio quædam eius venæ quæ ante fuit coalita eſt in manu aut pede ex ictu aut verbere plerunq; ortum habens.) Hoc loco grauiſſime labitur interpres. Primū quod p ὑποσφυκτος transſert: quæ ante fuit coalita. Tum etiam quod de ſuo addit verba illa: in manu aut pede: quæ totius clauſulæ ſententiam euertunt. Neq; n. de oculorum morbis tractans Paulus, de ruptione venæ in manu aut pede ageret, ſed in oculo græce ὑπόσφαγμα ἐστὶ ῥῆξις τοῦ φλεβίου τοῦ ὑποσφυκτος ἐκ πληγῆς ἢ μάλιστα γινομένη. i. hypoſphagma ruptio venarum eſt tunicæ adnatæ ex ictu vt plurimum contingens. Labitur & Andernacus vertens: Hypoſphagma venarum cōmertij diuortium dicitur, & ſtarum. Err. Ander.

146 ¶ Paulo poſt thure abſtergens.) θραχὺ ἀποτρίβων λιβάνου ideſt: in quo lacte parum thuris diluaſ. Non quod oculi, thure ſint abſtergendi. Auic. tertia primi. cap. de cura aitarfati (quod eſt hypoſphagma) & quandoq; curatur cum lacte muliebri cum thure, & infra ad emphyſemata. Auicenna.

147 ¶ Tum lentum dilutum.) Græce καὶ φακῶν ἀφέψημα. i. & lentium decoctum. Hoc. n. ἀφέψημα ſiue ἀφέψημα πτίσιμα græcis dicitur. Nam dilutum proprie aqua ē humorue aliquis in quo maceratum ſit quidpiā ἀπόβριγμα, & ibidem. ἀπόβριγμα

148 ¶ Ipſa vero hęc eſt quam omnium vtiliſſimam eē credidit Eraſiſtratus.) αὐτὴ δὲ ἐστὶν ἣ ὁμαστιρέκπυον πτίσχυσος. i. hoc autem eſt medicamē Eraſiſtrati, panchryſos dictum. Vitioſe. n. in græco codice impreſſo πτίσχυσος legitur. Scribo πάνχρυσος ex antiquo exemplari, & Gal. iiij. de compoſ. phar. κατὰ τόπους. Andernacus fuit etiam in eodem errore transferens. hæc eſt eraſiſtrati compoſitio quam à multiplici vſu panchreſton appellæ, & infra de ægilope. Pāchryſos Gal. Err. Ander.

149 ¶ Aliud. Ruta ſatiua cum ſuo ſucco trita decocta & impoſita.) Pro πρώτου εἴκτῳ vertit: cum ſuo ſucco: nos Hermolaum ſequuti in corolarijs cap. de cinere virium πρώτου εἶκτον apud Paulum ſumi credimus pro cinere lixiuio qui primus deſtillauerit, & ibidem. πρώτου εἶκτου

150 ¶ Cochleas cum teſtis tritas imponito: nonnunq; vero & aloe quoq; aut myrrha huic confuſa & immixta in pus iam ante conuerſum ſuppuratumq; cum eruptione exiccat.) Græce περὶ τὰ ἐξ ἀρχῆς μετὰ βλεβῶν τῶν ὠμῶν ἐλαφρὰ καὶ μετὰ τὸ ἐκχυθῆναι δὲ ἐυρεῖν. i. antequam ęgilops in ſaniem ſit permutata: quod me dicamentum etiam poſt apertionem exiccat. Non quod in ſuppurata iā ęgilope conferat, vt magno errore traduxit interpres, & infra de trachomate.

151 ¶ Nec non & ipſo hęmatite lapillo aqua eloro ſecūdum ſubiectionem adurenda eſt palpebra.) Pro κατὰ ὑποβολὴν dixit ſecūdum ſubiectionem. Andernacus vehementer. Ego dixiſſem inuerſis palpebris. Gal. ix. de medicam. ſimp. facul. κατὰ ὑποβολὴν ἢ ἐκτροπὴν τοῦ βλεφάρου. Malę item pro ὑπομήκυντα. i. abſtergenda eſt. vertit interpres germanicus adurenda eſt, & infra de hordeolo. Err. Ander. κλύω

152 ¶ Aut cum hordeorum elixatione.) Græce ἢ κριθῶν ἀποβρέγματι. i. aut hordei diluto. Cum. n. in aqua aut alio humore diebus aliquot hordeum vel aliud quidpiam maceratum fuerit: cum ſubtrahitur, rehicta iam vi in humore illo id proprie illius rei dilutum dicitur & à græcis ἀπόβρεγμα, & infra de pediculatione palpebrarum. ἀπόβρεγμα

¶ Accipe aluminis ſcifilis medimnos duos, ſtaphydis ſyluęſtris medimnum vnum.) In codice impreſſo. μι. in ſcripto μόδιον. i. partem, conſentiente. Orib. lib. viij. cap. lvj. & infra de madaroſi. Oriba.

153 ¶ Plumbi ceratia octoginta & drachmas quatuor.) In codice græco impreſſo μολύβδου κι. π. ⊀. ϑ. ideſt plumbi cremati & eloti drachmas quatuor. In antiquo. n. exemplari μολύβδου κεκαυμένου πλυθέντος. ⊀. ϑ. & infra de ptilloſi.

154 ¶ In eus igitur curatione.) Græce περὶ τοῖς ἀρμένοις οὖν καὶ τοῦτο ἄκρως ποιῶ. i. Præter præ dicta etiam & hoc ſumme confert, & infra ad ſuperciliorum madaroſim.

155 ¶ Nuces ponticas crematas contere cū adipe caprino aut agnino.) Pro κριόθυ. i. vrſino, vertit agnino, quam lectionem, præter exemplarium omnium fidem confirmat Auicen. capite de pilis inuerſis, & additis tertia terrij his verbis: & aduratur auellana & teratur & conficiatur, cum adipe caprino aut adipe vrſi, & infra ad trichiaſim. Auicenna.

156 ¶ Aut ſanguem pupillarum.) In hac parte erraſſe interpretem, non coniectura tantum eſt, ſed neceſſitas: nam quid obſecro eſt, ſanguinem pupillarum eſſe vtilem ad trichiaſim? ambiguitate itaq; vocis deceptus pro κορίων legit κορῶν eſt autem κόρις latine cimex: vt ſit vertendum: aut ſanguis cimicum, & ibidem. κόρις

157 ¶ Aut fumi in hordeolis prognati ſuccum cum cōmeos.) Græce ἢ καπνοῦ τοῦ ὀφ' ὑδὸς κριθῆς φυομένου χυλὸν μετὰ κόμμεως. i. aut ſuccus fumariæ herbæ quę inter hordeū naſcitur cū gummi. Eſt enim herba quędam græcis καπνὸς dicta, à latinis herba fumaria ſic appellata quod lachrymas eliciat veluti fumus, quę in ſegete hordeacea naſcitur auctore Dioſco. lib. iiij. cap. de fumaria herba Gale. iiij. de cōpoſ. phar. κατὰ τόπους. capite de Trichiaſi ἢ καπνοῦ τῆς βοτάνης χρόα τὸν παχὺν. i. vel ſucco herbæ fumarię palpebram illine, Dioſco. loco prędallegato φύεται δὲ καὶ ποὺς ἐν τῷ βλεφάρων πλέκεσθαι τρίχας σὺν κόμμι καὶ πυρίδιον μὴ ἐὰν φύεσθαι. i. prohibet renaſci euulſos palpebrarum pilos addito gūmi inūctus, & ibidem. Gal. Dioſco. κρότωνος

158 ¶ Aut crotonos à cane ſanguis admodum confert.) Græce ἢ κρότωνος ἀπὸ κυνὸς αἷμα πάνυ ποιεῖ. i. & muſcæ caninæ ſanguis maxime confert. Sunt enim græcis κρότωνοι inſecta ſiue muſcæ quæ animalibus

Gal. alijs canibus q̃; prefertim inhærent quorum ſanguis ad palpebrarum trichiaſim vtilis eſt. In Gal. iiij. de comp. phar. κακῶς πάνυ deprauate legitur κρίθινος, & infra, titulo, trichollia.

¶ Maſtiche coma coehlij, limacis.) Græce μαστίχη κολοφωνία κόμη κοχλίου. Omiſit dictionẽ κολοφωνία i. colophonia, & infra de hulceribus oculorum, 160

¶ Præterea quecunq; ex malo & terra aſtere ceruſſaq; conſtant.) Vitium codicis impreſſi decepit hominem καὶ ὅσα διὰ μόλου καὶ γῆς ἀστέρος καὶ ψιμυθίου σύγκεινται emẽdandum ex ſcripo exemplari διὰ ἀμύλου. Vertendum itaq; fuit: & quecunq; alia collyria quæ ex amylo, terra aſtere, aut ceruſſa conſtant. Qualia reperiuntur plurima lib. vij. cap. xvj. Nec tamen vllum eſt quod ex malo conſtet, Lapſus item Andernacus tranſfert. inſuper quæ ex malo, terra ſamia & ceruſſa conſtant: quo in loco erauit ẽt Andernacus pro καὶ γῆς ἀσβόλου. i. terra aſtere vertens: terra ſamia, confundit. n. duo genera terræ. Samia quorũ alterum aſter dicitur auctore Dioſco. lib. v. cap. de omni terra. Quo etiam vti precipit hoc loco Paulus, & ibidem. 161

Err. Ander. Err. Ander. Dioſco.

Chiacum Stephanuſ ¶ Er chianum anſerinum' ue.) Græce καὶ τὸ χιακὸν. i. & chiacum collurium, de quo lib. vij. cap. xvj. ſit mentio. Interpres χιακὸν legit reclamantibus cunctis exemplaribus. Eſt autem chiacum poſſeſſiuum nomen à chio inſula deductum auctore Stephano, & ſtarim. 162

¶ Er bremter quecunq; expultricis ſine roſione ac morſu facultatis ſunt.) Pro ἀποκρουστικῆς. i. repellentis, male interpretatur expultricis, & infra de proptoſi. 163

Gal. ¶ Proptoſis hulcus rhagoidis tunicę eſt ex ſanguinis profluuio quam διάβρωσιν dicunt aut ſciſſuræ corneæ cauſam ducens & originem.) Grauis hallucinatio: nec. n. proptoſis eſt hulcus, neq; ex ſanguinis profluuio fit: verum procidentia eſt, ſiue caſus vueę tunicæ: vt ſcriptoris huius verba manifeſte docent προπτῶσις ἐστὶ πρόπτωσις τοῦ ἐκχυσθέντος χιτῶνος ἐκ διαβρώσεως ἢ ῥήξεως τοῦ κερατοειδοῦς γινομένη qđ eſt: Proptoſis vuæ tunicę pcidẽtia eſt, ab eroſione vel diſruptione corneę facta: quod & Gal. confirmat in diffinitionibus περὶ παθῶν. ἕλκη ἔστιν ὅταν ὑπὸ τινὸς βιαίου πληγῆς ἐγχισισμοῦ μετὰ σωτικοῦς πυρετοῦ ἢ κεφαλαλγίας ὀφθαλμὸς πεπόνται. i. Proptoſis fit quoties ex violenta plaga ſtrangulationis cum continua febre aut capitis dolore oculus in anteriorem partem procideriit. Impropriè enim pro διάβρωσιν vertit ſanguinis profluuio: nam vt docet Celſus lib. iiij. cap. iij. cum exeſa parte aliqua ſanguis exit διάβρωσις dicitur, cũ rupta ἐγκυμοχαράξει cum ore aliquius venę patefacto ὠκεάνωσις, & ibidem. 164

Celſus διάβρωσις ἐγκυμοχαράξει ὠκεάνωσις

¶ Aucta vero amplius inſtar vuę ſtaphyloma dicitur.) Græce ἐκχυσὶς σταφυλὴς. i. acino vuæ, non, vuæ vt vertit interpres. Adſtipulatur noſtræ lectioni Gal. in diffinit. ὁμοία ἐκχυσὶς σταφυλῆς. i. ſimilis acino vuę, & ſtarim. 165

Gale. ¶ Vt palpebras feriat.) Græce ὡς ὑπερικλύπτειν καὶ τὰ βλέφαρα. i. vt palpebras tranſiliat, & infra de fugillatis. 166

¶ Atq; hypopis abſq; hulcerationę medendis etiam illo vtendũ eſt hygro collurio cõpoſito ex acantho croci ſingulorum drachmis octo.) Pro χαλκανθίου. i. atramenti ſutorij, legit ἀκάνθου. i. acãti, & ibidẽ. 167

¶ Humida ad hypopia.) Græce ὑγρὰ πρὸς ὑπόπυους ἢ ὄψεσιν. i. hygra, ſiue medicamentũ humidũ ad hypopia, Baſſi. Omiſit interpres nomen autoris Baſſi, infra & de cicatricibus & leucomatis. 168

¶ Aut compoſitis ex aqua diſſoluto crocodili ſtercore collyrijs maculas oblinito.) Græce κροκοδείλου χορσῶου κόπρου ὕδατι λειώσασ ἐγχρι καθαίρεια ποιῶν. i. vel illine collurio facto ex ſtercore terreſtris crocodili aqua diluto. Omiſit ille dictionem χορσῶου. i. terreſtris. Addens de ſuo dictionem illam: compoſitis, & infra de vlarum tinctura. 169

¶ Atramenti ſutorij pondo libras duas.) Græce χαλκάνθου. ⊀. β. i. atramenti ſutorij drachmas duas, & infra de pterigijs. 170

¶ Vnguis quod pterygion vocãt neruoſa eſt circa tunicam corneam exuperantia.) Græce τὸ πτερύγιον γίνεται ῥαφώδους ἐξ ἑτοῦ ὑμένος φυκὰ τοῦ ὑμένος ὑπερροχή. i. vnguis ſiue pterygion excreſcentia neruoſa eſt tunicæ adnatæ. Nec ſcio cur interpres: circa corneam: dixerit cum nulla in Paulo fiat mentio de cornea, ſed de adnata, ſiue cõiunctiua ſorte decepit hominem, locus Galeni in diffinitionibus, ſic enim legimus πτέρυγιον ἐστὶ ἔκφυσις σώματος ὑποφυομένη τῷ κερατοειδεῖ. i. Pterygion excreſcentia corporis eſt corneę inhærens: qui locus præter hoc quod eſt libri Galeno adſcripti nec ab eruditis recepti: non cogit, cum de vngue iam aucta, quæ nonnunq; ad pupillam vſq; peruenit poſſit intelligi, noſtræ lectioni adſtipulatur Auicenna tertia tertij. cap. de vngula. Eſt additio (inquit) coniunctiuæ aut velaminis continentis oculũ. Andernacus non minore errore vertit: vnguis quod pterygion græci vocant, membranula eſt quędã neruoſa oculis ſeſe obtendens, & ſtarim. 171

Gal. Auicenna Err. Ander.

¶ Sed ad exteriora per oculum progrediẽs.) Græce πρωϊόντα δὲ μέχρι τῆς ὀπῆς. i. ad oculi pupillam procedens. Nihil enim in Paulo reſpondit dictioni illi: exteriora: & omiſit dictionem ὀπῆς: ideſt pupillam, & ibidem. 172

¶ Sed longe efficacius hoc, quum atramenti ſutorij partem vnam commeos partes ſemiſſem emolientes vel inungimus vel penicules conformamus.) δραστικώτερον δὲ τοῦτο χαλκάνθου. μι. α. κόμμεως. μι. ε. ῥίπτοντες ἢ χεῖρον ἢ καὶ κολλύρια πλάσσομεν. i. efficacius vero hoc eſt, atramenti ſutorij pars vna, 173

gummi dimidium, quibus vino dilutis illiniemus vel colluria formabimus, quo loco vt leuiora præ-
termittam, omisit interpres dictionem οἴνῳ. i. vino, & pro κόμμιος. i. gummi reddidit: cõmeos. quæ nõ
parum variant & sensum & remedij vim, & infra de anthracosi.

174 ¶ Deinde lacte crudo moderata expurgatio.) Græce πρὸ γάλακτος ἀπέψου. i. lacte excocto. Andernacus, Err. Ander.
mox lactis coctionem non experto, & ſtatim.

175 ¶ Nonnunq; & irim orbem tenuem opplentem.) Ex græcis, non de iride oculi intellexisse Paulũ con-
ſtat, ſed de iride herba, quam cum orobina aut triticea farina inſpergi & in mulſo elixari ſcripit, εἶθ' ὅτε, Err. Ander.
καὶ ἴριν λεπτὴν πρὸς μάζας τε. i. aliquando etiam iridem tenuem emplaſtri modo apponentes. Ander
nacus non minori errore dixit: nonnunq; & pupillæ pollinem eius accomodare: vt de polline farinæ
triticeæ hæc intelligantur, & ibidem.

176 ¶ Lecinthijs affis, trinis cum croco & melle.) λεκύθους ὀπτοὺς λείους μετὰ κρόκου καὶ μέλιτος. i. luteis ouoꝝ
toſtis, cum croco & melle. Hic obiter annotandus Auicẽnæ error tertia tertij. c. ij. cap. de cura cãcri in Err. Ander.
oculo: vbi a Paulo hæc omnia exſcribens, inquit. Er oportet quidem vt adminiſtretur in ipſo albumẽ
oui cum melliloto, & aliquid de croco. Error manifeſtus eſt ſi quidẽ ex Paulo & Oribaſio lib. viij. cap. Oriba.
xliij. legendum eſt & vitellum oui cum melle & croco, & ibidem.

177 ¶ Valde in farinam conterens.) Græce μάλα λεπτριβόμενα. i. valde contundens: quæ de malo granato
acido & cocto tradi manifeſtum eſt, quod neceſſario exiccandum eſſet, ſi conterendum eſſet in farinã. Err. Ander.
Ander. à ſuperiori clauſula diuidens vertit vbi tabuerit probe, & infra de nyctalope.

178 ¶ Aluminis ceratiũ filiquamue medimnos, ſalis foſſilis medimnũ vnũ.) Inſignis hallucinatio græce
τῆς κυπρίας κ. μι. β. ἁλὸς ὀρυκτοῦ μ. κ. ideſt aluminis cremati partes duas, ſalis foſſilis partem vnam.
Quod ita eſſe latinitate donandum manifeſte docet vetus exemplar, in quo expreſſius habetur κυπρὶ πρὸ
ὃσ κεκαυμένης μέρη. β. In Orib. item lib. iiij. cap. xlvij. vnde Paulus omnia ferè hic dicta, deſumpſit: etus Orib.
verba ſunt κυπρίαος ὑγιοῦς κεκαυμένης μέρη. β. ἁλὸς ὀρυκτοῦ μέρος. α. ideſt aluminis ægyptij cremati par-
tes duas, ſalis foſſilis partem vnam, Andernacus: aluminis ſciſſilis partes duas. Legit. n. γ. μέρη pro κεκαυ- Orib.
μένης reclamantibus & cunctis exemplaribus, & Orib. & infra de glaucomate & hypochymate. Err. Ander.

179 ¶ Hypochymata vero humoꝝ ſuffuſionem qui circa pupillam in medio corneæ & criſtallinæ ſpẽm
lucemq; impediunt.) Græce mihi eſt quod illis verbis: ſpeciem lucemq; impediunt: reſpondeat. græce
τὰ δὲ ὑποχύματα ὑγρὰν πτῶσιν πηγνυμένην μεταξὺ τοῦ κόσματος καὶ τοῦ κρυσταλλοειδοῦς. i. hypochimata
ſuffuſio eſt humorum inter corneam & criſtalloidem cõgelatoꝝ. Vnde liquet omiſiſſe interpretem di- Suffuſio
ctionem πηγνυμένων. i. concretoꝝ, ſiue congelatoꝝ. Hunc morbum latini ſuffuſionem dicunt Auicẽna aqua
aquam vocat. Vulgus cataractam, & ibidem in curatione eius morbi. cataracta

180 ¶ Euacuationibusq; actionibus ſuccurritur, verbi cauſa diacentaurij decocto aut ficu amara.) In tã
paucis verbis, tres errores. Primo. n. ſecutus codicem impreſſum pro κενώμασι vertit euacuationibus
cum tamen ſit legendum ex exemplari ſcripto, & Orib. lib. viij. cap. xlviij. ἐνέμασι. i. enematis: quod &: Orib.
dictio ἀρμόττουσι. i. actionibus, confirmat: eſt. n. peculiaris & accomodata dictio enematis, nõ alijs eua
cuationibus. Itẽ quoniam ex decocto cẽtaurij aut ſylueſtris cucumeris enemata conſtant, nõ ſic autẽ
alia medicamẽta. Secũdus error quod pro διὰ κοκτοῦ ἀφεψήματος. i. ex decocto cẽtaurij reddidit: dia-
181 centaurij decocto: vt de medicamẽto quod diacentaurium dicit poſſint hæc intelligi. Tertius error,
182 ex vocum ſimilitudine pro σικύου: ideſt cucumeris: vt cuncta exemplaria habent magno conſenſu: le-
gitur σύκου. i. ficus. Noſtram lectionem confirmat Orib. lib. viij. cap. xlviij. & adiectiuum nomen πικροῦ. i. Orib.
amaro: vt de cucumere amaro intelligenda hæc neceſſario ſint, non de ficu amara cuius nulla apud p
batos authores fit mẽtio. Vertendum igitur in totum fuit, vt quid reſtituerimus, quid ue mutauerimus facilius lector cognoſcat: & enematis acutionibus, veluti ea ſunt quę ex decocto centaurij, aut cu
cumeris amari fiunt, græce καὶ ἐνέμασι ἀρμοττόντως καθάπερ τοῖς διὰ κοκτοῦ πικροῦ ἀφεψήματος ἢ σικύου πικροῦ. La-
pſus & in hoc loco Andernacus vertit: item vacuationibus actionibus, & infra. Err. Ander.

183 ¶ Perinde atq; conopia pferentes.) Græce οἷον κωνωπεῖον προφωσκόντων. i. tanquam ſi culices illis appa
reant, & ibidem.

184 ¶ Coronopi vniuſcuiusq; tantundem conterens.) In hoc loco neſcio quid in mentem venerit in-
terpreti vt græcam vocem intactam omiſerit græce κωρωνόποδος. i. cornicis pede. de qua herba Dioſc. Dioſco.
lib. ij. & ibidem.

185 ¶ Fœniculi adhæc decocto hauſto in principijs iuuerunt.) Male pro πρόσκεχυμένων. i. conſperſo,
vertit: hauſto, & infra de oculorum heberudine.

186 ¶ Illinitionibusq; modicis præcipuum quidem habetur confectio quę ex mellis & olei æquis portio
nibus contexitur.) Græce καὶ ὑπαλείφεσι τὸ μὲν πρῶτον διὰ μέλιτος καὶ ἐλαίου ἴσου. i. & inũctionibus primo
quidem ex mellis & olei æquis portionibus. Nõ. n. alia clauſula à dictione πρῶτον inchoatur, vt credit
interpres: neq; illa, præcipuum: ſignificat hoc loco, ſed primo vt ſit ſenſus ex melle & oleo ſimul mixtis,
à principio, fieri debere inunctionem, & ibidem.

187 ¶ Proximum eſt ex his quæ ſequuntur concinnarum medicamentũ, ſumuntur croci oboli duo bilia

Hyæna ὕαινα Plinius Anſt- ξηρὸν Err. Ander.

ſuillæ drach. vna.) Male pro ὑαίνης. i. hyænæ, vertit: ſuillæ: eſt n. hyæna ſylueſtre animal cuius fel: autore Pli. li. xxviij. c. viij. caligines diſcutit & ſuffuſiões. De cuius natura qui plura cupit videre, legat Anſto. viij. de natura animalium & Plinium, & ibidem.

¶ Diſſoluti aridis.) Græce λειωσαι τοῖς ξηροῖς. i. diluti pulueribus. Eſt n. ξηρὸν latine puluis, Gal. & Paulo & cæteris græce medicinæ ſcriptoribus: vt diligentiores facile poterunt annotare. Andernacus eodem errore: contritis aridis, vertit, & infra de oculi ſuffuſione. 188

¶ Verbi cauſa chiaco vnguento.) Græce οἷον ἐπὶ τῷ χιακῷ. i. quale eſt chiacum collurium. Nullum .n. eſt vnguentum quod chiacum appelletur ſed collurium, vt Paulo ſuperius annotauimus. de quo lib. vij. cap. xvj. Andernacus confuſe vertit: deinde ſublimius medicamentis quę ad veteres affectus inſcribuntur: quale eſt chiacum. In Paulo nihil eſt quod dictioni: medicamẽtis, reſpõdeat: nec de medicamentis abſolute hæc tradunt ſed de collutijs: quod ex ipſis verbis conſtat. 189

CAP. XXIII.

¶ Abſcꝫ grauedine vel lancinatione.) Pro διὰ πόνους. i. vel extenſione: tranſfert: vel lancinatione, & infra ad languores aurium ex calore. 190

κόριον κοριάνου Dioſco. Err. Ander.

¶ Aut coriani aut aſphodeli.) Non erat cur græcam dictionem relinqueret. Cũ latina potuiſſet vti: aut Coriandri. græce ὁ κορίαννον Coriandrum. n. græce κόριον ſiue κοριαννὸν vocatur: docente id Dioſcor. lib. iij. cap. de Coriandro. Andernacus item tranſfert vel Coriani & infra ad aurium dolores ex craſſis humoribus. 191

Err. Ander.

¶ Cæterum cum ingens quem ac multus & diuturnus labor infeſtat.) Græce ἐφ' ὧν δὲ πολὺς ὁ πόνος καὶ χρόνιος καὶ δυσηκόϊκα πάσχει. i. quibus vero dolor ingẽs eſt ac diuturnus & grauitas auditus. Omiſit dictionem δυσηκόϊκα. i. grauitas auditus: & impropriè pro πόνος. i. dolor, vertit, labor: Andernacus item. Verũ quos amplius labor: interpretatur, & infra ad dolorem aurium ex flatu. 192

Err. Ander.

¶ Minimeꝫ gentium eſſare quantum fieri poteſt, membris inflãmatione infeſtatis.) Diuerſus ſenſus ab authoris mente græce μηδαμῶς ὡς οἷόν τε ἁλώπεκος τὴν φλεγμαινόντων μερίων. i. nullo pacto quo ad ſieri poſſit partes inflãmatas attingat. Quod & Gal. iij. de comp. phar. κατὰ τόπους in curatione doloris aurium ſubinde monet, & infra ad maximos auris dolores. 193

Gal.

¶ Opij tantundem, croci drach. quatuor.) Græce ὀπίου <.γ.λιβάνου. <.γ. κρόκου. <.δ. fefellerunt interpretem verba illa λιβάνου. <.γ. ideſt thuris drach. tres. Quæ in cunctis exemplaribus reperiuntur, & in Galeno tertio de compoſ. phar. κατὰ τόπους, vnde hæc omnia deſumpſit Paulus, & infra ad hulceris ſordidi duritiem. 194

Gale.

¶ Cardamomum & nitrum exiguum cum caricis ficubus'ue ſimul contundens abſcꝫ cogens atque cechramidibus.) Hoc loco haud dubie librariorũ culpa tranſpoſitę ſunt dictiones illæ: atqꝫ & abſcꝫ græcam aurem dictionem reliquit interpres græce χωρὶς κυχαμιδῶν. i. abſcꝫ granis, & infra. 195

¶ Ad aures vellicatas.) Græce πρὸς ἀμυκασιμένα ὦτα. i. aures ex quibus fluit ſanguis, & infra ad aures vermiculantes. 196

¶ Aut veratrum albanum cum melle.) Impreſſorum hęc inaduertentia: lego aut veratrum album: græce ἢ ἐλλεβόρου λεύκου, & infra ad diuturnos aurium tinnitus. 197

¶ Sed is qui propter multam ſynæſtheſim arcꝫ per cõſenſum vaporum in caput aſcendẽtium.) Pro διὰ πολλὴν συναίσθησιν ideſt propter vehementem ſenſum: dixit, propter multã ſynæſtheſim, fit. n. aliquando tinnitus aurium propter multam ſenſus acuitatem, vt author etiam eſt Auicẽna quarta tertij. ca. ix. Andernacus non parum hunc locum confundit, vertens: in quibus autem ex amplo conſenſu vaporum ſpirituumꝫ ſumma petentium, & infra de difficili auditu. 198

Auicenna.

¶ Nonnullę etiam nulla medela adhibita vitro afflictionem demittunt ac finiunt bile illis ſubeũte. Græce χολὴ ὑπενδύσασα. i. bile per inferna deiecta, & ibidem. 199

¶ Apophlegmatiſmis interim & ernis vtens.) Græce ἐξέρνοις. i. & his quę per nares expurgãt: ſunt. n. ἕξερνα, ea quę intra nares injiciunt, vt ſternutamentis, caput expurgent, & ſtatim. 200

ἕξερνα

¶ Naturalibusq; aut vnda etiam marina factis lauacris, ſed ea auditorio meatui inſtillato. Compe- 201
runt quidem & ea quæ ad aurium tinnitum bombos'ue perſcripta ſunt.) Grauiſſimus lapſus: nõ. aqua marina, aut ex balneis naturalibus auditorio meatui inſtillari debet: neq; is eſt authoris ſenſus; verum quod egoto naturalibus balneis vtantur, aut his quæ ex aqua marina fiunt: inſtillenturq; in auris meatum, ea quę ad ſonitus aurium ſunt ſcripta: quę tamen interpres ita cõfundit ac miſcet deceptus vitioſa diſpunctione græci codicis; vt ſuo loco plurima verba non redderet. græce αἰτιφύσαι τῶν διὰ βαλάσσης λουτρείς ὡς δὲ τὸ ἀκουστικὸν πέρον σὺν αὐτῷ κρίνει μὲν καὶ τὰ πρὸς ἦχους καθηγημένα. i. naturalibus balneis, aut his quę ex aqua marina fiunt. Inſtillare autem iuuat in auris meatum ea quæ ad aurium ſonitus ſunt ſcripta, & infra ad contuſionem aurium.

¶ Hyppocrates nihil aurium impulſionibus thlaſſibusue conducere admonuit.) Male verbũ πρέπει 202
πρέπει. i. admonere, reddit, conducere.

¶ Siolfaciendi

EX CAP. XXIIII.

203 ¶ Si olfaciendi virtute læſa lingua incolumis ſeruetur.) Græce ἡ φωνὴ. i. vox, & ſtatim.

204 ¶ Si vero lingua vnà cum odoratu offenditur.) Græce ἡ δὲ καὶ φωνὴ συμβλαβέϊη. i. ſi vox autem ſimul læſa fuerit, & ibidem.

205 ¶ Proinde cerebri intemperaturam perſepius iam enumeratam vbi deprehenderis.) τὴν μὲν οὖ τοῦ ἐγκεφάλου δυσκρησίαν διὰ τῶν πολλάκις εἰρημένων διγνώσῃ. i. cognita itaq; ex pluries iam dictis cerebri intemperatura, & ibidem.

206 ¶ Tum deniq; his præmiſſis topica adhibe auxilia.) Græce τοπικὰ. i. localia, & infra ad ea narium hulcera quæ glycea dicuntur.

207 ¶ Accipiantur ſpumæ argenti drachmæ pondo duo.) In Paulo ≺. ϑ. i. drachmæ quatuor: magno exemplarium conſenſu, adſtipulante & Auicenna. v. 3. t. ij. cap. v. Quum autem (inquit) egritudo ſit chronica & foris valde, fiat vnguentum huiuſmodi Re. merdaſengi (quod eſt lythargirium) ʒ. iiij. ruthæ humidæ. ʒ. iiij. aluminis. ʒ. ij. fiat ex eis vnguentum cum oleo myrtino & aceto. Quãuis mendoſe ibi legatur cum oleo lentiſcino, quam expoſitionem Iacobus de partibus, & alij expoſitores recipiunt refragante Paulo & noua Andreæ bellunenſis caſtigatione Auicennæ, & infra, de narium hæmorragia. Auicenna. Locus Auicenne. Err. Iacobi de pribus

208 ¶ Adiacentes naribus locos ſanguinolentos efficiunt. Græce τοὺς πρὸς τὰς ῥῖνας λιφαιμάτους, ideſt locus circa nares priuatur ſanguine λιφαιμάτους enim teſte Heſychio ὑπολύονας τῷ αἵματι. Eſt enim ſenſus: ex partium extremarum frictione fieri, vt ad eas maiori copia deriuetur ſanguis, vnde narium vaſa ſanguine deplentur. Ridiculum enim eſſet ad curationem fluxus ſanguinis è naribus ſanguinolentos efficere adiacẽtes naribus locos. Heſy. λιφαιμάτους

EX CAP. XXV.

209 ¶ Vtere quemadmodum memoratum eſt iampridem.) καθάπερ προείρηται, ideſt quemadmodum dictum eſt. Addit enim interpres dictionem: iampridem & falſo cum paulo ante verſu præcedẽti trochiſcos formare præcepiſſet hic author: quos ex his rebus fieri monet hoc loco, & ſtatim.

210 ¶ Ireos aut piſanę ſingulorum ſeſtam vnam.) Græce ἴριος ἢ πίσσης ὀβολοῦ ἑνὸς. ξ. α. ideſt iridis vel piſanę lomenti ſingulorum ſextarius vnus, & infra ad aſperam & diſcolorem ceu à ſole cutem. ὀβολοῦς

211 ¶ Accipę trogos dragmas decem.) Deprauate in codice impreſſo legitur τρωγὸς, legendum ceſeo τρῦγος, ideſt fecis vini, ex conciniori ſenſu, & Dioſcoride libro quinto. fecem vini virturis eẽ abſtersiuæ, teſtante, & ſtatim.

212 ¶ Eregmi drach. decem.) Græce ὀβολοῦ. ≺. j. ideſt lomenti drachmas decem, & infra ad diuturna hypopia.

213 ¶ Singulorum drach. duas. terebinthinæ drach. vnam.) Græce ἑνὸς. ≺. β. κηροῦ. ≺. β. τερεβινθίνης. ≺. α. ideſt ſingulorum drachmas duas, ceræ drachmas duas, terebinthinæ drachmam vnam, & infra ad ionthos.

214 ¶ Aut ſiſſilem ſchiſtamue.) Græce ἢ σχιστὸν μετὰ τερεβινθίνης. i. aut alumen ſciſſile cum terebinthina. Eſt. n. in græca medicina σχιστὸν alumen ſciſſile, & infra in cerota Thaidis. σχιστὸν

215 ¶ Croci coloris ruffi & coccinei.) Græce κρόκου ἐρυθροειδέος, ideſt croci, rubiæ. Legit negligens homo ἐρυθροῦ.

EX CAP. XXVI.

216 ¶ Qui dolore dentium abſque gingiuarum phlegmone cruciantur, interdum quidem in reliquo corpore dolor. Græce ὡ αὐτῷ τῷ οἰκείῳ σώματι, ideſt in proprio corpore. Galenus quinto de comp. pharma. κατὰ τόπους. ὡ αὐτῷ τῷ οἰκείῳ σώματι. i. in proprio dentium corpore, & ibidem. Gal.

217 ¶ Omnium præſtantiſſimum medicamentum eſt oleum lenti ſcinum medij ad vnguem tẽperamẽti.) Græce ἀρίστον ἐσὶ φαρμακον ἁλμων ὀγχνίνου ὄξυκρατον διακεκαυμένον, ideſt optimum autem medicamẽtum, oleum eſt lentiſcinum ſi ex eo tepido colluatur os. Non vertit ille dictionem διακεκαυμένον, & obſcure pro ὄξυκρατον dixit, medij ad vnguem temperamenti. Apertius in Gal. v. de compoſi. pharma. κατὰ τὸ πους. ὄξυκρατον κατὰ δρμότητα. i. caliditate temperata, & infra ad phlegmonem. Gal.

218 ¶ Fornacula adoleto.) Græce ὑποτιμιέδιω διὰ χωνείου. i. & recipiatur cius vapor per infundibulũ.

219 ¶ Quod componitur ex ſalis medimnis duobus aluminis curati & extincti aceto emolliẽ; medimno vno.) In Paulo ἁλῶν. μεδ. β. συπηρίας κε. καὶ σβεσθέντος ὄξει καὶ λειοθέντος μι. α. hoc ẽ ſalis partes duas, aluminis cremati & extincti in aceto, diluti partem vnam. In tam paucis verbis in quos errores inciderit iudicent peritiores, & infra.

220 ¶ Rhus item ſyriacus & ſiſſilis galla.) Inſignis error: non enim eſt galla quæ ſiſſilis dicatur græce ἡ ἐρυθρὸς συριακὸς ἢ σχιστὴ κοκκὶς. i. & thus ſyriacum, & alumẽ ſciſſile & galla. σχιστὴ n. vt pauloante diximus. σχιστὴ

Gal. alumen ſciſſile eſt authore Gal. vj. de comp. phar. κτπὸ πάτους his verbis καὶ τὸν ὀχρὸν, ὃν λαν δὲ ὅπ μὲν ϛω πέρων λίγω, & infra aduerſus quaſſatos dentes.

Err. Ander. ¶ Vtere arido adiecto aceto.) Græce χρῶ ξηρῷ σὺν ὄξει. i. vtere hoc puluere cum aceto. Andernacus ἀ zz1 ſuperiori ſenſu hæc diuidens vertit in vſu ſiccum, & ibidem.

¶ Sua namq; ſponte dens perforabitur.) Græce αὐτομάτως ὀρυχθήσεται. i. ſponte. n. dens conteret, zz2 & infra ad parulidas.

¶ Aut ſory ceratio.) Græce ἢ σαῦρυ κι. i. aut ſory crematum. Vetus codex expreſſius habet ἢ σαῦρυ κεκαυ zz3 μένου, & ſtatim.

¶ Aut aluminis cuiuſq; ceratio.) ἢ ϛυπτηρίας πεύσης κι. i. aut aluminis cuiuſq; cremati, & infra. zz4

¶ Accipe ariſtolochiæ radicis ceratium, cornu ceruini cyathum.) In hoc loco nemo tam rudis erit zz5 qui non ſuboleat erraſſe interpretem: cyathus enim menſura humidorum eſt, non ſiccorum, græce ὀξυ ϛολοχίας ῥίζης κι. ἐλαφείου κοχλιάρι κι. quæ nos vertimus: ariſtolochiæ radix cremata, cornu cerui aduſtum.

Dioſco. In veteri ſiquidem codice κεκαυμένου legimus, & Dioſco. lib. ij. cap. de ceruino, cornu, id crematum p/ bar ad dentium abſterſionem: modus autem cremãdi cornu ceruinum ponitur ibi à Dioſco. & ibidẽ.

¶ Lana ſuccida pondo ceratium cum exiguo ſale.) Græce ῥίζα οἰσυπηρὰ κι. μετὰ ὀλίγων ἁλῶν. i. lana ſuc zz6 cida cremata cum exiguo ſale, & infra contra gingiuas exeſas.

¶ Cæterum ad tumores & carnis excreſcentias portulacæ ſuccus feruefactus & ſumptus adiumentũ zz7 eſt.) Græce ὠφελάζει χυλὸς διακεκτυπώμενος. i. & ſuccus portulacæ in ore retentus, & ibidem.

¶ Muria conditarum oliuarum (quas græci καλυμβάδας dicunt) leuigatarum.) Vitioſe in codice zz8 impreſſo legimus ἅλμη καλυμβάδων λαικῶν vbi interpres λαικῶν legit. i. leuigatarum. Lego ex veteri exẽplari

Err. Ander. λαΐνων. i. & muria conditarũ oliuarum. Andernacus in loco grauiter errauit tranſferens: muria, oleũ ex colymbadibus oliuis, legit nimirũ pro λαΐνων. ἐλαΐων, & ibidem.

¶ Aridaq; cruge ferri.) Græce ξηρᾷ δὲ ἰὸς σιδήρου. i. ſicca autem ſunt cruge ferri. Enumeratis ſiquidem zz9

Err. Ander. humidis remedijs, ſicca modo recenſet. Andernacus: ſicca autem cruge ferri, & ibidem.

¶ Plantaginis ſemen bis phrygtum.) Grauis hallucinatio græce πλαντάγινου σπέρμα δίφρυγες. i. ſemen z30

Dioſco. plantaginis, diphryges. Eſt enim diphryges: pars quędam ab ære ex coctura ſeparata, authore Dioſc.

Plinius lib. v. cap. de diphryge, & Pli. li. xxxiij. ca. xiij, & ſtatim.

¶ Ad ea quæ peſſum ierunt labra.) Græce πρὸς χάλαι ἐρέφων τα. i. ad fiſſuras labiorũ, & infra aduerſus z31 tumorem ſub lingua.

¶ Venam poſtremo ſub lingua ſecare expedit.) Græce τὴν δὲ πλησίον διαιρᾶν τοὺς ὑπὸ τῆς γλώσσης φλέ/

πλησς βας, ideſt adultorum venę ſub lingua ſecandę ſunt. Eſt enim græcis πλησς inter alia ſignificata, idem quod latine adultus Galeno in frequẽti vſu: Andernacus vertit. Poſtremum remedium eſt venas ſub

Err. Ander. lingua ſecare, & ibidem.

¶ Orobino autem cum melle abſterſum. Græce ὀροβίνῳ μετὰ μέλιτος περασπασμένα διαχρι. i. abſterſum z33 prius locum erui farina cum melle illine, & infra ad pariſthmiorum phlegmonem.

¶ Aut dactylo attacti.) Græce ἢ δακτύλου προσαπτομένου. i. aut cũ digitis leniter admoti. Vt ſenſus ſit: z34 quod fructicis ipſius glauci parum, ficcum, inflatum aut primoribus digitis leniter appoſitum, ita vt tonſillas attingat, vtile eſt, in illarum inflammatione. Eſt enim, græcis προσαπτόμενα primoribus di/ gitis aliquid tangere, & ibidem.

¶ Inroborata vero noma.) Græce ἐκβάσης δὲ τῆς νομῆς, ideſt quod ſi hulcus ſerpens perſeuerer, & in z35 fra de oris Columella.

¶ Nec non & phrygius pondo ceratium.) Græce ὁ φρύγιος κι. i. & lapis phrygius crematus. In anti, z36 quo enim exemplari habetur ὁ φρύγιος κεκαυμένος.

EX CAP. XXVII.

¶ Et euacuandum quidem non affatim cumulatimq;, ſed ſenſim & pedetentim in futurum tempus ſubinde partem bene magnam reijcientes, adminiſtrantesue.) In Paulo nihil eſt quod dictionibus z37 illis: ſubinde & adminiſtrantesue, reſpondeat: quę quidem obſcuram reddunt totius clauſulę ſenten/ tiam græce καὶ κινῶν οὐκ ἀθρόως ἀλλὰ πλειοσάκις παυσυδομένους τὸ πλῆθος. i. euacuandum eſt non ſemel, ſed in plures euacuationes diuidentes humorum multitudinem, & ibidem.

¶ Aut lingua etiam ipſa ſi exerta magis aut infrenatior videatur incidenda eſt.) Græce ἢ καὶ αὐτὴν ἐγχειρεῖν τὴν γλῶτταν ὑπερπηδήσας σὺν ὄγκῳ φαίνοτο, ideſt lingua etiam ipſa ſcarificetur ſi exerta cũ z38 tumore videatur, & ſtatim.

¶ Acriori clyſmate ducenda.) Græce δριμυτέρῳ κλύσματι. i. acriori clyſteri, & ibidem.

διακαρύων ¶ Poſt hęc vero & compoſito diamoro aut compoſitione ex carycis διακαρύων appellata circumlinia z39 tur.) Inſigne erratũ: nõ. n. διὰ καρύων cõfectio ẽ ex carycis, ſed ex nucibus, tã vulgata ſignificatiõe vt ſu z40 puacuũ ſit id teſtimonijs cõprobaſ, deceptus itẽ vitio codicis impreſſi p διακρηδίδωσαν vertit circũlimiaſ.

Legendum

Legendum ex veteri exemplari διαχρωτὸδώσειν.i.vtantur vt sit sensus:vtēdum post illa esse,gargarisma re ex Diamoro compositō,aut ex confectione ex nucibus. Infra.n.lib.vij.cap.xiiij. ponitur confectio diamoron simplex,& diamoron composita & confectio diacaryon siue ex nucibus simplex,& diacaryon composita. Quam lectionem & Auicenna confirmat nona tertij.cap.x.his verbis: & meliores eo Auicenna.
sunt cortices nucis, deinde ob mori Andernacus ijsdem erroribus transtulit:deinde & composito Err.Ander.
quod mora recipit,vel eo quod exficis pinguibus perungitur,& ibidem.

241 ¶ Et sylueſtrium hirundinum cinis ſtercusue haud diſſimiliter prodeſt.) In Paulo nulla de ſtercore
fit mentio:in qua parte non taedio mihi non probari recentium medicorum vſum qui Guidonem Err. medi
ſecuti:nidum hirundinis cum paleis,plumis,terra,& fimo gutturi angina laborātibus emplaſtri mo corum.
do circumponunt. Nec enim vilius inſignium quos ego viderim ſcriptorum (arabicis exceptis) nidū
hirundinis probant,ſed cinerem Dioſco.lib.ij.cap.de hirundine Gal.xi.de medica.ſimpl.facul.ca.de Dioſco.
hirūdinibus exuſtis,&.vj.de comp.phar.κατὰ τόπους.Paulus in hac parte,& lib.vij. & infra. Gal.

242 ¶ Vſus item ſorbitionū ex chondro commendatur porro conuenientibus virtuti languentis edulijs Gal.
iugiter vtendum.) καὶ τοῖς διαχόνδρου δι᾽ ἐφημέρου χρηστέον ἐπιδιωθουμένης τῆς κατοκωτούσης καὶ τοῖς ἁρμοζούσαις τῇ τοῦ κάμνοντος δυνάμει τροφαῖς.i.emendato autem iam gutture ſorbitionibus ex alica vtantur,& alimētis egrotantium virtuti conuenientibus.Omiſit ille verba:emendato iam gutture:& diuiſit vnicam clauſulam in duo membra.

EX CAP. XXVIII.

243 ¶ Eiuſdem farinæ ſunt & amigdalæ & coni fructus.) Latinius vertiſſet & apertius:& pini fructus.
Vulgatiſſimum.n.eſt græcis κῶνος dici pineam nucem:teſte etiam Gal.vij.de compoſitione phar.καὶ κῶνος.
τοὺς τόπους his verbis οὔτε γὰρ ἄπεστι δυναμένους τροφίλους τὸ πέλαι δὲ παρὰ τοῖς ἀπίκοις ἐκαλοῦντο κῶνοι. Ander Err.Ander.
nacus obſcure item dixit:fructus coni,& infra in cura raucedinis.

244 ¶ Si pituitoſa arteriam occupauerit affectio.) Grauis hallucinatio græce φλεγμονώδους.i. cū phleg
mone,ille ſcio ſi deraſter legit φλεγματώδους.i.pituitoſa,quod,& quod ſtatim in hoc ſcriptore ſequi
tur confirmat ἕως οὗ ἡ φλεγμονὴ μετριωτέρα γένηται.i.donec phlegmone remiſſior reddatur. Accedit etiā Gal.
Gal.vij.de comp.phar.κατὰ τόπους ijſdem verbis:& ibidem.

245 ¶ Cuius generis omnino ſunt paſſi cretici & tragacanthæ & cōmeos & amyli & tenellarum palmu
larum denique decoctum.) In Paulo ſenſus eſt longe diuerſus τοιαῦτα δὲ ἐστὶ τὰ διαγλυκέος κρητικοῦ ἢ τρα
γακάνθης καὶ κόμμεως καὶ ἀμύλου ἢ τῶν λιπαρῶν φοινίκων τὰ ἀφέψημα.i.eiuſmodi ſunt confectio paſſi cretici,
tragacanthæ,gummi,amyli,& decoctum pinguium palmularum,& ſtatim.

246 ¶ Et dulcis radicis cum σαρίου.) Deprauate in codicibus impreſſis habetur μετὰ σαρίου. Vetus exem
plar μετὰ σαφάνου.i.cum ſapa,& ibidem.

247 ¶ Ad hæc præterea è caricarū ſiræo.) Græce διὰ τῆς ἀπὸ ἰσχάδων σαφάνου.i.ex caricis.ſapa,& infra in
catapotijs.

248 ¶ Styracis,myrrhæ,opij,hoc eſt ſucci papaueris parem vniuſcuiusq; portionem excipiens.) Græce
σύριγκος σμύρνης ὀπίου χαλβάνης ἴσα γλυκεῖ σὰκκαβάνῃ:ideſt ſtyracis,myrrhæ,opij,galbani ſingulorum par
tes æquales paſſo excipiantur. Omiſit interpres verba illa,galbani,& paſſo,quæ plurimum ad ſenſum
& remedij vim agunt,& ibidem.

249 ¶ Elixatione aut paſſo excipiantur atq; vtantur.) ἑψήματι γλυκεῖ σὰκκαλάμβανε καὶ χρῶ hoc eſt:ſapa aut
paſſo excipe & vtere.Annotauimus enim ἕψημα latine ſapā eſſe,& infra titulo Arteriaca hypogloſſis.

250 ¶ Tragacanthes drach.ſex commeos drachmæ totidem,thuris drach.vna & ſemis.) Græce τραγα
κάνθης. ⟨.ς.κόμμεος. ⟨.ς.σμύρνης. ⟨.α.λιβάνου. ⟨.α.ς.hoc eſt:Tragacanthę drach.ſex,gūmi drach.
ſex,myrrhæ drach.vna,thuris drach.vna & ſemis,& ibidem.

251 ¶ Phœnicobalanorum numero tres,caro glyceos cretici quantum ſatis eſt.) Error manifeſtus quid
enim obſecro eſt caro glyceos cretici?græce φοινικοβαλάνου.γ.τὴν σαρκὰ γλυκέος κρητικοῦ τὸ ἱκανόν.i. carnis
trium paimularum,paſſi cretici quod ſatis eſt.Andernacus vocem græcam vſurpauit vertēs:phœ Err.Ander.
nico balanorum trium caro,& infra ad amiſſum ſonum.

252 ¶ Commouens ſubinde anetho clonio. Græce κινῶν ἀνήθου κλωνίῳ.i.mouens aneti rudicula.

EX CAP. XXIX.

253 ¶ Aluus item clysmis irritanda eſt.) Græce καὶ τὴν κοιλίαν κλυσμοῖς ἐρεθιστέον,ideſt aluus clyſteribus eſt
prouocanda,& infra.

254 ¶ Pumicis medimnum vnum:ſpheclis quæ eſt ſex vini medimnos quatuor,ſpumæ nitri ceratium.
Manifeſtus eſt lapſus græce κισσήρεως μέτρα.σφέκλης ὅσης ἐσὶ τρὶς οἴνου μέτρ. δ.ἀφρονίτρου,κε.i.pumicis partē Sphecle
vnam ſpheclis quæ eſt ſex vini cremata partes quatuor,ſpumæ nitri ceratiū.Hanc lectionem Oriba. σφέκλα
ijſdem ferè verbis confirmat li.ix.cap.v.

EX CAP. XXX.

Hydromalum. ¶ Hydromalo quæ eſt ex aqua & malo & melle confectio.) In Paulo nihil eſt qđ illis verbis: ex aqua & malo & melle reſpondeat, neq; hydromalum id eſt: ſed confectio ex malo cydonio, vt infra li. vij. ca. xv. oſtenditur. Andernacus hydromelite vertit, & ibidem. z55

Ern. Ander. ¶ Aut ex melle aut hydroroſato.) Græce ἢ ἀπομέλιτος ἢ ὑδροροσάτου. i. aut apomelite, aut hydroroſato, & ſtatim. z56

¶ Vtile fuerit impendio quoq; butyrum quantum capiunt cochlearia tria.) Græce ἀγαθὸν δὲ καὶ πρὸς σφακτὸν βούτυρον ὅσον κοχλιάρια γ. Omiſit interpres dictionem περίσφακτον. i. recens. z57

EX CAP. XXXI.

¶ Et quandoq; quidem ex euidenti aliqua occaſione, verbi cauſa ſi accidat ex clamore,) καὶ ποτὲ μὲν ἐκ φανερᾶς αἰτίας οἷον κατὰ πάταγος κραυγῆς. i. quãdoq; quidem ex cauſa manifeſta veluti ex caſu, clamore, & ibidem. z58

¶ Vbi autem vaſorum ſanguinis apertione quam ἀγγειόμιξιν græce appellant ſputum eius humoris ejicitur, nihil quidem eorũ quæ hactenus enumerauimus accidit, qm̃ nulla vnquam ſacietas aut pleni tudo pceſſit.) Græce ἐπὶ δὲ γε κατὰ ἀγγειόμιξιν τῆς μὲν ἐρεμιένων οὐδὲν ὅπ μὴ πλῆθος ἐσὶ ὅπ προηγήσατο. i. quod ſi ex venarũ apertione accidat, nihil quidem prædictorum niſi aliquando multitudo præcedit. Eſt enim ὅπ μὴ latine, niſi. vt annotauit Budeus, & infra in curatione ſputi ſanguinis. z59

ὅπ μὴ

¶ Trochiſcos ex electro concinnatos.) Græce τοὺς διὰ ἤλικτρου τροχίσκους: ideſt trochiſcum ex ſuccino, & infra. z60

¶ Atqui ſi acutus fuerit ille catarrhus deſtillatione ſanguis omnino per venam detrahendus eſt.) Fecit interpretis negligentia Paulum veluti ſui oblitum, dogmatis aperte falſi authorem, græce δὲ δὴ λίαν ῥεύμασὶ ὁ καταῤῥόος ὅλη τὴν μὲν φλεβοτομίαν παρωτητέον. i. quod ſi acris fuerit deſtillatio excuſanda eſt phlebotomia. Eſt. n. παρωτᾶσθαι excuſare aut deuitare vt græce eruditis vulgariſſimum eſt. Quam lectionẽ & Auicẽ. cõfirmat. x. tertij. cap. de cura ſputi ſanguinis ex catarrho: ꝺ: ſi non eſt (inquit) catarrhus acutus pũgitiuus valde cholericus phlebotomẽ homo ſtatim, & ibidem. z61

Auicenna.

¶ Phygi itẽ pinię fruticis maior efficacia & ſtrenuitas eſt.) Mendoſe in codice impreſſo legit̃ φαγοῦ antiquum exemplar φηγοῦ habet: ideſt fagi, & ibidem. z62

Ern. Anderꝺ. ¶ Et xerum compoſitum.) τὸ τε ξήριον συγκαίμενον. i. & puluis compoſitus Andernacus: & aridum compoſitum, & ibidem. z63

ξήριον

¶ Opij medimnum ſemiſſem miſceamus.) Græce καὶ ὀπίου μι. ς. μήγνυμεν. i. opij partem dimidiã miſcemus, & in eodem capite. z64

Ern. Anderꝺ. ¶ Xerij cochlearium vnum.) Græce ξηρίου κοχλιάριον. α. hoc eſt eius puluꝛis cochlearium vnum. Andernacus. Aridi quod xerion medicamentum dicit̃, & ibidem. z65

¶ Sed ex ijs qui ſanguinem reijciũt.) καὶ τοὺς ἐμοῦντας δὲ τὸ αἷμα. i. ijs aũt qui ſanguinẽ euomunt: ne ſit lectori dubitationis ſcrupulus de qua ſanguinis reiectione intelligendus ſit hic locus, & infra. z66

¶ Aut ſicynũ lixiuium.) Græce ἢ σικυῶνος κονίαν. i. aut lixiuiũ ex cinere ficus Dioſco. lib. primo. ca. de ficis: de cinere lixiuio ex ramis ſici καὶ ποτίζεται δὲ πρὸς αἵματος ἐκῤῥοὰς. i. & bibitur cõtra ſanguinem in grumos coagulatum. z67

Dioſco.

EX CAP. XXXII.

¶ Tuſſis breuis & ſicca doloribus admixta.) Pro σώπυος. i. vehemens: legit σώπιμος. i. breuis: reclamãtibus antiquis exemplaribus, & infra in curatione eiuſmorbi. z68

¶ Tum cataplaſmatis modo farinæ hordeaceæ coctæ applicatione & reſina exigua.) Græce καὶ κατὰ πλάσσοντας δὲ ἀλφίτων κριθῆς σὺν ὀλίγῃ ῥητίνῃ ὀλίγῃ. Conſtat omiſiſſe verba σὺν ὀξάρει & magno errore pręcepiſſe farinam hordeaceam coqui, vertendum erat: emplaſtri modo imponentes farinã hordeaceam cũ caricis decoctis & reſina exigua. z69

EX CAP. XXXIII.

¶ Lotionibus quos græci κλυσμοὺς dicunt acrioribus vtendum.) Græce κλυσμοῖς ῥιμμύσι χρηϊόν. i. clyſteribus acutis vtendum. z70

EX CAP. XXXIIII.

¶ Ipſum quidem hominis cor primaria affectiõe per ſe afflictum, Ocyus præſentaneum multumq; medicorum exigit præſidium.) Paulus αὐτὴ μὲν ἡ καρδία κατὰ πρωτοπαθείαν πεπονθυῖα πόῤῥω τυγχάνει τῆς ἰατρῶν συμμαχίας. i. Cor ſi primario affectu fuerit læſum longe eſt à medicorum auxilio. Cor enim quemadmodum & reliquæ corporis partes vel primario affectu, vel per conſenſum lædi poteſt: autore Galeno primo de locis affectis cap. primo, & ſtatim. z71

¶ In inflãmationibus quidẽ ipſius pariter & ignitis rubedinibus q̃ heryſipelata dicunt̃ vehementiꝰ busq; intẽperantijs in acutiſſimis febribus ſanguinis eruptio quã αἱμαῤῥαγίαν vocãt, vulnerata læua potiſſimum z72

Gal.

potissimum parte ventriculi prodest.) Hæc à superioribus disiungit interpres nullo sanè aut ridiculo sensu: quid. n. obsecro est in vehementibus intemperantijs & acutissimis febribus: sanguinis eruptionem vulnerata potissimum læua parte ventriculi prodesse. græce ὧν τὸ φλεγμαίνειν αὐτῆς καὶ ὑποστέλλεσθαι τὸ θυμικὸν ἐν ἰσχυραῖς ἰδίως καὶ ὀξυπύροις καὶ πυρετώδεσι καὶ τὴν κάρδιαν μᾶλλον καὶ ἧπαρ. i. ex inflãmationibus ignitis rubedinibus, & fortibus intemperaturis quę in acutissimis febribus accidunt: vel fluxu sanguinis si vulnerarum cor fuerit, præsertim in læuo ipsius vẽtriculo. Erit ergo totius clausulæ sensus: quod si primario affectu cor fuerit læsum, subita statim mors accidit, quod his potissimum causis euenit, inflammatione cordis, herysipelate forti intemperatura in febre acuta, & ex fluxu sanguinis ex vulnere, in læuo potissimum sinu cordis. Verbum enim prodest, ab interprete additum totius clausulæ sententiam euertit, & ibidem.

273 ¶ Si autem per consensum quam συμπάσχειν nuncupant, dolore afficiantur.) Græce κατὰ συμπάθειαν δὲ πάσχωσι. i. si autem per consensum fit affectum: nihil. n. in Paulo dictioni illi, dolori, respondet: quare non erat ad dolorem conrahendum, quod absolute tradit Paulus de quacunq; affectione, & ibidẽ

274 ¶ Quæ conferta quædam est virtutum calamitas quam dicunt illi κατοπήσιν.) Græce ἀθρόαν οὖσαν κατάπηξιν τῶν δυνάμεων κατοπήσιν. i. quæ subitus est virtutis casus. id. n. est κατοπήσεις, & infra.

275 ¶ Artus item extremi vsq; ad pubẽ & alas perfricati cataplasmatis instar illiniendi sunt.) Græce τὰ δὲ ἄκρα κατεψυγμένα μέχρι μασχαλῶν καὶ βουβώνων. i. membra autem extrema quæ perfrigerata sunt. Nisi impressorum incuria pro perfrigerati scriptum est perfricari, & infra.

276 ¶ Cæterum caput & frontẽ illinito omphacio quod est oleo ex vuis immaturis.) Quod vuis, p oliuis legamus hoc in loco librarioꝝ forsan culpa aut negligentia: quod vero pro ὑμφακίῳ interpretetur oleo, excusari non potest interpres. Cum ὑμφάκιον vt infra ostendemus succus sit vuæ acerbæ siue immaturæ. Nec tamen damnarem si quis ὑμφακίῳ legeret. i. oleo omphacino; verum interpretem legisse ὑμφακίου ὑμφακίῳ constat cum interpretetur omphacio.

EX CAP. XXXV.

277 ¶ Aut fabacęá farinam cũ hydromelite aut elixatione.) Pro ἐψήματος. i. sapa, transfert, elixatione An/ Ern. Andr.
dernæus grauiori lapsu dixit aut lomentum cũ hydromelite, vel decocto applicat. Qui & paulo ante Ern. Andr.
pro σὺν κορίαννῳ. i. cum Coriandro, vertit cum coriano, & ibidem.

278 ¶ Exuctionẽ porro mammarũ obseruare expedit eo quod ablactatio maiorem conuulsionem parit. Vitiose in græco codice impsso habetur παρατηρεῖσθαι δὲ δεῖ τὴν ἧβ μελῶν ἐκμύζησιν διὰ τοῦ ἀποθλασμοῦ πολὺ ἂν ἧττον ἀσωμίλλων ἐπ' αὐτούς. In vetteri codice diuisim legitur ἀπὸ θηλασμοῦ vt sit vertẽdũ. Vitare aũt expedit mammarum exuctionem, quoniam lactatio maiori copia lac trahit ad ipsas, & infra.

279 ¶ Betam elixans oleo vsq; dum cerote induat tum formam tum crassitudinem.) Græce ἕως πακτώθῃ. i. donec sit liquefacta, & infra titulo: archigenis subsidium.

280 ¶ Fluenti rhoisue coriarioꝝ libram vnam.) Grauissimus error græce ῥοὸς βυρσοδιψικοῦ. λι. α. ideſt rhus coriarioꝝ libram vnã, de quo Dioſco. lib. j. cap. πρὸς ἕλκος, & infra. rhus Dioſco.

281 ¶ Vlasq; & gingiuas labefactas.) Græce καὶ οὖλα μυδῶντα: ideſt & ex humiditate putridas gingiuas, & infra.

282 ¶ Consolatur præterea ac mitigat pupillas dolores illitum lac.) Græce ἰσὶ δὲ ἐδώλιον παρηγορικὸν γάλακτι αὐτόθεν. i. est etiam & sedatiuum doloꝝ cum lacte impositum: vt ad medicamẽtũ archigenis lacte exceptum referantur hæc, nõ ad lac solum, & infra titulo diaphylactica.

283 ¶ Mox extrinsecus spongiam imponens.) Græce ἔπειτα ἔξωθεν ὑπόδεσις σπόγγου ἀπ' ὄξυκράτου. Omisit verba illa ἀπ' ὄξυκράτου. i. ex posca. Est enim sensus: spongiam posca maceratam mammis externis esse apponendam, & ibidem.

284 ¶ Hoc idem præstat & naxiæ cotis ramentum, virginumq; mammas ab ingruentibus malis custodit.) In Paulo nihil est quod verbis illis: ab ingruentibus malis: respondeat. Est enim loci huius sensus, cotis naxiæ ramentum puellarum mammas custodire ne. s. ante tempus in magnitudinem excrescant. Quod apertius ex Orib. colligitur lib. ix. cap. ix. vnde Paulus hęc omnia excripsit. Addit. n. ille Orib.
πρὸς ὥρας ἐμφυσᾶσθαι. i. ne ante tempus intumescant.

EX CAP. XXXVI.

285 ¶ Aluminis liquidi medimnos duos, myrrhæ medimnum vnum.) Paulus συμπροσφέρων ὑγρᾶς μι. β. σμύρνης μι. α. ideſt. aluminis liquidi partes duas, myrrhæ partem vnam. In veteri codice expressius habetur μέρη δύο & μέρος.

EX CAP. XXXVII.

286 ¶ Verbi causa absinthium aut vnguentum nardinum aut papauerinum decoquentes.) Pro ἢ κυδώνιον ὀπὸν ἑψήσαντας. i. aut malum cydonium coctum. vertit interpres: aut papauerinum decoquentes: nullo vt constat sensu: Legit nimirũ inaduertẽter ἢ κώδειον reclamantibus cunctis exẽplaribus, & Orib. Orib.
lib. ix. cap. j. vnde hæc omnia excerpta videntur, & ibidem.

¶ Olei vuarum nondum maturarum.) Impreſſorum poterit hic error negligentiæ adſcribi, lege olivarum, græce n. ἐλαίων ὁμφακίνων, & ibidem. 287

¶ Aut abſinthij etiam equilibrium.) Græce ἢ καὶ ἀνθεμίου χυλοῦ τὸ ἴσον. i. aut tantundem ſucci abſinthij, conſentientibus græcis exemplaribus & Oribaſio loco nuper citato, & infra titulo frigorificum & humectatiuum. 288 Orib.

¶ Refrigeratur & humectatur.) Deceptit hominem deprauata codicis impreſſi lectio ψυκτικὸν δὲ ᾧ τὸ ναπικὸν vetus exemplar coniunctim habet ναπικὸν vt ſit vertendum: refrigeratur & roboratur, & in inſcriptione etiam, pro humectatiuum, legendum eſt, roborans confirmante id Oriba. quo diximus loco, & ibidem. 289

¶ Siue lactucæ candidæ cochlearia duo.) Græce ἢ ἡρίδακος ἀφ' ὑματος κοχλιαρίοις δύο. i. vel lactucæ albæ ſeminis cochlearia duo. Omiſit ille dictionem ἀφ' ὑματος. i. ſeminis quæ ex vero ſenſu & antiquo exemplari omittenda non erat. Ibidem Andernacus pro κορίανου ἀφ' ὑματος. i. ſeminis coriandri vertit coriani ſeminis, & infra. 290 Err. Ander.

¶ Succi acinorum mali punici acidi medimnos tres, cremoris mentæ medimnum vnum.) Lapſus manifeſtus & interpreti, frequens pro μ. ideſt partes, vertit medimnos vetus codex μέρος habet & μέρη adſtipulante Orib. lib. ix. cap. j. & Auicēna. xiij. tertij. t. ij. cap. ix. teratur (inquit) granata acetoſa cum corticibus ſuis & ſumatur de ſucco eorum pars vna & ſucci mentæ pars dimidia, mellis boni aut zucari partes quinque, & infra de ciborum faſtidio ex nimietate humorum. 291 Oriba. Auicenna

¶ Sin autem in tunicis ipſius impacti atq; impulſi fuerint.) Pro ὠθισθόντες. i. imbibiti, tranſſert, impulſi, & ſtatim. 292

¶ Quo circa eis qui ob egelidam diſtemperantiam cibos horrent.) τοὺς μὲν οὖν διὰ ῥεγμὼν δυσκρασίαν ἀνορεκτοῦντας. i. qui autem propter calidam diſtemperantiam cibum faſtidiunt, & infra. 293

¶ Et eam quam vulgo romani melcem nominant potare expedit. Probatur preterea obſoniū quoddam quod quia è lacte fit διὰ γάλακτος appellatur intribaq; & lactucas.) Vitioſa diſpunctio codicis impreſſi decepit hoc loco negligentem interpretem καὶ τῶν παρὰ ῥωμαίοις καλουμένων μέλκας, ἐσὶ δ' ὄψον τί διὰ γάλακτος ἐντριβὲς τε καὶ ἡρίδακινον: quod fecit illum vnicam clauſulam in duo diuerſa membra diuidere. Cū tñ ſine diſputatione illa leganſ in vetere exẽplari ſcripto vt ſit vertẽdū: & id qđ a romanis melca dr, qđ eſt obſoniū quoddã ex lacte & intryba & lactucas. Hermolaus barbarus vir quidē inſignis eruditionis & multæ lectiōis in Corolarijs cap. de coagulo. De melce mẽtionẽ fecit his verbis: ẽ & apud græcos id qđ appellãt authores noui melcẽ, imbuto vaſe aceto, atq; ita excalfacto, mox lacte infuſo ac nocte tota geſcere citra ignẽ pmiſſo, q̃q̃ & alij plenig; modi ſunt, ſed hic & cõpẽdiarius & facilis. Tradit etiam de melce, inter Barbaros Simon ianuenſis: quamuis in impreſſis codicibus melca legatur: vbi & citatur hic Pauli locus, hallucinatus tamen dixit, melcam eſſe ſpumam lactis: quæ tamen differunt author Gal. vij. therap. his verbis οἷον ἐστὶ τὸ μέλκα τῶν διὰ ῥέβμης τῷ τύπῳ διὰ διὰ σισμάτων ἐφιεμένων ὕσπερ καὶ τὸ ἀφρόγαλα. i. in quibus eſt & quam melcam vocant vnus is quoq; romæ laudatoꝝ ciboꝝ, veluti etiam aphrogala, & ibidem. 294 Err. Simois Ianuenſis Gal. ἀφρόγαλα aphrogala

¶ Sed cathartícum hoc eſt purgandi facultatem habens medicamentum vel ex amaritudine aloes. In codicibus græcis emendatis τὸ δὲ καθαρτικὸν φαρμακον ἐσὼ ἢ διὰ ἀλόης πικρὸν. i. medicamentum autem purgans ſit picra ex aloe, & infra. 295

¶ Verbi cauſa ſorbitionibus abſq; oleo.) Deprauare in codice typis euulgato legimus ἐκ τῆς ἐλαίου. Lego ex antiquo codice ἐκ τοῦ ἐλαίου. i. veluti ſorbitionibus ex oleo: conſentiente etiam & vero ſenſu, Andernacus ſimili lapſu tranſtulit puta ſorbitionibus abſq; oleo. 296 Err. Ander.

EX CAP. LX.

¶ Concoctis interim vnà cum aliquo adſtringendi facultate natura prędito, puta piro fungo'ue ſeu apio malo cotoneo meſpila & id genus alijs.) Eſt græcis ὄσπος in pomorum genere pirum, eſtq; & fungi quædam ſpecies, cum q; dubius eſſet hac parte interpres vtranq; miſcet ſignificationem: vt, neceſſario colligat ex ſuis verbis lector latinus: fungum coctum in lienteria probari: cum tamen conſtet vel tantillum in medicina prouectis. pirum ſignificari in hoc loco verba Pauli ſunt: τοῖς ψομένοις ὄσποις τῶν συφόντων τινὸς ἕψειν μᾶλλον κυδωνίου μεσπίλου καὶ τῶν ὁμοίων. i. decocto ſimul cum eis aliquo ex ſtipticis piro, ſ. aut malo cydonio, meſpilo & ſimilibus. 297 ὄσπος

EX CAP. XLI.

¶ Sed & muria non raro indita, id quod res ipſa expoſtulat perficit. Satis vero ſunt ſalis drachmę ſex cum aquę calidę acetabulo ſumptæ.) In Paulo nihil eſt quod dictioni illi: ſumpta reſpondeat: quæ totum ſenſum mutauit. Nec̄ n. à dictione illa: ſaris alia clauſula erat inchoanda. Eſt. n. vnus omniū verborum ſenſus: muriam. ſ. ſepius per clyſtere immiſſam, vtilem eſſe in, qua conficienda ad cotylam aquę calidæ, drachmæ ſex ſalis admiſceantur. 298

EX CAP. XLII.

¶ Dyſenteria quam romani tormen nuncupant, inteſtinorum exulceratio eſt, nunc quidē ex ceſſante- 299

teneſmo

teneſmo aut ventris præmemorata quadam fractura perturbationeue pgnata.) Pro ἐκ μνησθέσης νισμοῦ.i.ex mutatione à teneſmo:tranſfert,ex ceſſante teneſmo.Et pro λοιρος ἐκταραχθείσας.i. ex perturbatione ventris,vertit:aut ventris prememorata quadam fractura,perturbationeue.Eſt aũt ſenſus: Dyſenteriam nonnunq; ſuccedere teneſmo,aut aliæ ventris perturbationi,& ſtatim.

300 ¶ Nunc vero inde morbus originem habet.) Græce ποθὲν δὲ τοῦ πάθους αὐτῆ παρεχομένου .i. aliquando vero,morbo ex ſe ipſo inchoante hoc ſenſu:dyſenteriam aliquando alijs ventris affectionibus ſuccedere,aliquando per ſe abſq; alterius morbi præceſſu inchoari,& ibidem.

301 ¶ Excernitur quippe aliquando nigrior ſolito ſanguis.) Græce ἐκκρίνεται μὲν ποτὲ καὶ αἷμα μελαίνερον τοῦ κατὰ φύσιν καὶ σαπρόν.Omiſit illa verba καὶ σαπρόν.i.lucidum,& infra.

302 ¶ Compoſitum vero illud eſt cochlearũ cineris medimnos quatuor,gallæ medimnos duos, piperis partem vnam.) Græce μι.ideſt,partes.Andernacus labitur & in hoc loco vertens:compoſitũ hoc be- Err.Ander.
ne facit cochlearum cineris modios quatuor,gallæ modios duos,& ibidem.

303 ¶ Et canum oſſa vorantium ſtercus aridum cum lacte coagulato in caſeum iam denſeſcente per teſtudinum κάδων hauſtum mirifice prodeſt.) Obſcurus locus,& à quo nihil eſt quod latine legẽtes poſſint colligere,mendoſe in'græcis codicibus impreſſis habetur καὶ ὁ τῆς ὀσοφαγασκόπου δι, κυνῶν κτερος ἐνεσιὼ μάλιστα πτυρωμένου διὰ τῆς τῶν καχλήκων καθέσεως πνομένη. Lego ex veteri exemplari πτυρωμένου.i. timus canum oſſa comedentium,ſiccum,bibitum cum lacte in quo marini'ignitꝫ calculi ſint iniecti. Confirmat id Auicen.xvj.tertij.t.j.ca.iiij.& ſtercus(inquit)canis comedentis oſſa ſolum cũ in potu Auicenna.
ex eo datur pondus. 3.j.&c. & inferius:& iterum lac caprinum decoctum cum lapidibus fluuialibus Err.Ander.
ignitis,bis & ter in ipſum proiectis,Andernacus non minori errore,tranſtulit:& canum oſſa vorantiũ
ſtercus aridum,cũ lacte caſeato arundine demiſſa aſſumptum,& infra. ὠὸν γάλα

304 ¶ Alimentum ſic habẽtibus principio eſt ὠὸν γάλα.) Græce ὠὸν γάλα.i.puls ex ouo & lacte.Andernacus Err.Ander.
vertit:oua ex lacte.

EX CAP. XLIII.

305 ¶ Febriunt aũt modis omnibus quam illi.) In codice impreſſo πυρέπουσι δὲ ὅλως ἢ ἰκάνων ἧττω vetus
exemplar πυρέπουσι δὲ ὁμοίως.i.febriunt aũt æqualiter aut paulominus illis,& ibidem.

306 ¶ Sed ſi nimio dolore ea affectione oppreſſi conſternantur,enemaq; immiſſum non reddant, balneũ
eis adhibẽdũ eſt ex melle cymino nitro,rutæ ſemine,aridæ braſſicæ caule probe feruefacto & muria.)
Manifeſtus error.græce ἢ δὲ διὰ τὸ σφοδρὸν τῆς ὀδύνης καὶ τὸ σῶμα κατέχεσθαι βλακωδέστερον αὐτοὺς διὰ μέλιτος,κυμίνου,νίτρου,πηγάνου σπέρματος ξηροῦ,κράμβης καυλῷ καλῶς ἐξεσμένου καὶ ἅλμῃ ἐμβραχεῖσης.i.Quo dſi etiã ene- βλακεύω
ma(propter doloris vehementiam)detinuerint,balanis vtendum eſt conformatis ex melle,cymino, Balani
nitro,braſſicæ caule optime aſſo & in muria macerato.Eſt.n.græcis βλακεύω balanis ventrem purga- βάλανος
re,& balani in græca & latina medicina ſunt,non ex arboribus glandes,ſed glandium figura cõforma Paulus
ta,medicamenta,quibus vtimur in his quibus aluus nõ purgatur,quæ ex ſale,melle,nitro,cymino & Orib.
alijs conficiuntur authore Paulo lib.primo.cap.xlv.& Orib.lib.primo.cap.xx. His igitur glandibus Auicenna
vtimur vt ſcybala excernãtur,aut cum non reijcitur quod clyſteri fuit infuſum ex ijſdem authoribus, Err.Ander.
& Auicẽna.xvj.tertij.t.ij.cap.xi. Sunt autem ſcybala aridius & qua ſi in nucleos diuiſum ſtercus.An-
dernacus negationem addit transferens:at ſi ob doloris vehementiam etiam enema nõ retinuerint:q Err.Ander.
etiam pro καλῶς ἐξεσμένου.i.optime aſſo vertit:probe amputato,& ibidem.

307 ¶ Cæterũ lauacra quibus in hac affectione vtendum eſt,ſex dactylos altitudine ſunto.) Vitioſe in Balani
codice impreſſo τὰ δὲ βαλάνια.Lego ex antiquo codice τὰ δὲ βάλανα.i.Balani autem ſint longitudine
ſex digitorum Auic.xvj.iij.t.ij.c.vj.de eis eſt(inquit)vt queratur ſal petroſus & ſupponaſ ex eo glans Auicenna
vna & oporteat vt ſit longitudo eius ſex digitorꝫ,& infra.

308 ¶ Cum eliquatus tum in potu ſumptus.) Pro οἰνέμενος.i.in enemate immiſſus vertit, eliquatus:ẽ.n. οἰνέμενος
ſum vocant,& infra in curatione colicæ ventoſæ.

309 ¶ Poſtea quæ nihil flatus habent eſculenta poſculentaq;.) Pro οἰνεμάτων: ideſt enemata,reddit eſcu- οἰνέω
lenta,& ibidem.

310 ¶ Sed lenientia potius mitigantiaq; cataplaſmata & irrigationes vſurpemus.) Additur etiã in Pau
lo οἰνέματα.i.enemata,& ibidem.

311 ¶ Abſq; inflammationis ſolutione.) Græce ἄχρι λύσεως φλεγμονῆς.i.vſq; ad phlegmonis ſolutionem,
& infra de cura colicæ ex acutis & mordacibus humoribus.

312 ¶ Quod ſi acres & vellicantes humores tã mali doloris cauſa extiterint immittendi ſunt oleo in quo
elixa ſint fœnogrecum aut althæa.) Pro οἰνίων αὐτοῖς: ideſt enema ipſis injiciatur interpretatur, im- οἰνίων
mittendi ſunt.

EX CAP. XLIIII.

¶ Porro eos qui in exitioſum ac letalem inciderunt ileum aquæ calidæ potu vomere cogito.) τοὺς
313 δὲ ὧν ἀναιτηρίῳ παρεπεπόνται ὑπὸ ὕλης ὑμρᾶς καταχυσθεῖσαν,ἤδη τῆς δόσεως πίσεως .i. hi vero qui ex veneno ileum

patiuntur,vomere cogantur aquę calidę potu. Fit n. nõnunquam ileos & letalium venenoꝝ aliquot potu teste Paulo in initio huius capitis. Quod,& quod statim sequitur confirmat,ceterum omnium letalium venenorum sumptoꝝ notificationem ac signum habes volumine huius operis quinto,com
Auicenna. probatu & Auic. xvj. iij. t. iij. ca. xxij. & in,venenosi(inquit)curatione,incipiatur à vomitu sicut cũ aqua calida,& cap. xxix. & quãdoqꝫ accidit propter potationem venenoꝝ faciẽtium ileos.

EX CAP. XLV.

¶ Ut seriem nostræ doctrinę prosequar compelli.) Pro παρεξείνω.i. transgrediar, cõrario sensu interpretatur,prosequar,& statim. 314

¶ Intra primordia statim ventrem cohiberi,grauiq; dolore opprimi & appetentiam profligari,atq; circa umbilicum intestinoꝝ torminibus torqueri.) Omisit verbum ἀπεπῆσαι.i. pati ciboꝝ cruditates, quod in cunctis exemplaribus habetur,& ibidem. 315

κριὸς ¶ Et ex aduerso testiculus dolore afficitur.) Græce τὸν κατὰδύμων ὀδυνᾶσθαι.i. & è directo subiectus testiculus dolet,& ibidem. 316

¶ Ciceruum nigroꝝ ius.) ᾧ τὸν ῥιβίνδων οἱ μέλανες κριοὶ scefellit interpretem dictio κριοὶ quæ nõ parum agit ad sensum,apud veteres n. scriptores multiplex fuit ciceris genus authoræ Theophrasto lib. ix. & Plin. lib. xix. & Columella. ij. rei rusticæ. Est n. quod κριὸς.i. arietinus dicitur de quo & Dioscoride mentionem fecit lib. ij. ca. de cicere κελῶτα δὲ τὸ ἕτερον εἶδος αὐτῆς κριὸς.i. est autem & alterum ciceris arietinũ appellatum. Quod ideo sic dicitur quod arietino capiti simile sit. Hoc igitur in hac parte vtendum præcipit Paulus,vt sit vertẽdum & arietinum ciceꝝ nigrum,& ibidem. Theophr. Plinius 317

¶ Scilliticũ acetũ,miũ.) Græce καὶ τὸ σκιλλιτικὸν ὄξος καὶ φοῦ καὶ μίνθ. Omisit verba καὶ φοῦ.i. & phu. de qua herba Dioscorides li. j. ca. de phu,οὗτος κινεῖ ἐφεδρικὸς πεπτόμενον.i. bibitur eadem in pulverem trita ad ciendã vrinam. Hic obiter(quando de medicinis frangentibus lapidẽ agitur) annotandus Auicenę error. xix. tertij. cap. vltimo: & de eis(inquit)quę sunt vehementis fortitudinis & meliora omnium est auis quę græce nominatur tragulidos,& est auis de genere paruarum. Constat tamẽ ex hoc scriptore in hoc loco legendum esse troglodytes. Ibi etiam est & alius error in verbis: & quãdoqꝫ pulverizatur illud quod de ea salsatum est,& assatum ipsius cum pipere & similibus. Non n. salsatum aut assatam legendum est, sed cinis illius auis combustæ,nec piper solum inspergẽdum,sed piper & folium,teste Paulo quod vltimum ex castigationibus bellunensis potest cõfirmari. Dioſco. Ent. Auicẽ. Troglodytes Ent. Auicẽ. 318

ἀκρατόμελι. ¶ Et cucratomelite quasi bene temperato melle dicas epotũ.) Codex impressus ἀκρατομύλιτος, legendum esse suspicamur ἀκρατομέλιτος,est autem ἀκρατόμελι potio & mero & melle. persuasitq; id nobis nõ solum antiqui exemplaris fides,verum & Auicenna quo diximus loco: cum vino (inquit)claro cum melle: & in castigationibus bellunensis habetur cũ vino puro cum melle,Andernacus legit μελικράτου interpretatus phyllirą momẽto ex aqua mulsa epotus,& infra inscriptione,prophylactica. Auicenna. Ent. Ander. 319

¶ Per quassationes καθαιρισμὸν vel lithotomia.) Græcis dictionibus vtitur. Ego dixissem: quassationibus,& fistulę demissione quæ catheter dicitur aut incisione,& infra de renũ inflãmatione. 320

¶ Quod si inflãmationem renum aut vessicę ex lotij ponderoso feruore.) Impressoꝝ error pro loci, scribentũ lotij græce τῆ κατὰ τὸν τόπον μετὰ βάρους πυρώσεως.i. ex feruore & grauitate loci,& ibidem. 321

¶ Potent prętereà seminis lini pondo medimnos duos,amyli medimnum vnum & cochleariũ i aq̃.) Error grauis græce πιεῖσαι δὲ λινοσπόρου μεδίμνους δύο,ἀμύλου μέδιμνον ἕνα καὶ κοχλιαρίου ὄξους ἓν ἐν ὕδατι.i. in potu autem sumant cochleare vnum ex seminis lini partibus duabus,amyli parte vna,ex aqua,& infra de vrinariũ partium absessu. 322

¶ Absessuum vero vessicę & finitimorum locorum.) In Paulo nihil est quod reddi possit verbis illis & finitimoꝝ locorum,& ibidem. 323

¶ Atq; cum lotio pus aliquando excernitur.) καὶ τὸ πύον ἀναμεμιγμένον τοῖς οὖροις ἐκρίνεται.i. atque pus cõmixtum cum vrina inuenitur,& statim. 324

¶ Cæterum pus aut sanguis nõnũq; solus absq; lotio excernitur,& sine vlla earum rerum quas hactenus recensuimus,idq; haud obscure in pudendis exulcerationem consistere indicat.) Græce ἢ δὲ πύον ἢ αἷμα ἐκκρίνεται καὶ χωρὶς τοῦ οὐρεῖν ἐκδόσεως οὐδενὸς τῶν ἐρημένων ἀλλὰ τοῦ αἰδοίου ἕλκωσις.i. Quod si pus aut sanguis excernitur,absq; hoc quod vrina reddatur: nullius prędictarum partium sed pudendorum ostenditur esse hulcus,& infra. 325

¶ Aut albore oui cum spodio quod pompholix appellatur.) Confundit pompholiga cum spodio: quæ tamen specie,differunt,etiam si genere nullam habeant diuersitatem. authore Dioscoride. lib. v. cap. de pompholige. Pauli verba sunt ἢ τὸ λεπτὸν τοῦ ᾠοῦ μετὰ πομφολυγὸς.i. aut oui candidum cũ pompholige,& infra de eruptione sanguinis renum. Dioſco. 326

¶ Aut spongiæ foris ex salsore stactę ue calida adhibenda.) Græce καὶ σπόγγους ἔξωθεν ἐξ ἅλμης ἢ σταγόνος ὀξυμέλιτος pro ἐξ ἅλμης ideest ex muria. vertit ex salsore,voce quidem ambigua & obscura,& infra de stillicidio vrinæ. 327

¶ Purgandi vtiq; ei cõstitutioni obnoxij sunt.) Pro καθητηρίων.i. fistula(quæ catheter dicitur) edu- 328

catur vrina:reddit,purgandi vtiq; sunt,& ibidem.

329 ¶ Foueanturq; dicta affectione opressi hydrelæo.) ἐγκαθίζεσθαι δὲ καὶ οὕτοι οἱ περὶ ὑδρηλαίαν ἐγκαθίζεσθαι ·i.insideãt vero in hydrelæo.Est.n.ἐγκαθίζεσθαι isidere.Et inde ἐγκάθισμα insessio,aut encathisma,& infra. ἐγκάθισμα

330 ¶ De vessica conuulsa.) Græce πρὸς παραλυθέσης κύστεως.i.de vessica paralysim patiente,& infra.

331 ¶ De medentibus intro.) Græce πρὸς εἰσιοῦσιν.i.de ijs qui vrinam nequeũt continere. ἐνουρεῖν

EX CAP. XLVI.

332 ¶ Vbi autem ad calidam intemperiem referenda est infirmitas, primum putrefactiones fiunt humoꝝ·) In Paulo nihil respondet verbis illis primum putrefactiones fiunt humoꝝ,& statim.

333 ¶ Teterrimiq; odoris bilis in oculi pupilla crassa & affluens colore.) χολὴ καπνώδης τῇ χρόᾳ παχέια.i. & in eius colore bilis abundans & crassa,vt ad ventris excrementum referantur.Decepit incautum interpretem vicinitas vocum pro καπνώδης legit κεπὶ κόρῳ,& infra.

334 ¶ Et capparis radicis medimni duo,coſti medimnus vnus cum vino.) Græce μι.i.partes,vetus codex μέρος habet & μέρη, & infra.

335 ¶ Porra ex oxymelite & oleũ asparagi & capparis cõsimiliter.) Decepit interpretem corrupta lectio codicis impressi καὶ τὸν ἔλαιον ἀσπαράγου καὶ κάπαρεως ὁμοίως pro ἔλαιον legit ἰλαιων.i.oleum.Legendum ex veteri codice scripto ἴλεως,est autem ἴλεως authore Paulo lib.p.c.lxxv.& Gal.ij.de aliment.facul.asparagus fyluestris sic dictus,quũ ὡ τοῖς ἴλεσι nascatur.Sunt autem ἴλη stirpibus conserta loca. Verendum igitur erat:& porra ex oxymelite & fyluestris asparagus,& capparis consimiliter. ἔλεως Paulus Gal.

336 ¶ Ad hæc medicamen hicedium imponẽdum.) Vitiose in græco codice impresso ἱκιδίων. Vetus codex ἱκίσιον.i.hiccion de quo & meminit Paulus lib.vij.cap.xvij.& ibidem. Hicsion

337 ¶ Et absterguntintestinũ.) Græce τὸ σκόχνον.i.viscus,vt ad hepar referantur hæc verba.

EX CAP. XLVIII.

338 ¶ Hydrops protopathia quidem suscitatur.) Miror græcam vocem adeo placuisse cũ latinius dixisset:vel propter proprium ipsius affectum,& statim.

339 ¶ Per societatem vero,aliorꝝ membrorꝝ frustratione conuersioneq; sanguinis·) Græce ὅτε δὲ κατὰ συμπάθειαν ἑτέρων μορίων ἀποτυχίᾳ τῆς ἐξ αἵματος ὑποστάσεως γίνεται.i.vel per cõsensum etiam aliarum partium si accidit defectus generationis sanguinis,& ibidem.

340 ¶ Vt pallidum atq; pituitosum mortuo compar appareat. ὥστε λευκὸν καὶ φλεγματῶδες τὸ σῶμα φαίνεσθαι νεκρῷ παραπλήσιον.i.vsq; eo vt corpus candido & pituitæ colore videatur cadaueri simile.sic.n.hũc locum vertit Marcellus cap.de ruta,etiam si Ander.dixerit:pituitosum, & ibidem. Err.Ander.

341 ¶ Aut spyrathum capræ in pueri lotio.) Græce ἢ σπυρέθους αἰγὸς.i.aut fimi caprarum,& statim.

342 ¶ Vel capræ viscidam pinguedinem.) Græce ἢ αἰγὸς γλοιὸν παχὺ.i.vel in vrina caprę donec strigmenti balnei crassitudinem habeat,est autem sensus:ex stercore caprarum macerato in vrina pueri vel capræ,donec viscidum reddatur & crassum tanq̃ balnei strigmentum factum emplastrum & vẽtri imponitum,summe expurgare eos qui hydrope anasarca laborant.Decepit tamen interpretem corrupta dispũctio quę ante dictionem αἰγὸς in impressis exemplaribus reperitur,& Andernacum,item g transfert:vel stercora caprila in pueri vrina,vel caprę gluten crassum applicatum,& infra. Err.Ander.

343 ¶ Diureticum pręterea illud quoq; perquam præstantaneum est.aluminis liquidi quantitatem fabæ aqua dissoluens macerans q; ex linteo potui dato per triduum vel alternis diebus.) Obscurus locus, græce διουρητικὸν δὲ καὶ πρὸς κάλιστον συμπερίσσου ὑγρὰς καλίου κύαμον ὕδατι διαλύσας τὸ δι' ὀθόνης πόσιμόν ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας ἢ παρεξ μίαν.i.Diureticum vero hoc optimum est:aluminis humidi quantitatem fabę, dissolue in aqua & percolans per linteũ,potui exhibe ad tres dies vel ad vnum,& ibidem.

344 ¶ Expedit porro ea affectione possessis picra,hoc est amara ex oxymelite constans.) Græce nihil est cui dictio,constans,referri possit ὠφελεῖ δὲ καὶ πρὸς ἃ διὰ ὀξυμέλιτος πικρὰ πρόμιξον.i.confert his etiam picra ex oxymelite epota,& ibidem.

345 ¶ Vinum prętera penetrans aquam q; proliciens atq; educens prębendum. Primas aũt tenuit medicamẽtum illud,scilꝫ vncias tres.) Distungit interpres quæ continuatim erant legenda ex mẽdosa dispunctione codicis formulis excussi deceptus καὶ οἶνον δὲ πεφαντέον αὐτοῖς ὑδρηλογῶν διδόναι,ἐσὶ δὲ κάλλιστος οὗτος σκεύασμα ἐξ·y.Creditur igitur à verbo ἐσὶ alium inchoari sensum,quare de suo addit verba illa:medicamentum illud.Legendum tamẽ sine dispunctione ex antiquo codice scripto, vt sit vertendum. Curandum prętera est vt vinum illis exhibeamus quod euacuandi aquam virtutem habeat:optimum vero tale erit scilꝫ vncias tres.Errauit & in hac parte Andernacus vertens: vinum quod aquæ educendæ est,dare rentabimus:est autem infra scriptum medicamentum ad id efficacissimum scillæ vncias tres,& ibidem. Err.Ander.

346 ¶ Post hęc naturalibus aquis constanter vtendum pariter & psammismo.) Græce τῷ ψαμμισμῷ.i.& in arena sudent,Andernacus:fabuloq; & arena saburrentur,& infra. ψαμμισμὸς

347 ¶ Insanasarca autem & reliquis partibus enudentur.) Pro γυμναζέσθωσαν.i.exercitentur, vertit,enudentur.vocum vicinitate deceptus. Err.Ander.

EX CAP. XLIX.

¶ Sin autem neq; quicquam horum attrahendi vero potentiæ infirmitas atræq; bilis vomitio citra 348
febrim ingruat ac aliam cacoethes qualitatem lienis amplectricem poteſtatem debilitari portendit.)
Græce ἡ δὲ μηδὲν τούτων, ἀσθένεια τῆς ἑλκτικῆς ἰμέτος δὲ τῆς μελαίνης γινόμενος χολῆς κάθαρσιν προσδοκᾶ, καὶ τὰς ἄλλας κακοήθειας τῶν παθητικῶν τοῦ σπληνὸς φιλεῖ φαίνειν. i. nihil horum accidat imbecillitas attrahẽdi potentiæ ſignificatur: quod ſi vomitus atræ bilis contingat ſine febre, aut alio prauo affectu, retinẽdi potentiam ſplenis debilem eſſe conijcitur, & ſtatim.

¶ Feruore vnà cum afflictione pacato.) τοῦ μὲν ζέοντος καὶ ὀδυνηροῦ παυσαμένου. i. ceſſante autẽ feruore 349
& dolore, & ibidem.

¶ Accipito fœnugræci vncias quatuor, hordeaceæ cardamomi vniuſcuiusq; vnciam vnam.) Dece 350
pit interpretem vocum ſimilitudo nam pro καρδαμου. i. naſturcij, legit καρδαμώμου. i. cardamomi, recla
mantibus cunctis exemplaribus & vero ſenſu: ſiquidem naſturcium lienes minuit non cardamomũ
Dioſco. lib. ij. cap. de naſturcio σπλῆνα ταπεινοῦ καταπλασμένον. i. ex melle illitum, lienem minuit Ander
Err. Ander. nacus vocem græcam vſurpauit vertens: cardami, & ibidem.

¶ Taurij tantundem, nitri quadrantem.) Vitioſe in codice impreſſo habetur ταυρίου vetus exemplar 351
Err. Ander. κινταυρίου. i. centaurij quo loco Andernacus pro καπαπέρεως ἑζίης φλοιοῦ. i. corticis radicis capparis male
interpretatur: capparis radicis, & ibidem.

¶ Habeat ſalis quoq; florem præcalfactum.) Grauiſſimus error, græce ἐχέτω δὲ ὁ βούλητι καὶ τοῦ ἁλὸς ἄν- 352
θος πεπυρωμένον. i. habeat autem id emplaſtrum ſi vis ſalis florem prius fomentis adhibitis, & ibidem.

¶ Coquito liquefacta & macerata inde inſpergito arida.) ἑψήσας τὸ τηκτὸν ἔμπασον τὸ ξηρὸν. i. decoctis 353
Err. Ander. quæ liquefieri debent quæ ſicca ſunt inſpargantur. Andernacus: quæ liquari poſſunt cocta aridis ſuperfunduntur, & ibidem.

¶ Quo ſuperficies remollita lanietur.) Græce ὅσε τὸν ὑπόφλοιον ἁπαλυνθῇ. i. donec cutis ſumma exul 354
ceretur. Dictioni enim remollita nihil in Paulo reſpondet, quæ non temere erat addenda ab interprete, & infra.

¶ Guttæ ammoniacæ thymiamatis drachmam vnam, olei nardini, aut cyprini ſcrupulos duos.) 355
ἀμμωνιακοῦ θυμιάματος ſο. ſ. ναρδίνου ἢ κυπρίνου ſο. β. ideſt: ammoniaci thymiamatis grãmata ſex, olei
nardini aut cyprini grammata quatuor, & ibidem.

¶ Aut guttæ ammoniacæ medimnum vnum.) Græce μι. α. ideſt partem vnam. vetus exemplar ex- 356
preſſius habet μόρος, & ibidem.

¶ Cinisq; χαλκάνθου.) Vitioſe in codice impreſſo habetur χαλκάθων legendum cenſeo κογχυλίων. i. & co 357
chlearum cinis, cui calefaciendi, vrendi, & exulcerandi facultas eſt authore Dioſco. lib. ij. cap. de terre
ſtribus cochleis Andernacus ridiculo ſenſu vertit: & cinis fabrorũ cũ cruda polenta, & infra.
Dioſco. Err. Andr. ¶ Aut trixaginis ſiue ſerpylli oxybaphum totum, oxymelitis'ue anagallidos obſcuri coloris florem 358
habentis ſucci diobolum potui præbero cum poſca.) Vitioſe in codicibus impreſſis legitur ἢ χαμαι
δρυος ἢ ὀξυβάφου ὀξυμέλιτος ὠφελχαλλάθος τῆς τὸ κυανοῦ ἀνθος ἐχούσης χυλοῦ διόβολον πότιζε μέ
τ' ὀξυκεράτου. In veteri exemplari μέτ' ὀξυμέλιτος vt ſit in totum vertendum: & trixaginis ſiue ſerpelli inte
Anagallis grum oxybaphum ex oxymelite: & pondus duorum obolorum ſucci anagallidis, eius. ſ. quæ cærule
κυανοῦν os flores habet cum poſca. Eſt enim authore Dioſco. lib. ij. cap. de anagallide: duplex diuerſo colore
Dioſco. anagallidis genus, haber. n. altera cœruleus quæ fœmina eſt altera quæ maſcula puniceos flores. Ma
Plinius le igitur pro κυανὸν. i. cœrulei, vertit obſcuri Plinius hiſtoriæ naturalis volumine. xxv. cap. xiij. anagalli
da aliqui corcoron vocant: duo genera eius, mas flore puniceo fœmina cœruleo. Andernacus: vel cha
Err. Ander. medryos vel ſerpylli acetabulum totum, vel oxymelitis anagallidis q; quæ cœruleum florem obtinet
duo oboli cum poſca bibuntur.

EX CAP. L.

¶ Nam ſi, in febrili languore confeſtim oriatur aurigo, pacauerit febrim indicio eſt ex profundo in cu 359
Celſus tis ſuperficiem mutatam ſeſe recepiſſe materiam.) Dictus ob id regius morbus eſt vt Celſo placet li-
Morbus ij. cap. xxiiij. quoniam in eius curatione ludis, laſciuia, & his per quæ mens exhilaretur vti oportet.
regius Vocatus & arquatus ab eodem Aurigo ab alijs, à Plinio, fellis ſuffuſio. à medicorum vulgo ictericia.
Arquatus à græcis ἴκτερος ideo ſic dictus vt Aetio placet lib. v. cap. xvij. ex coloris ſimilitudine quæ eſt in oculis
Aurigo laborantium hoc morbo, & muſtellæ ſylueſtris græce ἴκτις dictæ. Eſt enim in vtriſq; oculorum color
Fellis ſuf- auro ſimilis. Hic morbus ſi in diebus decretorijs febrium eueniat, modo hepar non obdurauerit bo
fuſio num eſt ſignum teſte Hippo. quarta aphoriſmorum ſectione aphoriſmo. lxiiij. Si igitur (inquit Pau
Plinius lus in hac parte) morbus regius ſubito eueniens febrem ceſſare fecerit decretorie accidere coniectan
Aetius dum eſt: tranſmiſſa materia ex profundo ad exteriores partes. Interpres tamen pro ἀφρόων. i. ſubito, ver
ἴκτερος tit confeſtim, & pro κρητικὸς ἐστὶν. i. cretice euenit, reddidit obſcure nimiũ indicio eſt, & ibidem.
ἴκτις

¶ Vna cum vino aut iure ſtaphylino in vino ad tertias vſq; elixo.) Velim ab interprete ſciſcitari qd 360
Hippo. ſit ſtaphylinũ ius? Manifeſtum tamẽ σταφύλινον paſtinacam eſſe. Vt ſit vertendum cum vino, aut paſti-

nacā ad tertias vſq; decocta in vino,& ibidem.

361 ¶Magna item cum vtilitate picra hoc eſt amara exhibetur:ipſaq; xera ideſt arida & ex oxymelite cō fectio.) Hæc quam obſcura ſint iudicent legentes,nam quid obſcero eſt xera?aut quæ eſt cōfectio ex oxymelite?decepit negligentem hominem vitium codicis impreſſi καλῶς δὲ αὐ ἡ πικρὰ ξυρὰν ἢ ἐκ ἐκ καὶ ὁ σ῎ξυμέλιτος ſcribo ex antiquo exemplari ἢ ἐκ ἐκ καὶ ἢ σ῎ξυμέλιτος.i.vtilis erit etiam picra ſi ſicca exhibeatur vel ex oxymelite,vt ſit ſenſus hieræ picræ puluerem conformatis.ſ. pilulis, aut oxymelite coportum,vtilem eſſe,& ibidem.

362 ¶Intiborum ſeries.) Græce καὶ σ῎ριος.i.& ſereos, & ſtatim.

363 ¶Et vino tenui aqua temperato.Græce ᾧ οἴνου λεπτοῦ ὕδατος.i.& vino tenui aquoſo,& infra.

364 ¶Rurſus in ſole arinum infunde.) Vitioſe in codice impreſſo legitur ἀρῶνον vetus codex ἐξῆνον.i.& ἐξῆνον medicamen quod per nares expurget,naribus in ſole infunde.Andernacus:rurſus vnguentum in ſole naribus infunditō. Err.Ander.

EX CAP. LII.

365 ¶Liriuij cucumerini cyathum vnum.) Vitioſe in exemplari impſſo σικώνος.i.cucumerini,habetur vetus lectio συκίνος.i.ficulnei,& ſtatim.

366 ¶Puluueris ſeu cineris calcis medimnos duos,auripigmenti tantundem,cretæ cimoleæ medimnum vnum.) Græce μν.ideſt, partes.

EX CAP. LIII.

367 ¶Ceræ,thuris,myrti.) Græce σμύρνος.i.myrrhæ,non myrri vt ille vertit,& infra.

368 ¶Alterum pluribus modis confert etiam abſolutis non tamen inueteratis.) Græce ἕτερον πικιλόσ῎ρον πεῖν καὶ πλείοις τοῖς μὴ χρονίζασιν.i.aliud quod vtile eſt etiam in hernia perfecta iam ſi modo non ſit inueterata.Andernacus:aliud magis varium facit etiam adultis,cum morbus veruſtatem nondū ſcn ſerit, & ibidem. Err.Ander.

369 ¶Vino adſtringente arida excipiens & amolynto vtere.) Græce οἴνῳ σύφοντα τὸ ἐκ ἐκ ἀλαβὼν ἀμολυ τῳ χρῶ.i.pulueres in vino adſtringente excipiantur:& recrementis ex coctura iam ab eo ſeparatis,vte re.Andernacus.Vino adſtringente arida excipiuntur.Medicamento tam ſpiſſo vt digitos non coin quinet,vtitor,& ſtatim. Err.Ander.

370 ¶Perpetuaq; balnea.) Græce καὶ σωσχῶς βαλανεῶν.i.& creber vſus balneorū,& infra de hydrocele.

371 ¶Cæterum ad non admodum magnam aquę collectionem.) Græce πρὸς δὲ τὸ μὴ πάνυ συλλογὴν ὑγροῦ χείδαν.i.vt vero non fiat magna aquæ collectio.Hoc enim remedium ad morbi præſeruationem po nitur,non ad curam,& ſtatim.

372 ¶Conducit aūt & διαχώρων.) Græce reliquit cū dicendū eſſet,& emplaſtrū ex populo nigra.

EX CAP. LIIII.

373 ¶De inflammatione didymi.) Græcam dictionem vſurpauit περὶ φλεγμονῆς διδύμου.i.de inflamma tione teſticulorum,& ibidem.

374 ¶Didymo vero inflāmato.) Græce τοῦ δὲ διδύμου φλεγμαίνοντος.i.teſticulo vero inflāmato, & ibidem.

375 ¶Didymorum inflammationibus confert.) Græce διδύμων.i.teſticulorum,& infra.

376 ¶Sulphuris vncias nouem,reſinæ vncias tres.) ὁμοῦ ſα.δ.νίτρου ſα.α.ξητίνης ſσ.γ. Omiſit verba illa νί τρου. ſ.α.ideſt nitri vnciam vnam,& infra.

377 ¶Cęterum ad accenſos didymos.) Græce διδύμους.i.teſticulos.

EX CAP. LV.

378 ¶Contegendo interim tum lumbos tum ephebea quod eſt pubem & pectinem.Exhibeantur cōſtri ctionis gratia vinum & melinum & cœnanthinum hoc eſt ex labruſca.) Diſiunxit interpres in duo membra,quę vni ſolum ſenſui pertinent;græce σκεπάσαντας τὸν τε ὀσφῦν καὶ τὰ ἐφήβαια πλύμασιν ὀ ἐλαίνου ᾧ με λίνου.i.Contegantur lumbi & pubes velaminibus cum vino aut oleo melino vel cœnanthino.Ander nacus:in qua conuenit lumbos conquieſcere,pubēq; hapſo ex vino & melino vel cœnātino adiuuare. Err.Ander.

EX CAP. LVII.

379 ¶Turget.n.nullo venereorum ſtimulāte deſyderio. Inflatio vero euidens eſt cum videlicet ea corpo ris pars ſpiritu turget,ſit aūt ex humoribus tenacibus craſſisq; cum calore mediocri.) Confundit in terpres priapiſmi diffinitionem & cauſam,cum cauſa ventoſitatis eum morbum excitantis.Replet enim in hac affectione cauernoſus neruus qui propriam colis ſubſtantiam conſtituit,vēroſitate quæ in animalis corpore fit authore Gal.xiiij.therap.ex craſſis & tenacibus humoribus & calore medico & imbecillo:quippe vbi calor naturalis validus eſt,& humores non valde craſſi,in tenuem halitū ſol uuntur,& inſenſibili tranſpiratu effluunt.Contra vero vbi,naturalis calor imbecillus eſt,& humor ſe micoctus craſſus & glutinoſus valde craſſior ventoſitas excitatur q̄ vt tranſpirare poſſit,quæ potiſſi ma cauſa priapiſmi eſt:vt hoc loco docet Paulus his verbis ὀγκομένου χωρὶς τῆς ἁρμῆς τῆς πρὸς ἀφροδίσια φυσᾶδές ἐστιν ἀνάσπα πνεῦμα τὸ ἐξογκοῦν τὸ μόριον πιπτόμενον ἐξ ὑγρῶν καὶ γλίσχρων καὶ παχέων ὑπὸ θερμότητος μετρίας.i.rumeſcente membro ſine impetu ad venerea:eſt autem rumeſcentię cauſa ſpiritus ventoſus Gal. Ventoſitatis cauſę.

Gal. qui ex vitiosis & crassis humoribus habeꝝ ortum. Confirmat hanc lectionem Gal, ix. de comp. phar. κατὰ τόπους iisdem verbis, & ibidem.

¶ Propter spiritus distractionē.) Græce πρὸς τὴν τῶν πνευμάτων διαφόρησιν. i. ad vētositatis discussionē. 380

EX CAP. LVIII.

¶ De genitura igitur sanorum in primo volumine qui de sanitate tuenda agit, simpliciꝝ; medicamē 381
torum virtute, eorum qui imperu quodam feruntur in libidinem docuimus valentia in præsentia re-
media ponenda sunt.) τῶν μὲν χρηστικῶν τοῦ σπέρματος ἐν τοῖς ὑγιεινοῖς κατὰ πρῶτον βιβλίον ὑφηγησάμεθα, καὶ τὰ παρεμπίπτοντα ἐν σπουδαίοις κατὰ τὴν ἁπλῆν θώκαμεν, καὶ τὰ ἐν ἀφροδισίοις. i. docuimus itaq; in primo vo
lumine in præceptis salubribus medicinas simplices quæ semen generant, quæq; ad concubitus im-
pellunt, nunc vero fortiores ponendæ sunt, & infra.

κεδρίδιον ¶ Piperis coriani perroselini.) Grauis hallucinatio pro κοκκαρίων. i. granorum pini; transfert, Coria- 382
ni, & statim.

¶ Accipe cedrū crudoꝝ, conarioꝝ. Græce ἐκβάλετον ὠμῶν κωναρίων. i. cicerꝝ crudoꝝ, granoꝝ pini. 383

EX CAP. LIX.

¶ Accipe cadmiæ & piperis vncias duas, rosarum abiectis foliis vncias sex.) Grauissimus error græ- 384
ce ἐξέσθων ἀπονυχισμένων τῶν φύλλων. i. florum rosarum detractis vnguibus, sunt enim ὀνυχισμένα siue ἀπο-
νυχισμένα ῥόδα rosæ quarum vnguis exemptus est, vt lib. vij. longius exponemus. & ibidem.

ἀπονυχισμένα ῥόδα. ¶ Et cœnelæo consimiliter.) Græce καὶ ὁ διὰ ὀνικλάνου ὁμοίως. i. consimiliter & trochiscus ex cœnelęo. de 385
quo libro. vij. cap. xvij. & infra ad pudendorum dolores.

¶ Atqui in colem verendum turgidum, mollium foliorum vitis drach. vnam, ceruſſæ drach. quinq. 386

Orib. In Orib. lib. ix. c. xxv. vnde excerpta hæc omnia sunt ad verbum ἀμπέλου φύλλων ἁπαλῶν τριάκοντα λιβανωτοῦ. ⊀. α. ἀμμωνίου. ⊀. ι. hoc est, tenuium foliorū vitis numero triginta, thuris drachma vna, ce

Err. Ander. russæ drach. quinque. Andernacus: vitis foliorum tenerorum pondo denarij, & infra, in inscriptione, hedricum vtilissimum.

¶ Hæc arida contundito, cremoręq; strychni herbæ apollinaris, aut portulacæ liquefacta miscēs ex- 387
cipe.) τὰ ξηρὰ κοῦσον χυλῷ σύχνου ὑοσκυάμου ἢ κεφαλάχνης καὶ τὰ τηκτὰ μίξας αὐκαλέμβανε. i. quæ sicca sunt,
dissolue in succo solani, aut apollinaris herbæ, aut portulucæ, & miscens ea quæ liquefieri oportet, ex-

Err. Ander. cipe. Andernacus: arida succo solani, alteraci, vel portulacę cōteruntur, & ibidem.

¶ Et ex lamina plumbea.) Græce καὶ τὸ διὰ μολυβδάνου. i. & medicamentum ex plumbagine, & infra 388
de hæmorroidibus.

¶ Prauęq; atq; maligne etiam sic affecti laginantur, nam cibi beneficium nō sentientes tabescunt.) 389
Cōtradictio manifesta in interprę: græce καὶ πονήρως ἔχοντες ἐσθίουσι. i. prauęq; cibū nō sentiūt, & ibidē.

¶ Aquę vero aridum illud misceatur.) ὕδωρ δὲ ξηρὸν μίγνυται ξηρᾶν ταῦτα. i. aquę hic puluis commisceatur, 390

Err. Ander. Andernacus: aquę vero misceatur aridum hoc, & infra.

¶ Schistes drach. nouē.) Græce χιστὸς. ⊀. ε. i. aluminis scissilis drach. nouē, & infra ad pcidētes anos. 391

¶ Myrrhę, aminęq drach. duas.) In codice impresso σμύρνης ἀμωνίακου vetustū exemplar μυνίακου. i. myr- 392

Err. Ander. rhę minnęq. Andernacus, myrrhę minyę.

EX CAP. LXI.

¶ Auferatur vero nō plus duabus libris cum dimidia, neq; etiam minus vna, siue venam secabimus, 393
siue hiera quidem ex colocynthide purgabimus.) In emulgaris exemplaribus mendose habetur ἀφαι-
ρεῖσθω δὲ μὴν πλέον. β. ς. λιτρῶν μήτε ἔλαττον μιᾶς. ἔστω φλεβοτομήσαντι ἔστω μὲν τοῦ διὰ κολοκυνθίδος ἱερᾶς καθαίρειν,
lego in veteri exemplari ἔστω μὴ vt sit vertendum, derrahatur vero non plus duabus libris cum dimidia
neq; minus vna si phlebotomia fiat: si autem non, hiera ex colocynthide purgare expedit. Nec tamen
improbarem si legerer aliquis ἔστω μὲν vt sensus sit post phlebotomiam, euacuādum esse hiera ex colo-
cynthide: quod ex cōiectura nostra, arbitrarium legentibus relinquimus, & ibidem.

¶ Alimenta porro cōgruunt belle instructa riteq; dispositā.) τροφαὶ δ' ἁρμόζουσιν εὖ διαιτώμενοι. i. cibi vero 394
cōferunt qui facile distribuantur, & infra.

Err. Ander. ¶ Helenij; radicis decoctum.) Græce ἑλενίου ῥίζης ἀφέψημα ideſt: & radicis enulę decoctum Ander-
nacus: helenij radicis decoctum, & infra.

¶ Daucus creticus, seseli, anisum, ciceris, & cercides.) Vitiose habetur in codice impresso κερκίδος. i. 396

Dioſco. cercides antiquum exemplar κεδρίδου. i. cedri fructus qui ad mēses prouocandos probātur à Dioſco.
libro primo. cap. de cedro. Neq; ibi ἄνισον. i. anisum legendum est, sed ἄμμισιον. i. & ammi & sion. Hæc

Dioſco. enim semina menses prouocant authore, Dioſco. libro secundo. cap. cxvj. & libro tertio. cap. lxxij. An
dernacus ami si non, & ibidem.

Err. Ander. ¶ Galbanumq; facto inde suffitu fotuq;.) Addit verba illa: fotuq;. 397

EX CAP. LXII.

¶ Interdum vero in iustę & integrę ætatis nouæ nuptæ partubus. Nonnullę magna quidem ex par- 398
te sua quoq; sponte cessant.) Disiungit quod vni solum sensui pertinent. græce ποτὲ δὲ καὶ πολλαὶ καὶ
αὐξίστη

πέφυκεν αὔτατον ὡς τὸ πολὺ καὶ αὐτομάτως παγῆναι.i.aliquādo vero in fine partus,quæ quidem vt plurimū ſponte ſua ceſſant,vt ad fluctiones menſtruorum referantur, Andernacus pro ὧν πλείους ἀτονήσεσιν.i. Err.Ander.
in fine partus,tranſtulit ob grandes partus,quod quam vere iudicent peritiores,& ſtatim.

399 ¶ Continue vero in ἀμβλαύσιον fortiter ſanguinis fit profluuium.) Non video quid magis ex his q̄ ex græcis poſſint latine legentes colligere græce σωματικῶς δὲ καὶ ἐπ' ἀμβλαύσιον ἰσχυρὰς ἀμοῤῥαγήσεων.i.Cō
tinue etiam poſt abortus,ſanguinis profluuia vehementia accidunt,& infra.

400 ¶ Sumanſ corticis mali punici dulcis,radicis myrti,corticis cupreſſi ſingulorum medimni tres,gal
læ medimnus vnus.) Græce μέδιδεσ, partes.

EX CAP. LXIII.

401 ¶ Laborans autem plerunq; ſolet pallefcere,cibum auerſari & inediam ſuſtinere.) Pro ἄτροφον.i.& alimenta nō ſentit,interpretatur:& inediam ſuſtinere.Eſt.n.ἄτροφος præter notam ſignificationē quæ ἄτροφος
eſt,non alens:cui τρόφιμος opponitur:idem etiam quod μὴ τρόφιμος,Inde atrophia teſte Plinio libro Atrophia
xxij.& xxvj.rabis ſperies,& atrophi,qui cibum non ſentiunt.Eſt.n.ἀτροφῶ tabeſco ſiue alimenta non ἀτροφῶ
ſentio,Galeno & Theophr.quoq; exempla colligit Budeus in cōmentarijs,& infra.

EX CAP. LXIIII.

402 ¶ Oſculi matricis ſuffocatio.) Græce μύσις τῆς ὑσέρας σφιδν.i.& preclusio oſculi matricis.Eſt.n.μύσις μύω
præcluſio à verbo μύω quod eſt conniuere vel claudere,& ſtatim.

403 ¶ Partibus vero poſterioribus inflammatis dolor circa pectinem.) Græce τῶν πέμπτων.i.partibus
vero anterioribus.Nam de inflammatione partium poſteriorum iam ſuperius erat dictum in verbis
τῶν μὲν ἔμπροσθεν αἰτίας μόνον φλεγμαινόντων.i.poſteriore q̄ppe vteri particula phlegmone laborāte,& infra. πίλημα
404 ¶ Per obſtructiones ē lana.) Græce διὰ πλημάτων ἐξ ἐρίου.i.per velamina quæ fiant ex lana,& ibidem.

405 ¶ Quinto autem die cataplaſma imponatur ex polline,ſemine lini fœnogræco,mulſo maceratis cō
poſitum,capita quoq; papauerum decocta forbeantur & ex oleo eadem applicentur.) Vitioſe in exē
plari impreſſo habetur: μετὰ δὲ τὴν πέμπτην κατάπλασιν γύρει λινοσπέρμῳ τήλῃ διὰ μελικράτου οὖ ᾧ κώδεια ἢ
φλεγκόσια ἐξέφυσεν καὶ ἐλαίου. In codice ſcripto legimus ἀφεψήσαι ἐξέφυσεν.i. Poſt quintum autem
diem emplaſtrum imponatur ex polline,ſemine lini,fœnogræco ex oleo & mulſo in quo capita papa
ueris decocta ſint,& à mulſa iam abiecta.Andernacus:ex mulſa in qua papauerum capita decocta ex Err.Ander.
oleo injiciantur,& infra.

406 ¶ Medicamentum roſaceo diſſoluens.) Mendoſe legitur in codice græco impreſſo φαρμακον.i.medi
camentum,vetus lectio cōmodior τετραφάρμακον.i.tetrapharmacum,de quo lib.vij.cap.xvij. Ander. Err.Ander.
eodem errore vertit:medicamentum roſaceo ſolutum applicatur vel infundatur.

EX CAP. LXV.

407 ¶ Ad hæc indiria quanquam inconſtanter cum horrore proferunt ſeſe.)Codex impreſſus vitioſe ha
bet πρὸς ἔτι δὲ ἀπακτοι μετὰ φρίκης οὐ ταῖς ὧν σημασίαις γίνονται.Antiquum exemplar πυρετοὶ δὲ ἀπακτοι.i.& in acceſſionibus,febres inordinatæ cum horrore accedunt,Andernacus:Præterea inordinatæ cū hor- Err.Ander.
rore acceſſiones ipſis obueniunt,& infra.

408 ¶ Encathiſmatis præterea in inflammationibus iugiter vtendum.) Græce καὶ ἐγκαθίσμασι δὲ ταῖς ὧν
φλεγμονῆς συμπτώσεσιν χρηστέον.i.inſeſſus quibus in vteri inflāmationibus vtebamur,probantur.

EX CAP. LXVI.

409 ¶ Vel embryulciam.) Non erat cur græcam vocem vſurparet græce ἢ ἐμβρυωλκίαν.i.vel propter fœ
410 tus extractionem Ander.aut fœtu exculſo,& ſtatim. Err.Ander.
¶ Vel corruptionem ex medicamentis acribus.) ἢ φθορὰν ἢ ὑπὸ φαρμάκων δριμέων.i.vel propter mortē
411 fœtus,vel propter acria medicamenta,& ſtatim.

¶ Dierethiſmus ad chalaſticamedicamenta,ſed ad contraria cuphiſmus.) Hæc q̄ obſcura ſint iu
dicent legentes,græce ὁ διερεισμὸς πρὸς τὰ χαλαστικὰ τῶν φαρμάκων πρὸς δὲ τοὐναντίον κουφισμὸς.i. irritantur
ex medicamentis quæ relaxandi vim habent,& leuantur ex contrarijs,Auicen.& nocumēti (inquit) Auicenna.
412 ex medicinis quæ mollificant,& iuuamentum ex iis quæ ſtypticitatem faciunt,& ſtatim.

¶ Mundo autem exiſtente hulcere humor exiguus,leuis & æqualis inſipidus.) In Paulo nihil eſt qđ
413 reſpondeat dictioni illi leuis:& male pro ἄοσμον.i.ſine odore,vertit,inſipidus,& infra.

¶ Expurgato vero iam hulcere lauare crebrius,alere item & vinum præbere quo incarnatio fiat ocy
us expedit.) Plurima hoc in loco omiſit interpres quæ tamen in græcis codicibus magno conſenſu
reperiuntur καθαρσοῦ δὲ γενομένου τοῦ ἕλκους λούειν τε ποικιλότερον καὶ τρίφειν καὶ οἶνον παρέχειν ὅπως ἡ σαρκώσις τα
χέως γίνηται οὐ πάσῃ δὲ μᾶλλον προσήκων τὴν διαμόρσον καθαιρόντων διὰ καδμείας ἢ λαδάνου ἢ μολυβδαίνης, hoc eſt:
quod ſi mundum fuerit hulcus,lauare ac nutrire crebrius expedit,& vinum exhibere vt incarnatio
velociter fiat:loco autem peſſarij medicamentum ex cadmia vel ladano vel plumbagine in dia
moro dilutum exhibeatur.Andernacus peſſi loco apponatur medicamentū diamoron hoc eſt ex mo Err.Ander.
ris dilutum cadmia,vel ladano,vel plumbagine,& ſtatim.

¶ Emplaſtrum nullam cicatricem inducens imponendum.) Grauiſſimus error pro ἀπουλωτικὸν.i.qđ cicatricem inducat,vertit,nullam cicatricem inducens. 414

EX CAP. LXVII.

¶ In his vtiq; tumor circa hyſteræ oſtium durus.) Græca voce vti maluit q̄ latina græce ὄγκος ideſt vteri, & infra. 415

¶ Vlcera magna ex parte quidem ſordida,ponderoſa & albicantia.) Græce ἐγκύστη.i. tumentia, interpres tranſtulit,ponderoſa,& infra. 416

¶ Alimenta porrò rite beneq; diſpoſita exhibenda.) Græce τροφὰς δὲ ὠφελιμωτάτους θετέον.i.exhibeantur cibi qui facile diſtribuantur,& ibidem. 417

¶ Verbi cauſa pauciſſimum aquoſum.) Mendoſe in codice impreſſo οἷον ὀλίγιστον ὑδατῶδες, vetus exemplar.οἶνον,i.& paululum vini aquoſi. 418

EX CAP. LXXI.

¶ Quidam vero amida quoq; adhibuerunt è lotio veteri ſiue oleruleo.) Græce τινὲς δὲ καὶ ἀμίδα πρὸς νίτρον οὖρον παλαιὸν ἢ ὀξυκρᾶτος.i.quidam & matulam lotij antiqui vel ſimi adhibuerunt. 419

EX CAP. LXXII.

¶ Pura amiſſionem liberorq; triſtem ſcytalem,aduerſumq; aliquod nunciũ.) Græce οἷον ἀποβολὴς τέκνων ἀπαγγελτικὸν.i.veluti ex filiorum morte nunciata, & infra. 420

¶ Et deuſto poplites cum diuaricatis cruribus.) Inſignis error ex deprauata lectione impreſſi exemplaris καὶ κεκαμμένας τὰς ἰγνύας μετὰ τοῦ διεστῶτος τὰ σκέλη.Lego in antiquo exemplari κεκαμμένους.i.ſiccosq; poplites cum diuaricatis cruribus, & ibidem. 421

¶ Dum ſolidus & integer in ſinu tumor exciterur.) Græce ἕως ἂν ὅλος ὁ ὄγκος ὁ τῷ κόλπῳ γένηται ideſt donec totus tumor ſit intra ſinum,& infra. 422

¶ Mulier in vinum atrum & auſterum deſcendat.) Improprie pro ἐγκαθίζετω.i.inſideat,vertit,deſcendat.Non.n.balneo ex vino vtendum eſt, ſed inſeſſionibus ſiue encharismaris. 423

EX CAP. LXXIIII.

¶ Priuatim vero mulieribus confert vuluam magna induſtria conſulto q; aggredi & abſq; vllo impedimento moliri euacuationem.) Non video quem ſenſum ex his latine legentes poſſint colligere:nec ſcio quid ſit vterum magna induſtria & conſulto aggredi:græce ἰδίᾳ τε τὰς γυναῖκας κάλλιστα ἐπὶ τὴν κατὰ τὴν ὑστέραν ὠφελείαν καὶ τὴν ἔμμηνον ἀπεργασίαν ἐπιβαδὸν γίνεσθαι κέκτηται.i. priuatim vero fœminis vtile eſt q̄ maxime curã habere vteri,& menſtruale purgationẽ mediocriter ac ſine impedimẽto fieri, & ifra. 424

¶ Hyſteram cõtra aridiorem.) Græcã dictionẽ viurpauit,latinius dixiſſet,vterum,& ibidem. 425

¶ Artemiſia videlicet monizа & nepeta.) Legendum ex veteri codice καυῖζα.i.conyza. 426

EX CAP. LXXV.

¶ Præterea & ſinus indicantur ſtillicidio,rupturæ namq; in corona oſtij ſpeculantur.) ἐλέγχονται δὲ τοῦ κόλπου διαστάλιγμοὶ καὶ ῥῆξεις κύκλῳ τοῦ στομίου διαφοῦντα.i.deprehenduntur vero ſinu ipſo aperto: conſpiciuntur etenim ſciſſiones in circulo oris vteri,& infra. 427

¶ Vlculculis vero pereuntibus euaneſcentibusq;). Vitiũ codicis impreſſi decepit interpretem. pro ἀπολειόντων tranſtulit euaneſcentibus. Vetus exemplar ἀπουλωθέντων.i.hulceribus vero ad cicatricẽ perductis,& infra. 428

Ex. Ander. ¶ In relaxationibus vero fluxus doleæ vacans ſubliuidus & ſtrangulo ſus.) Mendoſe in codice formulis excuſo habetur σφαγώδη.i.ſtrangulo ſus exemplar ſcriptum:ἰσχνώδη.i.ſæcoſus Andemacus vertit:& contumax. 429

EX CAP. LXXVI.

¶ Aut dolorem immenſum aut dilã hulcus.) Error grauiſſimus. Nam pro ἢ ἕλκωσι.i.vel propter timorem:tranſtulit magno errore,aut dilam hulcus, & infra. 430

¶ Eſt.n.enimuero naturale fœtus in lucem edendi ſchema.) Græce κατὰ φύσιν μὲν γάρ ἐστι τοῖς πικτομένοις σχῆμα πρῶτον μὲν τὸ ἐπὶ κεφαλὴν παρακεκυμένον τῇ χορδῇ τοῖς μηροῖς.i.naturalis etenim naſcentibus figura eſt primum quidem in caput manibusq; in fœmora extenſis,& infra. 431

¶ A baineis quoq; chalaſmos ſuſcipe.) Græce χαλασμοὺς.i.medicamenta quæ relaxent, & infra. 432

EX CAP. LXXVII.

¶ Arqui per morbi inſultos quos paroxiſmos dicunt iſtac irrigatione vtendum:ſumito cyprini cyathos octo,aceti cyathos quatuor,nitri cyathos duos,hordei cyathum vnum.) Pro κάχρυος .i.ſeminis roris marini vertit,hordei,& ibidem. 433

¶ Et hordeo & baccis lauri.) καὶ κάχρυος καὶ δαφνίδων, ideſt ſemine roriſmarini,& baccis lauri,& infra. 434

δακτύλιον περίνεων Taurus ¶ Oportet autem in his dactyliũ hoc eſt eam partem quæ teſticulos ſepti modo interiacet quam taurum vocant fouere.) Græce δεῖ τὸν δακτύλιον ἐπιτηρεῖν, ideſt oportet autem & orbem anum fouere. Cætera de ſuo addit interpres. Taurus enim περίνεως græcis dicitur, non δακτύλιος, & infra. 435

¶ Poſt

436 ¶ Post lauacrũ σκαμπίσυς aridę vncias tres.) Mędoſe in codice impſſo legit μετὰ τὸ λουτρὸν ὑπαποσίδω σκαμπίσυς ξηρὲς ſ.ſ. fecitq; id vitiũ vt græcam dictionẽ mendoſiſſima græce relinqueret interpres. Legendum tamen ex vero ſenſu & antiquo exemplari ὑπαποσίδωσιν πίσυς ξηρὲς. i. poſt lauacrum vero inſpargantur picis aridæ vnciæ tres.

EX CAP. LXXVIII.

437 ¶ Afficiuntur itaq; per conſenſum eriam proæreta.) Non erat cur græcam vocem vſurparet, latinus. n. dixiſſet: atq; per conſenſum eriam afficiuntur nerui quibus voluntarius motus perficit. Ander. Err. Ander.
ſed afficiuntur iiſdem nerui, tamen lege conſortij quod cum articulis ineunt, & infra.

438 ¶ In morbi ſtatim exordio plerunq; labor immenſus: atq; inambulationes excipiunt rigidæ & vehementes.) Græce κατοχεῖται δὲ τοῦ παθους ὰς τὸ πολὺ κόπος ἀμέτρος καὶ περίπατοι σώπυροι. i. vt plurimum vero hic morbus inchoatur ex immenſo labore aut inambulationibus vehementibus, & infra in curatiõe fluxus ex bilioſo humore.

439 ¶ Vel panẽ immitte & quo molleſcat roſaceo calfacito.) Græce ἢ ἄρτον τὸ ὑπὸ ἐκπίθαλλε καὶ μαλάξας παρέπιθυ ῥοδίνῳ. Omittit verba τὸ ἐντὸς & ridiculo ſenſu pro παρέπιθυ reddit, calfacito. Dicendũ erat: & medullã panis injice & ſubactã excipe roſaceo, & infra in cura fluxus ex humore ſanguineo.

440 ¶ Et conyza & trixago & orthios.) καὶ κονύζα καὶ πόδιος ἀρᾶον ὀρθίος. i. conyza & verbenaca recta. Trixago. n. χαμαίδρυς græce dicitur, & πόδιος ἀρᾶον latine verbenaca quæ duplex eſt authore Dioſco. lib. iiij. altera quæ ὀρθίος. i. recta dicitur: & altera ὕπτιος. i. ſupina. quarum primam ad fluxus articulares pituitoſos probat Paulus hoc loco, & ſtatim.

441 ¶ Farinæ fœnogræci medimnos tres, lolleaceæ medimnum vnum, ſarinę ciceriũ medimnum vnũ.) Græce μέ. i. partes, & ibidem.

442 ¶ Vel oũ farinæ tenuiſſimo floſculo vſq; ad laniationem.) Deprauate in codice impſſo ἕως ἀμύξεως. Vetus exẽplar ἕως συμμίξεως. i. donec ſimul miſceanſ. Ander. ad vellica tũ vſq; ſuffricti, & infra. Err. Ander.

443 ¶ Loti vero nitriq; & alijs vtanſ ramentis.) Græce λουόμενοι δὲ ποῖς νίτροις καὶ ποῖς ἄλλοις μοχθῶσιν ἀπὸ τρίμματος. i. poſt lauacrum vero, ex nitro & alijs abſterſionibus vtantur, & ſtatim.

444 ¶ Atq; dilutum perpetuo bibant.) Græce ὕδατος. i. vinum aquoſum. & infra.

445 ¶ Poma pro virili res puentes.) Græce ἀπεχομένους ὰς οἷόν τε ὀπώρων. i. à fugacibus fructibus quoad poſſint abſtinentes id. n. græcis eſt ὀπώρα, & infra. ὀπώρα

446 ¶ Atq; eam quæ refertur ad Proclum quæ ſit ex allio.) Deceptus ſimilitudine vocum pro διὰ τοῦ σκορόδου. i. & eam quæ ex paluſtri trixagine fit: vertit quæ ſit ex allio, & infra de toſis.

447 ¶ Interdum quidem ex craſſo & terreſtri inhærente & illic per ſe ingruente tabefacto ſq; humore.) In Paulo nihil eſt quod dictioni, tabefacto, reddi poſſit, & infra.

448 ¶ Separatos humores diſſipare atq; diſtrahere creditur.) Græce τοὺς ἀποληφθέντας ὄγκους διαφορῆσαι πλὴν ἕστωσι. i. & remanentes tumores diſſipare creditur, & infra de cuitanda podagra.

449 ¶ Et alimentis rite diſpoſitis.) Græce καὶ τροφαῖς ὑγιεινοῖς τοῖς. i. & alimẽtis quæ facile diſtribuantur.

EX CAP. LXXIX.

450 ¶ Vel alia in oleo frigito.) Impreſſor: hæc culpa. lege, vel allia in oleo frigito. græce ἢ σκόρδια ἐν ἐλαίῳ φρίξασ, & infra inſcriptione, marcellinum ad chimetla.

451 ¶ Sed in chimetlis exulceratis thuris ſciſſilis.) Græce ὧν δὲ ἐν χυμέτλαν λελεάνου ῥηγνῦ. i. in pernionibus aũt exulceratis, thuris, aluminis ſciſſilis, & infra aduerſus calcanei rimas.

452 ¶ Sumito calcis viuæ drach. decem, ceruſſæ drach. viginti aut triginta, porcinę pinguedinis recẽtis vncias ſeptem.) ἀσβέστου ζώσης. ⊀. ι. ὑπομυείου. ⊀. κ. κηροῦ. ⊀. κ. ὑ. λ. χοιρείας πιμελῆς πεφθέντου ſ. ζ. hoc eſt calcis viuæ drach. decem. ceruſſæ drach. viginti, ceræ drach. viginti aut triginta, pinguedinis ſuillæ recentis vncias ſeptem.

EX CAP. LXXX.

453 ¶ Papauer nigrum cum vrina aphrthori.) Græce σὺν οὔρῳ ἀφρίζοντι. i. cum vrina pueri venerem nõ experti. Andernacus eum vrina pueri impuberis, & infra.

454 ¶ Cum ſtactes cinere, vel lotio aphrthori.) Græce σὺν στακτῇ κονίᾳ ἢ οὔρῳ ἀφρίζοντι. i. cum lixiuia, aut vrina pueri venerem non experti. Andernacus: vel vrina pueri impuberis. Err. Ander.

EX CAP. LXXXI.

455 ¶ Splenio cum emplaſtro vino antę irrigans atq; conſpergens.) Græce καὶ χρῶ διὰ σπληνίου πεμπτικῶ πεσσὸ οἴνῳ. i. & vtere in faſcia: prius irrigata parte ex vino. vt ſit ſenſus: ſ. dictum medicamentum faſcia extenſum, loco prius ex vino irrigato imponendum eſſe. Sunt. n. σπλήνια. i. ſplenia, faſciolæ in lõgitudinẽ magis q; in latitudinem extenſæ, in quibus vnguenta & emplaſtra extenduntur, & ſtatim.

456 ¶ Soreos drachmæ duæ.) Græce σώρειος κε. ⊀. β. ideſt ſoreos cõbuſte drach. duę, vetus exẽplar ex ſius habet κεκαυμένης. Quã dictionẽ nõ debuerat omittere interpres, ad ſenſum alioq; maxime neceſſariã.

Finis annotationum tertij libri.

EX LIB. IIII.

EX CAP. PRIMO.

Tra ſiquidem bile in qua hic morbus conſiſtit, maxime bifariam pro- 1
uenit: aut. n. ā melancholico fæculēto q̄ ſanguine, ac veluti ſangui-
nis limo: aut ē flaua bile & quidem vtriſq; neglectis ortum habet.

¶ Eſt in humanis corporibus humor melancholicus aut naturaliter quidem ex fęce ſanguinis: quem alimenta quædam natura ſua multi-plicant veluti caro bubula, caprina, hircina, ſed maxime aſinorū came-lorumq́: cames item vulpinæ & caninæ: nam & his nōnulli veſcūtur: piſcium etiam omne cetaceorum genus, ex oleribus braſſica ferè ſola: le-guminum vero omnium maxime lentes, panis item cibarius (quē græ-ci αὐτόπυρον vocant) & vina craſſa & nigra. Non naturaliter vero, ex ſan-guine aut flaua bile ſupra modum cremaris multiplicatur humor me-lancholicus, quæ Paulus hac in parte his verbis docuit καὶ γὰρ μελαίνης χολῆς ἐφ' ἧς τὸ παῦρο τοῦτο σωίσε-ται δι' ἃ ἴσχουσις τὴν γένεσιν ἡ μὲν γὰρ ἐκ τοῦ μελαγχολικοῦ καὶ τρυγώδους καὶ οἷον ἰλύος τοῦ αἵματος ἡ ἀπὸ τῆς ξανθῆς χολῆς ἀμφαίνει ὑπεπεφθαμένον γίνεται. i. Atra bilis ex qua hic morbus habet originem bifariam gignitur: aut. n. ex melancholica & fęcoſa ſanguinis parte: quæ veluti cœnum eius eſt: aut ex flaua bile, cum hi ſ. humores ſupra modum aſſantur. Interpres pro ὑπεπεφθαμένον. i. ſupra modū crematis incerto q̄dem aut nullo ſenſu traduxit, neglectis, & infra.

¶ Altera (ſi negligat) illa videlicet ē flaua bile parit.) Græce ἡ ὀξεῖα ἡ ἀπὸ τῆς ξανθῆς χολῆς ὑπεπεφθαμένης 2
γινομένη. i. fecunda quæ ex flaua bile ſupra modum aſſa fit: vt ſit ſenſus: elephātiaſim quæ ex priori humoris melancholici ſpetie fit, mitiorem quidem eē & minus periculoſam: alteram vero in qua totum exulceratur & extremæ partes decidunt ex fecūda humoris melancholici ſpetie fieri, & ſtatim.

¶ Neq; in immenſum dolor ſurgit.) μήτε μὴν πόνος ὀχέους ὧπλῆσθαι ἐπανίσταται. i. neq; tumor admodū 3
exurgit, & infra.

¶ Vel ſcillæ circiter drach. gnq; i aqua mulſa aut melle per ſe inſtar luctus exhibeto.) Librarioꝝ hęc 4
culpa: lege, inſtar linctus: græce τρίβειν ὀλίγιστον, & infra de victus rōne quę in elephantiaſi conuenit.

¶ Perungatur adipe ſufficiente vel vulpino.) Manifeſtus lapſus συγχρίεσθαι σίκτι ἀρκείῳ ἢ ἀλωπεκείῳ. i. 5
inūgatur vrſino adipe vel vulpino, & ibidem.

¶ A quo pingui & tepida aqua euomat.) Addit interpres verba illa: pingui & tepida: græce μέσου πίων 6
ὕδατος ἐπιμάτου. i. poſt quod bibat aquam & euomat, & infra.

¶ Salſamentū vetus perinde atq; medicamentum mœra.) Grauis hallucinatio: nullum. n. medica- 7
mentū eſt quod mœra dicat. græce πύριχα παλαιὰν οὐ σὲ φαρμάκου μοίρᾳ. i. ſalſamentum antiquū, vt me-dicamentum etiam prodeſt. hoc ſenſu: ſalſamentum antiquum non ſolum his eſſe vtile tanquam ci-bus: verum & tanquam medicamentum, & infra.

¶ Vel vtendum erit ſapone aut myrobolano & nūquam pſilotris.) Lego nōnunquam: græce enim 8
καὶ ποτὲ, & infra.

¶ Lentisq; ſyluestris ſolijs aridis cum aceto leuigatum ac illitum.) Error manifeſtus, in Paulo συκῆς 9
ἀγρίας. i. ſyluestris ficus: nec tamen ſine ratione omnino legerer aliquis σικύας. i. cucumeris: quod tamen vt incompertum in medium relinquimus, & ſtatim.

¶ Atq; etiam illud quod conſtat ex ſepiæ teſta ceratio.) Pro κε. i. cremata: vertit, ceratio. Codex ſcri- 10
ptus κεκαυμένης, & infra.

¶ Sulphuris apyri drachmas octo.) Græce θείου ἄπυρου. ⊰. ideſt ſulphuris ignem nō experti drach 11
mas octo, & infra.

¶ Cochlearium teſtarum vnciæ quatuor.) κοχλιῶν ὀστράκων κε. ſ. δ. i. cochlearum teſtarum combuſta 12
rum vnciæ quatuor, & infra.

¶ Et à mortalium cęterorum' vt dixi frequētia maxime vacantibus tabe illa affectis eſt habitandū.) 13
Quin ſi quid poſſibile eſt etiam hinc tranſeant ad proxima loca.) Diſiunxit interpres quod ſuperio-ribus erat annectendum. græce καὶ ὀλιγανθρώπους χωρίους ἔπειτα οἱ ἀνὴρ κατοικίσει δὴ μετοικήσασιν ἐς τοὺς πα-ρακειμένους. i. & locis quibus eſt hominum infrequentia ſi poſſibile fuerit à quibus poſtea ad proxima loca tranſeant, Ander. vbi pauci homines verſentur. Sicq; fieri poterit inde rurſus ad confinia.

EX CAP. II.

¶ Vua arida ſyluestris quam σταφὶν ἀγρίαν vocant græce.) In Paulo nihil eſt quod dictioni, arida, 14
reſpondeat, & ibidem.

¶ Fimus

14 ¶Fimus ouillus.) Græce ὠγμὰς κάπρος.i.fimus caprinus, & ſtatim.

15 ¶Rhododaphnes teneriora folia in olei ſeſta vna decoquito,tantiſper dum areſiant.)Græce ἕως φρυγῶσι.i.donec ſint fricta,& ibidem.

16 ¶Ceræ vnciam vnam.) Græce κηροῦ τρεκτοῦ ϛ.γ.ideſt,cerę albę vncias tres. Nec ſcio cur omiſerit dictionem τρεκτοῦ.i.albę,quę in cunctis exemplaribus reperiſ,eſt.n.græcis τρεκτὸν cera quę facta eſt alba,Ander.cerę tractæ vncias tres. τρεκτὸν

EX CAP. III.

17 ¶Hos etiam gummi coccomeleæ illitum adiuuat.) Græcam vocem vſurpauit cum latina potuiſſet vti,græce κοκκομηλέαν.i.pruni.Oriba.lib.vij.cap.xlviij.πύτινος πομὲ καὶ τῆς κοκκομηλέας τὸ κόμμι χριὸ μενον.i.in his etiam confert gummi pruni illinitum.Dioſco.lib.primo.cap. περὶ κοκκυμηλέας. τὸ δὲ κόμμι μὲ τῆς κοκκυμηλέας ἐσὶ κολλητικὸν λίθων ἀρτιπλήκτων πνέμονων σὼν ὄξυγλ.σὼ ὄξυ δὲ ὠφελούμενον λιθιῶσι πὸς τὰ ὠὰ πεπλιδίων ἐφ ἑαυτῶν,hoc eſt:glutinat prunorum gummi,frangendis veſicę calculis cum vino bibitur: idem ſanandis puerorũ imperiginibus ex aceto inungitur, & infra. Oriba. Dioſco.

18 ¶Accipito ſulphuris ignem non experti,nitri ſpumę ſingulorum drach.quatuor,hordei grana ſexaginta.) Græce κάχρυος κόκκους.ξ.hoc eſt ſeminis roris marini grana ſexaginta,& infra. κάχρυ

19 ¶Veratri albi drach.accipe octo,farinæ lupini buccinarum vniuſcuiuſq; ceratium,nitri chœnicem arido abſtergãtur.) Inſignis hallucinatio græce ἀλεύρου λόμου <.ν.ἀλεύρου θερμένου κυκεῶν κε,νίτρου ἀφρὸ χοίνικα ξηροῦ σμάζων hoc eſt.veratri albi drach.octo,farinę lupinorum buccinarum combuſtarũ, nitri, ſingulorum chœnicem:his in puluerem redactis fricentur: confirmat id Orib.lib.vij.cap.xlviij.& vetuſtum exemplar,Ander.ſingulorũ chœnix.arido detergentur.

EX CAP. IIII.

20 ¶Accipe ſpumę nitri,ſulphuris viui,alcyonij æquas portiones.) In Paulo ἀλκυωνίου κι.i.alcyonij

21 combuſti.codex antiquus expreſſius habet κικωμίνου,& infra. ¶Vel cochleis excipe leuigaris ac diſſoluris.) Græce ἢ κοχλίοις κι. καὶ λειοτέροις μίλτι.i.vel cochleis combuſtis & ex melle leuigaris.

EX CAP. V.

22 ¶Acu compũgito in ſuperficie cutis leucem,ne vltra pellem introrſum penetret.) Græce βιλόνῃ κάπε κέντησον ἐξ ὧν πολὺς τὴν λόγχιν μὴ πλεῖόν τοῦ δέρματος.i.ſuperficiem vitiliginis acu compunge,ita tamẽ ne vltra cutem penetret,& ſtatim.

23 ¶Quod ſi nullus ſanguis promanat morbus incurabilis non eſt.) Decepit interpretem vitioſus codex impreſſus καὶ ἂ μὴ αἷμα ῥυῇ,legendum ex antiquo exemplari καὶ ἂ μὲν αἷμα ῥυῇ.i.quod ſi quidem ſanguis fluxerit. Celſus lib.v.cap.vltimo.de vitiligmis ſpeciebus:vtrum autem aliquod horum ſanabile ſit,experimento facile colligitur,incidit.n.cutis debet aut acu compungi:ſi ſanguis exit quod ferè fit in duobus prioribus remedio locus eſt,ſi humor albidus ſanari non poteſt, & infra. Celſus

24 ¶Vtendum igitur ſubiectis eſt remedijs & facultatibus,adarce,hordeo.) Græce κάχρυας, ideſt ſemine roris marini. κάχρυ

EX CAP. VI.

25 ¶Accipe ſulphuris viui,nitri ſpumæ ſingulorum drach.quatuor,hordei grana ſeptem.)κάχρυος κόκκους.ζ.i. ſeminis roris marini grana ſeptem,& ſtatim.

26 ¶Farinę lupini buccinarũ & nitri vniuſcuiuſq; phœnicẽ.) Lego chœnicẽ:græce enim χοίνικα,& infra.

27 ¶Vel hordei,ſulphuris ignem non experti.) Græce ἢ κάχρυος ὅλου ἀπύρου.i.vel ſeminis roris marini,ſulphuris ignem non experti.

EX CAP. VII.

28 ¶Eadem ſanè curabis ad vnguem,amide cum aceto acerrimo perliniens.) τὸ δὲ σίγματα ἰᾶται τὸ πρὸς σωκος τῇ ἀμύλῃ μετὰ δριμυτάτου ὄξους καπὶ χρίων.i.ſtigmata autem euellit id quod matulæ adhæret ex acerro acerrimo illinitum.Solent enim in fundo matulæ ex lotrij ſaſſugine ſordes aggregari,quibus aceto diluris,illira ſtigmata euelluntur,& ſtatim.

29 ¶Vel calcis viuæ medimnum vnum.) ἢ ἀσβέσου μι.ν.i.vel calcis viuæ partem vnã,codex antiquus μόδιον.ν.& ibidem.

30 ¶Nitri aſſari tritici ſemiſſem.) Decepit hominem vitium peruulgati exemplaris & vocum ſimilitudo νίτρου ὀπτοῦ πυροῦ,lego ex ſcripto codice πυρίτου.i.nitri ſului toſti ſemiſſem,& infra.

31 ¶Tum deniq; medicamẽtum imponito quod habet thuris,nitri,lixiuij calcis,cerę ſingulorũ drachquatuor.) Pro κονίαι ἀσβέσου.i.calcis viuæ:diſiunctim interpretatur,lixiuij calcis.ridiculo ſanè ſenſu quotuor.ſ.drachmas lixiuij cĩ æquali aliarũ rerũ pondere eſſe confundendas.in hac re vir doctiſſimus Marcellus interpres Dioſco.non perinde fœlix fuit vt in pleriſq; li.ij.c. de ranunculo herba vbi hunc Pauli locũ interpretatur Andernacus eodem errore vertit cineris lixiuij,calcis. Err. Marcelli.

EX CAP. VIII.

32 ¶In gelidiori quippe craſſioreq; humore talia pẽpetranda ſunt.) A ſuperioribus hæc diſiungẽs interpres incertũ & obſcurum reddidit ſenſum.græce ὧν ψυχρῷ μᾶλλον ἐκκαυθῆς καὶ παχυχύμῳ τὰ τοιαῦτα γίγνεται.i.papulæ.n.ex frigido vehementer,& craſſo humore ſunt.

EX CAP. IX.

¶ Quibus discussis cruenta sanies defluit.) Græce ὧν ἐκκεχυμένων.i.quibus apertis,nam discutere quod græci διαφορεῖν dicũt,est collectiones cũ coeunt dissijcere,vt sine suppuratiõe soluanſ & cuanescãt. διαφορῆν 33

EX CAP. X.

¶ Quo circa prius quàm pustulæ discutiantur.) πρὶν μὲν οὖν ἐκκαῦναι τὰς φλυκτάινας.i.prius igitur quàm pustulæ aperiantur. 34

EX CAP. XI.

¶ Idem sanè præstat ouum crudum integrum quamprimũ impositum vellere molliore assumptũ.) καὶ ὧὸν ὅλον ὅμου παρακρῆμα ἐπιτιθέμενον ἢ ἀραλαμβανόμενον ὑφὶ μαλακοῦ. Deprauate hæc legi suspicamur τῷ ὠὸν ὅλον legendũ putamus καὶ ὠοῦ λευκὸν.i.& oui candidum crudum quamprimum molli lana excep tum imponatur.Dioſco.lib.ij.cap.de ouo de eius candido καταπλάσματα τὸ οὐκ ἰὸ φλυκταινοῦσθαι παρακρῆμα ἐπιχριόμενον.i.in ambustis excitari pustulas prohibet si quamprimum eo inungantur eodem errore vertit Andernacus:item ouum integrum crudum. 35 Dioſco.

EX CAP. XIIII.

¶ Maxime vero iuuat illud ceruſſæ medimnus vnus.) ἥμμυθίου μέν.i.ceruſſæ pars vna.Codex anti quus μόριον.π. & ibidem. 36

¶ Spumæ argenti chrysitidis aureæue arenæ drach.quinquaginta.) Græce λίθαργύρου χρυσιτίδος.i.spu mæ argenti chrysitidis drachmas quinquaginta.Errauit grauiter interpres χρυσιτίδα aureã esse cre dens arenam,quod quam ridiculè iudicent legentes.Est enim χρυσῖτις spumæ argẽti species omnium optima ea.ſ.quæ flauo colore est & splendet veluti aurum.Sunt.n.duæ principales spumæ argẽti spe cies authore Dioſco.lib.primo.cap.de spuma argenti:altera quæ flauo colore est & splendet chrysitis quaſi aurea dicta oium optima:altera,vero quę in ſicilia fit à candore argyritis quaſi argentea noiata. 37 χρυσῖτις Dioſco.

EX CAP. XVII.

¶ Sanguine namq; bono & symmetro in partem aliquam cumulatim se insinuante.) Græce αἷματος μὲν γὰρ χρηστοῦ καὶ συμμέτρου τῇ πάχει ἐνίστε ὀγκ τὸ μόριον ἀφέλκει.i. Quod si igitur sanguis bonus & craſſitudi ne mediocris subito in aliquam particulam fluxerit. 38

EX CAP. XVIII.

¶ Oportet aũt dulces & prepingues ficus elixas eliquari in aqua & aquã mellis instar tenuẽ efficere.) καὶ πρῶτα μέλιτι τὸ ὕδωρ μέλιτι λιπαρῷ.i.& aquam efficere melli tenui similem.Hãc lectionẽ probat Orib. lib.vij.cap.xxviij.ijsdem verbis.Confirmat & Gal.à quo prędicti authores hæc ad verbum exscripse re lib.ij.de arte cura.ad Glauco.capite de abscessibus ὥσπερεῖν δὲ καὶ τὸ διὰ τ ἐνημένων ἰσχάδων καπνίσαι μα.χρῶ δὲ οὐκ αὐτοῖς ἰσχάσασι λαμβάνειν ἀλλὰ τὸ ὕδωρ αὐ ᾧ διεπόνησαν ἐνημένα προσέτι δὲ ὀλιγότ γλυκάσαι τε καὶ λιπαρὲς τοὺς ἰσχάδας οὕτω ὡς αὐτοῖς ἔχειν ὑγρότητα παραπλήσιον μέλιτι καὶ εἰ τοιούτοις λαβὼν ἐνίσταιτ ἔχοι πηλὸν τὸ ἀφέλκημα μέλιτι λιπαρῷ κατὰ τὴν σύστασιν ἴσα παραπλήσιον.i.Cõuenit ẽt id quod ex caricis con ſtat in aqua decoctis cataplaſma, oportet autem non ipſas assumere caricas:ſed aquam in qua ebulli entes sint liquefactæ.Expedit vero & caricas pingues esse & dulces vt earum humor non dissimilis mel li videatur,& ſi eas assumens decoxeris vſq; ad plurimum temporis,redditur aqua melli tenui subſtan tia simillima,& ſtatim. 39 Orib. Gal.

¶ Si extendere vehementius est animum.) In Galeno ἐὰν δὲ ποτὲ ἐφελκύσαι βουληθῶμεν μᾶλλον.i. Siquando ve ro vehementius exiccare volueris,idq; confirmat quod sequitur πρωϊαίτερον δὲ ἀκριβῶς μὴ διὰ τὸ ἐφελκύσεσθαι σφοδρότερον σκιρρῶδες γένηται τὸ μόριον.i.exquisita autem diligentia attendendum ne propter vehemẽtio rem ariditatem membrum obdurescat,Ander.sin voles magis intendere,& ibidem. 40

¶ Et ſi qñ huiuſmodi quippiam olfeceris,aqua,cucumeris ſyluestris radicem aut althęę aut bryonię decoquito.) In Galeno pro ἢ ἀλθαίαϛ.i.aut althęę legimus ἢ ἀσκάρου.i.vel asari.in quam lectionem no bis magis inclinat animus:liberam lectoribus relinquentes eligẽdi facultatem,Anderna.aut althęæ: dixit,& infra. Err.Ander. Gal. Err.Ander. 41

¶ Pix quoq; duriores & crudos tumores vniuersos maturat ae concoquit indita cataplaſmatis & pi cipue liquido.) Librarios hæc negligentia,lege liquida.græce καὶ μᾶλλον ὑγρὰ.i.& prefertim ſi pix illa ſit liquida,& infra. 42

¶ Quoniã vero nõnulli ferro apoſtemata diſſecare non dubitant.) Græce ἐπεὶ δέ τίνες οὐκ ἀπέχονται σι δήρῳ διαιρεῖσθαι τὰ ἀποστήματα.i.qñ vero alij non tollerant vt apoſtemata ferro diſſecentur. Eſt enim sen ſus quoſdam esse nõ permittẽtes,apoſtemata in eis ferro diſſecari:in quibus oportet diſſectionẽ medi camentis diſrumpentibus fieri. 43

EX CAP. XIX.

¶ Membrũ proinde extinctũ tandem,ocyſſime ad viuum vſq; est amputandũ.) πάλιν μὲν οὖν νεκρωθὲν τὸ μόριον τάχιστα χρὴ ἀποκόπτειν κἀπὶ τὸ ζῶσαν τοῦ πεπονθότος ὑμοῦ.i.Si igitꝫ membrum ex toto effectum fuerit mortuum ſtatim oportet id reſcindere,qua ſanam partem vicinam attingit.Sunt eadem Orib.li.vij. cap.xxvij.& Gal.ij.de arte curatiua ad Glauconem,& ſtatim. 44 Orib.

¶ Sinentes sanguinem ad loca tabida putridaq; defluere.Succurritur aũt his ex melle,farina erui,aut ſolleacea,aut fabacea.) In græco codice impreſſo καὶ ἑκάστοτε ἐπορρυήσεται τὸ αἷμα τ πρὸς τὰ σπαπόμενα χρησί μὲν ἐπ 45

μων ἐπὶ δὲ τῶν ὀξυμέλιτος ἄλλως ἐχόντων ἢ αὐξῶν ἢ τὸ πᾶν κινεῖσθαι. in hoc loco plurima desyderantur quę in vetusto exemplari reperiuntur: alio qui. n. non constabit sensus καὶ ἐάσαντας ἀποχέεσθαι τὸ αἷμα πᾶν φαρμάκων ὑποπιόντα τὴν χολὴν πᾶν πρὸς τὸ σπασθέν. χρωτίμων ἔστι δὲ τούτοις ἀλλως ἐχόντων ἢ αὐξῶν ἢ τὸ τὸ κινεῖσθαι. i. sanguinem vero manare permittentes imponendum est ex medicamentis aliquod ad putrefcentia vtilibus, cuiusmodi est farina orobi vel lolij aut fabarum ex oxymelite. Sunt eadem Gal. & Oriba. Gale.

Orib.

46 ¶ Cõducir item hoc malo affectis lupinoꝝ elixatio infusa haustaue.) Pro περιεκλυσμένων. i. irrigata, transfert, infusa haustaue. Nostram lectionẽ prędictoꝝ ẽt auctorum testimonijs cõfirmamus, & infra.

47 ¶ Et cephalico arido seu xerio cũ melle.) τῷ τε κεφαλικῷ ξηρίῳ μετὰ μέλιτος. i. puluere cephalico dicto, cũ melle, Ander. item cephalicum aridum ex melle, & statim. Err. Ander.

48 ¶ Aut iris, aut panax, aut aristolochia, acorumue cum melle vel etiam rhus.) Impressorum hęc culpa. lego vel etiam thus, græce λιβανος. EX CAP. XX.

49 ¶ Vel posca dilutа eliꝗros & dissolutos illinito.) Græce ἢ ὀξυκράτῳ ὑδαρεῖ. i. vī posca aquosa, & statim.

50 ¶ Et porri cremoris cyathos tres.) In Paulo κυ. ſ. i. cyathos septẽ. in Orib. li. vij. c. xxxiij. κυ. δ μισυ. i. cyathum dimidium. Legentes vtram magis probauerint lectionem sequantur, & infra. Orib.

51 ¶ Ceruſſæ drach. octo, thuris scissilis drach. vnam.) Græce λιβάνου ὀγδοῆς. <. α. ideſt thuris, aluminis scissilis drachmam vnam, de quo errore alibi iam dictum est.

EX CAP. XXI.

52 ¶ Vergẽs vtrãq; rationem haud ita magno discrimine diffidet.) Græce καθ' ἑκάτερον δὲ τρόπον οὐδὲν μέγα διοίσει πρός γε τὴν τῶν ἐπιθυμάτων χρῆσιν. i. in vtroq; vero erysipelatis modo nõ est maximum discrimẽ in remediorum vsu, & infra.

53 ¶ Cõmuniter vero partibus vniuersis rubricæ sinopis, chalcitidis myrsos, ossis rubiginis.) Insignis error interpreris ex mendoso codice decepti, non. n. ὀσοῦ ἰοῦ ideſt, ossis rubiginis, legendum est: sed ξυσοῦ ἰοῦ. i. ęruginis rasilis, ex vetere codice scripto, Ander. ærugine, tantum dixit, & statim. Err. Ander.

54 ¶ Atramenti futorij scissi.) χαλκάνθου ὀγδοῆς. i. atramenti futorij, aluminis scissilis, & infra.

55 ¶ Fouendum deinceps passo ex vnda calida.) κατασκληκτέον δὲ ὕδατος ἑφθοῦ λανικοῦς. i. irrigandum autẽ est ex aqua dulci calida. Interpres diuisim legit pro λανικῆς vertens, passo.

EX CAP. XXII.

56 ¶ Quod si totum humoribus succisq; redundat corpus leuandum est.) Pro περικωθωνίζων αὐτὸ, reddit, leuandũ est, apertius dixisset prius illud est euacuandũ, & infra.

57 ¶ In topicorum vsu.) Græce κατὰ δὲ τοῦ τύπου. i. in loco autem affecto.

EX CAP. XXIIII.

58 ¶ Oribasius terminthũ phymatis speciem esse asserit, bullamq; nigri coloris tam superne ꝙ inferiore parte adiacere.) Decepit interpretem vitiosus codex impressus ὁ μὲν θριβάξιος φύματος εἶδος φασὶ τῶν περὶ μηδὲν ὑποκεῖσθαι δὲ αὐτὸ ἐκ τοῦ κάτω φλυκτίδιόν μέλανος. Pro ἄνω κάτω legendum est ex vetusto codice αὐτοῦ τοῦ: confirmante id Orib. lib. vij. ca. xxxvj. erat igitur verendum: terminthus (vt ait Orib.) species est phymatis supra quam pustula nigri coloris adiacet, & infra. Orib.

EX CAP. XXV.

59 ¶ Ęr ceram liquefaciendo in linteolum emplastri modo illinito & superimponito.) Pro πακηρὲς λειοτριβάσας. i. liquefactas iam contere, interpretatur & ceram liquefaciendo: est. n. sensus, mala punica acida discissa contrita; in aceto & liquefacta iam, contusa & in linteola extẽsa, carbunculis superimposita prodesse, & infra.

60 ¶ Hygropissum adiectis vuis passis & adipe suillo.) ὑγροπισσα σὺν σταφίδων καὶ ὕειῳ στέατι. i. & pix liquida cum vuis passis & suillo adipe. ὑγροπισσα

EX CAP. XXVI.

61 ¶ Proximũ est ex hiera quæ helleboꝝ atrum admixtum habeat purgationẽ instruere.) Græce ὃς ὕστερον δὲ διὰ τῆς ἱερᾶς τὸν μέλανα καμβαευόμενος ἐλλέβορον. i. postmodum vero ex hiera quæ nigrum habeat veratrum euacuentur, & statim.

62 ¶ Atqui si in loco languente admoueaꝰ fine molestia exulceratis subuenit: solani item succus.) Error grauis, nec. n. superiori clausulæ hæc erant annectenda: quãdoquidem falsum sit, hieram supra locum affectum imponi tã in exhulceratis cancris esse vtilem. Pauli verba sunt ὧν δὲ τοῦ παντὸς τύπου προσφερόμενος ἀλύπως ποιᾷ τοῖς ἑλκωμένοις σφίγγων χυλὸς. i. supra locum autem affectum in exulceratis cãcris vtilis est solani succus, & infra.

63 ¶ Cancrorum fluuiatilium & terræ cadmiæ ęquas portiones.) Græce καρκίνου ποταμίου κι. καὶ καδμίας ἴσα. i. cancrorum fluuiatilium combustorum, & cadmiæ ęquas portiones.

EX CAP. XXVII.

64 ¶ Verbi cã in hydropicoꝝ cruribus & circa pedes in corruptionibus.) Vitiose legitur in codice impresso καὶ φάρμακα. i. & in corruptionibus legendum ex vetere exemplari καὶ φθοὰς. i. in tabe, adstipulãte, & Galeno secundo de arte curatiua ad Glauconem, & infra. Gal.

65 ¶ Immo potius puluere cognomento stacte.) ᾧ μᾶλλον τῇ καλουμένῃ στακτῇ κονίᾳ. i. vel potius cũ lixiuia stillaticia.

EX CAP. XXVIII.

¶ Elixatione igitur cum oleo exiguo vtendum.) Græce τῷ ἐνύματι μετὰ ἐλαίου βραχέος.i.ſapa cũ Paul. 65
Em. Ander. eo oleo, Ander. Vtendum igitur decocto illorum cum olei momento, & ſtatim.

¶ Cutem cum lana ſuccida inſtaurando.) Græce καὶ λαμβάνοντας οἰσύπι ὑγροὺς θερμά.i. calidis in lana 66
ſuccida exceptis. Andernacus: quod lanis ſuccidis calentibus excipiatur, & infra.

¶ Et poſt hæc ſtactem puluerem.) καὶ μετὰ ταῦτα καὶ τὴν στακτὴν κονίασον.i. & poſthæc lixiuiam, & ſtatim. 67
Oriba. ¶ Et calcem præterea extinctam conterendo veluti in farinam.) In Oribaſio lib. vij. ca. xl. vnde hæc 68
omnia ὤνθισον legimus.i. & calcem viuam. EX CAP. XXXII.

¶ Cæterum in neruis quibus ſuſtinetur collum quos à robore & firmitate νεῦρα appellant.) Sunt 69
in neruorum humani corporis cenſu qui græce νεῦρα vocãtur: qui licet proprie ſint nerui qui in colli poſterioribus partibus ſunt: medicorum vſu, aliarum etiam partium chordas ſignificant: qua ſignificatione ſæpius in hoc loco ὦμῷ & τῷ νωτίῳ.i. in tendonibus vero. quod & Galenus confirmat ſecundo ad Glauco. & infra.

Gal. ¶ Lauacris omnino faceſſendum eſt, ita affectis vel magna ſaltem ex parte abſtinendum.) λουτρὰ δὲ 70
τὸ παράπαν ἀφικτέον αὐτοῖς ὑγιᾶναι τοῦ σώματος.i. à lauacris vero continuis abſtineant.

EX CAP. XXXIII.

¶ Deinde elixans tantiſper dum reddantur arida ipſa quidem porrice.) Græce ἕως ἀφυγῶσιν.i. donec 71
ſint fricta, & ibidem.

¶ Cineris cucumerini vncias duas.) Mendoſe codice impreſſo habetur σκώνης πόφρασ' ſa.b. lego in ve- 72
tuſto exemplari σκώληκος πόφρασ'.i. cineris ficus arboris vncias duas, & ſtatim.

¶ Schiſtes vnciam vnam.) χιστὸς ſa.a. id eſt, aluminis ſciſſilis vnciam vnam, & ibidem. 73

¶ Schiſtes ſandaraches.) χιστὸς σανδαράχνης.i. aluminis ſciſſilis ſandaraches. 74

EX CAP. XXXIIII.

¶ Quidam vero duplici ſolum ratione curantur, qualis eſt atheroma quod non tam abſcindere q̃ re 75
Steatoma medijs tollere licet.) In genere abſceſſuum quædam ſteatomata dicuntur: in quibus caro aut carno-
Atheroma ſum corpus in eis contẽtum in adipis ſimilitudinem ex corruptione mutatur: alia atheromata quod
Meliceris pulti ſimile ſit quod intra pelliculam continet: alia meliceridis, quod humor quaſi melleus ſit. In quo
rum omnium curatione idem conſilium eſt: diſcutere ſ. quod illa tunica continetur, aut medicamentis exedere aut ſectione auferre: quidam ex his tumoribus triplici hac ratione curant, hi. ſ. qui tenuiorem humorem continent, qualis meliceris eſt: aliqui duplici tantum vt atheroma quod & ſectione aufertur & medicamentis exeditur: aliqui vna tantum quale ſteatoma eſt, quod nec diſcutit, nec exedi poteſt, ſed ſectione neceſſario auferendum eſt. De atheromate ita q; inquit Paulus οἱοι δὲ καὶ τινὲς ὀγκοι μόνοις ὠσὶ τὸ ἀθήρωμα ἢ σὺν ἢ ἐν πύωσι καὶ σήπεσθαι τοῦτο.i. Aliqui duplici tantum, vt atheroma quod & ſectione auſertur & medicamentis exeditur, & infra.

¶ Et ſapone ſtactesq; vnguento.) καὶ σάπωνος καὶ στακτῆς κονίασον.i. & ſapone & lixiuia, & ſtatim. 76

¶ Sphecles quæ vini fex eſt.) σφήκλας ἤτις ἐστὶ τρὺξ οἴνου κι.i. ſphecles quæ eſt fex vini cõbuſta. codex ſcri- 77
ptus κεκαυμένης, & infra.

¶ Diſſolue in ſtacte vnguento.) λύσον εἰς στακτῆ μυρίῳ.i. dilue in lixiuia, & ſtatim. 78

¶ Atq; reconde in plumbacea pyxide inſtillans vnguentum ne celerrime areſcat.) καὶ ἀπόθου εἰς μολυ- 79
δίνην πυξίδι πεφασμένην τῆς καινίας ὅπως μὴ ταχέως ξηραν θῇ.i. reconde in pyxide plumbea, inſtillans & lixiuiã ne celeriter areſcat, & infra.

¶ Erodit aũt citra vellicationem q̃tũ res ipſa poſtulabit quod habet ſquãæ æris drach. quatuor, ſan- 80
daraches, ſeminis vrticæ (quæ & cnide dicitur) exiccatæ: æquas partes, cuius vſus cum primis cõprobatur cum roſaceo.) Decepit interpretem vicinitas antidotorum. græce σπόδι ἱκανῶς ἐδάκετος λεπίδος χαλκοῦ. ⟨.δ.σανδαράχνης. ⟨.β.ἐλλιβάδου μέλανος. ⟨.β.μετὰ ῥοδίνου χρῶ. ἀλλὰ λεπίδος σανδαράχνης κυίδης ὠρίματος πεφασμένου ἴσα μετὰ ῥοδίνου χρῶ hoc eſt. Hoc ſufficienter erodit non mordicans, ſquamæ æris drach. quatuor, ſandaraches drach. duas, veratri nigri drachmas duas vtere cum oleo roſaceo. Aliud ſquamæ æris, ſandaraches, ſeminis vrticę torrefacti partes æquales vtere cum roſaceo, & ſtatim.

¶ Echinorum cruſtę.) ἐχίνων κι.i. erinaceorum combuſtorum, & ibidem. 81

¶ Æquis portionibus cum roſaceo circiliquaq; in circinum circilliniatur. Proba quoq; & ex re fuerit 82
ceruſſa cum oleo illita.) Græce ἴσα μετὰ ῥοδίνου τὸν δὲ κύκλῳ πάντα κατάχρισ. ἀμμωνίῳ μετὰ ἐλαίου.i. partes æquales cum roſaceo. Partes autem omnes quæ in circuitu ſunt ceruſſa cum oleo illiniãtur, & ſtatim.

¶ Nec non compoſita ex calcis aqua non extincte & illaborate medimnis duobus, chalcitidis me- 83
dimno vno auripigmẽti medimno vno.) Græce μὲν ideſt partes. Codex ſcriptus μοῦν & μόσι.

EX CAP. XXXV.

¶ Vuę igitur paſſę tali hulculculo ſunt imponendę, poſt molliſſima ruthę ficiq; arboris folia adi- 84
cto interim melle.) Græce ὕσπιζον οὖν αὐτῆς σκαφίσασ μετὰ πυγαίου ἢ συκῆς τοὺς ἀπεκλιθέντας φύλλα μετὰ μέλιτος
.i. imponendę ipſi ſunt vuæ paſſæ cum ruthæ aut molliſſima folia ficus cum melle.

EX CAP. XXXVII.

83 ¶ Equisetum ꝙ; vt cataplasma impactum. Quod si nerui dissecti fuerint satis satiua in durioribus quidem corporibus et si in capitibus musculos extiterint pulchre admodū hulcera cōglutinat.) Q. d. equisetō tribuendū erat, sati tribuit interpres. Ἵππουρις κατεπλασομένη καὶ νεῦρα διακοπτόμενα τυχὸν ἴσα τοῖς ἐμέρεσι τῶν τῆς σκληρᾶς σαρκὸς καὶ οὐ τοῖς τῆς μυὸς ἢ κεφαλαίοις. i. equisetum vt cataplasma, impositū, et si nerui dissecti fuerint. Satis satiua in durioribus corporibus etiam si hulcera in capitibus fuerint musculorum. & infra.

84 ¶ Sed admiscere cōuenit araneā leuigatam quæ ex mola volitantē farinā acceperit.) [a] In græco codice impresso μηχανᾶται δὲ χοὶ λιπαρώτερα ἀφεψήσαι ἀλδίσαι λαμβάνοντα πλησιάζοντος μύλῃ vetus exemplar pro ἀφεψήσαι habet ἀχνῶσαι. i. miscere aūt oportet tenuissimū farinæ puluerē qui à pariete qui ppinquus molæ sit, assumatur. Orib. lib. vij. cap. j. λαμβάνοντα ἀπὸ τοῦ τοίχου πλησιάζοντος μύλῃ. i. qui aūmatur à pariete qui propè molam sit, Ander. sed miscendus est araneus, & infra. Orib. Ex. Ander.

85 ¶ Hulceribus aūt vetustis è diuerso cōducūt hordea.) Vitiose in codice typis excuso πρὸς δὲ τὰ πρισβυτικὰ ἕλκη κατάπαλιν ποιεῖ μετὰ κηρωτῆς κριθὰς καυθάσας. lego in vetere codice κατάπαλις ποιεῖ. i. Ad antiqua vero hulcera cōducit anagallis cū cerota. Hordeū combustū. sunt eadē Oribasio loco iam citato. Ander. inueteratis hulceribus ecōtrario prodest hordeū cōbustum cū cerato.

EX CAP. XXXVIII.

86 ¶ At si non absq; sordē angat inflammatio, etiam mulsum aqua dilutum.) Græce καὶ μελίκρατον ὕδατι εἰς. i. & mulsum aquosum.

EX CAP. XXXIX.

87 ¶ Vel glutinū mēbranis cū resina therebenthina cataplasmatis mō illita.) Græce ἢ κόλλακα ὀπὸς τερεβίνθου μετὰ πεβυσίνης κατεπλασμένα. i. aut glutinū quo vtunt in libris cū terebinthina emplastri modo impositum.

EX CAP. XL.

88 ¶ Sed præ cęteris recentē superinducito, carne ēt cōcaua implet.) ἀλλὰ μάλιστα τῇ προσφάτῳ ὑποτίθει πληροῖ γὰρ αὐτό. i. & præsertim in recentibus vulneribus imponatur: carne enim ea implet.

EX CAP. XLII.

89 ¶ Accipe spumā argenti, rubiginē laminę plūbeę equis portionibus.) λέκκης λέπη χαλκίτιδος ἴσα μέλανος βαφῆς ἴσα. i. spumę argēti chalcitidos, rubiginis, plumbaginis, partes equales.

EX CAP. XLIIII.

90 ¶ Aut rumicis folia illigans calidis cineribus: recōde: vbi aūt oleo eliquata, fuerint, cū sale terēdo impone.) Pro ὅταν δὲ μαλακωθῶσι. i. cum vero mollia fuerint: interptaē, vbi aūt oleo eliquata fuerint, & infra.

91 ¶ Vel cucumerinis foliis leuigatis cum melle.) Decepit incautū interpretem vocum vicinitas, græce ἢ συκίνοις φύλλοις λείοις μετὰ μέλιτος. i. vel ex foliis ficulneis contusis cum melle.

EX CAP. XLV.

92 ¶ Cæteꝝ veteribus cicatricem auferunt viscus cū thure.) Pro ἀπουλοῦσι. i. ad cicatricem perducūt, reddit contrario sensu, cicatricem auferunt, & infra.

93 ¶ Cadmię drach. octo, chrysocollæ schistes singulorū drach. octo.) Pro χρυσοκ. i. aluminis scissilis, vertit, schistes.

EX CAP. XLVII.

94 ¶ Asininus adeps illitus, erucæ herbę semen cōritū cū felle caprino & bouillo & ouino illi tū spuma argenti, cōposita &c.) Plurima in hoc scriptore alia reperiunt, omissa ab interprete ὄνειον λίπος κατεχριόμενον ὀλίγῳ σπέρμα λάπαθου κατὰ χολὴν αἰγὸς καὶ βοείου κατεχριόμενον σὺν λέκκῃ ὑέρᾳ περιβέπτου κατεχριόμενος ἀσφάλακος κε. λεῖος σὺν αὐστηρῷ οἴνῳ ἀμυγδαλῆν ὑμέναιμα σὺν ὄπᾳ χολῇ κατεχριόμενον σώζεται &c. i. asininus adeps illitus, erucæ semen cū felle caprino, vel bouillo, vel ouino leuigatū, & cum spuma argēti illitū: talus ouis cōbustus & in vino austero dilutus. Ammoniacū rhymiama illitū cum felle suillo. composita &c.

EX CAP. XLVIII.

95 ¶ At si lacuna i fœmur supra genu incidit, formā eius ita pronā reddes si hygnię puluinar molle subijciens suræ sitū inclinatiorē reddes.) Generale præceptū in curatione sinus est sinū ad partem superiorem vergentem ad inferiora declinare: si hulcus inferius sit: & si superius ad superiora: quod ex varia situs mēbri figura fit, vt Paulus his verbis docet. οὗ δὲ τῷ μέρει τοῦ κόλπου πρὸς τῷ γόνατι τὸ πέρας ἔχοντος καὶ πρόρροπον ᾖ μᾶλλον κατὰ τὴν ὑγιαίαν ὑποτόνως ὑπαυχένιον μαλακὸν ὑστοπονηθὲν ἔχειν τὴν θέσιν τὸν βουβῶνα τοῦ γόνατος. i. Si vero in femore fuerit sinus ac versus genu terminatur: sitim deorsum vergentem faciens, si popliti cerulcum molle subieceris, vt inferiorem situm habeat inguen q̄ genu. Sunt eadē ad verbum Galeno. ij. ad Glauconem, & infra. Gal.

96 ¶ Argumentū porro tibi fuerit altitudinem fundū ꝙ; sinus cōglutinari sanie nō informiter effluēte.) ἔσαι δὲ σοὶ διάγνωσις ὁ κεκόλληται τὸ βάθος τοῦ κόλπου καλῶς ἐκρεόντος ἰχῶρος. i. iudicitū aūt tibi sit, nunquid profunda pars sinus sit bene cōglutinata, humor emanans. idē testatur Gal. loco prealleg. & statim. Gal.

97 ¶ Cōglutinationis spem tantum non abijcias.) In Paulo diuersus est sensus μὴ πάνυ τι τῆς κατακολλήσεως ἀφίστῃ. i. noli omnino de conglutinatione desperare, & infra.

¶ Tertio vero die vel quarto mox ab initio, si crudus & immaturus ichor appareat, in sinus foramine iā tum sinū coaluisse, & ceu glutino cōmissum esse intelligito.) Vitiosus codex impressus errare fecit interpretē medicinę ignarū: καπὸ δὲ τῶν τρίτων ἡμέρων ἢ πτερὶ τὴν ἀπὸ τῶν ἀρχῶν ἴσον ἀπεπτὸς ὁ ἰχὼρ φαίνηται. διὰ τοῦ σαμέου γάνωκε κικολλῆσθαι τὸν κόλπον. Desyderat in his negatio μὴ vt sit legendū μὴ κικολλῆσθαι τὸν κόλπον ex cod. scripto & Galeno ꝺdicto loco erat itaq; vertendum. In tertio autem & quarto ab initio die si humor crudus ex ore se ostenderit, tunc scito sinum non esse conglutinatum. 98

Gal.

EX CAP. XLIX.

¶ Foris applicato panis viscera aqua macerata, mutans ac renouans subinde tantisper dum pituita fiat & crusta excident.) Impossibile est, latinis lectoribus sensum loci huius diuinare. Deceptus est. n. interpres vitiosa codicis formulis excusi. lectione ἐξωθεν ὠφελίσει ἄρτου τὸ ὀντὸς ὕδατι βρεχὲν ἀπὸ μάνων αὐτὸ ὥως φλέγματος γένηται καὶ ἐκπέσῃ ἡ ἐχάρα. Vetus exēplar ἕως ἀφλέγματος γένηται. i. foris aūt medulla panis aqua macerata imponaf: mutans illā subinde donec sine ardore fit & crusta decideri. 99

EX CAP. LI.

¶ Er aquā insuper marinā & muriā sæpius maiori cū vtilitate cōsperimus, id genus hulceribus imposita.) καὶ ἁλὶ ἄπῃ δὲ καὶ ἅλμῃ πολλάκις ἐπισκεπτες αὐτὸ βέλτιον ἐπικατάμισθε διαπεφλεγμένα. i. & vidimus melius se habuisse si aqua maris vel muria sæpius irrigentur. 100

EX CAP. LIII.

¶ Quādo corporis humani aliquod profusa sanguinis effusiōe (quod mali αἱμορῤῥαγίαν græci appellant) membrū laborat: sinubus cōtraria planè medēdi forma cōpetit, hęc vero anarropos est.) In Paulo expeditus est sensus ὧν ἢν αἱμορῤῥαγοῦντων μορίων τὰ πρὸς κόλπους ἐναντίον ἀμύσσομεν, τοῦτο δὲ ἐστὶ τὸ ἀνάῤῥοπον. i. in mēbris à qbus fluit sanguis situs expedit contrarius sinubus qui. f. sursum vergat, & infra. 101

¶ Tum farinæ triticeæ puluere & q̄cunq; id genus, oui albore friata & eliquata atq; leporinis cū pilis imposita.) καὶ ἀλεύρου πυρίνου χνοῦ καὶ γένοιτο καὶ ὅσα τοιαῦτα ἀοῦ τῷ λάκῳ φυρώμενα καὶ σὺν λαγωοῖς θριξὶν ὧν πιθὲ μυκα. i. cum farinæ triticeæ puluere & gypso & cætera, item id genus cum oui candido mixta & in pilis leporinis imposita, & statim. 102

¶ Tū citra laqueū sanguinē mittere tentato.) Græce εἶλαι τὸ αἷμα. i. sanguinem sistere, & infra. 103

¶ Aloes in delicatioribus tenelisq; corporibus medimnum dimidiatum.) Græce μεδ. ideſt partem dimidiam, & infra in remedijs fluxui sanguinis narium accōmodatis. 104

¶ Onia arida vel vda.) Vitiose legit in codice impſſo ὀνία ἐφηλὲ ὑγρά. Vetus lectio cōmodior ὀνιδία. i. & asininū stercus siccum vel humidum, Andernacus: ononis sicca vel humida, & statim. 105

Ex. Ander.

¶ Cineris vero medimnos duos immittens admisce plumbi medimnum vnum & stibij medimnū vnum.) Græce μόδιος. i. partem, 106

EX CAP. LIIII.

¶ Neq; profecto algidū neq; etiam tepidum his est ad modum exitiosum.) Cōtrario sensu legimus in Paulo οὔτε γὰρ τὸ ψυχρὸν οὔτε τὸ χλιαρὸν ἄγαν ἀβλαβὲς αὐτοῖς ἐστίν. i. neq; frigidum aut tepidū admodum innocuum est ipſis, & infra. 107

¶ Vulneratio vero si obliqua sit maiori cū periculo operiſ.) τὰς τραύσεις δὲ ἐγκαρσίας γενομένας μὲν κίνδυνος τοῦ σκιπασθῆναι μᾶλλον. i. Si vero vulneratio per transuersum fuerit maius periculum erit si obtegatur, & statim. 108

¶ Verum caue nimium propere in superficie cōmissiones admittas, ne altitudo ac vulneris interna ingluinata pernaneant, sed profundiora quidem obseruans denuo neruum acu stimulato.) Videāt legētes qd fecerit interpreris negligentia in hoc loco: nam qd obsecro est cōmissiones in superficie admittere? quid item neruum denuo acu stimulare ad curationem vulneris neruorum? græce ἀλλὰ δεῖ τὰς ἐκτροπὰς μὴ λίαν ὧν πανὸς διὰ τάχους ἀκέλλοντα μένη ἀλλὰ βαθυτέρας φυλαττόμενοι μέντοι τὸ πάλιν ὑπὸ τῆς βελόνης νυγῆναι τὸ νεῦρον hoc est. Verum consutiones ne admodum in superficie fiant ne profundum incoalitum maneat sed profundiores: obseruando tamē ne neruus rursum acu pungatur, & infra. 109

¶ Neq; tamen desunt qui polysyntheris vti in ira afflictis consueuerunt.) Græce τίνες δὲ καὶ πολυσυνθήτους ὧν αὐτῶν ἀδύνατοι χρῆσθαι φαρμάκοις. Hæc significantius vertisset in hunc modum: aliqui vero in his vti consueuerunt remedijs ex plurimis rebus compositis. 110

EX CAP. LV.

¶ Galbani, hordei, styriacis.) χαλβάνης κέγχρου σύριακος. i. galbani seminis foris marini, styracis, & ſtra- 111

¶ Cæterum acopos vſus cū molli & constanti frictione fiat, languentis membri leui pericliratione, tum curuatura, tum extensione.) ἡ δὲ τῆς ἀκόπου χρῆσις διὰ μαλακῆς γινέσθω καὶ ὧν μόνου περιάσεως μετὰ τοῦ ἔπεσθαι περιβάσεως καὶ τῆς τοῦ πεπονθότος πόρου κάμψεως τε καὶ ἐκτάσεως. i. Vſus autem acopos sit cum molli, & longa frictione posīq̄ experti iam fuerint curuaturam & extensionem artus affecti. ita vt sensus sit: ante acoporum vſum experiendum esse, nunquid extendere & flectere possit membrum affectum: deinde vtendum esse acopis cum molli & longa frictione, Ander. ita tamē vt affectum articulum simul tentes flectere & extendere. 112

Ex. Ander.

EX CAP. LVIII.

113 ¶Pulſus inordinati & augentur febres nullo ordine errantes cum magno articulorum algore.) Vitioſe legitur in græco codice impreſſo μετὰ πάσης ὑγείας τῆς ἀρχέων. Vetus exemplar τῆς ἀκρέων.i. cum frigore extremorum, & ibidem.

114 ¶Quæ per tertiam quartámue diei noctisue partem, hominem temere inuadunt.) Græce καὶ τρίτον ἢ ὅ τι καὶ τέταρτον τῆς ἡμέρας ἢ τῆς νυκτὸς ἀλόγως ἐπισημαίνοντα.i. ter quatérue noctu aut interdiu inordinate inuadunt, & infra.

115 ¶Verum ne febres vehementer fatigent atq; perturbent.) μὴ σφόδρα δὲ τῇ πυρετῶν ἐνοχλοῦντον.i. qđ ſi febres non vehementer infeſtent, & ſtatim.

116 ¶Et nitri tritici vniuſcuiuſq; diobolos tres.) Manifeſtus error: non enim vtile triticum eſt ad lumbri corum curationem. Decepit hominem mendoſus codex impreſſus καὶ νίτρου πυροῦ ὀβολοὺς γ. Lego in exēplari ſcripto καὶ νίτρου πτέρου ὀβ. γ. hoc eſt & nitri fului diobolos tres, & ſtatim.

117 ¶Exhibendi inſuper aloes loti pondo dioboli tres id quod ex his quæ in primis probantur medicamentis eſt vnum, in his videlicet quibus roboris plus, & ſpacioſior corporis moles conſiſtit.) Δοτέον δὲ καὶ τῆς πτισσάνης ἀλόης ὅσον ὀβ. γ. τοῦτο τῇ ἄγαν διδοκιμωτάτων ἐστὶ τῶν δὲ τῇ ἰσχυρᾷ πόρων καὶ πλοίου.i. exhiben di etiam ſunt aloes lotæ dioboli tres, hoc enim ex optimis medicamentis eſt: in fortioribus vero non lotæ eriam. Euerat. n. interpres totius clauſulæ ſenſum omittens, negligentia quæ ſolet verba illa καὶ ἀπλοῦν.i. non lotæ, & infra de medicinis quibus vtendum eſt foris.

118 ¶Vel laſerpicij quoq; decoctum ita affectis miſcendum.) ἢ καὶ σιρφίου ἀπόζεμα αὐτοῖς ὠμιτέον.i. aut ſeriphij herbæ decoctum illis admixtum. Interpres, vocum vicinitate deceptus pro σιρίφου legit σιλφίου reclamantibus cunctis exemplaribus & vero ſenſu, & ſtatim.

119 ¶Atqui ſi iam putruerint in profundo nō excementur, ſed euaporationes potius machinentur: ſunt vero vel aloe vel ex hac medicamento peramaro ſumpto ſubducendi: quādoquidem alioquin etiam ipſis neutiq; vtilis eſt mediocris per hypalatum deiectio.) Non video quid ex his poſſint lectores colligere: græce manifeſtus eſt ſenſus: ἡ δὲ σκατοφαγία κατὰ τὸ βάθος μὴ ἐκκρίνηται ἀλλὰ μᾶλλον ἀναθυμιάσεις ἐργάζηται, φέρε ὑπερέχειν αὐτὰς ἢ τὴν ἀλόην ἢ τὸ διὰ αὐτῆς πικρὸν φάρμακον αὐτοὺς προποτίζοντες, ὅπουγε καὶ ἄλλως οὐκ εὐάντητος αὐτοῖς ἐστὶν ἡ διὰ ὑπηλάτου μετρία κένωσις. i. Quod ſi vermes in profundo putreſcant neq; excernantur, ſed multo magis ab eis euaporationes exurgant: oportet eas ſubducere bibendo aloem, vel medicamē amarum quod ex aloe fit: quandoquidem nec inutilis ipſis eſt ventris ſubductio per inferiora, & infra de accidentibus quę in tenuis ſeu lumbricis latis eueniunt.

120 ¶Et à cibis auentionem appetitus inducens.) In Paulo, diuerſo ſenſu legimus καὶ πρὸς σιτία ὀρέξεις ἀκρατὰς.i. & appetitus ad cibum intemperatos. quā lectionē qđ ſtatim ſequitur confirmat, & inferius.

121 ¶Accedit autem his & ceu vmbra comitatur corpus ſtrigoſum & male habitum, imbecillitasq; cū inequalitate turbaq; corporis.) Græce παρέπεται δὲ αὐτοῖς καὶ ἰσχνότης τοῦ σώματος καὶ δεδυσκαμία μετὰ ἄρθρα μᾶλλον.i. ſequitur etiam in ipſis corporis gracilitas & pulſus imbecillitas cum inequalitate: contraximus enim nos imbecillitatem & inequalitatem ad pulſum, non ad corpus: aptiorem ſenſum ſecuti, & Aetium lib. iiij. Ander. ſtic occupatos comitatur corporis gracilitas, & impotentia cū inequalitate. Actius Ern. Ander.

EX CAP. LVIII.

122 ¶Alimenta autem probi ſucci inq; loco ac tempore rite exhibita vtilia ſunt.) Græce τροφὰὶ δὲ αὐτοῖς ὑγιαινον ὀχυμοι τε καὶ διδοίκοτοι.i. alimenta in his ſint boni ſucci, & quæ facile diſtribuantur, & ibidem.

123 ¶Proinde vinum etiam exhibebimus valde dilutum.) Græce ὕδαρὸν.i. aquoſum, & infra.

124 ¶Non rite diſpoſitis edulijs.) Græce μὴ διοικουμένων τῇ τροφῇ.i. cibo vero non diſtributo.

Finis annotationum Libri quarti.

EX CAP. PRIMO.

κάχρυς. Nican.

Adix hordei,coniza.) Annotauimus iam lib.ij.interpretem nominum similitudine deceptum pro κάχρυος ξήρου.i.& radicē roris marini cachryn ferentis:vertisse,radix hordei,quæ medicis in nullo vsu est. Confirmat nostram lectionem Nicander in theriacis à quo hæc decepta esse videtur ὑ σύν γε καχρυδίοιο ἰλλὸν πόδα κικλήσκω ξήρου, hoc est: sumito calidam radicem roris marini cachrym ferentis: & ibi interpres ὑ δὲ κάχρυς πυρῶδης καὶ τραχεῖα καὶ τὴν αὐχμηρίαν ὑπάστασαν καὶ τὴν χόδσιν ἐκκαίει οἷος κόκκος πυπέρεως.i. cachrys calida est & aspera,turbat in gustu arteriam,& exurit nō minus q̄ piper. Fateor tamē,cachrym,hordeum significare,& arborum quorūdam pilulam,cuius Dioscо.ca.de ornithogalo mentionem fecit: & Plinius.xvj.ca.xviij.& Theoph.li.iij.de plantarum historia,& statim. 1

Dioſco. Plinius Theophr.

¶ Quandoq; etiam haud importunum fuerit,membrum presertim extimarum partium amputare. 2

Addit interpres verba illa,presertim extimarum partium:& id quidem eum magno errore. Siquidē non extimæ partes:sed quæ morsæ sunt debent amputari,& ibidem.

πληθορικός.

¶ Sanguinis detractione quamcelerrime vtēdum est,atq; in primis si morsus videatur corpulētus.) Pro πληθορικοῦ,parum cōmode reddidit:corpulentus:cum dicendum fuerit:phlebotomia statim vtēdum est.presertim si in eo qui morsus est humores redundent,& infra. 3

¶ Post hæc etiam locus fuerit calefaciendus cataplasmate.) Græce καταπλάσματι μετὰ ταῦτα τοῖς δηγμαῖσιν τὸ δηγμα θωπεύουσι quæ fidelius vertisset:post hæc autem morsui emplastri modo applicentur ea quæ calefaciendi virtutem habent,& statim. 4

¶ Aut vnguine seu conia stacte.) Græce ἢ κανία στακτὴ.i.aut lixiuia,& ibidem. 5

καταύτλησις. ξέλμη.

¶ Cōperit præterea ipsis haustus aceti calidi in quo nepeta elixa sit vel hausti o ex aceto & aqua marina,vel ex oxalme.) Graue erratum pro καταύτλησις vertit,haustus vel hausto,cum tamen latine fomentum sit siue consperſio,vt secūdo libro annotauimus. Vertere igitur debuerat. Vtilis erit & ipsis cōsperſio ex aceto calido i quo nepeta sit elixa:vel ex aceto & aqua marina,vel oxalme.Fit autē oxalme mixtis simul aceto & muria,& ibidem. 6

Dioſco.

¶ Interdum hordeo atq; adarce.) Græce καὶ τῇ διὰ κάχρυος καὶ ἀλὸς ἕψεως.i.& medicamento ex rore marino & adarca. Probat hanc lectionem Dioscо.lib.vi. ca.lv.& statim. 7

¶ Cæterum omnibus in genere qui non tam morsu q̄ ictu virulenti animalis oblæsi sunt vinum potandum est,nisi partes profundiores omnino videantur incolumes & illesæ.) Contrarius sensus sentētiæ Pauli.græce.n. περὶ δὲ τοῖς ἄλλοις ἅπασιν ἐξ οἴνου τοὺς δηχθέντας ἢ πληγέντας ἰοβόλου πλὴν εἰ μὴ παντάπασιν ἀβλαβεῖς ἐστὶ τὸ βλάβος.i.oportet vt omnes qui ab animali ictu morsuue venenū relinquentis morsi,aut læsi sint vinum bibant:præterquam si interiora membra non sint omnino illesa. Stant à nobis Dioscо.lib.vj.cap.lv.& Celsus lib.v-ca.xxvij.Ander.remedia confundens vertit. Omnes tandem cōmuniter & morsi & icti à virulento animali modo interiora omnino offensa sint, ex vino potabunt intybum,& ibidem. 8

Dioſco. Celſus

¶ Siue bitumen paluri.) Græce ἢ ἄσφαλτον πελλούριον.Decepit hominem vitiosus codex impressus: verus lectio cōmodior πελλούρ.i.Similiter & bitumen,& palluros herba Dioscо.lib.primo.de palluro herba καὶ πρὸς ὄφεσι δήγματα ποιεῖ.i.facit contra serpentium morsus:& lib.vj.ca.lv. ἄσφαλτος καὶ ἄσφαλτος καὶ πρελλούριον ἀφέψημα.i.similiter & bitumen & herbæ paluri decoctum,& sequitur. 9

¶ Vel πελαιοῦ ξύλου quasi veteris putrisue fluminis dicas elixatio.) In hoc loco & fidem & pudorem interpretis desydero:nam quid est obsecro putris aut vetus fluminis elixatio? Vertēdum igitur erat: & rhu antiqui decoctum.Est autem de rhu longa mentio apud Dioscо.lib.primo,& statim. 10

Dioſco. rhus.

σκιλλιτιδίου.

¶ Vel mustellæ arefactę drach.duę.) Græce ἢ γαλῆς σκιλλιτιδίσης.i.vel mustellę inueteratę.σκιλλιτιδίου.n.græcis est sale,aut ratione alia carnes aliāue vt perennent exucto omni humore durare. 11

EX CAP. III.

¶ Super his qui à cane aliſue rabidis mordicus imperuntur bestijs prę cęteris in pſens disseremus.) Paulus. τὸν περὶ τῶν λυσσοδήκτων λόγον τῶν ἄλλων προτεξάμεν.i.antepoſuimus cunctis alijs de morsu canis rabidi sermonem.Est.n.sensus:ideo prius tractare Paulum,de morsu rabidi canis q̄ de alijs aliorū animantium morsibus:quoniam canis,animal est homini contubernale,ac rabie sępissime laborat: & ineuitabile periculū fit ab eo. Verbis.n.illis:alijsue rabidis bestijs:nihil in Paulo respōdet. Probat hanc lectionem Dioscо.lib.vi-ca. xxxvj. à quo exscripta hęc ad verbum desumpsit Paulus.Cōfirmat

Dioſco. Orib.

Orib.li.viij.cap.xiij.& ea etiam quæ in hoc capite statim sequuntur,& ibidem.

¶ Suspiriosis

13 ¶ Suſpirioſi q; linguam exertant anxie.) Græce ἀδημόνουσι ὡς ἐπὶ τὸ πολύ. Addit de ſuo verba illa: linguam exertant anxie, & in eodem capite.

14 ¶ Tetter alioq; porro ſympromatum cauſas, nihil adeo affectionē iſtā inducit quā vbi virus vniuerſas corporis partes occupauerit.) Græce ἡ δὲ τῶν συμπτωμάτων αἰτία τ μὲν ὅλων ὅλη κατακλυσθῆτος τοῦ ὅλου πάντα τὰ μόρια. i. Alioq; ſane ſympromarū cā nota eſt, cōprehendens inquā venenū omnia mēbra. Poterunt legentes collatis trāſlationibus vtram maluerint eligere, & infra.

15 ¶ Licebit & calefacto prius hulceri alliti cataplaſmatis modo impingere & cruſtā inducere. Aridum vero quod cruſtā cōtrahendi virtutē obtinet hoc modo cōcinnat.) Paulus δ προσπυριάσας τὸ ἕλκος σκόροδον καὶ πήλινον τοῦτο ᾧ ἐχαροῖς ξηρὸν ἐπιπλάττει τῇ λυπούσῃ. Errauit inſigniter pro verbis τοῦτο καὶ ἐχαροῖς ξηρὸν vertens: & cruſtam inducere eaq; ſuperioribus adiūgens, inaccommodato quidē & falſo ſenſu. Nos à verbis illis aliā clauſulam inchoari nō leuibus coniecturis arbitramur: in ſcripto nāq; codice, dictio illa τοῦτο mauſcula litera ſcripta reperit, quæ & vt liquet cū dictione ξηρὸν coniungitur. Vertendū igit erat: hulcera itaq; prius fouere oportet: deide alita emplaſtri modo imponanē. Hic item puluis ad cruſtas, in morſus à cane rabido cruſtam inducit. Verba enim illa: aridum vulneribus à rabidi canis morſu factis cruſtam offundens, addita ab interprete ſunt, & ibidem.

16 ¶ Seminis porri drachma vna.) Vitioſum exemplar decepit interpretem codex antiquus πρασίου. i. marrubij haberi: non πράσου. i. porri, Dioſco. li. iij. c. de marrubio: ſerpentium morſibus opitulari affirmat: ac ſordida purgare hulcera, & in eodem capite. Dioſco.

17 ¶ Cancroꝝ fluuiatilium in malleolorū vitis candidæ toſtorum in vaſe cyprino.) Peccauit hoc loco interpres ex vitioſo codice impreſſo vetus exemplar οἰκυπρίῳ ἀγγείῳ hoc eſt, in cyprio vaſe ex ea enim inſula in omnes medicinæ vſus laudatur æs, & ibidem.

18 ¶ Si qui aliquo ex his diebus portionē intermiſerint: duplū poſtea prebeto.) Pro ἀδημερὸν interpretat: aliquo ex his diebus, ego dixiſſem: eodē die. Suidas ἀδημερόν. οὐ αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ. vt ſit ſenſus: quod ſi eodē die quo rabidus canis aliquē momorderit ex dicto medicamento nō ſumpſerit: ſequenti die duplum ex eo accipiat. id Auicen. cōfirmat. 6. quarti. t. 4. c. ix. ex caſtigationibus Bellunēſis. ſi autem (inquit) occurris ei poſt duos dies aut tres oportet, tunc vt ſit quod in potu das de medicamine duorum piperum duplum eius quod in potu dares, ſi ei occurriſſes in principio. ἀδημερὸν Suidas. Auicenna.

EX CAP. V.

19 ¶ Cæterū à crabronibus puncti: haud aliter quidē quā cæteri afficiunt.) Græce τοῖς δὲ ὑπὸ σφηκῶν τὰ ὅμοια μὲν ὥσπερ πεπόνθασι δὲ. i. his vero qui à veſpis puncti ſunt ſimilia accidunt, vehementiora tamē, Omi ſit negligens homo verba illa ὥσπερ πεπόνθασι δὲ. i. vehementiora tamen.

EX CAP. VI.

20 ¶ Vomitiones aquarū, vel araneis conſimiles.) Paulus ἔμετοι ὑδάτων ἢ ἀράκνιαι προσεοικότων. Quæ ſignificantius vertiſſet: aqueus vomitus & araneārū textis ſimilis, ſunt autē phalangia araneoꝝ quod dam genus: quoꝝ, ſeptē eſſe genera teſtanē Nicander in theriacis, & Aetius lib. viij. interpres, tamē Nicādri Baſileum citat, qui decem eſſe phalangioꝝ genera affirmat: nobis qui hæc obiter tractamus, ſatis erit legentes ad prædictos authores relegare, & ſtatim. Phalangia Nican. Aetius

21 ¶ Præſenti vero ita affectis præſidio eſt forinſecus cinis cucumerinus.) Lapſus manifeſtus ex vicinitate vocum: nam pro σικύῃ vertit, cucumerinus: cum dicturus eſſet ficulneus, & infra.

22 ¶ Aut apiaſtri decocto cuius ēr folia pariter ſunt injicienda.) Deceptus vitio exēplaris impreſſi pro ὥσπερ ἄνευ vertit: ſunt injicienda: codex ſcriptus ὥσπερ ἀπάνευ. i. emplaſtri modo ſunt imponenda. Confirmante id Dioſco. lib. vj. cap. lviij.

EX CAP. VIII. Dioſco.

23 ¶ Poſt hæc ſalem tritū cum lini ſemine, & altheæ herbæ quæ hibiſcus eſt ſemē imponito.) In Dioſco. li. vj. ca. lx. à quo hæc oſa videnē exſcripta: μετὰ δὲ τοῦτο ἁρμόζῃ λείοις ὥσπερ πέμμασι ὁ σκορπίος σὺν ἅλατι ᾧ λινοσπόρῳ καὶ τῇ ἀλθαίᾳ βοτάνῃ. i. Poſt hunc ſuccurrit & quicunq; alius ſcorpio vulneri, cū ſale, lini ſemine, & althea herba impoſitus, Auicen. 6. quarti. t. v. cap. iiij. Pauli lectionem ſequit his verbis: & iterū ſemen lini, aut ſemen altheæ, aut ambo cū ſale. Ego in hac re meā nō interpono ſniam: ſuo arbitrio legentes vtrā magis, pbauerint lectionē ſequanē. Admoneo tñ lectorē: falſo in Auicē. pdicto loco legi: ſemē raphani: vbi nos ſemen lini diximus Dioſco. & Paulū ſequuti: qd & ex caſtigationibus Bellunēſis cōfirmat. De octo aūt ſcorpionū generibus qui copioſe velit edoceri, legat Nicandrū in theriacis. Dioſco. Dioſco. Auicenna. Err. auicen. Nican.

EX CAP. XIII.

24 ¶ In oībus indiſcriminatim virulētus qd ferarū eſſe venenū qdā autumāt.) Pro ἰώδους vertit, virulētus, vertendū tñ erat: viridi eruginis colore id. n. ἰώδης eſt: vt omittā quod p ὠχρίων reddit: ferarū: cū dicturus eſſet: viperarum: vt. n. Galenus plurimis doctrinæ ſuæ locis admonuit viperę à medicis ὠχρίαι vocantur: de quibus hoc loco, non de feris, & infra. ὠχρίαι Gale.

25 ¶ Arefactæ muſtellę drachmę duæ.) Græce γαλῆς σκελετὰ δύο. i. inueteratæ muſtellæ.

EX CAP. XV.

26 ¶ Ferūt præterea quod maiori admirationi futuꝝ eſt oībus nudari cutē pariter coꝝ qui curationē eius

tractauerint.) Paulus nō absolute cutē nudari dixit, sed cutē manus, καὶ ἔτι τὰ βωμασιδήρεα φασὶν ὅτι ἐν θέρει δίνει τὶς αὐτὸς ἐέλοι τούτου τὰς χεῖρας ἐκδέρεσθαι. i. ferunt præterea quod magis admirandū est: nudari cute manus pariter eorū qui curationē eius tractauerint. Confirmat id Nicander in theriacis.

Nican.

EX CAP. XVI.

¶ Et si cicatrix quæ in toto corpore inducta fuit rumpat & sanguine defluat.) Vitiose in codice impresso legit καὶ δόλον quæ vertit ille: in toto corpore: vertis exēplar κατ' ἄλλο. i. in alia parte: vt totū legamus: & si cicatrix in alia corporis parte fuerit disrumpit fluitq; sanguis. Probat hanc lectionē Dioscoridis qui ait καὶ ἂν οὐλὴ καθ' ἕτερον μέρος τοῦ σώματος ὑπάρχῃ παρείχηται ἐμφερῶς. i. & si ī alia corporis parte cicatrix fuerit, fluxū sanguinis ꝓbet, Ander. & si cicatrix toto corpore inducta fuerit rumpit, funditq; sanguinem.

Dioſco. Err. Ander. 27

EX CAP. XVII.

¶ Hoc vulnus dilatat, & postremo spatiosum amplumq; euadit.) Vitiosus codex impressus decepit interpretē τὸ ἕλκος πλατώτατα καὶ μέγα γίνεται πολύμυον. In exēplari antiquo πολύμυον reperiē. i. Dilatat natricis morsu factū hulcus liuescēsq; subinde auget. Cōfirmat id Dioscoridis. li. vj. c. de natrice. & ibidē.

¶ Vel conia quercus oleo irrigata.) Miror græcā vocem: conia, interpreti adeo placuisse: cum latina potuisset vti. i. lixiuia Dioscoridis. lib. vj. ca. lxvij. κονίᾳ τῇ σὺν ἐλαίῳ. i. prodest & lixiuia oleo temperata. Ander. vertit: cinis quercus, & infra.

Dioſco. 28

¶ Vel in cramate poscę quod ὀξύκρατον græci dicunt cyathis binis.) Mēdose in codice typis eusebianis legit καὶ ὃ ἐὰν ὀλοχίαν δὲ δέχωμαι ἢ σὺν κράματι ὀξυκράτου κυάθοις δυσίν. Nos ex antiquo exēplari ꝓbatæ fidei legimus σὺ κράματι ἢ ὀξυκράτου κυάθοις δυσὶν trāspositā dictionē ἢ ante dictionē ὀξυκράτου vt fit ventē dū: & aristolochiæ itidē drachmæ duæ: in vino diluto, aut poscæ cyathis duobus. Est. n. κράματα vinum multa aqua dilutū: vt supra iā annotauimus. ¶ Deceptus ēt Marcellus virgilius: vir alioquī magnæ diligentiæ & doctrinę: in translatione Dioscoridis. verba illa ποτίζεται δὲ καὶ κρησολοχίαν δίδραχμον σὺ κράματι τῷ ὀξυκράτου κυάθων ἓξ trāffert: Bibunt aristolochiæ itidē drachmæ duæ: in potione poscę pōdere cyathorum sex. Q uē locū accomodatius qdem mea sīa vertit Ruellius: Bibunt ēt binæ aristolochiæ drachmæ diluto vino, aut poscæ cyathis duobus. Mendose. n. vt nos conijcimus in Dioscoridis legit ἓξ ἢ. i. sexcū sit legendū ἓξ. Fieri. n. potuit, qd' subinde euenit: vt librarij inaduertēdo dictio illa δύσιν. i. duobus omitterēt: sciolus postea aliquis cum videret cyathorum numerum defyderari diuisit dictionem ἓξ in duas ἓξ ἢ. Ander. vertit: vel in potu poscæ duobus cyathis.

Locus Dioſco. 29

EX CAP. XVIII.

¶ Accedit putredo seu exulceratio atq; post tumores subeunte cutē aqua carnes oīno decidunt.) Hydrops nō accidit in morsu cenchri. vt credit interpres, sed tumores hydropi similes grēce σπηδόνες παρεκολούθησαν παρεκρέουσιν ἀκαρῆ ἐξαιθάσαια πρότερον ὡς ὧδε ὕδρωπος. i. Accedit exulceratio, & post tumores subeunti cutē aquæ similes decidūt carnes cōprobat id ipsū de verbis Dioscoridis. li. vj. ca. li. σπηδόνες παρεκολούθησαν παρεκρέουσιν ἀκαρῆ ἐξαιθάσαια πρότερον ὡς ὧδε ὕδρωπος. i. Accedit exulceratio: carnes q; vt in aq̄ intercutē ꝓtumide defluunt.

Dioſco.

EX CAP. XIX.

¶ Hanc aspidē ferunt ægypti reginā Cleopatrā, quū superato & interfecto antonio Augustū victorē timeret, ne in seruitutē se & in triumphalē abriperet pompā: sinistrę mammę feriēdę admouisse. 31

¶ In Paulo nihil respōdet verbis illis: egypti & triūphalē abriperet pompā. Vere adeo hoc loco amauit Marcellū interpres in cōmēta. Dioscoridis. li. vj. c. de aspide: vt illius verba: Pauli verbis assueret, & ibidē. 32

¶ Vniuersoq; statim corpore multiplex, sed leuis nec sine voluptate langor auget.) Male pro πόνος. i. dolor, vertit languor, cōfirmat nostram lectionem Dioscoridis. lib. vj. ca. lvij. & Nicander quem hic citat per (inquit) sine dolore homo, & infra. 33

Dioſco. πόνος Dioſco. Nicander.

¶ Hoc nāq; virus æquale basilisci ē, neq; aliter quā lac bouis occīsime in arterijs sanguinē ac spiritū coagulat.) Trunce nī fallimur legit in græco codice impresso ὁ γὰρ τούτου ὁ ἰὸς ὅμοιος καὶ τοῦ βασιλίσκου ὃν τρόπον γάλα βοὸς ἐξαπίνης πήγνυσι τὸ σὺν ταῖς κρῆναις αἷμα καὶ πνεῦμα. In Dioscoridis. n. lib. vj. cap. lxix. & lxx. a quo desumpta hæc videnē ad verbū integro & vero sensu sic legimus ὁ γὰρ τούτου ἰὸς ὅμοιος καὶ τοῦ βασιλίσκου, τῷ δὲ ἐπ' ἄκρου ὁ ἰὸς θηρίου ὅμοιος καὶ ὑπὸ κεφαλὴν ὡς περὶ γυρασπίδα περιφυκότων βοηθήματος δὲ τρόπον γὰρ βοὸς αἷμα ἐξαπίνης πήγνυσι τὸ σὺν ταῖς κρῆναις αἷμα καὶ πνεῦμα πρὸς τούτων ὁ ἰὸς ὅμοιος καὶ ὁ τοῦ βασιλίσκου hoc ē. Venenū. n. hoc quale basilisci est. Cōtra aspidis morsus q̄renda remedia oīa illa q̄ in cerastę morsibus dicta pauloante à nobis fuerunt: Similiter. n. taurino sanguini, spiritū & sanguinē in venis, venena hęc duo gelant qd' & basiliscus facit: nec aliter cōstabit sensus, si quidē bouis lac, sanguinē coagulare tā fal sum est: quā manifestū de taurino sanguine Dioscoridis. Gal. & cęteris auctoribus. Verba. n. illa. Venenū. n. hoc q̄le basilisci est ad cerastę morsus curationē referēda sunt. ab illis uero cōtra aspidis morsus &c. aliud caput, de aspidis morsu curatiōe inchoat, qd' & nostrā lectionē confirmat: defectus. n. maximus erat: nihil de morsus aspidis curatiōe tradere: de cuius notis ꝓdixerat, Ander. eodē errore etenim uenenū hoc quē admodū & basilisci, bubuli lactis instar, sanguinē in arterijs & spiritum congelat.

Dioſco. 34

EX CAP. XXII.

¶ Lentē ue decocta aut sulphure cum aceto obstruendus, vel idē hominis vrina fouendus & conspergendus. 35

gendus.) Græce ἢ φακῶ ἑφθῷ ἢ ὀλίῳ σὺν ὄξει ἢ τῷ ἁμάκαντι αὐτῷ ὡς ἐπὶ ὀφεως κατωλένησ δὲ αὐθημέρῳ οὔρει. Omittit interpres verba illa ἢ τῷ ἁμάκαντι αὐτῷ ὡς ἐπὶ ὀφεως. i. aut dracone ipso euiscerato: quę & in Actio legũtur lib. viij. ca. xl. Elt. n. hoc remedij genus ex naturę mirabilibus: vt idem & venenũ sit & veneni medicamentum: sic mus araneus, ipsiusmet morsu: emplastri modo impositus vel ebibitus vtilis est. Hæmorrhoi caput, ipsiusmet morsum curat. Crocodili adeps, ictum crocodili sanat authore Dioſco. & Galeno. Ander. aut dracone ipso diſſecto. Actius. Err. Ander.

EX CAP. XXVIII.

¶ Satiato. n. appetitu, facile corripiuntur à ſtomacho poſtea qualitates.) Mendoſe legit in cod. typis excuſo ἀποπληρωθέντες, γὰρ τῆς ὀρέξεως οὐκ ἐπιτελοῦσι γίνονται τὸ λοιπὸν ἀπροσδιόνητοι. Antiqua lectio ἀκατάλυτος .i. difficillime corripiunt ab ſtomacho. Cõfirmat id Dioſco. li. vj. ca. primo in quo ἀπεπῆ πεπ. i. æger rime cõcoquunt, legimus eodẽ ferme ſenſu: preſumendã. ſ. in poru frigidã aquã: ad letaliũ venenorũ precautionem: vt reſtincto appetitu: cętere qualitates non trahant ab ſtomacho, & ibidem. Dioſco.

¶ Cuius farinæ ſunt caricę cum iugłandibus quas nuces baſilicas vocãt mãducate, & rutha, & grumo ſalis & chondro.) Error manifeſtus nam pro καὶ χόνδρου ἁλὸς. i. & grumo ſalis: interpretatur ille & chondro & grumo ſalis. Vnde oportere ẽt p̃dictis rebus, chondrũ ſiue alicam admiſceri: iuſte nimirũ exiſtimabit latinus lector: quo nihil alienius à vero ſenſu eſſe põt. Nec aduertit incautus interpres dictionẽ χόνδρος non ſolum alicã ſiue chondrũ ſignificare, verũ id etiam quod ex continuo aliquo ſeorſum concreuerit, vnde μαζοὺς χονδριώντας græci dicunt induratas mammas ex concreto lacte Suidas χόνδροι· ἅλες ἑφθὰ μετὰ πηχυς ἅλες, & infra. Suidas.

¶ Et ſanguine temperaſ.) Græce ἐπὶ τῷ αἱματίον. i. & medicamẽ de ſanguinibus: de quo Paulus in. vij. & Gal. ij. de antidotis. Paulus.

EX CAP. XXIX.

¶ Quod ſi ſperuatuis quibuſdã aliqui ante mortiferi veneni hauſtũ ſeſe prope muniuiſſent, tũc certe nullo medicamine ſumpto: ſponte virus vomitiõe eijcerent: qualia ſepicule multa in vita hominũ ſolent accidere: vel ex quorundã inſidijs.) Græce ἢ δέ τινες φάσκουσιν ἑλκυσθέντες ἐκ ποδὸς ἀκρόκολον ἰκανοὶ γενόμενοι διὰ τὸ ἐξεγκεῖν αὐτοὺς ὑπὸ τῶν πολλὰ γίνεται κατὰ τὴν βίον ἢ καὶ δι' ὧν βουλῶν πινῶν. i. Quod ſi aliqui letale venenũ hauſerint ſponte ſua vt ſe ipſos interimant: quod hac in vita ſępe accidit: aut ex aliorũ inſidijs. vt ſit ſenſus: aliquos ſua ſpõte venenũ bibere vt ſeipſos interficiant, aut ẽt ex aliorũ inſidijs, quod ſi venenũ illud quale ſit cõſtauerit: ad idoneũ ac peculiare remedium accurrendũ eſt: quod ſi non ſit cognitũ ad cõia remedia oportet proparare. Hoc. n. in loco φάσκουσιν ἑλκυσθῆναι pro ἐλήφησαν ſumitur: nota græce doctis ſignificatione. Adſtipulaſ nobis Dioſco. lib. vj. ca. j. εἰ δέ τινες ἰκανοὶ γένωμεν προσανίκοντος ἢ καὶ ἐξ ὧν βουλῆς τίνων λάθοιεν δύσωσι μηδὲν ὠφελεῖσθαι βοηθεῖν hoc eſt: quod ſi ſponte ſua aut ex aliorum inſidijs venenum aliqui hauſerint opem non diſtuliſſe oportet, & ibidem. φάσκω. Dioſco.

¶ Aut maluæ aut ſemine lini.) Græce ἢ μαλάχης λινοσπόρμου. i. aut maluę liniue ſeminis decocto. Dioſco. lib. vj. ca. primo ἢ μαλάχης ἢ λινοσπόρμου ἢ τραγάνου ἢ τήλεως ἢ κυΐδης σπέρματος ἢ χόνδρου ἀφεψήματος. i. aut maluę, aut ſeminis lini, aut tragi herbę, aut vrticę, aut fœnogreci, aut alice decocto. Dioſco.

EX CAP. XXX.

¶ Thapſia, elateriũ, & mandragora.) Corrupte in cod. impreſſo legit ἐκφίλα ἐλατήριον μανδραχόρεως ve tuſtũ exemplar ἐκφίλας haber. i. thapſię: vt ſit vertendũ: & thapſię ſuccus elateriũ, & mandragorę. Dioſco. lib. vj. ca. j. ἐκφίλας χυλὸς ἐλατήριον μανδραγόρεως. i. thapſię ſuccus elateriũ, & mãdragorę. Quo in loco labiẽ Marcellus virgilius qui quod in Dioſcoride legiẽ πόων καὶ λαχάνων σμίλακ ἢν οἱ νῦν πόμαλον ἑῶσι μῶσι δὲ πόξαν κελοῦσι ille interp̃taſ. Arbores frutices & herbę. Smilax quam quidã tithymalũ romani vero taxũ vocant. Nec aduertit eruditiſſimus pariter & diligentiſſimus interpres mendoſe πόμαλον. i. tithymalũ legi: cũ Paulus qui oía hęc à Dioſco. exſcripſit ὄμμον. i. thymion habeat, ſuffragante, & Dioſco. ipſo li. iij. c. de ſmilace. Smilaca (inquit) ſunt qui thymion: romani taxum appellant. Hermolaus thymilon legit. Actium: vt opinor ſecutus Ruellius thymion. Err. Marcel. Smilax. Thymion taxus Dioſco.

EX CAP. XXXI.

¶ Carnes inſuper ꝓbeant volucriũ, gallinaceorũue, aut agninę, vel ouiũ.) Volui hoc loco legẽtes ad monere qđ hic legit ἢ προβάτου. i. vel ouiũ in Dioſco. ubi quo hęc Paulus ἢ ἐρίφου legi hoc ẽ hœdoꝝ. Atq; vbi in hoc capite μετὰ δὲ τὸ ἐσθίσαι. i. poſt eſculenta, itẽ fercula: in Dioſco. μετὰ τὰ ἐδέσματα. i. poſt vomitus. Quod. n. Paulo ante legitur. Succurrit itaq; vomitus citatus cum hydrelæo & lactis poturim preſſoris erratum eſſe credimus, græce. n. καὶ γαλακτποσίαι. i. & lactis potus. Dioſco. Err. Ander.

EX CAP. XXXII.

¶ Caricę (quod eſt ficus aridę) bono & remedio ſunt, & cũ vino pota eaꝝ decoctio, vel cũ lacte hauſta, vel cenomelite mulſoue.) In Dioſco. li. vj. c. iij. plura legimus q̃ in hoc authore deſyderanſ σύκα ξηρὰ λαμβάνοντες τὸ τῶν ἀφ' ἑψημα δὲ αὖτ σὺν οἴνῳ, παραμαζάντος δὲ τοῦ κατὰ ξέρυπτα κηδιώδου ἀφιλοῦνται ἐνβαπτικὰς βαλλόντους ἐδίοντες ἢ λειοτριμένας σὺν οἴνομελιτι ἢ γάλακτι πίνοντες, hoc eſt. Proſunt in cibo caricę, & cũ vino potũ eaꝝ decoctũ: proſunt pariter, ſed inclinato iã periculo thebaicę in cibo palmulę: aut tritę cũ lacte mulſoue potę. Credimus nos in hũc modũ legẽdũ eẽ hũc Pauli locũ: qñ cętera oía ad verbũ à Dioſco. deſumpta eẽ cõſtat: Ander. ficus aridę earũq; decoctũ cũ vino, aut lacte, aut mulſo. Err. Ander.

EX CAP. XXXIII.

¶ Salamandra qui hauſerint,linguæ inflãmationem ſubeũt,& in ſermone linguæ impedimẽtum.) 44

Dioſco. In græcis codicibus impreſſis καὶ λαλιᾶς ἐμποδισμὸς.i.& linguæ impedimentum. In Dioſcoride tamẽ
Nican. lib.vj.cap.iiij. διανοίας ἐμποδισμὸς.i.mentis impedimentum. In Nicandro,item in alexiphar. αἶψα μὲν
ἐπιφλὰς γλῶσσαν βλάβας ἀνὴ δὲ ὑπὸ μελικὴς σάμενται ἐμβαρύθων δὲ κακὸς τρόμος ἀνίκα λύσι οἱ δὲ πέλεσφιλόωντες ἄπη
βρέφος ὀβρι ἴζουσι πεζεπόθασα μοιρὴ γὰρ ἀπὸ φρένὸν ἀμβλώσαντα.quoꝝ ſenſus eſt.Conſeſtim lingua ima ſui
parte inflãmatur,ac protinus torpore vincitur,ingraueſcenſq; malus tremor membra diſſoluit:ille ve
Aetius ro aberrantes veluti infantes quadrupedes repunt mens.n.illis hebetatur.Accedit his ẽt Aetius libro
Auicenna. viij.ca.liiij.in quo διανοίας ἐμποδισμὸς legit. Auic.itẽ. 6.quarti.t.ij.ca.vij.& dicũt aliqui qđ accidit ei
Err.Mar. qui bibit ipſam apoſtema linguę & deſtructio rõnis.Nec mouer nos ab hac ſnia Marcellus vergilius,
qui in Dioſco,dictionem διανοίας mutauit in λαλιᾶς ſola Pauli auctoritate motus:cũ potius Paulum
ex Dioſcoride oporteat emendare:alijs preſertim authoribus ſuffragantibus. Nam quod Nicãdrum
teſtem citat in ſuprapoſitis verſiculis eque in rem noſtrã agit:qui & linguę & mentis impedimẽtum
inter veneni ſalamandrę notas annumerauit:cũ itaq; nos quatuor authoꝝ teſtimonia in rem noſtrã
habeamus:ille vnius tantum deprauatiſſimiq; deſcripti,non eſt quod plures habere teſtes glorieſ. An
der.interpretatur ſermo impeditur,& in eodem capite.

¶ Pallorq; corporis partes aliquas circũquaq; inficit.) Græce πελιοῦνται δέ τινα μέρη τοῦ σώματος κυκλο- 45
Dioſco. τέρως.i.liueſcunt etiam & in orbem partes aliquæ.Sic Dioſco.habet loco prędicto,ſic & Aetius.
Aetius

EX CAP. XXXV.

¶ Fœtido ſudore cruento ac ſanguine mixto manãt.) Vitioſe in euulgatis exemplaribus legit ἰδρῶ- 46
σι δὲ δυσώδη αἵματι μεμιγμένα.Nec.n.(quod legerim)apud idoneum authorem reperieſ:ſudorem ſan
guineũ ſignũ eſſe potus leporis marini.quo fit vt deſyderari plurima verba hoc in loco coniectemus:
Dioſco. reponenda ex Dioſco.veluti prototypo lib.vj.ca.xxx.vbi in hunc modũ legitur, καὶ ἱδρῶσι δυσώδη πε
ρίπυτα δὲ αὐτοῖς καὶ ἔμετος χολώδης οἷόπερ αἵματι μεμιγμένος hoc eſt. Sequiť etiam graui odore ſudor bilio
Auicenna. ſuſq; vomitus,& aliquando cruentus.Cõfirmat hanc lectionẽ Auic. 6.quarti.t.ij.ca.iiij.& vomitus.
(inquit)ſuperfluus cholerę & ſanguinis,& infra in eodẽ capite:& ſudat ſudore fœtido,& ibidem. 47

¶ Vel peucedani radix trita cũ vino.) In codice impreſſo mendoſe legiť πωκιδάνου.i.peucedani. Le
Dioſco. gendum cenſeo κυκλαμίνου.i.cyclamini radix.Habemusq; huius lectionis ducẽ Dioſco. li.vj.ca. de le
pore marino ἡ κυκλαμίνου ῥίζαν λύσας σὺν οἴνῳ.i. aut trita cyclamini radix cũ vino,idem ẽt author li.ij.ca.
Gale. de cyclamino.πίνεται δὲ πρὸς τὸ θανάσιμα μετ' οἴνου καὶ μάλαγμα πρὸς λειχῆνας θελάσιον.i.Bibitur & in vino cõ
tra venenata omnia,præcipueq; marinũ leporem.Cõfirmat id Gale.ij.de antidotis,vbi medicamẽta
ad hauſtus venenoꝝ ex aſclepiadis ſnia tradit.de lepore marino inquit ἡ κυκλαμίνου ῥίζαν τριβεῖσαν μέ
Err.Marce. τοίνου.i.vel cyclamini radix contuſa in vino.Illud obiter miremur quam ob rem Marcellus virgilius:
Err.Ander. prædicto Dioſco.loco pro ἡ κισσρίσασα λύσασ μετ' οἴνου.i.aut cõciſæ cedriæ cum vino:traduxerit,aut conci
ſæ cedriæ cum muſſa aqua reclamantibus his authoribus & græcis exẽplaribus.Andemacus: vel peu
cedani radice conciſa ex vino. EX CAP. XXXVII.

¶ Vel cũ poſca nimis glebula hauſta.) Hæc impreſſoris culpa fuerit,græce.n.ἢ χιὸν σὺν ὀξυκράτῳ πιν 48
Err.Marce. μένη.i.aut nix cum poſca ebibita.Nec eſt quod Marcellus addita dubitationis nota dubitet ſic eſſe le
Nican. gendum:cum Paulus hoc loco χιὸν habeat & Nicander in alexiphar.& Gal.ij.de antidotis.
Gale.

EX CAP. XXXVIII.

¶ Et dulce vinum aqua dilutum calidum.) Græce ὑδαρῆ.i.aquoſum. 49

EX CAP. XXXIX.

¶ Prodeſt item ſinapi,naſturcium,raphanus,& allia.) Paulus καὶ νᾶπυ καὶ καρδάμωμον ἐλάφεσθε καὶ κρόμ 50
μυα καὶ σκόροδα.ſefellit inaduertentem hominem dictio κρόμμυα.i.cepæ quæ in cunctis exẽplaribus ha
Dioſco. betur,& in Dioſco.lib.vj.ca.xv.& Aetio lib.viij.cap.lxix. EX CAP. XLI.

Dioſco. Et torporem cum exulceratione.) Deprauate legitur in codice impreſſo καὶ νεκρώσι μετ' ἐλκέσεως.Dioſc.
μετὰ ἕλκώσεως.i.cum reſolutione que lectio vero ſenſui magis quadrat.

EX CAP. XLIII.

¶ Succurrendum his eſt poſt citatum oleo vomitum acriore clyſtere, corporis cum aceto mulſo illi 51
nitione:melle inſuper cum roſaceo calefaciendũ.) Deprauatiſſimus locus qui & diligentẽ interpretẽ
poterat remorari εἰ δ βοσθῆ μετὰ τοῦ θ' ἐλαίου ἐξαφάσαι καὶ κλυσθῆναι θερμὸν κλύσμα τὸ ἐμέλιτ σωκελάφοπ μέλιτ
σων ῥοδίνῳ θερμώνων.Legendũ cenſeo εἰ ε βοσθῆ μετὰ τὸ θ' ἐλαίου ἐξαφάσαι καὶ κλυσθῆναι θερμὸν κλύσμα τὸ, ἐξύμελε
σωὐλάσι πνῆμενον ἢ μέλι σων ῥοδίνῳ θερμῷ hoc eſt.Quibus remedio eſt poſt vomitiones oleo factas acerri
mo perfundi clyſtere:confert & etiam potum cum ſale acetum mulſum:aut cum calido roſaceo mel.
Dioſco. Probat hanc lectionem iiſdem verbis Dioſco.lib.vi.cap.xvij.& ibidem.

¶ Et meri multũ cũ abſinthio & cynamomo & aceto calido per ſe ꝑbendũ.) Corrupte in impreſſo codi 52
ce habeť καὶ ἀκρατος πολὺς σὸ ἀ-μυθίῳ καὶ κιννα μώμῳ καὶ ὄξει θερμῷ κατ' αὐτὸ. Vetus exẽplar & Dioſco.loco al
legato ὄξος θερμὸν κάθ' ἕωυτὸ.i.aut per ſe calidum acetũ:ita vt verba illa:per ſe ꝑbendũ: ad acetũ referanť,
non ad meruũ,& ibidem.

¶ Nitrum

54 ¶ Nitrum itidem cũ aqua,ruthę q; semen cũ pipere origanum cum castorio vel oxymelite vel timbra vel origani decoctum cũ vino.) In Dioſco. à quo hæc omnia νίτρον τι σὺν ὕδατι καὶ ὀρίγανον σὺν κανίσκῳ ἢ γλυκεῖ· πηγάνου τι σπέρμα σὺν πεπέρει καὶ οἴνῳ καὶ πάνακος τριβέντα μετὰ κασορέου καὶ ὀξυμέλιτος ἢ μετὰ ὄξους βρασθὲν ὀρίγανον ἀφεψήματος σὺν οἴνῳ hoc eſt:nitrum itidẽ cũ aqua,cũ lixiuia paſſoue,agreſtis ruthę,ſem. ẽ cum pipere,vino & panace:nec nõ cum caſtorio & aceto muſco piper,aut cum ſatureię origaniue decocto additò vino. Quo in loco labi manifeſte Marcellus pro verbis νίτρον τι σὺν ὕδατι καὶ ὀρίγανον σὺν κανίσκῳ γλυκεῖ vertens:nitrum itidẽ cum aqua aut cum lixiuia paſſoue. Dicturus vt cõſtat:nitrum itidẽ cum aqua & origanum cũ lixiuia paſſoue. Confirmante id Dioſco.lib.iij.cap.de origano σὺν γλυκεῖ ἢ τοῖς κώνειον ἢ μυκᾶσθαι πεπωκόσι.i. Confert etiam cũ paſſo his qui cicutam aut opium biberint. Omiſit ẽt Andernacus verba illa καὶ ὀρίγανον σὺν κανίσκῳ ἢ γλυκεῖ.i. origanum cum lixiuia paſſoue. Dioſco. Err.Marce. Dioſco. Err.Ander.

EX CAP. XLVI.

55. ¶ Expedit præterea aconito infectis liquoris balſami drach.vna,cum vino.) Deprauate legiſ in exẽplaribus impreſſis σὺν οἴνῳ.i. cũ vino. Legendum putamus σὺν γάλακτι.i. cum lacte. vtimurq; ad hanc ſniam Nicandri authoritate in alexiphar. ſuccum balſami ex lacte exhibentis verſiculi eius ſunt ᾧ μὲν βάλσαμον τοῦ τε σὺν οἴνοισι γάλακτος ὀλυτῆρας πάλαιος χίασ ὀπόν.i. ad hæc balſami liquorem lactis equæ guttis admiſceto Dioſco.lib.vj.cap.vij. κἠμοῖο δὲ καὶ ἀπὸ βαλσάμου ὅλκὴ <.ικ.σὺν μέλιτι ἢ γάλακτι hoc eſt:prodeſt & liquoris balſami drachma cũ melle lacteue. Idem ẽt author li.j.ca.de balſamo ᾧπερ ἀκόντιον πεπωκόσι μετὰ γάλακτος.i. ſubuenit & cum lacte his qui aconitum biberint. His rationibus pẽdamus nos hoc magis q̃ illud,& nihilominus diligentioribus iudicium relinquimus, Andernacus: prodeſt ipſis & opobalſami drach.cum vino,& infra. Nicander. Err.ander.

56 ¶ Vel carnium pinguiũ ius cum vino epotum.) Dioſco.σὺν ὄξει.i.cum aceto. Additq; βόειον.i. bubulorum:expedito magis ſenſu quod & Nicander fecit in alexiphar. Ander.carniumue pinguium ius cũ vino aſſumptum. Dioſco. Nican. Err.ander.

EX CAP. L.

57 ¶ Linguæq; ariditatem.) In Dioſco.lib.vj.cap.vj. ὑγρότητα.i. humiliratem cui lectioni adſtipulatur, Nicander in alexiphar. Ander.linguæ ſiccitatem. Dioſco. Nican.

EX CAP. LIIII.

58 ¶ Vinculis ergo cohibendi vt curæ ſubijcianẽ & violentia quadam cogẽdi vt paſſum cum roſaceo potent.) In Paulo nihil eſt quod reſpõdeat verbis illis:vt curę ſubijcianturmaximo itẽ errore pro γλυκεῖ οἴνῳ.i. vinũ dulce:vertit, paſſum:quaſi dictio illa οἶνον vacet hoc loco,quæ tñ magno exemplarium cõſenſu recipiẽ adſtipulante,& Dioſco.lib.vj.ca.xx. δεῖ δὲ σωίζειν αὐτοὺς διὰ μοίας αὐαγκάζοντας καὶ βιάζομένους γλυκεῖ οἴνῳ σὺν ῥοδίνῳ πίνειν. i. oportet itaq; vinctos cõpeſcere illataq; neceſſitate & vi cogere vinum dulce cũ roſaceo bibere Nicander item in alexipha. τὸν μὲν καὶ διὰσμοῖσι πολυπλέκτοισι πεῖσαι νέκταρι ἐοῖῳ ξωὸν καὶ οὐ χατνάοντα κορέσσαι νέκα βιησάμενος,quorum verborum hæc eſt ſententia. Hunc probe contextis nexibus ligans vino inebria ac vel inuitum eo ſaturabis,eo.n.in loco vt interpres docet dictio illa νέκταρι vinum dulce ſignificat,Gal.ſecũdo de antido. de his qui toxicum biberint πεῖσε δὲ περὶκὸν πωθοῦσι βαθὺ οἴνῳ πυάμενος γλυκεῖ.i. his qui toxicum biberint remedio eſt vinũ dulce ebibitum. Lapſus Marcellus ſdicto Dioſco.loco pro γλυκεῖ οἴνῳ σὺν ῥοδίνῳ,vertit paſſum cũ roſaceo fidelius:mea ſententia:Ruellius:vinum dulce cũ roſaceo,Andernacus ſimili lapſu trãſtulit:vt paſſum cũ roſaceo bibant,& ibidem. Nican. Dioſco. Err.Marce. Err.ander. Gal.

59 ¶ Raporũ ſemen itidem cũ vino bibendũ pariterq; euomendũ.) Græce τὸν τῶν γογγυλίδων σπέρμα σὺν οἴνῳ πιόντ. μοῦναι.liquet addidiſſe interpretẽ verba illa:pariterq; euomẽdũ:quibus nihil græce(neq; in Dioſco.à quo hæc exſcripſit Paulus)reſpondet,nec in Galeno etiam ſecũdo de antido.vbi legimus ᾧ σπέρμα βουνιάδος τριβὲν μετ' οἴνου.i. & raporum ſemen tritum in vino. Dioſco. Gal.

EX CAP. LV.

60 ¶ Conferunt præterea cõtra fungos,gallinaq; oua decocta & in poſca ſumpta.) In hoc loco quoniã non eſt quod ſuſpicemur,vitium culpa librariorũ irrepſiſſe:aut ego prorſus hallucinor,aut lapſus ẽ Paulus.quẽ vt fateor authorem fuiſſe in medicina doctiſſimũ:ita hominẽ fuiſſe ac decipi poſſe nemo eſt q̃ neget:quare cũ ſumma honoris præfatione ab eo hoc loco diſſentio,non quod aliqd ignorantiæ,tanto authori audeã adſcribere,ſed quod exiſtimem,deprauatũ locũ ſuis cõmẽtarijs inadiuuãtẽ interuiſſe.cũ. n. hæc ad verbũ à Dioſcoride exſcriberet,portius q̃ doceret:nõ ita diligens fuit & oculatus,Pauli verba ſunt ὀφεώλια δὲ καὶ ἀπὸς καὶ ἀλικπρίδων ὧν οὐκ ἀφιστάμενα καὶ τὸ ἐγκεφάλου πυόμενα. Idẽ ijſdẽ verbis Dioſco. lib.vj.ca.de fungis:vt diſſiteri nemo poſſit deſumpta hæc ab illo fuiſſe. Legendũ tñ putamus loco verbo:οὐκ ἀφιστάμενα vnica dictione ἀφιστάμενα.i. ſtercus. In quã ſniam adducti ſumus, qm̃ nullus veterũ ſcriptorũ probauit oua gallinarũ ad fungorũ venena:ſed earũ ſtercus.idq; primo ipſe Dioſc.li.ij. capite quo de aialiũ fimis agit,his verbis καὶ ἡ τ ἀλικπρίδων ταῖτκ ποιεῖ τὸ διὰ ὅλων μίγνυσι πλὴν ἐφίσταται μυκήτοις θερμασίμοις hoc eſt, eadẽ põt & gallinarũ fimum,ſed minore efficacia, priuatim tñ cõtra lætales fungos. Dioſco.

Quod & ante illũ docuit ſummus author Nicander in alexiphar. τὰ πὰς τὸν ὀφιοβόλο κατοικάδος.i. vel gallinaceorũ fimum. Onb.libro.iij.de fungorũ veneno ὁμοίως ἀλικπρίδων κόπρος.i. ſimiliter & gallinarum ſtercus. Actius libro.viij.cap.lxxv. ὁ δὲ φιλάγριος φησὶ τὸν τῶν ἀλικπρίδων λῶιον κόπρον ξηρὰν λεωσάντες ἀλεύρῳ πιεῖν μετὰ ὄξους κεκραμένου μέτρῳ ἑξικυάθου.i. tradidit Philagrius,candidum gallinarum ſimum exiccatum ac tritum po- Nican. Onb. Actius

Gal. tui cum posca exhibebimus. Gale. x. de medica. simpl. facul. capite de fimo gallinaceo, id ēt affirmat
Plinius Plinius. xxix. historiæ naturalis volumine cap. v. gallinarum (inquit) fimum dūtaxat cādidum in hy-
Auicenna. sopo decoctum aut mulso, venena fungorum boletorumq; adstringit. Auic. 6. quarti cap. de fungis,
Halyab. & stercus (inquit) gallinæ est maximi iuuamenti eis cum in potu datur in syrupo acetoso, Hallyabas
Alsahar. iiij. practi. cap. de medela eius qui fungos comederit: & post hæc fimi da illi gallinarum, triti diligēter
3. ij. Alsahar. lib. practi. tract. xxx. cap. de comestione fungoꝝ, curatio (inquit) ipsius est, quod vomat
cū. 3. ij. stercoris gallinæ cū Secaniabim mixto. Nec scriptores arabes in vniuersum damnādos cē cre
diderim: maxime si græcoꝝ medici consentiant. Vtorq; ad hanc rem tot auctoꝝ testimonijs: quoniā
cum Paulo nobis res est hoc loco, graui (quod negari nō potest) & maximo authore. His igitur ratio-
nibus mihi persuadeo Dioscoridem ἀφῶθυμα. i. fimum scripsisse: deinde tñ permutatis literis (vt pas-
sim librarioꝝ inaduertentia euenit) aliud quippiam: quod nobis nō constat: fuisse scriptum. quod cū
alius non intelligeret: constaret ei tamen ex dictione ἀλικτορίδων (quæ incorrupta in omnibus seruat)
partem aliquam gallinarū per eam dictionem significari, id potius ouis tribuit q̄ fimo. sunt enim in
dictione ἀφῶθυμα elementa. ω. θ. υ. α. quæ si variatis literis forte coierunt ὠὸν nomen. i. oua fecerūt. Nos
his rationibus & authoritatibus moniti sic sentimus: & nihilominus poterunt volentes quod magis
Err. Mar. probauerint sequi. Ex quo interpretum Dioscoridis error agnoscitur, maxime Marcelli qui cap. de fungis.
Hermolai- lib. vj. affirmat, græcoꝝ medicos præcipere, vt gallinarum oua in posca elixa fumantur: iubēte solum
Ruellij. id Paulo, ex vitioso Dioscoridis loco decepto. Andromachus sic ēt vertit: ad hæc oua gallinarum elixa & in
posca pota, & in eodem capite.

¶ Er flos æris cum aceto.) Grauissime (ex vitioso codice impresso) peccauit interpres. non. n. χαλκοῦ 61
Dioscoridis ἄνθος legendum est: sed χάλκανθος. i. atramentum sutorium: ex antiquo exemplari scripto, & Dioscoridis li.
Err. Ander. vj. cap. de fungis. & li. v. c. de atramento sutorio his verbis καὶ μίκητας λυθοῦσι βοηθῆ. i. contra fungos re-
medio est. quod tñ flori æris nemo tribuit, Andromachus: aut æris flos cum aceto.

EX CAP. LVI.

¶ Dentes corrosi eodē colore à potu eius infici cōspiciunt.) Vitiose in græco codice impresso legitur 62
διαβεβαμένοι quæ interpres vertit: corrosi: lego in antiquo exemplari διαβαμμένοι. i. infecti, vt sit sensus: siue
Dioscoridis nim à potu sanguinis taurini linguā rubentem infectosq; eodem colore dentes. sic ēt Dioscoridis libro. vj.
Err. Ander. ca. xxv. Andromachus dentes erosi; & ibidem.

¶ Quinetiā ranunculus cum aceto p̄sentem satis in hoc malo cōstitutis opem cōfert.) Vt tacea ad 63
didisse interpretem de suo oia illa verba (p̄sentem satis in hoc malo cōstitutis opem cōfert) quod do-
ctis interpribus nunq̄ probatum est, vbi nulla cogat necessitas: deceptus vitio exemplaris typis excu-
si pro ἀστεμίχου reddit: ranunculi, legendum tñ ex manuscripto codice βάτου χυλὸς. i. rubi succus: Fla-
Dioscoridis bemusq; in hac re authorem Dioscoridis. lib. vj. cap. xxv. καὶ βάτου χυλὸς σὺν ὄξει. i. quinetiam rubi succus
Nicandri cū aceto. Cōfirmamus id ex Nicandro in alexiphar. De remedijs ad taurinum sanguinē βλαῦσαί τε καὶ
Auicenna. ταῦρου αἷματος βάτου. i. vel rubi folia conteras. Ex Auicen. item. 6. quarti cap. de sanguine tauri recēti: & suc-
Err. Auicē. cus folioꝝ alhalaich in aceto: vbi loco illius dictionis alhalaich: vertit Bellunensis, rubi. ¶ Hoc in lo
Err. Auicē. co Auicen. errasse eodem illo capite libet annotare: pro lixiuia ex cinere ficulnei arboris facta quā Ni-
cander. Dioscoridis & Paulus ad potū taurini sanguinis exhibere præcipiunt: exhibentis cinerem ligneoꝝ
fici. ¶ In quo ēt errore cap. de fungis fuit: pro lixiuia. n. ex sarmentorum cinere facta: cinerem viris in
syrupo acetoso bibere admoneret.

EX CAP. LXI.

¶ Sūmo igit fructu præbentur omnia quæcūq; admixta frenū eis imponere & soluere possint: quæq; 64
pariter vomitus promouent aluumq; lubricā reddunt.) Pro ὦμοῖς vertit frenū eis imponere: nos ve-
tustum exemplar sequuti ὑμῖν legimus, hoc est: faciles ad vomitiones: cōmune. n. omniū venenoꝝ re-
medium est: vomitionibus venenū educere: quod cū in Marcello li. vj. ca. xxix. legeret interpres: ignarus
cui snię potius accederet addit illa verba: quęq; pariter vomitionibus promouent, & ibidem.
Dioscoridis. ¶ Seminisq; decoctum.) Græce καὶ ἀφέψημα βληθησόμενον. i. & lini seminis decoctū. Quā lectionē Dio 65
Actius. scoridis probat, & Actius lib. viij. cap. lxxxij. & infra.

¶ Prębenda est pterea aduersus hoꝝ incōmoda tragi herbę oryzeæ elixatio.) Græce ἕψειν. i. tragi 66
Tragi duo frumētacei: magno. n. errore, tragi herbę tribuit interpres, quod frumētacei tragi propriū est: debue-
Dioscoridis. ratq; meminisse duos esse tragos authore Dioscoride, alterū. n. li. ij. possit inter frumētacea, cui inter cęte-
ra tribuit esse καλάμου μαλακτικόν. i. molliendę aluo aptū alterū. 4. volu. inter herbas: viribus contrarijs. ſ.
συντηκτικὸς δυνάμεως. i. astringentis potestatis. De frumētaceo aūt intelligi hoc loco, vel iō cōstat. qđ nūq̄
adstringentibus, semper aūt laxantibus remedijs, in huius veneni & aliorꝝ ēt curatione vtendū ſcipit
Err. hermo. Paulus. in quem errore (vt notat Marcellus) inciderūt Hermolaus & Ruellius, & infra.
Err. Ruellij ¶ Quinetiā lac cū mulso liberalius sumptū.) Græce γάλακτι πολὺ ᾧ μελίκρατος. i. quinetiā copiosum 67
Actius. lac & mulsum. Diuisim. n. in cūctis exēplaribus legimus, cōfirmante id Actio li. viij. c. lxxxij. ᾧ μελίκρα-
Dioscoridis. τον καὶ γάλα ἑφθὸν. i. & mulsum & calidū lac. Fateor tñ i Dioscoridis legi σὺν μελικράτῳ. i. cū mulsa: nos tñ prio
rē lectionē magis phamus, qñ pluresid testant: liberā eligendi potestatē lectoribus relinquētes.

¶ A vomitione

EX CAP. LXII.

68 ¶A vomitione vero ſtatim ſyluestris lupini ſemẽ cũ vino potui dare, myrrhæ itẽ drach. viij.) Græce ἐφ' ὧν ἀφεδρῶν μετὰ τὸν ἔμετον πινόμενον σὺν οἴνῳ θέρμινε ἀγρίε σπέρμα σμύρνης. <.»Deprauate ĩ cod. impſiõ legĩ θέρμινον. i. lupini. Lego ex veteri exẽplari ἐρμῖνον. i. orminij: facili librarij lapſu: trraxitq; nos ĩ eã ſniam Nican.
Nicãder in alexiph. ἄλλον διὰ θέρμινου νίλω χύσιν. i. aliqñ & recẽtẽ orminij liquorẽ. Aetius li. viij. c. xxx. ἐρμῖ Actius
νου. i. orminij, habet. Sic & Dioſc. interptes q̃uis mẽdoſe li. vj. c. xxvij. legaĩ πεμπέος ἀγρίου vertit agre- Nican.
ſtis orminj. ¶Deprauata ẽt hoc in loco credimus verba illa myrrhæ drachmæ octo, Nicãder enim Actius
duorum obolorum pondus exhibet. Aetius trium. Auicenna trium drachmarũ. Dioſco. drach. octo. Auicenna.
Nos in tã varijs horũ auctoq; ſententijs nihil cõſtituimus: integram rem peritioribus ſeruantes. Dioſco.

Finis annotationum Libri quinti.

EX LIBRO SEPTIMO.

EX CAP. PRIMO.

1

Cutum vero incidendi, ſeparandi, diuidendi, attenuandi, obſtruendi, & expurgandi deniq;.) Error manifeſtus: nam pro ἐκφράττων vertit, obſtruendi, contrario quidem ſenſu. Legit ille inaduerenter ἐμφράττων reclamãribus græcis codicibus, & vero ſenſus ſi. n. quod acutum eſt incidit, diuidit, & attenuat, aperit, & expurgat, quomodo obſtruet?

2 EX CAP. II.

¶Sed ab ea facultate quæ in qualitatem mixtura pollet, appellationẽ ſortitur temperamentum: ſiccius id appellantes id in quo maior ſiccitatis portio eſt: humidius in quo humiditatis, calidius, in quo calidũ geſtido præſtat: frigidius in quo frigus calorem excedit: ſatis autem fuerit ſecundum vnãquamq; præpollentem potẽtiam quatuor ordines quos gradus vocant pro neceſſitate inſtituere.) τὸ δὲ ξηρὸν πρῶτον ὑγρὸν πρῶτον θερμὸν πρῶτον ψυχρὸν πρῶτον τὰς ὑπερβολὰς καλοῦσι φυσικὰς πρώτας δὲ κατὰ κάθε ἕκαστον τούτων ποιότητας πρὸς τὴν χρῆσιν παύσασθαι τέλεις hoc eſt: ſiccius vero humidius calidius vel frigidius à qualitate dominante nomẽ obtinet. ſufficiet vero in vnoquoq;
3 horum exceſſuũ quatuor ad vſum gradus cõſtituere. Cætera enim oía de ſuo addit interpres, & ibidẽ. ¶Vocantibus nobis calidum in primo ordine quod nos tam obſcure calefaciat vt ſenſu nõ, aut vix percipi poſſit.) θερμὸν μὲν ὀνομάζεται κατὰ τὸν πρῶτον τόπον ὃν ἂν ἡμᾶς θερμάνῃ μὴ μέν τι αἰσθητῶς. i. calidum in primo ordine vocatur quod nos calefacit non tñ manifeſte. Reliqua ab interprete addunt, & infra.
4 ¶Ẽ quorum numero habetur omphacium qui ex vuis acerbis expreſſus cremor eſt & thus atque alu Err. Ander.
men.) Impreſſoris hæc culpa. Legerhus græce καὶ ἑφθοῦ. Lapſus hoc in loco Andernacus pro ὀμφάκιον
reddit: omphacinum.

EX CAP. III. Agroſtis gramen.

5 ¶Gramen quod in mõte parnaſſi prouenit vtilitate, albis (ſi adagione vti licet) equis reliqua p̃cedit, & ob id carior eſt.) Græce ἄγρωστις ἡ τοῦ περιπατοῦ μάλιστα χρησίμως ἐσὶ. i. gramen parnaſſi maxime vtile eſt: cætera addit de ſuo vt dicendi copiam nobis oſtentaret.

Adiantum.

6 ¶Opem prærea adiantũ aridirate ſua exiccando viſcidis è pulmone excreationibus confert.) Græce καὶ τοὺς ἐκ πνεύμονος καθαρσίους ἐκφύσεις. In his nihil eſt quod dictioni, viſcidis, reſpondeat. quare quod Pau- Dioſco.
lus indefinite poſuerat, non erat ad viſcidas excreationes contrahendum: cum rectius accomodari Gal.
poſſit ad ſanguinis è pulmone excreationes Dioſco. lib. iiij. ca. de adianto ἴσχει δὲ καὶ αἵματος ἀναγωγὰς
. i. fiſtit ſanguinis excreationes fateor tamen ſtare Galenum cum interprete.

Aizoon.

7 ¶Exiccat vero & adſtringit aliquãtulum atq; ob hoc quidem ignitis cum inflãmatiõe rubedinibus quæ græci ῥυσιπέλατα vocant, aduerſatur, atq; hulceribus quæ à ſerpendo herpetas nuncupant, & in fiãmationibus deniq; quæ ex deſtillatione oriunt pedum herba ſuccurrit.) Nihil ſententiæ Pauli cõtrarium magis eſſe poteſt ξηραίνει δὲ καὶ σύνεσι μετρίως ταύτη αἵρε καὶ πρὸς ῥυσιπέλατα καὶ ἕρπητας καὶ τοὺς ἐκ ῥοῦματος ἀφιεμένους ἕλκεσι. i. exiccat & adſtringit moderate, propter hoc igitur facit ad ſacros ignes, & hulcera quæ à ſerpendo herpetas dicunt, & ad inflãmationes quæ ex deſtillatione fiunt. Probat hãc lectio- Gal.
nem (q̃uis non erat opus in rẽ tã manifeſta teſtimonio) Gal. vj. de ſimpli. medicament. facult. cap. de Gal.
ſemperuiuo ταύτα αἵρε καὶ πρὸς ῥυσιπέλατα ἀφιεμένοις. i. propter hoc igitur confert ad ſacros ignes Dioſco. Dioſco.

lib.iiij.ca. de maiore femperuiuo ψυκτικὸν ἔχει ψυκτικῶν συμφώνως πᾶσιν ἁπλῶς πρὸς ἐψυκτικὰ.i. refrigerandi & adſtringendi vim habet, facitq; ad ſacros ignes. Quod auſt pedum ibi legimus impreſſoris forſan negligentia. ſcribo ſedum. Aconitum.

¶ Aconitum quod pardalianches etiam appellatur, putrefaciendi & erodendi vim veneneſamq; fa- 8
culratem obtinet.) Pro σηπτικὸς. i. exedendi, dixit putrefaciendi & erodendi.

Hales ſales.

¶ Id totum vel depaſcendo conſumunt, vel mordacitate ſua ſubducunt.) Pro τῇ σύλῃ vertit, morda 9
citate. ego dixiſſem ſtypticitate. Althea hebiſcus.

¶ Radix porro eius & ſemen cætera quidem pariformiter ſolijs agunt.) ἡ δὲ ῥίζα καὶ τὸ σπέρμα τὸ μὲν 10
ἄλλα ὅπερ πεμίνα ἔχει, hoc eſt, radix vero & ſemen cærera quidem cum maiori intenſione habent. Eſt. n.

ὅπερ τείνει à quo deducitur ὅπερ πεμίνα intendere aut augere.

Alcyonia.

¶ Vtrimũ ficcis lanis eſt ſimile.) Impreſſoris poteſt hæc eſſe culpa pro ſuccidis, ſcribentis ſiccis græ 11
ce τὸ δὲ πεφρυπόσιον ἐρίοις οἰονπερεῖ. i. ſuccidis lanis ſimile Dioſco. lib. v. cap. de halcyonio τὸ πίπτειον δὲ

Dioſco. ἐρίοις οἰονπερεῖ ἔμυσον. i. quartum ſuccidis lanis ſimile. Halme muria.

¶ Habet falſugo ſiue muria immixta quidẽ, & ſi alterius eſſentiæ cõſimiles ſali in exterendo faculta- 12
tes, licet non tã validas aqua admixta.) Græce ἅλμη μὲν ἀμιγὴς, ἐνέφρασε οὐσίαν πεφρυπόσιαν ἔχει τοῖς ἁλσὶ
θώσαμεν πλὴν ἀσθενεστέραν τῇ μίξει τοῦ ὕδατος. Decepit interpretem vitioſa diſpunctio quæ in antiquo exẽ
plari poſt dictionem οὐσίαν reperiẽ, vt ſit vertendũ: muria ſi quidem nõ mixta aliæ ſubſtãtiæ ſit, ſimilẽ

Muria ſali facultatem habet, imbecilliorem tamen propter aquæ mixtionem. Eſt. n. alia muria falſorum piſci
Columel. um, alia oliuarum ſale conditarum, teſte hoc ſcriptore. Muriæ confectionem docet Columella. xiij. vo
lumine. cap. vj. Aloe.

¶ Hulceribus cicatrices detrahit (vt putà ex horum medicamentorũ claſſe quæ græci vocant ἀφυλώ- 13
ἀφυλωτικὴ πικὰ) potiſſimũ his qui ani & genitalium loca torquent.) Pro ἀφυλωτικὰ interpretaſ: hulceribus cica-
Dioſco. trices detrahit: nos cõtrario ſenſu vertimus: hulcera ad cicatricẽ pducit. Probat noſtrã lectionẽ Dioſc.
Gal. li. iij. c. de aloe ᾧ ἕπονται ἕλκεα. i. hulcera ad cicatricẽ perducit. Cõfirmat Gal. vj. de ſimpli. medic. facul.
ca. de aloe ἔστω δὲ τοῦ δυναπόλλωτος τῶν ἑλκῶν καὶ μάλιστα τῶν κακοήθων καὶ αἰδοίων hoc eſt: ſanat aloe hulcera
q̃ egre ad cicatricem perueniũt, pſertim ea quæ circa fedẽ & genitalia fiunt. Poteráq; id pluribus alijs
teſtimonijs probare, vers. tam late id in omnibus ſcriptoribus patet vt certius oſtendi non ſit opus.

Alopex vulpes.

¶ Qua rõne oleo iſtoc impleto ſolio, validiſſimis artuum doloribus vexatos toto corpore inſcende- 14
re, diutius q; immorari in eodem cogentes languorem inchoatum ſedauerunt, & qui multã in eo mo-
ram traxerũt, hoc medio ſanitatem aſſecuti ſunt.) Nihil Paulus hoc in loco de maiori mora in ſolio
olei vulpini, eius verba ſunt ὅσοι αὐθέρπικοὶ εἰσὶ καὶ ὅσοις πύλιον ἐμβεβλῆσθαι τοῖς χρόνοις συχνὸν κεχρόμενον μὲν τὸ
πάθος ἐκπαῦσαι χρονίσαν δὲ ἐμπερίσχον. i. qua ratione ſi arthriti laborantes in ſolium huius olei deſcende
re iubeamus in longum tẽpus: ſi quidem morbus ſit in principio finiturſi antiquus, moderatior red-
ditur: verba enim illa: validiſſimis & toto corpore inſcendere diutius immorari in eodẽ cogentes: addi
ta ſunt ab interprete. Anethum.

¶ Crudos & incoctos humores cõcoquit.) Librariorum hęc incuria pro, tumores: ſcribentium, hu- 15
mores græce ὄγκων. Apochyma Pix zopiſſa.

διαχυθῆναι ¶ Ea diſſipãdi vires habet, qm̃ marino ſale macerata eſt.) Græce διαχυτικὴν οὖσα. i. diffundẽdi virtutẽ 16
habet. Eſt. n. διαχύθαι diffundere: cætera addunt ab interprete. Artos panis.

¶ Præditum extrahendi facultate fermentum exiſtit.) Mendoſe in codice impreſſo legitur ὥσπερ καὶ ἡδὺ 17
ἦδη ἐκ πάθους ἐλθὸν. legendum ἐκ βάθους. i. ex profundo, quæ omiſit interpres.

Aſbole fuligo pictorum.

¶ Combuſtis præterea cicatricem diſcutit fuligo pictoria.) Pro ἀπουλεῖ tranſtulit cicatricem diſcu- 18
tit, dicendum erat cicatricem inducit.

Err. Ander. ¶ Quo etiam loco deceptus vitio exemplaris typis excuſſi pro κοὐλκατα interpretatur cõbuſtis, An- 19
dernacus item, combuſta vertit & rupta, legendum arbitramur τραύματα. i. vulneribus, etiam ſi in Dio
Err. Marce. ſco. lib. vj. ca. penultimo κατάγματα legatur. i. rupta vt vertit Marcellus. Barbarus, fracturas, dixit. Ru
Err. Barba. ellius, fracta. Nos cõcinniorem ſenſum ſecuti τραύματα. i. vulneribus ibi etiam legendum eſſe ſuſpica-
Err. Ruellij mur: ſuſpicionemq; noſtram ratio ipſa confirmat ſi quidem κατάγματα græci vocant, fracta oſſa, capi
κατάγματα tis preſertim quæ ad cicatricem perduci non debent, & ſtatim.

¶ Si cum ceraro quod vnguine roſaceo coactum fuerit confundatur.) Græce σὺν ῥοδίνῃ κηρωτῇ. i. Cũ 20
cerota roſacea: quæ mea quidem ſententia ex cera & oleo roſaceo conficitur, non ex vnguento: lapſus
Err. Marce. item Marcellus cap. de fuligine ceratum roſaceo vnguento coactum debere eſſe affirmat. grauius ta-
Err. Barba. men Barbarus pro σὺν ῥοδίνῃ κηρωτῇ vertens: aſſumpta cera rhodia: qui nihil alienius à Dioſco. ſenten-
tia & à vero ſenſu.

Aſplenum.

Errores

21 ¶ Et renes liquefacit ac minuit.) Græce καὶ ἀπαλύνασ τὰ νεφ. i. & ſplenes minuit: ſi modo hæc impreſſorum non fuit culpa, noſtram lectionem Galenus confirmat. vj. de ſimpl. medicamen. facultа. capi. de aſpleno, & Dioſco. lib. iij. cap. cxlij.

Dioſco.

Abſinthium.

22 ¶ Exiccantium vero ſecunda.) ἐφεξῆς δὲ τῆς τρίτης. i. & ſiccum in tertio gradu. Gal. vj. de ſimpl. medicamen. facul. cap. de abſinthio ὅρμων μὲν ὑπάρχει καθ' ὃ τῆς πρώτης ἀποδείκνυται ἑπόμενον ἐφεξῆς δὲ τῆς τρίτης. i. Dixi mus, calidum id eſſe in primo exceſſu à temperamento, ſiccum vero in tertio. Gal.

Blitum.

23 ¶ Algentis naturæ & frigorificæ in ſecundo à medijs exceſſu.) ὑγρὸν καὶ ψυχρὸν μετὰ τὸν μέσον ἀποδεικτικόν. i. humidum & frigidum eſt in ſecundo à temperamento receſſu. Confirmat id Gale. vj. de ſimpl. medicamen. facul. Gal.

Gale muſtella.

24 ¶ Torrefactus autem magno etiam morbo manus porrigit auxiliares.) Annotauimus iam libro. v. σκιλιτόλευ græcis, & medicinæ ſcriptoribus eſſe ſale aut ratione alia aliqd exiccare pro σκιλιτοδίδοσκε igitur ideſt inueterata tranſtulit interpres: torrefactus. Dioſcorides libro ſecundo. cap. de muſtella ἡ δὲ καὶ λῦκε αὐτῆς καρίῳ πεπεδημένε, καὶ σκιλιτοδιδόσκε ἐφεξῆς δήκτοις καὶ ἰδιωτικοῖς βοηθεῖ πνεύμονι. i. & muſtellæ ventriculus coriandro farctus inueteratis q̃ venenatorum morſibus, comitialibus q̃ vtiliter bibitur. σκιλιτόλευ

Galion.

25 ¶ Eaſdem vero cum aparina vires.) Græce παραπλήσιον δὲ ἰσχὺν ἀπαρίνῃ. i. ſimile eſt aparinæ, vt ſit ſenſus: galion habere folia & ramos aparinæ herbæ ſimiles, Dioſco. libro quarto. ca. de gallio, τὸ δὲ καλούμενον καὶ τὸ φύλλαν ἔχει ὁμοφυὲς κατὰ ἀπαρίνῃ hoc eſt: ramulos foliaq̃ aparinæ ſimillima habet. Dioſco.

Cimolia.

26 ¶ Igneq̃ ambuſtis non inſtrenue ſuppetias adfert ſi in poſca fuerit aſſumpta.) Græce καὶ πρὸς πυρίκαυτα σὺν ὄξυκράτῳ ἐφικτὸν ὠφελεῖ. i. igne ambuſtis cum oxicrato medetur. Vt de cimolia illita intelligendū hoc ſit authore Galeno. ix. de medicam. ſimpli. facul. Gal.

Gypſos Gypſum.

27 ¶ Emplaſticam inſuper facultatem annexam obtinet, quo fit vt ſanguinis eruptiõibus ceu deus ſit. Rigatur vero diluiturq̃ cum oui albore.) Vitio ne in codice impreſſo legatur συγγένεται καὶ ὁδὸν τὸ λόγον ſcribe ex veruſto exemplari σὺν γόῃ καὶ ὁδὸν τῷ λόγῳ. i. Cum polline & albo oui, vt ſit ſenſus: gypſum emplaſtri modo adhibitum cum polline & albo oui ſanguinis eruptiones è naribus ſiſtere. Confirmat id & Galenus. ix. de medicam. ſimp. facul. Leuius id quod pro ἐμπλαστικῆς σωκάμινος vertit, emplaſticam facultatem: Latinius dixiſſet: opplendi facultatem. Eſt enim medicis ἐμπλάττειν obſtruere, ſiue illinire, quod & latini inducere dicunt vnde ἐμπλαστικὰ φάρμακα ſunt quæ vim habent obſtruendi meatus cutis & corporis vt annotauit Budeus. Erat igitur in totum vertendum: opplendi facultatem habet, vn de vtile eſt in compeſcendis ſanguinis profluuijs, cum farinæ polline & oui albo Andernacus cũ candido oui liquore, ſolum dixit. Gal. ἐμπλάττειν Obſtruere inducere. Err. Ander.

Helcyſmata.

28 ¶ Et quæ græci ἀφουλωτικὰ dicunt.) Græce ἀφουλωτικῶς. i. & cicatricem inducentibus.

Electrum.

29 ¶ Cuiuſuis eſt ſi poterit tritum ſtomachi aluiq̃ fluxiones reprimere.) Non ſolum ſtomachi & ventris fluxiones ſuccinum compeſcere affirmat hoc in loco Paulus, ſed ſanguinem etiam ſiſtere græce ὅπερ πυόμενον λύειν σαμάχου καὶ κοιλίας ῥόμματα τὸ ἄμμα ἐπέχει. i. Quod tritũ & in potu ſumptũ ſtomachi & ventris fluores & ſanguinem ſiſtit.

Hepar lupi.

30 ¶ Lupinum hepar addito euporatorio, inter medicamenta quæ inocinoroſis adhibentur eſt certe nulli ſecundum.) τὸ δὲ τοῦ λύκου ἧπαρ τὸ σὺν πεπερέου φάρμακον ἐπιτήδειον ἐμβάλλεται. i. hepar lupi in medicamentum mijcitur, quod ad hepatis morbos ex euporatorio fit. Verba enim illa: eſt certe nulli ſecundum, addita ab interprete ſunt.

Ceraſia.

31 ¶ Inflammatis pariter & pituitoſis ſtomachis conferunt.) Græce φλεγματώδεσι καὶ φλεγματικοῖς. i. excrementoſis & pituitoſis.

Cici rhicinus.

32 ¶ Quemadmodum & in oleo præmonſtratũ eſt.) πρὸς δὲ τοῦ ἐλαίου ἐρεθ. i. de eius oleo dictũ iã eſt.

Ciſſos hedra.

33 ¶ Neq̃ deeſt illi ſubſtantia aquea, repida viridis.) Græce ὕδατώδους μετέχων οὐσίας καὶ χλιαρᾶς ὁ χλόος. i. viridis autem hedera aqueæ eſt & repidæ ſubſtantiæ.

Stercus alitum domeſticorum.

34 ¶ Merda vero auium contubernalium pura gallinacei, anſeris, gallinæ.) Græce ἡ δὲ τῶν κατοικιδίων ὀρνίθων κόπρος καθαρὰ ἀλεκτορίδος, χηνὸς, ὄρνιθος. i. fimus gallinarum. Sunt. n. græcis ſcriptoribus ὀρνίθων κατοικίδιοι gallinæ quarum fimus ad ſuffocantes fungos Dioſco, probat libro ſecundo, & Galenus, & Paulus. Andernacus, confuſo ſenſu: aui um cohortalium, interpretatur. ὄρνιθες κατοικίδιοι. Dioſco. Err. Ander.

Coris.

¶ Cores animalia aeris ſunt potentiæ.) Voce græca vtitur interpres cum latinius diciſſet,cimices, græcæ κόρεις. 35

Moly ruta ſylueſtris.

¶ Nõnulli vero armanã,ſyri beſaſan.) Decepit hoſem corrupta lectio greci exẽplaris ἅλυσ ἀῤμαναν σύρ. βησασάν. Lego ἅρμαλα & βησασάλ.i.alij harmala ſyri beſaſa. Probat hãc lectionẽ Dioſc. li.iij. ca.de ruta.& cap.de ſylueſtri ruta,Ander-eodem errore dixit:alij armanam dicunt,ſiri biſaſan. 36 Dioſco, Fir.Ander,

Oenanthe.

¶ Et humectandi maxime ea quæ circa aluum.) Mendoſe legitur in codice impreſſo καὶ τὸ γναπικὸν μᾶλ λιστα πρὸς ἀπόλυσιν quod interpretem decepit vt pro τὸ γναπικὸν verteret humectandi,lego in veteri exemplari τονωτικὸν,i.roborandi. Quod & ratio & verborum ſeries docet. 37

Peperi.

¶ Piperis quidem radix viribus ſuis coſto aſſimilatur,cæterum fructus eius recens quidem ſuppluit antris piper longum eſt:valenter cum calidum rum humidum eſt,ſicuti omphax. 38

Piper album.

¶ Pipere atro acrius piper candidum eſt.) Græce πυπέριδος μὲν γένος κόκκῳ τῶν σιδαμωμίνων ὅμοιον ἡ δὲ λευκὴ ἡ δὲ μελαινὰ βλαστάνουσι αὐτοῦ τὸ μὲν κόκκον ἐοικὸς πυπέρι ὑγρότερον ὑπερέχον καὶ θερμότερον ἡ δὲ οἵα ὄμφακος τὸ λευκὸν ἐοικὸς σκληρότερον τοῦ μέλανος. Credidit interpres à verbis illis τὸ λευκὸν aliam clauſulam inchoari. Et verba ἡ δὲ οἵα ὄμφακος interpretatur ſicuti omphax.ſuperioribus ea annectens:quæ tamen ſequentibus ſunt adiũgenda vt in totum vertatur:Radix piperis viribus ſuis coſto aſſimilatur,fructus vero nuper germinãtis longum dicitur piper quod humidius eſt & calidũ,qui vero acerbus adhuc eſt piper eſt album qđ acrius eſt nigro,hanc lectionem ipſa verbor; ſeries,confirmat & Gal.viij.de ſimpli.medica. facultat.& Dioſcorides,item qui piper album ὀμφακίζων.i.acerbum appellat. 39 Gal. Dioſco.

Smyrnium.

¶ Eſt aũt ſelino valentius.) Græce σιλίνου ἰσχυρότερον.i.eſt virtutis porentioris q̃ apium. 40

Stipteria ſchiſte.

¶ Cæterũ ſpiſſæ admodum eſſentiæ eſt ſtipteria,liquida,placitis & plinthitis nuncupata.) Græce πτερωμὸς δὲ ἰκανῶς ἢ ὑγρὰ καὶ ἢ πλακίτης τε καὶ πλινθώδης ὀνομαζόμενη.i.alumen liquidum craſſarũ partium eſt,& quod placites & plinthites appellatur, Andernacus:craſſum admodum eſt liquidum, placites & plinthites appellatur. 41 Fir.Ander,

EX CAP. IIII. Helleborus veratrum.

¶ Vtilis porro etiam aſperæ arteriæ affectibus felle ſuffuſis.) Græce ἐγκεῖσι δὲ καὶ ὧν τὰς τραχείας αὐτῆ ἐπισχεσίους πταυθείσας ἐκπεφύκασι τε.i.vtile ẽt eſt in antigs aſperæ arteriæ affectibus felle ſuffuſis, & ibidẽ. 42

¶ Atq; his pariter qui exanthematis,lichenis,aut herpetibus vel igne ſacro infeſtantur.) καὶ τὰ ἑξῆς. θήματα ἐχούσι καὶ λιχῆνας ἢ ἕρπητας ἢ ἐρυσιπέλατα ἢ λέπρας.i.papulis impetigini,herpetibus, igni ſacro, lepræ. Omiſit interpres verba illa ἢ λέπρας.i.lepræ. Sunt vero exanthemata,puſtulę exiguæ quales ex vrtica vel ſudore fiunt. 43 Exanthe mata.

Colocynthis.

¶ Colocythidis medullã,hoc eſt interius ſarctũ bilem nõ ſtrenue quidem euacuãdi vim habet,ſed mucoſa à ſanguine nõ eo quo veratrũ & ſcãmonia modo ſeparat,atqui latera & neruoſa purgat corpora.) κολοκυνθίδος τὸ περίσσον κενοῖ μάλιστα μὲν χολὴν καὶ μυξώδη δὲ οὐκ ἄπα τοῦ αἵματος καθάπερ ἐλλέβορος τε καὶ σκαμμωνία ἀλλὰ ἀπὸ τ πλευρῶν τε καὶ νευρώδων hoc eſt:colocynthidis interius ſarctũ principaliter bilẽ euacuat,& muſcoſos ſuccos,non quidem è ſanguine ſicuti veratrum & ſcãmonia ſed à coſtis etiã & neruoſis partibus. Hæc ſi quis cum interpretatione germanica cõferat,contrarium cõcipiet ſenſum quẽ nos magis probamus,quoniã veritati magis reſpondet & verbis quæ in Paulo reperiuntur. 44

Tithymalus.

¶ Et cõtentæ in ore.) Græce καὶ ἧς καπνιζόμενα εἰς τὸ στόμα.i.nã in ore diu retentę,& ſtatim. 45

¶ Linguam pleriq; & circũiacentes partes contrahunt.) Græce ἰλκοῦσι.i. exulcerant. 46

Agaricum.

¶ Abſq; dilatatione quidẽ operari incipiens.) Contrariũ legimus in Paulo βραδύνας μὲν διαχωρῆσαι.i.tardæ quidem operationis. 47

Alypon.

¶ Cæteg; interanea procliuiter(vt author eſt Dioſcorides)trahit.) Grauis lapſus græce πρὸς ἔστερα δὲ φορὰ διαστορέ ἐπὶ τὰ ἔλαφρὰ ἐλκεῖ.i.inteſtina(vt autor eſt Dioſcorides)leuiter exulcerat:quod ita eſſe vertendũ ex ipſo Dioſc.liquet li.iiij.c.de alypo herba πρὸς δὲ ὑπερεκ ἐλαφρὰ ἐλκεῖ.i.iteranea leuiter exulcerat. 48 Dioſco.

Styrax.

¶ Allij drachmę duę admixto melle.) Decepit negligentem interpretem vocum ſimilitudo: nã pro σκορόδου tranſtulit,allij.verendum erat,ſcordij drachmæ duæ cum melle. 49

EX CAP. V. Oxymel Iuliani.

¶ Epithimi,veratri,aceti cuiuſlibet vncias duas.) Pro ἀκέτου.i.acori vertit,aceti,& ibidem. 50

¶ Si vnciam vnam.) Græce σίνι.i.ſiſ-impreſſorum hæc culpa. 51

Medicamentum ex ſucco cyrenaico.

51 ¶ Sumito ſucci cyrenaici, piperis, ruthæ foliorum, cuiuſlibet drachmam vnam.) ὑπὸ κυρηναϊκοῦ πιπέρεως ζιγγιβέρεως πηγάνου φύλλων ὠὰ <. α. Omiſit dictionem ζιγγιβέρεως. i. zingiberis.

Puls cathartica.

52 ¶ Tantiſper dum ſubigantur.) Græce ἕως πυκτευθῶσιν. i. donec liquefiant.

EX CAP. VIII. Hiera Galeni.

53 ¶ Vniuſcuiuſq; drachmas ſedecim.) Decepit interpretem deprauatus locus codicis impſſi ὠὰ <. ις. Antiquum exemplar ſcriptum ὠὰ <. ς. i. vniuſcuiuſq; drach. ſex. Auicẽna libro. v. cap. ij. in hiera Galeni deſcriptione Pauli: ana aureos ſex: ibi etiam falſo legitur: agarici cuius nec in Gal. nec Paulo fit mentio: & pro euphorbij, habetur ipericon. Andernacus: ſingulorum drachmæ ſedecim. Auicenna. Err. Auicẽ. Err. Ander.

Archigenis hiera.

54 ¶ Et interpoſito tempore melle optimo in vitreum aut plumbeum vas reconde.) Variat vetus codex ab impreſſo, in hoc. n. legitur ἀναβάλλατε quod confuſo ſenſu vertit interpres: interpoſito tempore in illo ἀναλαμβάνατε vt ſit vertendum: & excipiens melle optimo in vitreum aut plumbeum vas reconde. Hic obiter annotandus Auicennæ error lib. v. in hiera archigenis deſcriptione Pauli vbi pro drachmis decem marrubij, agarici, trixaginis, collocynthidis medullæ, ſtœcados. Ponit aureos viginti, omittens & myrrham, quam inter alia recenſet Galenus & Paulus. Err. auicen.

EX CAP. XI. Theriaces antidoti pparatio.

55 ¶ Vnguinis hedricoi drach. viginti quatuor.) Græci ἑδυχρόου. i. trochiſcorum hedyſchroi. Addit. n. ille de ſuo dictionem, vnguinis, noſtram lectionem probat Gal. lib. de theriaca ad Pamphilianum his verbis ἀρτίσκων ἡδυσχρόου. i. paſtillorum hedyſchroi, Andernacus minori errore vertit: hedychroi magnaris, & ibidem. Gal. Err. Ander.

56 ¶ Roſarum arridarum drachmas quindecim.) Lego in Galeno loco ꝓdicto drach. vndecim: Confirmante id etiam primo de antidotis etiam ſi Andernacus denarij quindecim: interpretetur. Er Auicen. roſarum aureos duodecim, & ibidem. Gal. Err. Ander. Gal.

57 ¶ Purgamentorum allij.) Græce σκορόδου. i. ſcordij herbæ: ſic & in Gal. lib. de theriaca ad Pamphilianũ, & primo de antidotis σκορόδου κεφαλῶν. i. ſcordij cretici Auic. item ſcordij, & ſtatim. Err. auicen. Gale.

58 ¶ Floris ſiunci rotundi odorati, petroſelini.) Græce ἀνήθου εὐόδους πέταλον πετροσελίνου. Omiſit dictionẽ πέκτινου. i. marrubij quæ tamen in Paulo reperitur, & Gal. & Auicen. etiam ſi mendoſe an eo legamus: reubarbari, & centaureę. Legendum ex Gal. & Paulo rha pontici, radicis pentaphylli, quoꝝ alterꝝ emẽdauit Belluneñſis, loco. n. centaureę ille penthaphyllon legit, & ibidem. Gal. Auicenna. Err. auicen.

59 ¶ Florum thuris maſculi.) Mendoſe in græco codice habetur κεῖνος λιβάνου ἀρχῆνος. Dictio. n. εὖδνος. i. floris vacat in codice ſcripto Gal. & Auicen. Andernacus ſuperiori dictione vocem illam adiungens, interpretatur: dictamni floris, & ibidem. Gal. Auicenna.

60 ¶ Reſinę terbenthinę maſtices.) In Gal. pro μαστίχης. i. maſtiches habeẽ χίου. i. ſchias, & ſtatim. Err. Ander.

61 ¶ Spicę nardi, floꝝ polij.) Depraua te legit νάρδου σταχυος. i. ſpicæ nardi, lego νάρδου ἰνδικῆς. i. nardi indicæ. Addoꝝ ex Gal. ς. i. drachmę ſex, vt ſit vertendum: nardi indicę ſinguloꝝ drach. ſex, floris polij, confirmat id Auicẽ. omniũ (inquit) ana aureos ſex, Ander. ſpicæ nardi, floris polij, & ibidem. Gal. Auicenna.

62 ¶ Balſami.) Vitioſe in codice impreſſo habetur βαλσάμου, lego ex Galeno & Auicen. καρπο βαλσάμου. i. fructus balſami, Andema. balſami, tranſtulit, & ibidem. Err. Ander.

63 ¶ Phu opij.) In exemplari typis excuſo vitioſe legit φοῦ ὄπίου ſcribo φοῦ πυπικοῦ. i. phu põtici, ex Galeno, & ijs quæ præceſſerũt, nã poſitus iam eſt ſuccus papaueris quod opiũ eſt, Ander. phu opij, & infra. Gale. Err. Ander.

64 ¶ Mittens in mortariũ opium hypociſtida.) In Galeno ὑπὲρ ὑποκιστίδος. i. ſuccum hypociſtidis. Andernacus: coniectis in pila opio, hypociſtide, & infra. Gale. Err. Ander.

65 ¶ Datur nephreticis hoc eſt renũ incõmodis oppreſſis, cũ oxymelite.) Græce μετὰ ὀξυμέλιτος. In Gal. μετὰ οἰνομέλιτος. i. cũ mulſo ſenſu (ni fallor) magis accõmodato, Ander. cũ oxymelite träſſert, & infra. Gale. Err. Ander.

66 ¶ Pari quoꝝ modo circa opodemiam.) Græcam vocẽ vſurpauit deceptus ex vitioſo exemplari in quo ἐπαδημίαν habetur, codex ſcriptus κατὰ τὰς ἀποδημίας. i. in peregrinationibus.

Confectio ex ſanguinibus confecta.

67 ¶ Accipit hæc confectura piperis candidi & longi, coſti, acori, phu, aniſi, dictami cretici ſingulorum drachmas duas.) Galenus ſecũdo de antidotis vnde videntur hæc exſcripta addit crocum cuius nulla fit mentio in Paulo, & ibidem. Gale.

68 ¶ Anethi.) Nec huius meminit Galenus.

69 ¶ Buniadis ſylueſtris ſeminis & libanoti.) Græcis dictionibus vtitur, latinius dixiſſet: ſeminis napi ſylueſtris & thuris, & ibidem.

70 ¶ Cinamomi drachmas duas.) In Galeno drach. ſex, & ſtatim. Gale.

71 ¶ Petroſelini, polij, myrrhæ, nardi, drach. quinque.) In Galeno petroſelini drach. quinque, polij cretici tantundem, myrrhæ nardi ſingulorum drach. decem. Gale.

Oxymel ſcilliticum.

¶ Hepſematis ſextas duas.) Græce ἑνήματος.i.ſapæ,& ibidem. 72

¶ Aceto immite mel cum hepſemate.) Græce καὶ τὸ ἕνημα.i.cum ſapa. 73

Medicamentum Galeni è ſcilla.

¶ Singulis diebus cochlearium vnum prębeto,pueris quidē paruum adultis vero liberalius.) ᾧ δὶ 74
δου πινέτω κοχλεάριον ἓν μέγα τοῖς μὲν παιδίοις μικρὸν τοῖς δὲ πλείοσι μέγα.i. exhibe ſingulis diebus
cochlearium:pueris quidem paruum,adultis vero magnum:quam lectionem iſtdē verbis confirmat
Orib. Orib.lib.viij.ca.iiij.vbi monet vt vas mellireū nō habeat mel,ſed quod in eo fuerit reconditum.
διακαθαιρέσθω καὶ ἑνήματος.

¶ Er glycyrizæ vnciam vnam macerato in decoctionis xeſta vna.) Lapſus manifeſtus græce ὁ ἑνή 75
ματος.ξ.α.i.in xeſta vna ſapę. Antidotus Sotira.

¶ Styracis grammata octodecim,amomi duodecim hediehroi.) Additur in græcis codicibus σισί 76
λιας ſ.,β.ideſt ſeſeleos grammata.xij.& ibidem.

¶ Aſarci.) Vitioſe in codice impreſſo legitur ὡσάρκου legendū cenſeo ἀσάρου.i.aſari. 77

Eſdra πολύχρυσος.

¶ Sereos ſeſeleosue herbæ.) In exemplaribus formulis excuſis vitioſe habetur σίσεως βοτάνης.Vetus 78
codex σίρεως.i.inuibi etiam ſi Andernacus tranſferat:ſeſelis herbæ,& ibidem.

¶ Pegani ſeminis.) Græce πηγάνου σπέρματος.i.ſeminis rutæ. 79

Peonia antidotus.

¶ Myrrhæ vnciam vnam,mellis quantum opus eſt.) In cunctis exēplaribus additur κίσσιν ſ.α. ideſt 80
coſti vncia vna.

Fuſca lapides confringens.

¶ Apij ſeminis,alterei aridi.) Pro ὀδόντων.i.mentæ,legit ὑοσκυάμου.i.alterci.quod quam graue ſit er 81
ratum legentes cenſebūt. διὰ πρασοσπέρμου.

¶ Cucumeris domeſtici,ſeminis fœniculi.) Græce σικύου ἡμέρου σπέρματος,μαράθρου σπέρματος.i. ſemi 82
nis cucumeris domeſtici,ſeminis fœniculi:nec video cur interpres dictionem σπέρματος.i.ſeminis omi
ſerit,quæ alioqui multifaciendā erat,cū plurimum ad integritatē lectionis,& ad ſenſum agat.
διὰ πικελλάου.

¶ Linoſpermi grammata quatuor.) Vitioſe in græco codice impreſſo legitur λινοσπόμου.i. ſeminis lini 83
nos codicis antiqui fidem ſecuti legimus λιθοσπέρμου.i.lithoſpermi,cuius herbæ meminit Dioſc.li.iij.
quæ(eodem authore)& calculos comminuit & vrinam prouocat.

Medicamentum ex ſemine ſylueſtris maluæ.

¶ Febre ęarentibus cum decocto.) Græce μετὰ ἑνήματος.i. cum ſapa. 84

EX CAP. XII.

¶ Vel adſtringendo inſpergendoue.) In codice impreſſo παρεμπάσσειν quod ille vertit: inſpergendo, 85
παρεμπλάσσειν. Lego παρεμπλάσσειν.i.obſtruendo,& ibidem.

¶ Er terra ſamia & ex ſucco priſanæ,vel eiuſdem ſortis nōnulli qui clyſteri immittruntur.) Obſcura 86
verba,græce ᾗ γῆς σαμίας διὰ χυλοῦ πτισάνης.ἢ ποιούτων τινῶν εἰσπίπτουσι.i.& terra ſamia,iſtorum aliqui cum
priſanæ ſucco immiſſi per clyſtere. Hanc lectionem codex antiquus confirmat in quo pro ἢ ποιούτων le
Er.Ander. gitur οἱ ποιούτων,& pro διὰ reperitur μετὰ.Andernacus:terra ſamia ex cremore priſanæ aut eiuſmodi ali
quo preparati,& ib idem.

¶ Et Vitioſa cōſuetudine hulceribus.) Græce κακοήθειαν τῶν ἑλκῶν.i.maleficis hulceribus. 87

Paſtillus ex oeneleo.

¶ Thuris,ſterçoris palumbi,aluminis ſciſi.) Impreſſorum forſam hęc negligentia pro ſcoriæ plum 88
bi,ſcribentium,ſtercoris palumbi græce σκωρίας μολίβδου.

EX CAP. XIIII.

¶ Pyrethro,ordeo.) Pro κάχρυος.i.ſemine roris marini dixit:ordeo. 89

EX CAP. XIIII.

¶ Et vniuerſo quod inter vigorem & decrementū eſt tempore mixto quopiam,ex vtriusq; reijciente vi 90
delicet & diſcutiente opus eſt:& primo quidem repercuſſiua,mox vero diſtrahentia apprehendito ad
vtere.) Contradicto manifeſta in verbis interpretis græce καὶ πρῶτον τὸν μεταξὺ χρόνον τῆς τῶν ἀκμῆς καὶ
τῆς παρακμῆς μικτῷ τινὶ ἐξ ἀμφοῖν εἴσι χρῆσθαι τοῦ τε ἀπορρεομένου καὶ τοῦ διαφοροῦντος ᾧ πρώτοις μὲν κρατεῖν τὰ τοῦ ἀ
ποκρουστικά ἔπειτα δὲ τὰς διαφορούσας.i.toto autē tempore intermedio vigoris & decrementi,mixtis ex ambo
bus vtemur repercuſſiuis:ſ.& diſcutientibus à principio,tamen repercuſſiua præualeāt:poſtea diſcu
Er.Ander. tientia.Errauit & in hoc loco Andernacus vertens:at per totum id temporis quod inter ſtatum & de
cl;inationem intercedit,recte miſcetur alterutrum aut repellens,aut diſcutiens,& primum quidem ſu
perabunt repellentia deinde digerentia,& ibidem.

¶ Porrò liquidum aliquando σίρεων eſſto.) Græce ᾗ δὲ ὑγρὰν ποικιλίαν σίρεων ἴσθι.i. humidum autē illo 91

tempore ſapa fit. Decepit incautum hominem vitioſus codex in quo σίριον habetur.

διὰ μόζων Compoſitum.

92 ¶ Omphacis denarium vnum.) Græce ὀμφακικὸς in impreſſis codicibus quam vertit interpres, omphacis lego ὀμφακίνου. i. ſucco vuæ acerbæ ex veteri lectione, & Gal. vj. de comp. phar. κατὰ τόπους in cõpoſitione diamoron compoſitæ Andernacus vertit, vuæ immaturæ, & ibidem. Gale. Err. Ander.

93 ¶ Schiſti lapidis.) Depraua te in exemplari impreſſo legitur χιόνος lego χιόνος. i. aluminis ſciſſi ex Gal.

διὰ χυμοῦ τῆς ῥοδῆς.

94 ¶ Myrrhæ heminęe denarios octo.) Codex impreſſus μυνίσας, vetus exẽplar μυνίσας. i. minneę: accedente & Gal. vj. de cõmp. pharma. κατὰ τόπους in eadem compoſitione Dioſco. lib. primo. cap. de mirrha μυνέα δὲ κεκλομένη ἀποδόκιμος. i. improbatur etiã quæ minnea appellatur, & ibidem. Myrrha minneæ Gale.

95 ¶ Omphacis denarios octo.) Græce ὀμφακίου <. ϗ. i. omphacij ſiue ſucci vuę acerbę denarios octo. Dioſco.

διὰ τοῦ βοτρυδίου.

96 ¶ Hirundinum ſtercoris ſeu cineris recentis.) In Paulo nihil eſt quod dictioni illi, ſtercoris reſpõdeat χελιδόνων ἀπὸ βοτρυδίου.

EX CAP. XV.

97 ¶ Tum in ambuſtis tum diſſoluris.) Græce καὶ καυσομένων. i. in ardentibus febribus, ſiue cauſonibus Andernacus inaccomodate dixit æſtu flagrantibus. Err. Ander.

EX CAP. XVI.

98 ¶ Atq; metallica oculis laborantibus adhibentur.) Græce καὶ μεταλλικὰ τύποις ἐμβάλλεται dictio τοῖς ad verba τῶν ὀφθαλμικῶν φαρμάκων reddi debet, nõ oculis. Dicturus itaq; fuit his itaq; fiunt his oculorum medicamentis metallica injiciuntur.

99 ¶ Cæterum his finitima σμικτὰ vocata.) Græcam dictionem reliquit. Dicendum erat quæ abſtergentia vocantur, & ibidem.

100 ¶ Si quidem vino aut quopiam ſucco eliquantur ipſa & conteruntur metallica longo quidẽ tempore, per ſuccũ vero breui.) Obſcurus ſenſus græce ἃ μὲν οἴνῳ ἢ χυλοῦ τινὶ λεοῦντα καὶ τρίβεται αὐτὰ τὰ μὲν μεταλλικὰ πολλῷ χρόνῳ τὰ δὲ διὰ χυλοῦ ὀλίγῳ. i. qđ ſi vino alioue ſucco ſint diluenda terere etiã ipſa oportet, metallica quidem longo tempore, ea vero quæ ex ſucco conſtant, breui. Andernacus: ſi quidem vino aut ſucco aliquo leuigentur, terantur; eadem metallica ſanè longo tempore, quæ autem ſucco cõſtant exiguo leuigabuntur, & infra. Err. Ander.

101 ¶ Satius vero fuerit humore maceratis protinus vti: metallica vero ſinere.) χρῆσθαι δὲ τοῖς μὲν διὰ χυλοῦ ὠδίοις τὰ δὲ μεταλλικὰ μίνυσι βελτίοσι. i. collurijs quæ ex ſucco conſtant confeſtim vti oportet: ea vero quæ ex metallis fiunt meliora reddũtur per tempus iam aſſeruata, & infra.

102 ¶ Acatiæ ſucco.) Græce ἀκακίας ὀπὸν. i. acatia, ſopio, legit ille ὄπου. i. ſucco reclamantibus cunctis exemplaribus. Hecatombe ad cicatrices craſſas.

103 ¶ Acatiæ cõmeos gilui ſingulorum denarijs quindecim.) Probatiſſima acatia ruffa eſt, ſi Dioſco. credimus lib. primo. cap. cxviij. quæ ἀκακία κιρρὰς græce dicitur, hanc in hoc collurio infundi præcepit Paulus ἀκακίας κιρρὰς κόμμεος ἀνὰ <. ιε. ideſt, gummi, acatiæ ruffæ ſingulorum drach. quindecim. Interpres, dictionem κιρρὰς cũ κόμμεος cõiungens vertit cõmeos gilui, nullo aut ridiculo & inepto ſenſu. Dioſco. Acatia ruffa. Diarhodon album.

104 ¶ Roſarũ ad vnguem exquiſitarum vncias ſex.) Græce ῥόδων ὀνυχισμένων ϛ. ideſt roſarum exẽptis vnguibus. Eſt. n. græcis ὀνυχίζειν & ἐξονυχίζειν vngues detrahere, inde ὀνυχισμένα ῥόδα dicuntur roſæ quarum vnguis exemptus eſt: ſic. n. appellatur roſarum infima pars authore Dioſco. cap. de roſis. his verbis ἀποτιλλόντων τὸν ὄνυχα καλοῦμεν ὅταν ἐξέλῃ τὸ λευκὸν σὺν τῷ φύλλῳ. i. prius defecto vngue: ſic. n. appellatur candida foliorũ pars. Plinius li. xxj. ca. xviij. vngues in roſis appellant imas foliorum floris eius partes colore candido quibus in capite ſuo herent & pendent. Dioſco. Vnguis roſarum.

EX CAP. XVII.

105 ¶ Eo quod arefacientium, ſummũ exceſſum non habent.) Græce διὰ τὴν ἐφεδρεύτον οὐκ ἔχω ἄκρον. i. ex his quę exiccandi vim habent nõ tñ in exceſſu, vt ſit ſenſus: emplaſtra enema dicta & conglutinantia & quę in fracturis adhibentur ex exiccantibus medicinis componi, ſi modo illa ſummum exiccandi gradũm non excedant, & ſtatim. Plinius

106 ¶ Quædam vero ἀφυλλώτικαι.) Græcam ſeruauit vocẽ, dicendũ erat: quę cruſtã inducunt, & infra. διὰ τρίτου.

107 ¶ Soluendaq; rurſum ter eadem ſplenia.) Pro διὰ τρίτου. i. tertio die tranſtulit, ter. euertens totam ſeri ptoris huius ſententiam.

Emplaſtrum διὰ σφενδίου.

108 ¶ Aceti ſolliciti ſextarios quatuor aridis contritis immitte.) Græce ὄξους σκιλλιτικοῦ ξ. δ. εἰς τὴν τῆς ῥοῦ λείωσιν. i. aceti ſcilliticí ſextarios quatuor, vt pulueres diluantur.

διὰ ἠρηγέροντος.

109 ¶ Apochymatis vncias quatuordecim.) Lætnius dixiſſet, picis zopiſſę vncias quatuordecim, id enim

ἀπόχυμα. ἀπόχυμα eſt Dioſcoridi lib. primo. cap. de pice zopiſſa, quo loco non video cur vir doctiſſimus Mar-
Dioſco. cellus ὑπόχυμα legendū eſſe teſtetur, cū ſubinde in Paulo ſicut & in Dioſco. ἀπόχυμα legamus, & ibidē.
Lapſus ¶ Ēt arida cyprino eliquato.) κὰι τὰ ξηρὰ λάου τῷ κυπρίνῳ. i. & pulueres, cyprino diluē- Andernacus ari- 110
Marcello da cyprino leuigantur.
Err. ander. Medicamentum διὰ ἀμμυδίου.

¶ Amigdali uncias tres.) Impreſſorum hæc culpa lego amyli græce ἀμύλου. 111

Emplaſtrum διὰ σικτόμου.

Gal. ¶ Spumæ argenti libras duas, ſquamæ æris unciam unam & dimidiam.) In Galeno. v. de compo- 112
ſitione pharma. κατὰ γένη, λιτρῶδες < .s. χαλκοῦ κεκαυμένου < .u. ἐλάδες < .u. χαλβάνης < .ιβ. ideſt ſquamę
æris uncias ſex, æris cremati uncias octo, aloes uncias octo, galbani uncias duodecim, quam lectionē
Aetius confirmat Aetius lib. xiij. & id quod in hoc ſcriptore ſequitur de artificij, & decoctionis modo eius em-
Err. ander. plaſtri. aloes. n. & æs, inter alia recenſentur, labitur ſimiliter & Andernacus, & ſtatim.
Gal. ¶ Ariſtolochiæ ſciſſilis uncias duas.) In Galeno ἰοῦ ξυσοῦ. i. æruginis raſilis: additipulante & Aetio loco 113
Actius nuper citato, & confirmante id ēt hoc ſcriptore: inferius. n. paulo, æris ſquamam & æruginem infundi.
Err. Ander. præcipit, Ander. χαλκὸς legens hoc loco vertit aluminis ſciſſi.

Emplaſtrum aniceton.

¶ Vuæ paſſæ agreſtis, hordei.) Græce καχρυος. i. ſemine roris marini ille, ordei. vertit. 114

Pilula ad ignita.

κασβισος τίπτος. Suida. ¶ Ceruſſæ, ſpumę argenti aqua non extinctę viuę.) Calx aqua non reſtincta κασβισος à græcis appel- 115
latur authore Dioſco. lib. v. ca. de aſueſto. τίπτος autem calx eſt, qua parietibus tectoria inducantur,
licet aliquando ea vox vſurpętur ab antiquis ὡς τί τοῦ ἀσβέστου. i. pro calce viua Suidas τίπτουσι λευκὸν γύ-
ψον καὶ ἁλάδος ὑσὶ δι᾽ ἐκκεκαυμένον καὶ πάλιν μὲν τίπτουσι νῦν δὲ ἀσβέστου καλοῦσι. Male igitur pro ἀσβέστου ζώσης. i.
calcis uiuę, tranſfert aqua non extinctæ viuę, ea verba cū ſpuma argenti coniungens.

Emplaſtrum machęronis.

¶ Olei omphacini hoc eſt ex uuis immaturis.) Impreſſorum hæc incuria lege ex oliuis. 116

Aliud uirde ſimplex.

¶ Haber libras tres cerę libram vnam.) Græce ἔχεις λίτρας γ. κηροῦ λί α. i. reſinæ libras tres, cerę librā vnā. 117

Emplaſtrum διαπλάκτης.

Protoſtactum ¶ Coniæ, protoſtactę.) Lixiuium protoſtactum id apud Paulum eſt quod primum deſtillauerit. In- 118
terpres pro κονίαις πρώτοις κέκτου. i. lixiuij quod primum deſtillauerit, tranſfert, coniæ, protoſtactę quę ſe-
quitur hoc quod latino lectori nihil repreſentare poſſunt; ſeparatim legūtur.

διὰ λάδου ἀσίου ἀσβόλης.

Βρυτὰ. Pix brutia. Plinius. ¶ Pityinę, picis vuarę.) Græce πιτύινης πίσσης βρυτίαος. i. piceæ, picis brutię. Eſt. n. iter ſpecies picis q̄dā 119
quæ græce βρυτὰ latine brutia dicitur, vtiliſſima inter alias authore Plinio lib. xxiiij. ca. vij. quoniam
pinguiſſima eſt & reſinoſiſſima: de qua meminit, & Dioſcor. lib. primo. ca. de pice ſicca. Interpres q̄n
τὰ βρύπα vuarum vinacea ſunt teſte Suida, reddit, vuarum, vnde facile intelligere poterunt legentes in
Dioſco. vertendo hoc authore, hominis neſcio celeritatem an negligentiam potius dicam.

Entaticum.

¶ Pyrethri, hordei.) Græce πυρέθρου κάχρυος. i. pyrethri, ſeminis, roris marini. 120

Catagmaticum Oribaſij.

¶ Picis, vuarum libram vnam & vncias quatuor.) Græce πίσσης βρυτίαος. i. picis brutię. 121

De ſymmetria cerę ad oleum.

¶ Si vero cera vetus fuerit ac pinguis.) Pro αὐχμηρὸς. i. ſqualida vel ſicca, vertit pinguis contrario pe- 122
nitus ſenſu, quod & quod ſtatim ſequitur confirmat ὥσπερ γὲ καὶ ὅτι ὁ κηρὸς λιπαρὸς ἦν. i. quemadmodum
quando cera pinguior fuerit. Quę verba veluti præcedentibus contraria ponantur.

Ex monumentis Anthylli.

¶ Clemēti vulcano.) Apuleiana, qua ſoler utiſ eloquētia græce ὦ μαλακοῦ πυρὸς. i. leni igne, & ibidē. 123
¶ Menſuram aūt decoctionis eſſe ſcias, cū uideliceт ex decoctione aliquid ſecedit & ab inquinamen- 124
tis uindicatur.) Mendoſe in impreſſo codice habet ἐκ τῆς ἀφὸσεως. Pro quibus falſo legit interpres ἐφέσεω-
ας, uetus exemplar ἀφὸσεως ut legatur in totū τὸ δὲ μέτρον ἀπολαμβάνει τῆς ἐφέσεως ὅταν ἐκ τῆς αἰθύσεως μει-
ποτελλαὶ καὶ ἀμόλυντος γένηται. i. menſuram uero decoctionis, tunc eſſe exiſtimabis, cum tumor & ingna-
menta C. i. recrementa quę ex ebullitione ſecernuntur) ceſſauerint. Inaccomodate item dixit Anderna-
Err. ander. cus: & manus non inquinat. Oleum cera.

¶ Eliquatur etenim.) Græce καπνικάζεται. i. comburitur. 125

Galbanum.

¶ Galbanum nullam omnino decoctionem ſuſtinet, ſed eo quod impollutum reddit emplaſtrū tol- 126
lere ab igne expedit & mollificantes ipſum injicere.) χαλβάνη δ᾽ ἕψεσιν οὐδεμίαν φέρει ἀλλὰ διὰ τὸ ἀμόλυντον
ποιεῖσθαι τῶν ἐμπλάστρων αἴρεσθαι ἀπὸ τοῦ πυρὸς καὶ μαλάξεσι τοῖς αὐτῶν ἐμβάλλειν. Hoc loco vitioſe legi credimus

διὰ nec·n. videō quis possit esse sensus, quod s. galbanum impollutum reddit emplastrum. Erit ergo loci huius sensus: galbanum neutiquā tollerare decoctionem, ideoq; iniiciēdum esse postq̄ ab emplastro nihil recrementi ex decoctione, secedit. Ego itaq; interpretarer in hunc modum: galbanū nullā decoctionē sustinere: ideoq; postq̄ ab emplastro nihil superfluū per decoctionē feceiserit, ab igneq; iā separato, subactū galbanū iniiciatur. Hæc nos p̄dictis cōiecturis monemus, poterunt tñ arbitrio suo de his legentes sentire. Lapsus hoc loco Andernacus vertit: sic vt digitos non inquinet. Err. Ander.

EX CAP. XVIII. Malagma ex spyrathis.

127 ¶ Hordei, cyperi.) Græce κέχρους κυπέρου. i. feminis roris marini cyperi.

EX CAP. XIX.

128 ¶ Thermantica igitur hoc est calorifica ex pipere, pyrethro, hordeo, & id genus alijs.) Insignis error pro κέχρους. i. semine roris marini, interpretatur, hordeo, & ibidem.

129 ¶ Hordeo euphorbio.) Græce ϗ κέχρους καὶ εὐφορβίου. i. semine roris marini, & euphorbio.

Acopum lysiponium.

130 ¶ Cassiæ fistulę, hordei.) Græce κασσίας σύριγγος κέχρους. i. Cassiæ fistulę, seminis roris marini.

EX CAP. XX.

Oleorum & vnguentorum cōcinnationes diuersæ.

131 ¶ Alia vero cōcisis & alteratis.) Vitiose in codice impresso legimus τὰ δὲ κατπομένων ἢ ἁλοιομένων. Vetus lectio κατπομένων ἢ ἁλουμένων. i. alia vero concisis vel contusis, & ibidem.

132 ¶ Verbi causa aspalatho aspathe.) Græca οἷον ἀσπαλάθου ἀσπάθης. i. verbi causa aspalatho, spatha. Est autē spatha coopertmentū fructus florentiū adhuc palmulaꝝ teste Dioſco. cap. περὶ φοίνικος ἐλάτης his verbis φοίνιξ δὲ ὅταν ἐλάτιον ἢ ἀσπάθη καλοῦσι περὶ κάλυμμα ἐστὶ τοῦ καρποῦ τῶν φοινίκων ἔκμιλὺ καθεῦπτον. i. palma quā aliqui elatem aut spatham appellant, fructus palmulaꝝ adhuc florentium inuolucrum est: Andernacus grauiori lapsu vertit: aut diaspalatho, palmea rudicula deceptus ambiguitate vocis. Dioſco. Spatha. Err. Ander.

Rosacei præparatio.

133 ¶ Er per diem noctēq; refrigeratarū.) Error grauis ēt ex vocis ambiguitate: verbū. n. ψύχειν pter notā significationem qua refrigerare significat: est ēt (Hesychio teste) idem quod ἐκφύειν. i. marcescere qua significatione vsurpat in hac parte, vt verendū sit pro διεψυγμένων tabescētium aut arescere incipiētiū. Est. n. vulgatissimū in græca medicina rosas & flores ad vnguenta quadantenus prius siccandas esse, vt ea rōne purus eaꝝ relinquat odor. idq; manifeste testat Theophrastus vj. de causis plantaꝝ. Qua rōne Dioſco. lib. j. cap. de roseis pastillis, eligendas fore p̄cipit recentes rosas nullo alio humore madētes, cum. s. lāguere iā & arescere incōperint. Quod q; Paulus διεψυγμένων ille μεμαραμμένων dixit. Est. n. græcis μαρῶνων deficiente paulatim & arescente humore extenuari, legere, languere, cōtrahi, tabescere, eodem errore dixit, Ander. rosarum rubrarū. detractis vnguibus, refrigeratarū die noctēq; vna. Dioſco. μαρῶνεσ Err. Ander.

Chamemelini præparatio.

134 ¶ Floris refrigerati.) Græce ἄνθους διεψυγμένου. i. floris arescere incipientis, Ander. refrigerati ēt vertit. Err. Ander.

Olei anethini.

135 ¶ Anethi viridis comæ refrigeratæ.) ἀνήθου χλωροῦ τῆς κόμης διεψυγμένης. i. anethi viridis comæ incipientis arescere. Ander. refrigeratæ, transtulit, & ibidem. Err. Ander.

136 ¶ Minoris vero efficaciæ sunt hæ quæ ex viridibus confiunt presertim quam sint insolata.) Nihil poterat interpres, aduersum magis Pauli sententiæ excogitare græce ἀδυνάτερα δὲ ταύτης τῆς ἐκ τοῦ χλωρῶν ποιῆ καὶ μᾶλλον τῆς ἡλιουμένων. i. inefficaciora, tamen hæc sunt quām ea quæ ex viridibus herbis presertim si insolata sint. Vt sit sensus: oleum anethinū ex anetho viridi, & oleo dulci insolatis cōficiēdū esse: quod si id fieri non potest ex anetho sicco & oleo in diplomate elixis, hoc tamen imbecillioris esse virtutis. Crinini.

137 ¶ Foliorum liliorum candidorum consimili modo refrigeratorum.) Græce διεψυγμένων. i. arescere incipientium, Andernacus similiter refrigeratorum. Err. Ander.

Susinum.

138 ¶ Foliorū lilij detractis vnguibus & refrigeratorū.) Græce καὶ ἐψυγμένων. i. arescere incipientium. Andernacus: refrigeratorum transtulit, & ibidem. Err. Ander.

139 ¶ Cum rosaceo leuigato imitte.) Pro σὺν τῷ ῥοδίνῳ. i. cū croco, vertit, cū rosaceo: reclamātibus cūctis exemplaribus. Oleum balaninum.

140 ¶ Oleū balaninum. i. ex vnguentaria glande.) Græce βαλάνινον. i. oleum ex glandibus quercus. Quā lectionē id quod in hoc scriptore sequit, cōfirmat: ἀπὸ τ̄ σὺ τῶς ἀρυοῖ βαλάνων. i. fit ex glādibus quercus. Oleum cyprinum.

141 ¶ Seminis viminis.) Impressoꝝ error, lege seminis viticis græce. n. λύγου σπέρματος, & ibidem.

142 ¶ Commollibus tenellisq; ramulis acopis.) Decepit parum diligentem interpretem vicium codicis impressi, in quo ἀκόπων. i. acopis reperitur vetustum exemplar ἀκάπτων. i. non contusis, quod & qđ statim sequitur confirmat ἐὰν δὲ μὴ ἄλλα ἔκφυσιν ὑπὸν κεκαμμένων σὺν ὀλίγῳ ὕδατι καὶ ἕψεται. i. Quod si viridis

non fit,ſed ficca:tunc ramuli contundantur,& cum exigua aqua coquantur. Quæ etiã ſine vllo ferè 143
ſenſu interpretatur his verbis:ſin minus alia arida:contuſa igitur cum exigua aqua coquũt. & ibidẽ.
¶ Quod ſi placuerit immergere ipſum.) ὁ δὲ βούλοιο αὐτὸ βάπτειν.i.ſi ipſum tingere volueris. 144

Olei amaricini compoſitio.

ἐμβολὴ ¶ Alia quidem omnia primam embolẽ vino irrigata conſtituunt.) Græce τὰ μὲν ἄλλα πάντα πρῶ- 145
τὴν ἐμβολὴν οἴνῳ περικαταβρέχεται.i.alia omnia vino macerata,primo injiciantur. Eſt.n.ἐμβολὴ
inuaſio ſeu conflictus acies vt ἐμβολὴ τοῦ στρατοῦ & ἐμβολὴ τῶν νεῶν conflictus claſſis.Eſt etiã & caput arie-
tis machinarij,eſt & præterea iniectio ſiue immiſſio quum videlicet,herbæ,ſemina & id genus alia in
vas injiciuntur ad decoctionem.

Crocinum.

¶ Primæ quidem emboles calamus eſto.) Græce τῆς μὲν πρώτης ἐμβολῆς κάλαμος ἔστω.i.primo quidem 146
calamus injiciatur,& ibidem.
¶ Vbi autem atrius redditur medicamentum.) ὑπὲρ δὲ τοῦ μελάντερον γενέσθαι τὸ φάρμακον,i. vt autẽ me- 147
dicamentum reddatur nigrius.

EX CAP. XXI.

¶ Vini odorati guttæ,ammonici italici.) Nihil poterat in re tam manifeſta, præter negligentiã in- 148
Vinũ amiꝛ terpretem decipere Græce οἴνου ὀδώδους ἀμμωνίου ἰταλικοῦ ideſt vini odorati aminæi italici ille pro ἀμμωνίου
ncum. .i.aminæi legit inaduertenter ἀμμωνιακοῦ.i.ammoniaci.& ibidem.
¶ Cum folijs liliorũ perfrigeratorum.) Græce μετὰ φύλλων τῶν κρίνων διεψυχμένων .i. cũ folijs liliorum 149
areſcere incipientium.Ander.cum folijs liliorũ pridie refrigeratorum.
Err.Ander. ¶ Sint autem lilia numero.) In codice impreſſo perijſſe vocem aliquam manifeſtum eſt, cum nõ cõ 150
ſtet de numero liliorũ ἵνα δὲ τὰ κρίνα ᾖ.Addo ex antiquo exemplari.τ.hoc eſt:ſint autẽ lilia numero
Err.Ander. trecenta.Quo errore notatur & Andernacus,& ibidem.
¶ Alia.) Græce ἄλλα ὡς ἡμᾶς.i.alia noſtra.quanq̃ leuius id ſit. 151

EX CAP. XXIII.

¶ Daphnophyllorum,ſtactes.) Græce δαφνοφύλλων σταγτὸς.i.folioꝝ lauri,ſtactes.Eſt autem ſtacte pri- 152
Stacte ma myrrhæ deſtillatio,ſiue myrrhæ pinguiſſimus flos à deſtillando quod græci στάζειν dicunt.
στάκτη

EX CAP. XXIIII.

Aureus & emolliendi vim habens peſſulus.

¶ Thus quoq; muliebres purgationes ciet.) Grauiſſime labitur ex vocum ſimilitudine pro ὁ λίβανος 153
vertens,thus:eſt tamen vox illa proprium nomen peſſuli libanos dicti ſicut alius πανὸς dicit alius ὦγυ
γίτιν.idq; vel ex eo conſtat quod thus,muliebres purgationes nõ mouet, immo omnia ſanguinis pro
fluuia compeſcit authore Dioſco.lib.primo.cap.de thure,cæteriq; omnes authores.

Dioſco.

¶ De ſuccidaneis,ponderibus,& menſuris,magna eſt inter Paulum & Galenum differentia. Quod
Albanum Torinum,& Andernacũ in plurimis labi locis coegit,vt in poſterioribus annotationibus
in interpretes Pauli,annotauimus.

Finis annotationum Oroſcij in interpretes
Pauli Æginetæ.

UNIVERSIDAD CENTRAL
BIBLIOTECA
DE LA FAC. DE MEDICINA

POSTERIORES ANNO

TATIONES IN INTERPRETES PAVLI AEGI
NETAE, CHRISTOPHORO ORO
SCIO AVTHORE.

Additis castigationibus in sextum Librum.

REVERENDISSIMO ET ILLVSTRI PRAESVLI D. Franciſco Bouadillæ Epiſcopo Caurienſi Chriſtophorus Oroſcius. S.

CVM animum ad reſtituendum Paulum æginetam adpuli præſul illuſtriſſime: eum eſſe queſtũ in animum induxi maximum, quàm maxime, publicæ vtilitati vitę ſalutiq; mortalium conſulere. Cumq; poſt priorum annotationum editionem, locos non paucos in ſexto librum (qđ in illis deſyderabatur) annotaſſem, reſtitutis etiam alijs pluribus in alios ſex libros, qui me in prioribus caſtigationibus ſubterfugerant: nolui quæ cõmuni vtilitati prodeſſe arbitrabar (quod non ſolum intemperantis officium eſſet, ſed inhumani quidem) occultari. Qui nunc paruo hoc volumine collecti (quo commendatiores) in tuo nomine apparent. Vt ſtudio etiam noſtro ac diligentia (neq; n. iniuſte cauſ arroganter id mihi aſſumo) antiquæ & græcę medicinę ſectatores, antiquiſſimum & optimũ authorem, à fœdiſſimis mendis repurgatum, & in integrum reſtitutum, habeant. Nam barbaros & ſophiſtas, ne actum agam, neq; moneo, neq; hortor: τί ἂν τις πάσοι πρὸς ἀλόγους μὴ πολλὰ λόγῳ παρῄνει δωκμένους; quorum ægritudo iam tam difficilem callum obduxit, vt Paulus, immo etiam ipſa ſi cupiat ſalus, ſeruare non poſſit eam familiam. Vale.

Index græcarum dictionum, quæ in his annotationibus exponuntur.

Α

Ἀβρὸς περὶ 8
Ἀμβλώσεις 8
Ἀμφορεὺς 9
Ἀναλαμβάνειν 4
Ἀνάληψον 14
Ἀπόπλεκτον 4
Αὐχὴν 12

Δ

Δακτύλιος 14
Διαφορὰ 4
Δύναμις 7
Δυσδιαχώρητος 4

Ε

Εἰρασμὸν τροφὴ 12
Ἐκλαμβάνειν 4
Ἐξαίρεσις 12
Ἐξαιρεῖσθαι 12
Ἐπιδιαφόρητος 4

Θ

Θέρμη 11

Ι

Ἰτέρια 6

Κ

Κατακηλῆσαι 8
Κιρσαλωτὸν 7
Κολοφωνία 15
Κονιστικὸν μικτικὸν 3
Κρίμνον 4
Κριμνώδης 4

Ο

Οὖις 5
Ὀλὰς 3
Ὁμιλῶ ἀλλὰ 10

Π

Παχύδερμον 10
Περίνεως 16
Πεσσοὶ 8
Προκαταίρεσιν ἄκρου 3
Προθέματα 8
Προσῆτα 8

Σ

Σπλὴν 10
Σακτὴ 10
Σφίκλη 5

Τ

Τρυφὴ 5

Υ

Ὑποσάθμη 9

Φ

Φλεγμὰ 9
Φοινιγμὸς 4
Φύλλον 4
Φυκτὴ 15

EX LIBRO SECVNDO.

Ex tranſlatione Andernaci.

EX CAP. XVI.

1

Vtridæ febres dignoſcuntur his notis: nulla ipſas exterior cauſa præcedit.) Græce τῷ μηδὲν τῶν προκαταρκτικῶν αἰτίων προηγήσασθαι. i. nulla cauſa antecedens præcedit. Eſt. n. in græca medicina προκαταρκτικὸν αἴτιον, cauſa antecedens Galeno in plurimis locis, Oribaſio, Paulo, & Aetio quæ & αἴτιον προκαταρκτικὸν τῆς νόσου vocãtur: & à Cicerone libro de fato, antegreſſa.

2 ¶ Qui ſingulis diebus acceſſionem obtinet cauſos.) ὅσοι καθ' ἑκάστην ἡμέραν παροξυνόμενοι. i. febris autem quæ ſingulis diebus exacerbat. Addit. n. de ſuo interpres dictionem illam cauſos. Credens nimirum relatiuũ ὅσοι, dictioni illi καῦσος reddendum eſſe, cum tamen dictionem πυρετὸς referat.

EX CAP. XLI.

3 ¶ Et mandragoræ radicis tantundem leuigatę cum vino. Item roſacei malagmate facies illinitur.) Græce καὶ μανδραγόρου ῥίζης λειωθὲν τοσοῦτον οἶνῳ ῥοδίνου μάλαγμα ποιήσας καταπλάσσειν τὸ μέτωπον. i. cũ equali portione radicis mandragoræ leuigatæ cum vino & roſaceo fiat malagma. Fronti aũt empla-ſtri modo imponatur &c. vt ſũr ſenſus: admodum eſſe naribus malagma ex cortice papaueris albi tor-refacto & tritoq; ac cum equali portione radicis mãdragoræ leuigatę cum vino & oleo roſaceo, frõti autem, emplaſtri modo imponendũ eſſe ſerpyllum cum melliloto in panno decoctũ. Labitur & in hoc loco Albanus torinus, vertens: & mandragoræ radicis dilutæ ac maceratę pariter in vino. Et ex oleo quoq; roſaceo malagma cõcinnans cataplaſmatis more frõtem oblinito & ſerpyllo cum melliloto in paſſo elixa. Err. Torini

EX CAP. XLIIII.

4 ¶ Aſpergiq; debent medicamentis ex abſinthio melino.) Græce ὑποβρέχειν τοῖς ἀφ' ἁψινθίου καὶ μηλίνου. i. aſpergi debent oleis abſinthino, & melino.

EX LIBRO TERTIO.

Ex tranſlatione Albani torini.

EX CAP. II.

1 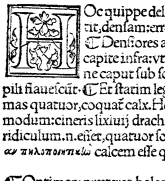

Oc quippe delicatam & denſam atq; nigram reddit ceſariem.) Pro οὐλὰς. i. criſpam: vertit, denſam: errore manifeſto Suidas οὐλὰς ὁ σωιωσεκμμένας ἔχων τὰς τρίχας, & ſtatim. οὐλὰς Suidas.

2 ¶ Denſiores aũt erunt capilli.) Græce οὐλοτέρας δὲ ἔσαι. i. criſpiores aũt erunt. In hoc etiã capite infra: vt pili nigri flaueſcant: verba illa χρίου δ' αὐτὸν μίλλος καὶ σίδιον ᾧ ὀξ τὸ πρῶτον. i. illi-ne caput ſub ſomnum & mane: interpretaſ Andernacus: ſub ſomnum illinunt & mane Err. Ander.

j pili flaueſcũt. ¶ Et ſtatim legimus in Paulo κονίσας πυλοποιικῶς <. d. i. κονίᾳ. i. calcis figulinę drach-

ij mas quatuor, coquaſ calx. Hęc tamẽ Andernacus, inaccomodato (ni fallimur) ſenſu tranſtulit in hũc modum: cineris lixiuij drachmas quatuor, cinis incoquiſ. Noſtram lectionem verus ſenſus cõfirmat, ridiculum. n. eſſet, quatuor ſolum drachmas lixiuij incoquendas cum cęteris eſſe. Credimus nos κονίᾳ πυλοποιικῷ calcem eſſe qua in tectorijs dealbãdisq; parietibus tectores vtuntur.

EX CAP. III.

3 ¶ Optimaq; prærerea halecularum (quas μαινίδας græci nuncupant) capita cremata.) Deceptus interpres codicis impreſſi vitio pro ἀλαιῶν vertit, optimarũ. Vetus exemplar ἁλωθῶν. i. optimũ autem eſt. Andernacus ſequutus Marcellum cap. de bulbis, obſcure reddidit: præſtans etiam remedium eſt mæ-narum capita combuſta. Eſt autem μαινὶς piſcis, halecula dictus à Theodoro. Err. Ander. μαινὶς

iij

EX CAP. V.

4 ¶ Mane vero aperi ac diſrumpe veſſiculam & perhumidis medetor.) Græce πανύγρῳ ἀποῤῥάπτει legẽ dum ex vetere exemplari παιώνιῳ. i. & emplaſtro parygro dicto curetur. Huius deſcriptionem reperies. lib. vij. cap. xvij. quod παιώνιον ὑγρὸν διὰ κιττίου dicitur. Labitur & hic Andernacus vertens: Mane rupta pa- Err. Ander.

iiij pula perliquido medicamine πανυγρῷ appellant, ei medeberis. Qui & ſuperius paulo pro verbis σκόλοψ δὲν <. d. ideſt alliorum drachmas quatuor, tranſtulit ſcordij drachmæ quatuor, legens σκορόδου recla-

v mantibus, tamen cunctis exẽplaribus & vero ſenſu: non. n. ſcordion veſſicam in ſumma cute inducit quod Paulus in hac parte voluit.

EX LIBRO

EX CAP. IX.

¶ Atqui rubores femoꝝ,crurum, brachioꝝ: fœnumero præſidio ſunt.) Addit interpres dictionẽ illam, brachioꝝ: græce ὡὰ φοιτυμοὶ δὲ μηρῶντε καὶ σκελῶν πολλάκις οὖχρωσοῦσι.i. fœnumero ẽt prodeſt ſe/mora & crura medicinis rubrificare. Eſt.n.in græca medicina φοινιμὸς vſus medicamentoꝝ rubrificá/tium membra quibus admouentur. Labitur & Andemacus tranſferens; iam femora & crura exulce/rata ſubinde proſunt. 5 φοιτυμὸς Err.Ander. vj

EX CAP. XIII.

¶ Vel melle decocto reſicere cũ exiguo pipere.) Pro ἀνακλαμβάνειν.i. excipere, vertit interpres germani/cus vocum ambiguitare deceptus, reſicere eſt.n. græcis medicis verbum ἀνακλαμβάνειν & ἐκλαμβάνειν excipere vt Celſus inquit lib. v. &. vij. errauit & in hoc loco Ander. pro verbis μέλιτι ἀπέψῳ.i. melle ex/cocto: tranſferens: aut melle crudo. Qui ẽt inferius verba Pauli τὴν κεφαλὴν καὶ καπνιζέτω δὲ πεκεδάνου ὀπῷ σὺν ὄξει διημένῳ ᾧ σπονδύλιον σὺν ἕψητω.i. caput illiniendũ eſt ſucco peucedani diluto ex aceto in quo ſpondyliũ fũ decoctum. illic trãſtulit: & peucedani liquore cui ſpondylium incoctũ ſit ex aceto diluto perungendum. 6 ἀνακλαμβάνειν Reſicere Celſus Err.Ander. vij viij

EX CAP. XVIII.

¶ Quo circa ſeruaẽ in attonitis ſiue mauis apoplecticis exigua quẽdá reſpiratio, quæ ſi qdem pluri/mum naturalẽ actionem ordinẽq; egreditur, ſummã adducet affectionem. Si vero pauluũ admodũ impedimenti eſt, exiguam noxã inferet.) σῴζεται σὺν τῷ ἀποπλήκτων ἀναπνοὴ τῆς κατὰ μὲν πολὺ τῆς κατὰ φύσιν ἐκτρεπομένης μειζόνως εἴσει τῶν διαίτησιν ὁ δ' ἐπ' ὀλίγον ἀναπνοὴ.i. ſeruatur itaq; in at/tonitis exigua quædam reſpiratio, quæ ſi multũ à naturali functione receſſerit, maximũ eſſe morbum arbitrare: ſi vero paululum, exiguũ. Interpres credidit verbũ εἶσιν.i. arbitrare ἀπὸ τοῦ φύω deduci. In hoc ẽt labitur, & Ander. vertens: ſeruatur itaq; in attonitis modica quẽdam reſpiratio, quæ ſi permultum à naturali functione receſſerit, maximũ inferet malũ: ſi paululũ, exiguũ. ¶ Qui ẽt ſuperius verba Pau/li φησὶ γοῦν ἱπποκράτης ἀποπλήκτων αὐτῷ τὸ σκέλος ἐγένετο.i. Hippocrates aũt dixit: factum eſt apoplecton ipſi crus. Ille interpretat: quippe Hippocrates memoriæ prodit attonitum ipſi crus euaſerat. Male.n. pro ἀποπλήκτων dixit, attonitũ cum potius reſolutũ ſignificet. Eſt.n. ſenſus dictionem illam ἀποπλήκτων apud Hippocratem reſolutum aliquando ſignificare, & infra. 7 ix x ἀποπλήκτων

¶ Cũ laminoſa hypoſtaſi quod eſt ſedimento.) ὡὰ κριμνώδη πυκνὴ ὑπόστασιν.i. cum ſedimẽto cor/pulentiori farinæ ſimili. Eſt.n. κρίμνων tritici farina craſſa craſſiorũq; partium, Vnde κριμνώδεις vrinas appellant quas Plinius lib. xxviij. furfures & nubeculas appellauit. Stat à nobis Auic. prima. 3. t.v.c. xij. & multoties (inquit) eius eſt vrina ſimilis floris æris, & nigra, & in ipſa eſt ſedimen ſerinum & fur/fureum. Eriam ſi in vulgaribus Auicennę exẽplaribus pro verbis: ſimilis flori æris legatur vaporoſa, & id quidem falſo quod ex Paulo hac in parte cõſtat, & ex caſtigatioꝝibus Bellunenſis. Ander. tran/ſtulit: & quod in ea ſubſider farinæ ſpeciem refert. ¶ Qui ẽt inferius in curatione reſolutionis p ver/bis πάντων τῶν μορίων ἢ ὅλων.i. omniũ membroꝝ, ſiue quorundã reſolutio acciderit: tranſtulit omnium particularũ reſolutio acciderit. Omittens verba illa ἢ ὁλίων.i. quorundã. ¶ Leuius id ẽt inferius q̃ pro verbis ἂν δὲ μὴ παρῇ τοῦτο ἐνίοις οὖ ἐλαίῳ δύο χοᾶς σκέλλας, ſi huius copia non fuerit duas ſcillę vncias in oleo coquito, ille vertit: ſi huius copia non eſt: duas ſcillæ vncias coquito: omiſit verba οὖ ἐλαίῳ, id eſt in oleo, & infra. 8 xj xij xiij xiij

¶ Deinde ſinapi emplaſtri modo illiniẽdũ, preſertim in quibus motus atq; ſenſus perierat, propterea quod nihil ſentiant niſi affatim peruranſ.) Diuerſus eſt (ni fallimur) verboꝝ Pauli ſenſus: καὶ τοῦ λοιποῦ κατὰ πλάσσειν τῷ νάπυ ἔτ' ἄν κίνησις καὶ αἴσθησις ἀπόλοιτο προὐχόντως διὰ τὸ μὴ σωμασθάνεσθαι μὴ ὑπάρχειν θάσσον.i. poſtea aũt ſinapi emplaſtri modo imponaſ in his in quibus motus perijt & ſenſus: aduertẽtes ramen (qm̃ non ſentiunt) ne vehementer vranſ. Errauit hic & Ander. vertens: in ſequentibus diebus ſinapi illinire in quibus & motus & ſenſus perijt. Id hinc debet intelligi, quod vehementem vſtionẽ non percipiunt. ¶ Qui ẽt & capite. xx. in curatione tetanoꝝ, verba Pauli: τοὺς δ' ἐξ ὑπτίας ἐκκοπέντας ὀξύμελι καὶ κηρῷ καταπλάσσειν καὶ κλύσασιν ὑδρογάρῳ interpretaſ. Sudores lanis oleo madentibus abſtergere vbi refrixerint in memoria habeaſ. Dicendũ erat, quod ex verbis ipſis liquido cõſtat: ſudore lana oleo madenti deter gendi ſunt, ne perfrigerari occultenẽ. ¶ Ibidẽ ẽt legimus: ſed omniũ ſecuriſſimũ expediti ſſimum q̃ eſt duo triaue caſtorei cochlearia particulatim p̃bere. p verbis μᾶλλον αὐτοῦ τὸ πλῆθος .i. diſtributa tamẽ hac q̃ itate: tranſtulit Ander. particulatim p̃bere. Eſt tamen ſenſus: exhibenda eſſe duo triaue caſtorei cochlearia, nõ in vnica ſolum potione, ſed diſtributa hac quantitate. ¶ Legimus ẽt & infra: vnguen/tum hoc cõuenit, nardi ſextarius ceræ vnciæ duæ foliorꝝ amomi græce φύλλου ἀμώμου.i. Folij, amomi, decepit Ander. cõis vox φύλλου quæ & plantarum folia & foliũ ſic priuatim dictam herbã ſignificat, de qua Dioſco. li. iij. c. cxxxj. & Paulus in hac parte. ¶ Capite item, xxij. in eadem tranſlatione legimus: deinde loco iniectis remedijs quæ digerendi facultatem habeant. græce ἔξῃς αὖπαῖς τοῖς τοπικοῖς τοῖς διαφορῶσι θερμαθείσι.i. deinde remedijs localibus diſcutiendi vim habentibus curandum eſt. Accomoda tius enim διαφορῶν diſcutere, & p poros, & meatus occulte exercere ſignificat q̃ digerere, vnde διαφορῆσαι τοι dicuntur quibus facile ſucci perſpirabili cute diſcutiuntur, quibus cõtrarij ſunt διαφορητοι Gale no. xij. & xiij. therapen. 9 xiiij xv xvi xvij xviij φύλλον διαφορῶν διαφορῆσαι διαφορητοι Err.ander. Gale.

¶ Er infra

xix ¶ Et infra ad epiphoram verba Pauli καὶ φαινόμαῖς τῆς κιρσηλῆς.i. & rubrificatione cutis capitis: vertit
xx Andernacus: & incisa cute caput exasperabit. ¶ Et infra de hypospha gmatis, nullo sane vt nobis vi
sensu legimus in trãslatione Andernaci: recte huic speculariũ combustum græce ἐπ' ἰχῶνον δὲ σφηκιὰ
ρίου κεκαυμένου.i. illinito ẽt & fece vini combusta. Est. n. σφῆκιον (quod in prioribus annotationibus dixi- Err. Ander.
mus) vini fex quæ & τρύξ dicitur: verum dictio illa, plurimũ fecem vstam hæc crudam significat: vnde
xxj σφηκιάζειν quasi feculam dicas. ¶ Et infra de proptosi, grauissime labitur Andernacus cõfundens du σφῆκιαν
as simul ocũli ægritudines, alteram quæ melon: ideſt malum aut pomũ, & alteram quæ clauus appel σφῆκ
latur, Pauli verba sunt τῶν μηλίνων δὲ ὡς ὑπερπιπτόντων καὶ τὰ βλέφαρα μηλοειδῆ τὸ τυλωθὲν τοῦτο πάθος προσαγορεύ
ουσι.i. cui aũt magis adhuc & eo usq; creuit, vt palpebras transiliat pomum vocatur: & si obcalluerit cla
uus dicitur. Ille his verbis cõfundit: vbi plurima facta est accessio, vt palpebras male transiliant, obcal
xxij luerit q; clauus tunc dicit. ¶ Et infra de cicatricibus pro verbis πύῶν δὲ τὰ ξυπτόμενα καὶ σημηπικὰ λεγόμε
να ὀφθαλμάτων.i. medicinis abstergentibus purgantibus q; curantur. transtulit Andernacus: medicamẽ Err. ander.
xxiij tis quæ adstringunt purgantq; discutiunt. ¶ Et infra de nyctalope pro verbis τῆς συπηρίασ κι.μι.ß. ver
tit Anderna. aluminis scissilis partes duæ, omittens dictionẽ illam κι.i. cremati. Addesq; de suo dictio
nem illam, scissilis, cui nihil græce respõdet. prefertim cũ de ægyptio alumine intelligendum hoc sit si
Oribasio credimus lib. viij. cap. xliij. cuius verba συπηρίασ αἰγυπτίασ κεκαυμένης μέρη.ß. ideſt aluminis Err. Ander.
xxiiij ægyptij combusti partes duæ. ¶ Et infra de strabismo pro verbis πρόσωπον πεπλάσθαι.i. imposita larua, Orib.
transtulit Andernacus: rebus faciei circũpositis: sensu (ni fallimur) aut nullo aut ambiguo, cũ trã sen
sus sit, imponendã esse personam aut laruam faciei infantiũ strabismum patientium, vt in rectum ne
xxv cessario intueantur. ¶ Ibidem ẽt magno errore verba Pauli κρυπτάσασ φοινικίνασ παρεκκλλῶν καὶ τοῖς πρὸς
τοὺς κροτάφους κεφαλῆς.i. & oculog; angulis qui circa tempora sunt floccos rubros agglutinabis ille in
xxvj rpretatur: stipulas palmeas agglutinare vincit & angulis qui tempora respiciunt. ¶ Et infra de ocu Err. ander.
lorum expressione qui ecpiesmos appellatur, verba ex Andernaco sunt, frequẽter sane in puerperio su
xxvij peruenientes veteri purgationes soluunt, græce καὶ οἷ πολλοὶ τῶν τεκουσῶν λύουσιν.i. eę autem
oculorum elisiones quæ ex partu fiunt purgationibus soluũtur. ¶ Infra item capite xxiij. verba Pau
li πρὸς δὲ τὰς ἐκρυσμὸς ἐμπλάσσειν.i. ad vehementiores aũt frigiditates. Andernacus transtulit: ad vehemẽ
xxviij tiores aurium obstructiones. ¶ Et infra aduersus auriũ vermes pro verbis κάλλιον δὲ τὸ ἐλαιῶδες.i. meli Err. ander.
xxix us autem fuerit oleum aceto temperatum: vertit Andernacus (grauissimo errore) potus aũt ẽ oxelæũ.
xxx nisi forte impressor negligentia, legendum fuerat, potius. ¶ Et infra, verba illa πρὸς ὀπὸν ὄπιον.i. ad
aurium: cõcussionẽ, transtulit andernacus: ad cõpressa aurium foramina. ¶ Ibidẽq; legimus: Mirrhæ
aloes thuris acaciæ pari singulos; modo aceto cõrita imponito, græce τῆ ὄξει ἢ ἀδῦ τῷ λδικῷ κατοχεύειν.i.
xxxj cũ aceto aut oui candido oblinito. ¶ Statimq; hæc omnia Pauli verba inaduertenter omisit ἢ κρῖνον Err. Ander.
ὀσμοῦ τὸ ὀπὸς σὺν μέλιτι ὁλμοκοπήσασ κατὰ πλασιεῖ τοῦτο ἀσφάλτου λιβάνου ἀλόης κροκλίων τῆς σκηνῆς βολβῶν
ἀφρῶν ἴσα ὄξει συμλιώσασ ἐπιτίθει.i. aut panis calidi medulla cum melle in mortario contusa cataplasma
ris modo illinito. Vel hoc ẽt, bituminis, thuris, cochlearum carnis, bulborũ, polentæ, equales partes,
10 quibus aceto diluris illinito. Vitiose. n. in vulgatis exemplaribus legi arbitramur ἀφρῶν quod Alba
nus Torinus nullo vt nobis videt sensu vertit spumæ, legendum suspicamur ἀλφίτου.i. polentæ. Ha
xxxij bemusq; eius lectionis auctorem Dioscoridem. lib. ij. cap. de bulbo qui edendo est, cuius verba πρὸς δὲ τῶν Dioſco.
θλιμμάτων σὺν ἀλφίτοις.i. prodest & contusis auribus cum polenta. ¶ Ibidem etiam legimus in Paulo
ἐλαφρὰ δὲ ἔχει τὰ κατασπάσματα καὶ χαρᾶς ἕνεκα ἐλαφρᾶς ὧδε ἐπιτίθεται ἢ ἐλαφρᾶς ὧδε ἀδῶ.i. Cataplasmata autẽ laxiora sint,
& absq; ligatura aut leniter vinciantur, Andernacus ea sic vertit: laxiora autem esto cataplasmata, cæ
xxxiij tera omnia omisit sine translatione. ¶ Et infra de his quæ sternutamenta citant καὶ ὅσα σπαρτὰ δὲ πάλιν Err. Ander.
πέπομον καὶ σισυρον ὠκίμου καρῦον κοπτόν.i. Odoramenta aũt sternutamenta sedant, anisum ocimi stipulæ
contusæ, Andernacus ridiculo sensu transtulit: iam q; odorem mouent sternutamenta sedant anisum,
ocimum, stipulæ contusæ. Non tacebo tamen Dioscoridem. lib. ij. cap. cxx. & Plinium lib. xx. cap. xij. con Dioſco.
trariam vim ocimo tribuere, ille. n. inquit ποιεῖ δὲ καὶ πέπομους πλείονας πεπαπόμενον ὀδὸν ἀφρόσιαν.i. olfactu Plinius.
per nares attractum copiosa excitat sternutamenta. Hic vero allegato loco: semen tritum & hausta
xxxiij naribus sternutamenta mouet: quæ tam contrario sensu legimus in Paulo vt oporteat in alterutro,
aut vitium, aut rei ignorantiam suspicari. ¶ Et infra ad sanguinis eruptionem è naribus; vel asselli
domestici combusti cinerem inspirabis vel asselli expressi succum instillato. Cumq; hæc non satis illi
feciſſet translatio: in annotationibus quas in librum tertium fecit cap. xxiiij. Sic inquit. Asselli dome
stici combusti, corrupta est lectio, dictionum græcarum confinitate: græce est ὄνισκα quam dictionem,
nunq̃ reperio, eo q; putaui legendum ὀνίσῳ pro multipedis, lege igitur ὀνίσκα vt sit: vel ononidis com Dioſco.
busta cinere ẽ inspirabis vel ononidis expressæ succũ instillato: hæc ille. Nos nõ in minori (ni fallimur)
errore, lapsum in castigatione q̃ in translatione opinamur si. n. Dioscoridi credimus libro. iij. cap. xix. Gale.
tantum abest vt ononis sanguinis fluxum è naribus sistat, vt cruſtas ẽt resoluat & deducat. in qua etiã
sententia fuit. Gal. lib. vij. de medicament. simpli. facultatibus. Recte igit in græcis codicibus legi ar ὀνίς
bitramur ὀνίσκα, est. n. ὀνὶς asinorũ fimũ, cuius cinis aut succus, in sanguinis è naribus fluxibus, magno

Suidas scriptorum omnium cõsensu probatur, Suidas οἰνέδια πῦόπου τὰ ἀφόδυμα καὶ οἰνίδες τὰς ὕλην ἀποπατήματα Dioſco. Dioſc. li. j. De animalibꝫ fimis ὅταν δὲ χρῆται ἵππου ἀμαξεύσαντος ἵστατο ἀμμωνιακὸν ἔξαμμον ὧδε ποίει. ·i. alinere quoꝫ equoꝫ fimum crudũ per ſe, crematiq; iridem cinis, admixto aceto ſanguinis eruptiones ſiſtit. Idq; paſſim in Galeno cæteriſq; ſcriptoribus legimus, vt verendum neceſſario ſit aut cinerem fimi alini cõburi, naribus inſpirẽ: aut inſtilletur ſuccus à fimo expreſſus, græce ὁ δὲ ὀπὸς καίσας ἐμφύσα τῶν ποδῶν ἢ χυλίσας τῶν ὀνείδε ὠσαύτως τῶν χυλίν. Err. Ander. ¶ Et infra capite xxvj. ad tonſillarũ inflammationẽ legi- xxxv mus in traductione Andernaci: vbi in ſuppuratione cõcuſſa fuerint græce ἃ δὲ ἐκπυοῖντο ἔχειν·i. Si ve- xxxvj ro ad ſuppurationẽ iam perducta, dũrumpaſ. ¶ Et infra cap. xxvij. de cura deſtillationis & grauedi- Ιτρια nis pro verbis καὶ ἴτρια·i. & placentæ vertit Andernacus: ſumenalia quæ itria dicunt. Deceptus (quod liquet) vocũ ſimilitudine, noſtra lectionem manifeſte probat Gal. vj. κατὰ τόπους i. ſidem verbis. xxxvij ¶ Et infra in cõpoſitione ad tuſſim quæ græce bechicon appellat pro verbis πεπέριος ὡς ἓξ α. ideſt: piperis, ſinguloꝫ vncia: tranſtulit: piperis cocti ſinguloꝫ vncia: addens dictionem illã, cocti, cui nihil Ex. vnc. Err. Ander. in Paulo reſpondet. ¶ Et infra cap. xxix. Vbi candorem acquiſierint terunt & meile excepta græce μέλιτι ἑφθῷ κατακράσαι. i. melle docto excepta. ¶ Ibidemq; legimus: auripigmenti pars vna, iunci rotundi xxxix floris partes duę, alcyonij pars vna. His omnibus verbis nihil reperio quod in exemplaribus Pauli reſpondeat, neq; in Oribaſio, præterq; flore iunci rotundi.

EX CAP. XXXI.

¶ Hiſce namq; perfacile medicinis ſuccurrit, qm̃ prępota iam pridẽ ſubſidia planè cum ipſis ſanguinem manantibus mẽbris familiarem habent. ¶ Græce οἷσι πρὶν χρῆσθαι οὔτι καλὸν καὶ τὰ προπεπωμένα τῷ δυσεντερίῳ αὖ πικρὸς αἵματος ὁμιλῶ τοῖς αἱμορραγοῦσιν μορίοις. i. hi. n. ex facili curant, qm̃ ebibita remedia I I Err. Ander. ſtatim accedunt ad partes ex quibus fluit ſanguis. Andernacus obſcure nimium nec ſatis fideliter di- xl xit: quippe ex facili curant, quatenus auxilia ẽt quæ bibunt particulis ipſis ſanguinem fundentibus, ex aduerſo applicent. ¶ Et infra cap. xxxvij. pro verbis ψυχρὸν ὕδωρ δίδου μετὸ ὄμφακος χυλοῦ. i. aquam xlj frigidam potui dato cũ ſucco vuæ acerbæ: tranſtulit Andernacus, obſcuro nimiũ & cõfuſo ſenſu: aqua xlij frigida cũ acoris ſucco propinaſ. ¶ Ibidemq; in eadẽ tranſlatione legimus: vel ſeminis cucumis, vel xliij puluis cũ frigida, græce ἢ σικύου σπέρματος ἢ λάπα μετὸ ψυχροῦ. i. aut ſeminis cucumeris decoctũ, aut ſemen xliij ipſum cõtritum ex aqua frigida. ¶ Statimq; legimus in Paulo ἢ κολοκύνθης ξέσματα. vertit: vel cucume xliiij ris ſeminã: & in annotationibus ſuis ſe ipſum emẽdans dixit: cucurbitæ ſeminis: cum dicendum eſſet (quod liquido cõſtat) vel cucurbitæ ramenta. ¶ Et infra ad ſtomachi ſaluũ ἢ ἀμυδάον ἐλαίῳ ζωμόν. i. xliiij Err. ander. aut laſarum oliuæ muriæ: Andernacus tranſtulit incerto & obſcuro ſenſu: aut halmadarũ oliuæ cre- xlv mor. ¶ Statimq; in eadẽ tranſlatione legimus: aut fumitaris oleæ decoctũ per clyſterem ab inferioribus immittitur. In Paulo, ſenſu penitus diuerſo, habeſ ἢ ἀκαλήφης ἀφέψημα διακλυζέσθω. i. aut fumitaris Err. Ander. oleæ decocto abluaſ os. ¶ Et cap. xxxix. non aũt citius alimentũ ægri ſentiunt q̃ abſoluta fiat concoctio & corrupta euacuentur, græce μὴ πρόσθεν γὰρ αὐτῶν ἄχρι πέψεως ἐκπύησις τε καὶ κένωσις τῶν διεφθαρμένων xlvi ·i. nullum cibum ſumentibus ægris vſq; ad perfectã cõcoctionẽ corruptorũq; ciborũ euacuationem.

EX CAP. XL.

Err. ander. ¶ Aur aridi drachmam vnã. Græce ἓ ξηροῦ ζ. α. i. aut eius puluꝫ drachmã vnam. Ander. non mi- I 2 nus obſcure dixit: aut xeris drachmia potui inſpergitur. ¶ Qui & ibidem verba Pauli καὶ τὸ ἄπεφθον δὲ γάλα τούτοις ἀρμόζει. i. & excoctũ lac his eſt vtile, Ander. interpretatur: item lac crudũ his proderit. xlvij ¶ Et infra cap. xlij. pro verbis ἁ δὲ ὦμα ἀποσαίνει. i. ſi vero ſanguis profluit, tranſtulit: ſi aũt pus vel ſan- xlviij guis profluit: addens de ſuo dictionẽ illam, pus. ¶ Statimq; in eadem interpretatione legimus: ſin vrge ac fluxus ẽt impedimentũ quoddã injiciendũ eſt. Hæc quã obſcura ſint videant lectores, græce ἁ δὲ ἐπὶ πλέον γε καὶ ἴσχοιεν τὸ ῥύσιος. i. Si aũt ſanguineus fluxus vrgeat medicamentũ aliquod ex his quæ ſanguinẽ xlix l ſiſtunt injiciendũ erit. ¶ Capite item. xlvj. καὶ πλεῦσαι καὶ ποικίλα χρώματα τῶν ψυχρὰν δύναμιν δυσκρίτων. i. li Err. Ander. multi præterea varij colores, frigidam oſtendunt eſſe diſtemperiem. Andernacus ſic vertit. Item varia deiectio ac figuratior frigidam notat intemperiem.

EX CAP. XLVIII.

¶ Et partes ei ſubiacentes cõgregaſ.) Græce καὶ σύνεφλα. i. inteſtina. grauius tñ in hoc cap. labiſ. An- I 3 derna. vitio codicis impreſſi deceptus: qui verba Pauli ἐφοῦ ποτὲ μὲν πλῆθος ὕδατος μετ' ὀλιγοχίνης ὑγρότητος lii vertit: in quo nõnunq̃ ſanguinis copia cũ humidi momento. Legendũ ex vetere exemplari & vero ſenſu: πλῆθος πνεύματος. i. ventoſitatis copia: quã lectionẽ & id quod ſtatim ſequiſ cõfirmat ποτὲ δὲ τὸ οὐ πάνυ πλῆθος ὑγροῦ σὺν ὀλιγοχίνῃ πνεύματι οἷ τοῖς αἵμασι ἀφῃρῆσθαι χωρίοις. i. nonnunq̃ aũt è cõtrario humidi- taris copia cum pauciſſima ventoſitate in his locis aggregatur, & infra.

Dioſco. ¶ Portionandi tamen prius ſunt radices actęæ in vino decocta.) Codex impreſſus mendoſe habet πρὸς ἀκτώσας. i. actęas. Antiquum exemplar ἀκτῆς. i. ſambuci: confirmante id Dioſcoride libro quarto. cap. I 4 de ſambuco his verbis ἡ ῥίζα δὲ αὐτῆς ἀφεψηθεῖσα σὺν οἴνῳ καὶ διδομένη πρὸς τοὺς δύσιους ὑδρωπικοὺς ἀφελεῖ. Radix in vino decocta ſubeuntibus curem aquis auxiliatur. Adſtipulatur etiam & Paulus lib. ſeptimo

Paulus cap. tri. de his quæ aquam euacuant ἀκτῆς τοῦ φλοιοῦ τῆς ῥίζης ὁ χυλὸς πνέμωσι ὅσον ἰσοβαρὲς οἴνου ὕδατος ἄγαν

·i. ſuccus

.i.succus corticis radicis sambuci bibitus pondere duarū vnciarum ex vino aquam educit. Anderna. maiore errore legit ἀλείφων vertens: ius radicis althęæ decoctæ in vino potui datur: quod ꝙ falso iudi-
liij cent eruditi. ¶ Qui etiā infra pro verbis οἰκοφόαν ὦν καὶ τοῖς πυρμένοις ὕδατι. i. potaturis coquat in aqua: Err. Ander.
liiij vertit: coquatur aūt ex aqua potabili: est tamē sensus scillam tostam cū melle tritam linctus modo ex-
lv hibitam, sine grauitate urinam mouere, aut in aqua decoctam & ebibitam. ¶ Et in eodem capite ver
ba ἢ τῆς ἀκτῆς ῥίζης τοῦ φλοιοῦ ὁ χυλός. i. aut corticis radicis sambuci succus: interpretatur: vel althęæ radi
lvj cis corticis succus: qui ꝙ grauis sit lapsus legentes censebunt. ¶ Et ibidē fabuloꝙ & arena saburenſ: Err. Ander.
omisit Anderna. post hæc verba rorum hoc quod in Paulo legimus τῶν δὲ ἄλλων κοιτρῶν αὐτοὺς ἀφεκτέον
.i. ab aliis vero lauacris abstinendum.

EX CAP. L.

15 ¶ Siue uirtutē iocinoris attrahētis attractricē.) ἢ ὅτι τὸ ἧπαρ τοὺς ἰλκοντος. i. aut ipsius attra
ctrix facultas, qua ex hepate attrahit: vt sit sensus quod si absꝙ febre morbus regius accidat, & cū dein
ctionibus alibis, signū est fellis vesticam, aut meatus ipsius aliquo morbo affici: nā si circa dextrū ilium
sit grauitas, prædictos meatus obstructos esse colligit, si aūt sine grauitate, infirmari coniectādum est,
aut attractricē qua ex hepate humorē biliosum elicit: aut expultricē hepatis qua ad intestina illū emit
lvij tit. Anderna. confuso sensu dixit: si absꝙ febri alba deijciāt vesticæ fellis malū ostendit, vel ipsius mea-
tuum si grauitate præcordios: dextrā partem ꝑmente obtrusi cōcepti; sint, aut citra illā uires ipsos
infirmentē, vel huius attractrix, quæ humorē atrū ex iocinore eliciat: uel illius expultrix quæ ad intesti-
na eundem protrudat. Addit hic interpres de suo verba illa: humorem atrum quæ totius clausulę sen
lviij sum euertant: ut omittā ꝙ confuse & cætera traduxerit. ¶ Et infra græce legimus τῆς μὲν οὖν θερμῆς δυ- Err. ander.
νάμεως καὶ τῆς φλεγμονῆς αὐτοῦ καὶ τῆς τῶν φωλεμῶν ἀδυνάσας τὰ θερμαίνων ὑμπ ρόθυμον οὐ τῷ πεῖ αὐ
τοῦ λόγῳ δηλώσομεν. i. de calidæ aūt intemperaturæ hepatis, ac de ipsius inflāmationis viriumq; ipsius in-
firmitatis curatione supra egimus in his quę de hepate diximus: ille nullo vt nobis uidet sensu trāstu
lit: cum itaq; calida iecoris intemperie, & inflamatione, viriumq; robore destituitur, curationem supra
comprehensam vbi de ipso agebaē, admouebimus.

EX CAP. LIII.

16 ¶ Verꝫ suppetijs potestatibusq; subscriptis utendū.) χρησίον τοῖς ὑπογεγραμμέναις φωλεμισι. i. uertēdū φώλεμις
lix uero est subscriptis remedijs. Lā. n. in prioribus castigationibus annotauimus dictionē hāc φώλεμις in
lx ter cętera, remediū aut medicinā significare Gal. & Paulo in plurubus locis, lapsus hic itē Ander. trāstu
lit: utendū uero est facultatibus infra cōprehensis. ¶ Sequit in Paulo τοῦτο μόνον ἡμῖν περιδέητον ὅς μόνῳ Err. ander.
τῷ τόπῳ τοῦ παθὸν διαφέρουσι. i. hoc solū tñ addendū est, qđ eiusmodi affectiones solo loco differūt, hęc cō
fuso nimiū sensu trāstulit Ander. in hunc modū, vbi hoc solū addiderimus affectus solo loci situ va-
riare, nisi forte impressoris fuit hæc culpa pro variari scribentis, uariare. Est. n. loci huius sensus: ramices
fieri quoties disrupto aut rarefacto omento intestina dilabunt: quod si in inguine subsederit malū in-
guinis ramex dicitur: si aūt in scrotum descenderit, intestinoꝝ ramex vocat: quæ ex eodem principio co
gnata, diuersam habēt appellationem ex diuerso situ, & ibidem.

17 ¶ Picis bryciæ quincuncē.) Grece πίσσης βρυτίας. i. picis brutię, quod in prioribus annotationibus Err. Ander.
lxi annotauimus. Ander. picis brusię interptaē. ¶ Qui & in fine huius capitis pro verbis ἀμελκώπου χῶ. i.
vtere posteaq; ex coctura recremēta separata iā fuerint: uertit: medicamēto tā spisso ut digitos nō coin
quinet utitor.

EX CAP. LIIII.

18 ¶ Aut semen lini in cramate.) ἢ λινόσπερμον εἰς κράμακτη. i. aut lini semen ex uino nimiū diluto. ¶ Erra-
lxij uit & in hoc cap. Anderna. qui pro ἢ κολοκύδης ὁμῷ. i. & cucurbita cruda, trāstulit: vel cucurbita syluestri Err. ander.
cruda, addens illā dictionē, syluestri: tā magno errore vt nihil diuersius à vero sensu & authoris mente
excogitari possit. ¶ Ibidē et uerba Pauli κυκῶσι λίνον ἢ συπηρίαν ἐπίπαν λίπη τραγήνα χολῇ καὶ ὑπίγρα
lxiij .i. gallā detritā uel alumen ispargo pinguedini aut felli hircinæ & illinito. Ander. iterptaē: gallā detritā
uel alumen inspergito, pingui & hircino felle perungito.

EX CAP. LVII.

19 ¶ Magna itē cū utilitate adhibenē ꝙ naturaliter operanē. διὰ τῆς πόρου dicta.) In codice impsso vitio
se legit τὰ διὰ τῆς πόρου ὁρμένα. Vetus exēplar ὁρμένα habet accedētibus Gal. ix. de cōp. phar. & Orib.
li. ix. c. xxxix. testimonijs: ut sit uertendū: applicenē itē quę naturaliter operanē, ꝙ. s. vsu ꝓbata iā sunt.
lxiiij Errauit & in hoc capite, Ander. verba hęc Pauli κενώσει ἢ χρόμενον δι' ἐμέτου τοῦτο ποιεῖ δὲ διὰ τῆς κάτω Err. ander.
γαστρὸς ῥᾳθυμεστέρους πολλάκις γενομένους τοῦ μορίου. i. quod si euacuatione vtēdū sit ea per vomitū fiat, nam
per inferiorē euacuationē sæpe numero partes uicinę ſtillant: ille cōfuso nimiū sensu sic trāstulit. Id fa
ciundū uenit cū uacuationē per uomitū moliris. Nā uicinę partes sępe per aluū inferiorē profluunt.

EX CAP. LIX.

20 ¶ Vtere ꝑterea cōspersione & fotu marinę gelidę, atqꝫ cessabit dolor, restituetq; in integrum penis.)
χρῶ δὲ καταπλάσμασιν ἐψυγμένοις καὶ ἐπικαπαίοντι καὶ ὠφελήσει τοῦ κωλοῦ. i. utendum etiā est fotu ex aqua ma
rina frigida, requie, item & religatione penis. Vt sit sensus: ad intumescētia pudenda ꝑter fotum aquę
marinæ frigidę iuuare ēt, ut illa quiescant neue moueanē, ut necessarium ēt aliqū sit eā partē religari

Andernacus nō minus obſcure vertit:cæterum ſotu ex aqua marina frigida eoles recreatur deligataq;.

Err.Ander. ¶ Paulo item inferius labitur iterum Anderna·pro verbis ἢ ἁλιοτρόπου τοῦ μικροῦ καρποῦ σὺν οἴνῳ κατα lxv
πλασθὲν·i.aut ſolaris herbæ maioris ſemē,emplaſtri modo cū vino impoſitū. Ille interpretaſ: vel helitro/

κατα πλάσ/ τον pij maioris fructus cū vino iniectus. Conſtat tñ græce indoctis κατα πλάσμα latinis eſſe cataplaſmate
Gale. aut emplaſtro curare,nō vt ille traſſerti:inijcere:Gale.ij. ad Glauconē,&in.ij.ther. & Theophraſto.ix· lxvj
Theophr. πρὸς φυτῶν alijsq; pluribus locis. Stat à nobis Dioſco.lib·iiij.cap.de ſolari maiori cuius verba ſunt κα/
Dioſco. τατιθέμενος δὲ καρποὺς μυρεψικοὺς καὶ ἄκροχορδόνας καὶ θύμους καὶ ὀρίγανον ξηρῶν·i. Verrucas acrochor
donas,rhymos,& epinyctides ſiccat,helitropij ſemē emplaſtri mō ipoſitū,& iſſa de hæmorrhoidibus.
¶ Nōnullæ vero ſunt ſuperiores interioresue,q̄ vt oculis appareant,atq; ob id quidē ægerrime curan z r
tur,ſed cæcæ penitus ſunt,neq; vllus quidē ſanguis effluit grauiore vero quā aliæ dolore cruciāt·)In/
ter mariſcarū ſpecies aliæ qdem ſunt,quæ interius deliteſcentes,nullū in exteriori parte tumoré hñt;
aliæ quæ exterius cū appareant,cæcæ tñ ſunt neq; vllus ab illis ſanguis effluit:quas tñ hoc loco con/ lxvij
fundit & miſcet interpres germanicus,reclamante vero ſenſu,& ſententia Pauli cuius verba πνὶς δὲ ἐσὶν
ἀνθρώπου μὲ φανόμενα καὶ διὰ τέτο φυσήκτους,αἳ δὲ τυφλαὶ ἀπομένουσι μὲν οὐδὲν ὑπόδυσιν δὲ μᾶλλον ἀσὶν.i.Quæ
dam vero ſunt quæ in exteriori parte nō apparent,eoq; difficillime curantur,cæcæ autem nihil excer
Err.ander. nunt,ſunt tñ maioris doloris·Labitur hic & Andernacus & adhuc grauius vertens:quædam ſuperius
cæcæ deliteſcunt,eoq; nō curanſ:quæ quidem nihil excernunt,ſed dolorem mouent acriorē. ¶ Et in lxviij
κιφαλωτὸν fra cap·ix.de ſtrangulatione menſtrualis purgationis pro verbis ἢ κιφαλωτῷ πρόσωπ μετὰ πεπέρεως traſtu
lit Andernacus:aut capita porri cū pipere,nō aduertens apud vereres duplex cē genus porri ſectiuū·ſ.
& capitati & à græcis κιφαλωτὸν ſic dictum,qm̄ in caput creuiſſet.De quo haud dubie intellexit Pau/ lxix
lus hoc loco vt ſit vertet.dum:aut porra captata cum pipere. ¶ Et in cap.lxi,ὡς τὸ πολὺ δὲ ἐν τῇ ἀμβλιά
σεων.i.vt plurimum ēt ex aborſu vertit,magna vero ex parte ob hebetudinem:ſenſu (quod cōſtat)aut
inepto,aut nullo.Eſt tñ ſenſus:menſtruoꝝ ſuppreſſionem nonnunq̄ cōtingere propter aborſum. Qđ
Auicenna. & Auicē.teſtaſ. z i·3.ca.xxv·his verbis:aut ꝓpter percuſſionem aut caſum claudētem orificia venaꝝ lxx
Err.Ander. rum,aut ſucceſſione abortus·¶ Ibidem ēt pro verbis τεφρὰ δὲ κόμμεσιν ὀδοδίνκτοι καὶ ὑγρὰ λέχανα τὰ
λαχανικὰ ἅπαντα·i.cibi cōgruūt qui facile diſtribuanſ,olera humida & omnia dulcia,Andernacus inter/ lxxi
pretaſ:cibi congruunt diſtribui faciles & liquidi,olera dulcia omnia. ¶ Et in eodem capite πεσσοὶ δὲ
σμύρνα κ̄ λιβάνου ὀσμῶν ἀφιγμάτα λιαυθόπα hæc vertit Andernacus in hunc modū errore maximo.Acce
dunt huc myrrha abſinthij aut lupinoꝝ decocto trita,nec aduertit interpres medicinæ peritus in gra/
πεσσοὶ Ariſtote. ca medicina πεσσοὶ vocari,medicamenta quæ in vellere naturalibus mulierū admouētur quæ & peſ
πεσσήματα ſi aut peſſula dicuntur Ariſtote.ij.de gener.animaliū de probatione ſterilium loquens,πᾶς δὲ γυναικὸς
Dioſco. ἀκρωτηρίαζε τοῖς πεσσοῖς τὰς πεσσὸ ἐπιεῖ.i.mulieres ſi aptæ conceptioni ſint probantur peſſis,hæc & πεσσήματα ap/
pellat.Dioſco.cap.de coſto,φώσιμον δὲ ἔχει ἐμμήνων ἄγωγὴν καὶ πρὸς τὸν ὀσφῦον πεσσῶν ἄγωγὸν οὐ πεσσήματα
καταπλάσματα·i.facultatem habet ducendi menſtrua,affectionibuſq; mulierbrium locoꝝ ſuccurrit peſ/
Err.Marce/ lis & ſotu.Quo in loco male interpretaſ.Marcellus pro verbis οἷς πεσσήμασιν in quem vſum apponūt,
πεσσοὶ Celſus vocantur item & πεσσοὶ quos lib.v.cap·xxv·Celſus his verbis deſcribit:ſed alia quoꝝ vnlia ſunt,vt ea
quæ fœminis ſubijciuntur(πεσσοὺς græci vocant)eoꝝ hæc proprietas eſt·Medicamenta compoſita
molli lana excipiunē,eaq; lana naturalibus cōditur·Vertēdū igitur erat:peſſuli fiant ex myrrha,in ab/
Auicenna· ſinthij aut lupinoꝝ decocto leuigata,cum qua lectione Auicen.conſentit. z i·3.r.iij·ca·xxviij· ¶ Et lxxii
cap.lxij, σωιχὸς δὲ καὶ ὧν ἀμβλύσιν ἐχυρᾶς ὠμαρᾶς ἀγωγόν.i.ſæpius ēt in aborſu accidit vehemens ſan/
Err·Ander. guinis profluuiū.Quæ tñ ſenſu penitus diuerſo tranſtulit Ander. his verbis:crebro aūt hebetudinis
ἀμβλώσις veſſicæ cauſa vehemēti laborant profluuio:eſt tñ ἀμβλώσις apud Theoph·morbus.i.excæcatio ocu/
log in vitibus,quod vocabulum ēt ὧν γωικῶν dicit ἀμβλισκουσῶν vt annotauit Budeus in cōmenta/
Err.ander· rijs. ¶ Ibidē ēt græce legimus βλαυσὸν ἀκκὶς ὑποκισίδα κνικίδα βραχὺ συπερίου hæc Anderna.in hūc lxxiii
Dioſco. modū interpretaſ,balauſtium,acatiā,hypociſtidem,gallam,brathy,alumen,legit ſanē κνικίδα βραχὺ re/
clamante vero ſenſu.Conſtat.n.authore Dioſcoride brathy quæ ſabina herba eſt, contrarijs penitus
viribus,emortuos fœtus expellere menſtruaq; prouocare·Nos cōmunem lectionem ſecuti vertēdum
eſſe credimus:balauſtium,acaciam,hypociſtidem,gallæ parum,& alumen. ¶ Capite item. lxiij. οὐχ lxxiiij
ἥκιστα δὲ καὶ ἐξ ἀμβλώσιος.i.atq; etiam ex aborſu.Andernacus tranſtulit:adeoq; ex imbecillitate.¶ Et in lxxv
fine eiuſdem capitis legiē ποικιλοτέρα καὶ ἀδρομερέστερα χρόνιον τροφῆ.i.vario magis ac pleniore cibo vtantur, lxxvj
Err.ander, Andernacus dixit:varius magis cibus & leuior vtilis erit.Albanus item Torinus;& exquiſitioris: de/
ἀδρομερέστερα nię;delicatioris ſq; cibi vſus,magnopere in hoc modo commendatur,eſt tamen τροφὴ ἀδρομερέστερα cibus z z
maiori copia vt in prioribus caſtigationibus libro ſecundo annotauimus.
¶ Capite etiam.lxvj. καθαρῶ δὲ ὄντος ὑγροῦ ὀλίγου ὀμαλὸν ἄσυμον πεχὺ λευκὸν ὀσωδέστατον.i. ſi hulcus fuerit lxxvij
mundum humor excernitur paucus æqualis,expers odoris,craſſus,& cum facilitate Andernacus ver/
Err.Ander, ba. ὑπὸ ὀσωδεστάτου:ideſt cum facilitate,interpretatur:ob exquiſitum loci ſenſum·Quæ verba quē ſen/
ſum habere poſſint non video.

EX CAP. LXVIII.

z2 ¶ Peculiariter vero huic negotio quadrat cataplasma ex fece officinarū fabriliū quæ assata leuigat-
Obscurus & ridiculus sensus grece ἰδίως δὲ συμπαθοῦνται τὸ διὰ τῆς ὑποκαύμης τῆς ἐφ' τοῖς χαλκίοις ἐπιπο
πῆσθαι καπνοειδὲς τοῦτο. Proprie autē laudatur ab omnibus cataplasma ex amurca ab æneo vase collecta: ὑποκαύμη
hæc nos sensu nō fallimur accommodatorie interpretamur. Est n. in græca medicina ὑποκαύμη sedimen ἀμόργη
tum sed proprie expissæ olivæ quod ἀμόργην etiam dicit, & latinis amurca: quæ in æneo vase prefertim
cyprio ad crassitudinem melis decocta pro Lycio valet, fœminarti; locis, exulceratis confert authore
Dioscoride. lib. j. cap. cxix. Confirmante id expressius Auicen. z 1. 3. t. iiij. cap. xv. & ceratū (inquit) factū Dioscor.
ex fece olei & dimissi in vase æris vt sumat de flore eius parum. Erat igitur in totū vertendum: Proprie Auicenna.
autē conuenit ceratum ex amurca quæ ab æneo vase sit quæ decocta leuigatur. Videant peritiores an
Dioscoridem insequendo: amurca in æneo vase decoqui debeat: an solū de amurca in æneo vase de-
lxvij. missa intelligenda hoc sit: quod ex Auicen. colligitur. errauit hic & Andernac. vertens proprie vero Err. Ander.
lxix. cōuenit pparatum ex sedimento officinarū fabrilium quod tostum leuigat. ¶ Labitur & inferius. An-
der. pro verbis καὶ περὶ δὲ κρόκου καὶ γυναικείου γάλακτος καὶ ὑποῦ μίκωνος καὶ ὑοσκύαμου. i. Pessuli fiant ex cro-
co, lacte mulebri, succo papaueris & hyssopo. ille transfert: ad hæc pessuli ex croco, mulebri lacte, la-
chryma papaueris, & hyssopi succo, addit de suo dictionem illam, succo.

EX CAP. LXVIII.

z3 ¶ Comitat autē hæc declinatio ad cōtraria & opposita.) Græce παρὰ πτῶσι δὲ τοῦτοις παρέγκλησις τὸ ἀπ'
πκόμενα. i. accidit ēt in his & vteri declinatio in cōtrariū. Est n. pprie παρέγκλησις vteri declinatio Pau-
lxx lo & Gale. peccauit, & in hoc loco Ander. transferens: superuenit in aduersum declinatio. Err. Ander.

EX CAP. LXIX.

z4 ¶ Sed aquosas parenchyses per ea quæ de hyderis dicta sunt.) Non erat cur græcis dictionibus vte-
rē interpres græce τὰς δὲ ὑδερικὰς παρεγχύσεις διὰ τῶν εἰρημένων λεκτέον. i. suffusiones autē hydropi
lxxij. similes curamus, remedijs in capite de aqua intercute dictis. ¶ Sequitē ēt statim in Paulo τὰς δὲ ἀμορρέ-
γίας ὡσαύτως πάσας ἀμυσόμεθα κατὰ τὰς ῥύσεις. i. eruptiones autē sanguinis sicut & profluuium sanguinis & mulie
brem fluorem: vt sensus sit: sanguinis eruptionē quę in habentibus molā accidit curandam esse ijs re-
medijs quibus profluuiū sanguinis ab vtero & fluor mulebris. De quibus supra cap. lxij. & lxiij. hæc
insigni errore legimus in translatione Andernaci: sanguinis q; exitum leuem, qui hęmorrhois dicitur,
sicut eiusdem cū impetu effusionem quā hæmorrhagiam nuncupant fluorem q; mulebrem curabi-
mus. Nec scio quid venerit in mentem Andernaco, vt prędicta Pauli verba magno exemplanū om- Err. Ander.
nium consensu recepta, tam contrario sensu interpretaretur.

EX CAP. LXX.

z5 ¶ Inflatur vterus frigiditate aut corruptione.) Græce ἐμπνεύματοῦται ἢ μήτρα ἐμπνεῦσις ἢ φθορᾶς. i. infla φθορὰ
tur vterus ex frigore aut corruptione factus, id. n. φθορὰ proprie significat, grauius tñ hoc loco labitur
lxxxij Ander. qui transtulit: inflatę vulua ex frigore, vel humoribus in ea corruptis. ¶ Ibidē ēt Ander. errore Err. Ander.
maximo pro verbis πρὸ δὲ τοῦ τῶν κρωμάτων τοῦ τῆς μήτρας σώματος. i. aliās ēt in raritatibus corporis ip-
lxxxij. sius vteri, transtulit: aliās vteri corpore rarefacto. ¶ Ēt statim sequit in Paulo ὅλε ἔπεται ὄγκος τοῦ πέους,
καὶ τοῦ ὑπογαστρίου μετὰ σκληρίας καὶ πόνου νυμκτώδους. i. accidit his etiam tumor pubis & imi ventris cū
lxxxiij. duricie & dolore pulsatili. Ander. dixit: tumor pubis & imi vētris comitatur cū dolore pulsatili. Omit Err. ander.
tens verba illa μετὰ σκληρίας. i. cum duricie, & infra.

z6 ¶ Cataplasmaris item quæ ex seminibus apio, cymino, fœniculo, anisō, ameos, hordeacea farina cō
texuntur.) Pro ὡρίνου ἀλεύρου. i. loleacea farina legit interpres germanicus κριθίνου. i. hordeacea, qui error
quam sit grauis indicent legentes. ¶ Et infra in hoc capite μάλιστα δὲ ῥᾶστοις κεχυμένοις λυπαροῖς κικερ-
lxxxv μίνου. <. α. i. maxime vero confert, ficuum pinguium contusarū drachma vna, Andernacus transfert: Err. Ander.
Maxime vero hic conducet ficuum siccatarum contusarum.

EX CAP. LXXVI.

z7 ¶ Et chorion apertū tollito aut digitis aut polycopio spathio cōmisto, in ipsis læua manu præceden-
te.) Obscurus sensus & à quo nullus sensus colligi potest græce mendose (vt cōiecturam facio) in co-
dice impressō habetur καὶ χόριον ἀνασυμμένον διαφορᾶ τοῖς δακτύλοις ἢ πολυκόπῳ σπαθίῳ κεκραμμένῳ τοῦ αὐ
τοῦ πρὸ τοῦμένος τῆς κρὸς χεῖρος. Legendum ex veruſto exemplari pręceptoris mei Pinciani ἀποσυμβύμε
νον. i. Secundas autem clausas diuidere oportet digitis aut ferramento quod polycopon vocatur in ip- Auicenna.
sis digitis occultato: prædcente sinistra manu. Stat à nobis præter conciniorem sensum, Auicenna
z 1. 3. t. ij. cap. xxiij. his verbis: quum q; apparet secundina, scitur quod fœtus appropinquat, & si non
lxxxvi scinditur propter grossitiem suam, oportet tunc vt scindatur vnguibus, aut instrumento nominato Err. Ander.
lingua assumpto inter duos digitos cum facilitate. Errauit & hic Andernacus transferens: & secundas
adapertas diuidere, aut digitis, aut ferramento (quod πολυκόπιον vocant) in ipsis occultato, sinistra
manu præcedente.

EX CAP. LXXVII.

¶ Conferunt ēt confectiones ẽ ſtactæ & nitro cōtextæ: græce χύσμοι δὲ καὶ αἱ διὰ σάκτης καὶ νίτρου σκιβαλ- 28
ζόμεναι.i.vtilia ēt ſunt emplaſtra ex cinere lixiuio qui primus deſtillauerit & ex nitro. grauius & hac in
Err.Ander. parte labitur Ander.q vertit vtilia vero ſunt quæ ex myrrha ſtillaticia & nitro preparantẽ. Decepit eū lxxvij.
σακτὴ σάγη Vocum ſimilitudo eſt.n.σακτὴ myrrhę pinguiſſimus flos à deſtillando quod græci σάγη dicūt Dioſco.
Dioſco. lib.j.ca.lxiij.eſt ēt σάκτη Paulo æginetæ lixiuiū quod deſtillauerit lib.vij.cap.xvij. in cōpoſitione διὰ
Paulus σάκτης ἰσχιαδικοῖς κἀρδιακοῖς οἰδήμασιν.i.emplaſtrum dia ſtactes hoc eſt ex cinere lixiuio ſtillaticio co
xendicum doloribus articularijs œdema referētibus vtile. Vbi in cōpoſitione illa pro σάκτης expreſſi/
us dixit κονίας πρωτοσάκτου.i.lixiuij qui primus deſtillauerit, vbi ēt deſcribitur emplaſtrum ẽ nitro.

EX CAP. LXXVIII.

¶ Nam ſi imbecillitate membrorū tādiu paroxyſmus perſiſtet quādiu imbecillitas in articulis qui 29
buſuis debilitaris ineſt.) ἐπεὶ ὧν ἕδρη τῶν παροξυσμῶν ἀδιαλύπτους εἶναι παρέσται καὶ ἐξ ἀσθενείας διαπαντὸς οὖσι
παρέχειν πάσι ἀσυνόδους πόρους.i.quatenus.n.infirmitas cōtinue infirmis articulis adeſt, indefinētes opor/
tet ēt doloris paroxyſmos eſſe. Eſt.n. ſenſus podagræ & arthritidis cām eſſe, loci partumq; in quibus
ſit infirmitatem ſimul & alienū naturæ humorem: neutrūq; perſe ſatis eſſe. Si.n. loci & partiū infirmi/
πρὸς ὅσον tas ſatis eſſet, quatenus infirmitas cōtinue doloris paroxyſmos indefinētes excitaret. Eſt.n. græcis πρὸς
Err.Ander. ὅσον quatenus aut, ꝓpterea qđ, vt doctiſſime annotauit Budeus in cōmentarijs. Male igiſ vertit An- lxxvij
dernacus. Sic.n. acceſſiones ſine vllo temporis interuallo vrgerent, præcipue cum infirmitas imbecil/
libus articulis ſemper incumbat, & infra.

¶ Præcedente quidē in corpore & quiescente interim materia, procatarcticæ aūt ac euidentes admo 30
dum cāæ quæ hunc morbū cōmouent ſunt mœſticiæ, ſolicitudines, vigiliæ & reliquæ aliæ affectiones
non ſolum quodāmodo ſuſcitant vere prauum ēt humorem pariūt ſiue id primarie ſiue per accidēs.)
τῶν γινομένων μὲν ἐν τῷ σώματι καὶ πόνος ἐρεθισμὸς τῆς ὕλης τῆς δὲ προκαταρκτικῆς αἰτίας κινησάσης κἀὸν λύπαι δὲ
καὶ φροντίδες καὶ ἀγρυπνίαι καὶ τὰ λοιπὰ πάθη τῆς ψυχῆς οὐχ ὕπαιθρα μόνον ἐκίνησαν ἀλλὰ καὶ αὖται τὴν κακοχυμίαν
ἐγκινοῦσαν ἔτι πρώτιστα ἂν κατὰ συμβεβηκὸς.i.antecedente materia in corpore quę antea quieſcebat: quam
Err.Ander. tñ cauſa antecedens mouet. Mœrores aūt curę & vigiliæ, reliquęq; animę affectiones non ſolum pra- lxxviij.
uos humores mouent, verū & efficiunt, ſiue primario, ſiue ex accidēti. Q uę verba græcæ lectioni & ve
ro ſenſui quadrant manifeſte. Hunc locū non minus obſcure vertit Ander in hunc modum: ſic quidē
vt ēt tunc materia in corpore deſes ſcẽſerit, ſed euidens cā eam velut author proritarit. Mœrores aūt
curæ peruigilia & reliquæ animæ affectiones nō hanc modo ſuſcitarūt, ſed ipſę noxios quoq; ſuccos,
ſiue primario, ſiue ex accidenti procrearunt, & infra in curatione doloris artuū ex ſanguine pro verbis 31
ἐφ' οἷς δὲ ἡ πλησμονὴ χυμοὺς ἀμακτικοὺς ἔσεσθαι, φλεβοτομεῖν χρεὼν οὐ πανταχοῦ τοὺς μὲν ἁλλαχοῦ φλεγμαινόντας, καὶ
μελαγχολικῶν πόρων, transſert ſenſu penitus diuerſo. In quibus ſanguineus humor redūdat protinus ſan/
guis mitti debet, qui tñ in pituitoſis aut atra bile infectis detrahendus non eſt. Conſitat tñ græce erudi
οὐ μὲν ἀλλὰ tis οὐ μὲν ἀλλὰ cum negationis ſpēm præferat, tñ affirmationis vim habere, vt manifeſtis exemplis pro
bat Budeus, quare vertendū fuerat: in quibus vero humor ſanguineus redūdat, ſanguinis detractione
Err.Ander. indubitāter vtendum, enimuero id ēt & in quibus pituitoſus aut melancholicus humor. ¶ Quo lo- xcvi
co in tranſlatione Andernaci legimus: verę ſtatim cum quis morbū experiri cœperit, ſanguinis miſſio
erit tentanda, qui vero iam ſæpius huiuſcemodi defluxionibus ſunt cōflictati plus noxæ quam auxi/
lij ex ſanguinis detractione ſentiunt, in Paulo diuerſus eſt ſenſus: τῶν φλεβοτομίαν οὐ πανελλήβμεν οὗτος
κατὰ τὴν πρώτην τοῦ νοσήματος κατάκαιρον ὅς ἤδη σφόδρα πεπολλάκις ῥεύματα πεπίωκε βαλάττιόντα μέλαιναν ὑπὸ
τῆς τοῦ αἵματος κακοχυμίας ἢ περ ὠφελοῦντα.i.ſtatim igitur circa primā morbi aggreſſionē venā ſecabimus
vt præoccupemus humoris fluxum: alioqui lędunt magis ex ſanguinis euacuatione q̄ iuuantur.

¶ Ibidēq; græce habetur καὶ ὧδ' ἴ'ἄλλων σκιβαλίζομένων ἢ πηλώσεων ἢ πᾶν διὰ σάκτης καὶ νίτρου.i.emplaſtra ex ſale
Err.Ander. confecta aut lixiuio aut nitro. Ander.errore paulo ante annotato vertit: itē emplaſtra ex ſale ꝑparata xcj
vel ex myrrha ſtillaticia ſtacten dicunt & nitro, & infra de his quos fluxus ſanguineus infeſtat.

¶ Vnà cū ſanguinis à principio morbi detractiōe.) Græce μετὰ τὴν τοῦ αἵματος ἀφ' ἀρχῆς τῆς νόσου κένω/ 32
Err.ander. σιν.i.poſt ſanguinis in principio morbi detractionē. Ander. maiori lapſu dixit poſt prima morbi rudi/ xcij
menta ſanguis ſtatim detrahendus eſt. ¶ Qui & ibidē obſcure pro καὶ ἓξῆς.i.& rhus coriariū q̄d bar- xciij
bari ſumach appellant) vertit: & bacce rhois. ¶ Ēt ſtatim pro καὶ ὧδ' ἀλλήλων κυλίσους.ß.ideſt: & ouorū xciiij
crudorum duobus luteis: tranſtulit diuerſo nimium ſenſu: & ouorum crudorum lecythos duos, & in/
fra de calculoſis articulorum duriciebus.

¶ Diſſiciunt aūt & arefaciunt nitrū, ſalia, ſtacte.) Græce διαφορεῖ τε καὶ ξηραίνει νίτρον τε καὶ ἅλας τὴ σακτὴ 33
Err.Ander. .i. Diſcutiunt autem & exiccant nitrum, ſal, lixiuium ſtillaticium. Andernacus maiori errore dixit: Di xcv
gerunt autem & reſiccant, nitrum, ſal, myrrha ſtillaticia, & ibidem.

¶ Sed ea quæ ſunt ē ſtacte prædicta.) τὰ διὰ σάκτης ἠρημένα.i. quę ex ſtillaticia lixiuia diximus. Libro 34
ſiquidem. vij. c. xvij. ponunt emplaſtra διὰ σάκτης.i. ex lixiuia ſtillaticia & dia nitra. i. ex nitro & diaha/
lon. i. ex ſale & diapternes. i. ex perna, & diacinnabareos. i. ex cinnabari: omnia ad tophos artuumq; du xcvj
Err.Ander. rcies, Andernacus grauius labiſ qui vertit: item quę ex ſtillatic ia myrrha confiunt, & ſtatim.

35 ¶ Terebenthinæ protostactæ.) Græce περιβινθίνης πρωτοστάκτου. i. terebinthinæ, lixiuij quod primũ de-
xcvij ſtillauerit, id. n. cẽ protoſtactũ ſuperius annotauimus. Ander. inſigni errore dixit myrrhæ quæ prima Err. ander.
ſua ſponte ſtillauit. ¶ Qui ẽt & infra verba Pauli ὕστερον ποιῆ καὶ πρὸς συέρεγγασι καὶ αἰγίλωπασι. i. aliud qđ
xcviij ad fiſtulas facit & ægilopas, tranſfert. Aliud proficit ẽt ad fiſtulas & aculeos legit nimirũ σκόλοπας pro
xcix αἰγίλωπασι. ¶ Et ſtatim ὑπὸ τῶν λιβύης οὖρον καὶ τὸ ἔλαιον εἶος ἀμολωῦ τοῦ. i. argenti ſpuma & oleum coquãtur
donec nullum ex coctura recrementum ſepareſ. Ander. vertit: argenti ſpumą oleumq; tantiſper incoq- Err. ander.
tur dum manus non inquinet.

EX CAP. LXXXI.

36 ¶ Aſperſis prius ſtimmaris decoctione.) Græce σιμμάτων vetus codex σίμμιθος. i. aſperſis prius deco-
c cto ſtibij. Ander. neſcio quo ſenſu dixit: parte affecta ſpiſſamentoq; decocto prius deliburta. Err. Ander.

EX LIBRO QVARTO.

EX CAP. I.

1
Vt veluti quę dã alopa à cute abſcedit ac decidit.) Græce ὃ οἷον πνὰ ἀλὸ
πλω ἀπὸ τοῦ σώματος αὐτ ἀφίσκεσθαι. i. vel ceu vulpis pellem quandã ex cu-
2 te ipſoq; decidit: Ander. vel ceu ſcabiẽ quandã. ¶ Qui & infra pro ver-
bis Pauli ὕστερον δὲ περίοσις ἢ θηρίον. i. cũ autẽ viperaq; copia fuerit, trã-
ſtulit: cũ autẽ beſtiaq; copia datur, ſignificat. n. θηρία peculiari, & ppria ſi- θήρια
3 gnificatiõe viperas Galeno & cæteris medicinæ ſcriptoribus in frequẽ-
4 ti vſu. ¶ Et infra cap. xj. pro κηροῦ τρακτοῦ ſo. y. i. ceræ dealbatæ vncias Err. Ander.
tres: vertit Ander. ceræ tractæ vncias tres. ¶ Et infra cap. vij. pro καὶ ἐσ
ἀσβέσου. i. calcis viuæ interptaf: cineris li. ziuij calcis. Decepit vt opinor
Ander. Marcel. Virgi. lib. ij. ca. de ranũculo: vt in prioribus caſtigatio
5 nibus annotauimus. ¶ Et in ca. x. legimus in eadẽ trãſlatione. Priuſq;
igitur puſtulæ erumpant græce πρὶν μὲν οὖν ἐκραγῆναι τὰς φλυκτὼ ας. i. prius igit quã puſtulæ aperiant.
6 ¶ Et infra cap. xi. pro κηροῦ τρακτοῦ ſo. δ. i. ceræ dealbatæ pondo dodrante: tranſtulit: ceræ tractæ pondo
7 dodrantem. ¶ Et cap. xviij. in eadẽ traductione ſin vo. es magis intendere, græce mendoſe in vulgatis
exemplaribus legit ἐὰ δὲ ὑπόπτεται βουλιόδης μᾶλλον. In ſ. Gauconẽ ἐὰ δὲ καὶ ἐκρᾶναι. i. ſi qñ ve Gale.
ro vehementius exiccare voluerit. Quã ſcripſerit ἐὰ δὲ id quod ſequiſ cõmutat τροσχεῖν δὲ ἐκρᾶναι μᾶλλον
τὸ ἐκραίνεσθαι σφοδρῶς τρὸς σκιῥῶδες γίνεται καὶ τὸ μέγεθος. i. exquiſita autẽ diligentia attendendũ ne propter vehe-
8 mentẽ ariditatem membrũ obdureſcat. ¶ Et ſtatim legimus: talẽ ſiquãdo videris cucumis ſylueſtris
radicẽ, aut althęæ in Gal. pro verbis ἢ ἀλθαίαστ. i. aut althęæ, habeẽ ἢ ἀσπάραγον. i. aut aſari, cõmodiori: ni fal-
9 limur: ſenſu. ¶ Et infra in dionyſia: incoquunt donec manus non inquinet græce ἕως ἂν ἅψωνται. i.
10 incoquantur donec nullũ recrementũ per decoctionẽ ſecedat. ¶ Et cap. xxi. fietq; ceratũ cera tracta ro Err. ander.
11 facei quadruplo admixto græce κηροῦ τρακτοῦ. i. cera dealbata. ¶ Et infra: cærę tractę põdo triens græ-
12 ce κηροῦ τρακτοῦ τρίτον. i. ceræ dealbatæ pondo triens. ¶ Et ca. xxij. ſed ab his quæ digerunt ſtatim cura-
tionẽ incipere oſtilit. ¶ Et græce ἀπὸ δὲ τῶν διαφορούντων εὐθέως ἄρχεσθαι. i. ſed ab his quæ diſcutiunt, ſtatim
13 incipiendũ eſt. ¶ Et cap. xxv. in medicamento ad carbũculos: oleo cũ argenti ſpuma dum manus nõ
14 inquinet decoctio: græce ἕως ἀμολωῦ τοῦ. i. donec recrementũ per coctură non ſepareſ. ¶ Et cap. xxvj. in
medicamẽto ad carcinodes malignaq; vlcera: vel acoris ẽt ſimiliter inungito: græce ἢ ἄμφακος. i. aut ſuc
15 cus vuę acerbę. Albanus torinus: vel Omphacis vertit. ¶ Et ca. xxxij. quod ſi quis ea quę valẽter tra
ij hunt ỏ gerunt q; medicamenta: græce εἰ μὲν οὖν τὰς τὰ ἰσχυρῶς διαφορούντα. i. quod ſi quis ea quæ vehe-
16 menter diſcutiunt. ¶ Et cap. xxvij. ſed miſcendus eſt araneus, vitioſe legitur: in græco codice impſſo
17 κόκκυμι. Legendum ex vetuſto exemplari ἄκκυμι. i. tenuiſſimũ farinæ pollinem. ¶ Et ibidẽ: inueteratis Err. Ander.
hulceribus ecõtrario prodeſt hordeũ combuſtũ cum cerato, græce mendoſe habeẽ ὠφέλησι. i. econtra-
rio. Lego in antiquo codice ὠφέλησι. i. ad antiqua vero hulcerą cõducit anagallis cum cerato.

EX CAP. LIII.

iij ¶ Bonitate vero reliqua oía poſt ſe relinquũt ea quæ emplaſtri modo imponunt compoſita tũ ex reſi
na fricta.) Græce διάγε τῆς φρυκτῆς ῥητίνης. i. ex colophonia. Docuimus ſiquidẽ in his annotationibus
18 καλαζωνίαν & ῥητίνην φρυκτὴν idẽ eẽ græce medicinę ſcriptoribus. Ander. ex reſina fricta interptaf, & iſra.
iiij ¶ Reſina fricta vitis cortex.) Græce ῥητίνη φρυκτὴ ἀμπέλου φλοιός. i. colophonia vitis cortex. Anderna- Err. Ander.
19 cus: reſina fricta. ¶ Qui & ſtatim pro ὑπὸ δία ξηρὰ ἢ ὑγρὰ. i. aut ſimus aſininus ſiccus vel recens tranſtu-
lit: rononis ſicca vel humida, & infra.
v ¶ Reſinæ fricte drachmę octo.) Græce ῥητίνης φρυκτῆς ʒ. η. i. colophonię drachmę octo. Ander. reſi-
20 nę fricte interpretatur.

EX CAP. LIIII.

vj ¶ Emplaſtri vero inſtar remedium pręparans, in euphorbij vnciam vnã, cerę reſinę fricte.) Græce
21 ῥητίνης φρυκτῆς. i. colophonię. Andernacus eodem errore tranſtulit: reſinæ fricte.

EX LIBRO QVINTO.

Ex interpretatione Andernaci.

EX CAP. XIX.

Tenim venenum hoc quemadmodũ & baſilifci, bubuli lactis inſtar, ſanguinem in arterijs & ſpiritum coagulat.) In prioribus annotationibus abunde vt opinor mõſtrauimus mutilatum hũc locum legi in Paulo: quod occaſionem dedit erroris Andernaco, ideo ne de eadem re iterum agamus ad eum locum relegamus legentes. 1

EX CAP. XXXIII.

Dioſco. Aetius Auicenna.

¶ Quibus Salamãdra data eſt, eis lingua inflammatur, ſermo impeditur.) In Dioſco. Aetio, & Auicenna διαφοίασις ἐμποδίσμὸς. i. mens impeditur: quod & in prioribus caſtigationibus annotauimus. 2

EX CAP. XXXV.

¶ Leporis marini potũ, guſtus ſequiẽ piſcibus nõ abſimilis, viroſus.) Mendoſe in euulgaris codicibus legiẽ χῶσις ὁμοία ἰχθύος βρομώδης. In Dioſco. li. vj. ca. xxx. ἰχθύσι βρομώδεσιν. i. corruptis piſcibus ſimilis, viroſus, & infra. 3

Dioſco. Galen.

¶ Vel Peucedani radice concisa ex vino.) Vitioſe in codice impreſſo habetur πευκιδάνου: legendum κυκλαμίνου. i. cyclamini ex Dioſcoride & Galeno. 4

EX CAP. L.

Dioſco.

¶ Singultus crebros facit, linguę ſiccitatem.) Decepit interpretẽ vitiũ codicis typis excuſi γλῶτης πιχρότης ſego in Dioſc. vñ hæc excerpta eſſe nemo eſt q ambigat γλῶτης πι ὑγρότης. i. linguæ humiditatẽ. 5

EX CAP. LV.

Ad hæc oua gallinag elixa & impoſca pota.) In prioribus annotationibus ſuper trãſlationem Albani torini, reſtituimus iam difficilem hunc & dubium Pauli locum. 6

EX CAP. LVI.

Dioſco.

¶ Dentes crõſi.) Græce mẽdoſe habeẽ βιβρωμένοι legendũ ex codice antiquo, & Dioſco. βεβαμμένοι. i. infecti ſanguine. 7

EX CAP. LXV.

¶ Recentes pappi, qui flores ſunt ſpinæ quę eactos dicit, in quibus ſolus vomitus adhibitus laborãtes ſanitati reſtituit.) Truncę ſimul & depraua te legiẽ in græco codice impreſſo ἀεῖτε δὲ ἔνια ἀκάνθης τῆς καλουμένης κάκτου ἐφ' ὧν ἔμετος μόνος πεφαλκφθὰς ἀποκαθίσησι τοὺς λαβόντας, legendũ ex Dioſco. lib. vj. cap. 32. & Aetio li. viij. ca. πῶ. πῶς ἄξους. ἡ ξος ὡδὸς ὃς ἀκάνθης τῆς καλουμένης ἄξου, ἐφ' ὧν ἔμετος μόνος πεφαλκφθεὶς ἀποκαίσησι τοὺς λαβόντας. i. de axe. Axos flos eſt ſpinæ axos dictæ: ſolusq; vomitus ſanat eos q eũ ſumpſerũt. Nec eſt cur Marcellus Dioſcoridẽ emender ex Paulo, cõſentiente Aetio cũ Dioſcoride. 8

Dioſco. Aetius Err. Marce.

EX LIBRO ESXTO.

Ex tranſlatione Andernaci.

EX CAP. II.

Tparticulas indidẽ cõſortio ſuo infeſtante.) Græce ἡ λυποῦσα τῇ συμιχεῖα τὰ τῇ δι μόρια. i. & eas partes fluxu continuo lædente. 1

EX CAP. III.

¶ Capite à nutricibus parũ dextre preſſo.) ἀφυὼς ἐλιβομένης ὑπὸ τῶν μαιῶν τῆς κεφαλῆς. i. capite ab obſtetricibus imperite compreſſo, & infra. 2

ἐργαζόμενα ἐργασία κατεργασία πόγος

¶ Et ſanguine q emanat in alienã mutato ſubſtãtiã.) Græce καὶ ἐκ πόγου οὐσίας τοῦ ἐγχυθέντος ἄμικτος κατεβιβλημένου. i. & ſanguine qui effuſus eſt, in crudã ſubſtantiã cõuerſo. Verbũ. n. ἐργάζεσθαι inter cætera ſignificat, cõcoquere aut cõficere, vnde ἐργασμένη τροφὴ καὶ κατεργασμένη cibus confectus & ἐργασία τροφῆς καὶ κατεργασία cõcoctio alimenti. Inde ẽt πάτος κάτεργος locus excultus, cui opponitur πόγος. i. incultus aut nõ laboratus. Inde ẽt πόγος πόργυρος. ideſt ἀνέργασες argentũ infectum dicitur vt annotauit Budeus. Hac ẽt ſimilitudine πόγος χυμὸς dici arbitramur. i. crudus humor. Labitur & i hoc loco Bernardus felicianus vertens: cum in ſegnem quandam ſubſtantiam effuſus ſanguis conuertiſ. 3

¶ Qui & ſtatim pro verbis καπὸ ἐφαίσεσιν διεφθαμένης τῆς ὕλης. i. aut materia ob raritatem meatuum reſudante tranſtulit: ſiue ex rarefactione cum in aquam euadit materia, & infra. j ij

¶ Exigua

4 ¶ Exigua capitis parte digitis prementibus ſubſidens.) Græce διʼ ὀλίγου σώματος ὑπεπιπτων κατὰ τῶν ὑπεισιόντων τῷ δακτύλῳ.i. & digitorum cõtrectationi facile cedit, quoniam in proximo eſt, id.n. verba illa διʼ ὀλίγου σώματος ſignificant. quod eſt ad verbum: tumorem illum digitis prementibus ſubſidere, quoniam pauca corpora ſunt (curis.f.ſolum) inter digitos medici contrectantis, & materiam tumoris. Quam lectionem manifeſte quod ſtatim ſequitur confirmat: cum.ſ.humor inter caluariæ membranam & os conſiſtit, tumor durior multo eſt nec cedit niſi violenta compreſſione διὰ πλειόνων ὑπεπιπτων

5 σωμάτων.i. pluribus ſubiacens corporibus. In quibus etiam verbis tranſferendis errauit Ander. qui ea ſic interpretatur: vt qui etiam pluribus locis ſublabatur. Err. Ander.

EX CAP. V.

6 ¶ Medicamenta arida quæ q̃ carnem generant tam cicatrici inducendæ apta.) τοῖς σαρκώτικοῖς ξηροῖς τε καὶ ἐμμότοις καὶ τοῖς ἀφυλώτικοῖς φαρμάκοις.i. medicamenta quæ carnem generant, tum ſicca, tũ etiam liquida quæ linteolis cõcerpta excipiuntur, quæ q̃ cruſtam inducũt. Omiſit Ander. verba καὶ ἐμμότοις. Sunt autẽ in græca medicina ἔμμοτα medicamẽta liqida quæ linteolis concerptis excerpta intra vlcera

iij conduntur. Quo loco labitur etiam Bernardus felicianus verba τοῖς ἀφυλώτικοῖς. i. quæ cicatricem in ducunt: vertens: glutinantibus. Err. Felicia.

EX CAP. VIII.

7 ¶ Et veluti lacte infuſo oculum leniemus.) Græce καὶ ὡς γάλακτι ἔγχυτον τὸν ὀφθαλμὸν παρεμυθησόμεθα. i. & inſtillato lacte oculum leniemus. In hoc capite ſuperius paulo pro verbis ἐκ ῥώματικῆς διαθέσεως. i.

iiij ex affectu quodam reumatico, tranſtulit Bernardus felicianus: ex piruitæ affectu, ſenſu vt conſtat falſo & inaccomodato. Err. Felicia.

EX CAP. IX.

8 ¶ Aut vrina pueri impuberis excipientes.) Græce παιδὸς ἀφύρου. i. incorrupti pueri.

EX CAP. X.

9 ¶ Si palpebra craſſiciẽ notandã habeat.) Græce παχὺς ἱκανὸν. i. idoneam craſſiciem, & infra.

10 ¶ Non.n. cõeunit ipſa cicatrice diuiſa.) Græce mẽdoſe in eodice impreſſo habetur οὐ δὲ ξυμπίπτει τῷ οὐλῇ τῶν διειλόντων: vetus exẽplar οὐ δεῖ. i. eius.n. palpebræ cicatricẽ ſcidere debemus: ſenſu penitus diuerſo.

EX CAP. XI.

11 ¶ Vt ſanguinis fluor impediatur.) Græce διὰ τὸν τοῦ αἵματος περιποιήσιμον. i. ne ſanguinis defluxu impediamur.

EX CAP. XIII.

12 ¶ Euulſionem quã anabrochiſmũ vocant.) Græce τὸν ἀναβρογχισμὸν. i. illaqueationem, & infra.

13 ¶ Nonnulli autem vſtionem præponũt euulſioni.) Græce τινὲς δὲ τὴν καῦσιν μᾶλλον τοῦ ἀναβρογχισμοῦ προτιμῶντες. i. nõnulli tamen ſunt qui illaqueationem præponunt euulſioni.

EX CAP. XIIII.

14 ¶ Hydaris pinguis quædam eſt ſubſtantia palpebræ curi naturaliter ſuſtrata.) Vitioſe in euulgatis codicibus legit κατὰ φύσιν. Legendum arbitramur ſenſu penitus cõtrario παρὰ φύσιν. i. præter naturã. eum morbũ Auicen. 3. 3. t. iij. ca. xvij. aſarnac vocat, vbi omnia hęc ad verbũ deſcripſit: in eius tamẽ curatione, poſtq̃ cõſulit, vt ſal tritum in plagam injiciatur vt quod ex veſſica relictũ fuerit abſumat: pánum in aceto infuſum imponere præcipit. Dicturus (quod ex hoc authore liquet) linteolũ ex poſca madefactum. Auicenna.

EX CAP. XV.

15 ¶ Cõmiſſuram diſſoluere.) Græce πῖσυγοτόμῳ τῷ περὶ σφυρα ἀπεολύσω. i. ſcalpello ad pterygia excidenda idoneo, cohærentiam diſſecare. Omiſit interpres dictionem illam πῖσυγοτόμῳ. Quo ẽt capite errauit

v Bernardus felicianus verba Pauli ποτὲ δὲ πρὸς τὸν ὠμοπλατικὸν. i. nonnunq̃ etiam cum membrana oculi adnata (quam barbari coniunctiuam dicunt) tranſtulit: interdum cum ſua ipſius ima parte. Err. Felicia.

EX CAP. XVI.

16 ¶ Chalazium otioſi humoris in palpebra colluuies eſt.) Græce κέγχρου ὑγροῦ. i. crudi humoris. Bernar-

vj dus felicianus: hebetis cuiuſdam humoris, interpretatur. Err. Felicia.

EX CAP. XX.

17 ¶ Cæterum poſt puris euacuationem hulcus ex muſſa factis aut apomelite infuſionibus repurgantes.) Græce διὰ μελικράτου ἢ ὑδρομέλιτος. i. aut ex muſſa aut fœnugręci ſucco cui mel ſit admixtum. Hãc lectionem manifeſte confirmat Paulus lib. iij. de cura hypopij aut ſuppurati oculi, vbi μελίκρατον, καὶ ὑδρόμελι χυλὸν. i. muſſam & ſuccum fœnugræci probat ad eius curationem. Cui & Auic. adſtipulat. 3. 3. t. ij. c. ij. cuius verba ſunt: dixit Paulus curaſ cũ eis q̃ ſunt ſicut ſyrupus de melle & ſuccus fœnugręci. Paulus Auicenna.

EX CAP. XXI.

18 ¶ Suffuſio pigri humoris in cornea.) Græce κέγχρου ὑγροῦ. i. humoris crudi Bernardus felicianus: ſegnis

vij humoris tranſtulit, & infra. Err. Felicia.

19 ¶ Lanamq̃ oui luteo madefcentem impoſitã deligabimus.) Græce ᾧ ὠοθήκης ἔρια λευκὰ ὠοῦ σὺν ῥοδίνῳ ἐφθὰ ὠοθήκῃ ὠοθήκομεν. i. extrinſecus aũt imponemus oui luteum roſaceo exceptũ deligatũq̃. Omiſit manifeſte verba σὺν ῥοδίνῳ. i. cum roſaceo, quę nõ parum ad remedij vim agunt, quęq̃ magno exem-

Err.Felicia. plarium conſenſu leguntur. Quo etiam loco grauiter hallucinatus Bernardus felicianus pro λευκὸν ὠόν. i. oui luteum vertit oui album, & infra. viij

¶ Quod ex conniuenti admodum intuitu.) Græce διὰ τὸ ἐκ τῆς βιαίας ἀννίσεως. i. quoniam ex nimia intuitus intentione. z o

EX CAP. XXIIII.

¶ Iam vero acu arundinea.) Græce καὶ διὰ καλαμίδος. i. per calamum etiam. vt ſit ſenſus: nonnunq; ſicut aquam quæ in aures inciderit per calamum fugendo trahimus, ſic & lapidem qui intrauit aurem eximimus, & infra. z 1

¶ Os & fauces obturato.) Græce τὸ στόμα καὶ τοὺς ῥώθωνας ἔμφραττε i. os & nares obturato z z

EX CAP. XXV.

¶ Plumbeas ſolenas naribus.) Græce μολίβδινα σωλῆνας ῥινῶν. i. plumbeas fiſtulas. In principio huius ca pitis labitur Bernardus felicianus verba Pauli ἕλκοντες ἀμώμητα τοὺς ὑφειλόντας ἀσπλαγχνίαν τοὺς ἰνώδεις αὖτ transferens: piſcantes vleiſcitur manus eorum ſuis ſcurrilis implicando. Dicendum erat: ille piſcantes vleiſcitur nares ipſorum comprehendens. z 3 Err.Felicia. ix

EX CAP. XXVII.

¶ Tertio, antheram aridam.) καὶ μετὰ ταῦτα τῷ ἀνθηρῷ ξηρῷ. i. ſequenti die puluerem antheron dictū. Lib. n. vij. ca. xiij. inter alios puluis deſcribitur à Paulo ἀνθηρὸν dictus, errauit etiā & Bernardus felicia nus vertens: ſequenti die floridorum cataplaſma quod antheron vocant. z 4 ἀνθηρὸν Err.Felicia. x

EX CAP. XXXIIII.

¶ Porro abſceſſus digito proximos, crudos antequā in torum ematuruerit diſſecari Hyppocrates præcipit.) Grauiſſimus error: decepit interpretem mendoſus codex inuulgatus καὶ τὸν πλησίον δὲ τοῦ δακτύλου ἀποσήματα πρὸ τῆς πλείστης πεπαύσεως ὑμοτομεῖν ὑπὸκράτης παρακελεύεται. Lego ex veteri exemplari δακτύλος κτυλίου. Eſt autem δακτύλιος anus aut eius orbis ab anulo in eam partē tranſlata appellatione Dioſco. lib. primo. capite de malis cotoneis τὸ δὲ ἀζύγωμα πρὸ κλυσμα δακτυλίου καὶ ὑποῤῥαστικὸν περιττόσον. i. Aſpergunt & eo ſ decocto vtiliter & ſedes, & procidentes feminarum loci. Erat igitur vertendum: abſceſſus autē qui propè anum ſunt ante integram maturationem diſſecandos eſſe præcepit Hippocrates, Bernar. z 5 Dioſco. Err.Felicia. xj

¶ Adminiſtrato iam ſcalpelli munere ſpongia locus foueri debet.) Græce πρὸσπογγίσαντες. i. ſpōgia locus eſt abſtergendus: nec enim aliter conſtabit ſenſus cum non explicet Paulus quæ re fouendus ſit locus, & infra. z 6

¶ Poſt tertiū diem ſoluunt & per ſpongiam ſotum adhibentes.) Græce καὶ πρὸσπογγίσαντες. i. & deter guntur ſpongia. Errauit ēt in hoc capite Bernardus Felicianus qui verba Pauli ὁ δὲ μὴ πρὸς τὰ ἀφλῶδη ὑποπίπτοι μὴ πεπακαρφωμένα τὸ οὐ βάθη σωίσκεσθαι τοὺς ἄλλοις τῆς μεταβολῆς σημείοις προσέχοντες χρησυμόμενοι interpretaſ: vnde ēt ſi quādoq; ob abſceſſus altitudinem, neq; tactu quicq; ſentiet, neq; acuminabitur rumor nihilominus tñ manuum opera erit adhibenda. Omiſit manifeſte verba illa τοῖς ἄλλοις τῆς μετὰ βολῆς σημείοις προσέχοντες. i. aliis mutationis in pus notis attendentes. Quæ tñ plurimum agunt ad ſen ſum. Qui & ibidem pro αὐτοπαθέσι πρὸς ἀφλεγμασίαν ὑπαίχοντα. i. ad cicatricē difficilius perducunt: trāſ fert: nam orbiculariter qui excidunt difficilius ſaneſcunt. & capite. xxxvj. grauiſſimo errore vitio codi cis impreſſi deceptus verba Pauli φλεγματώδη τὴ ἰσίν interpretatur Bernardus felicianus: pituitoſi ſunt. Legendū neceſſario eſt φλεγμαινώδη τὴ ἰσίν. i. inflammationē patiunt. Ibidem & pro verbis ᾗ ἀσπαιδίσα μενον τῇ ἀφῇ. i. & ex tactu locū non mutat tranſtulit ſenſu penitus cōtrario: attrectatiōi cedit ac locum mutat. z 7 Err.Felicia. xij xiij xiiij xv

EX CAP. XL.

¶ Itaq; per morbi initia ſanguinem vſu id exigente demittes.) Græce οὐκοῦν καὶ κατὰ τὴν πρώτην. i. in primo igitur die egritudinis, & infra. z 8

¶ Interim vero & quarto ſanguinem derrahēdū eſſe metuimus.) Græce οὐδὲν δὲ καὶ κατὰ τὴν τετάρτην ὑπαφιλεῖν ἐλπίζομεν. i. interim vero & quarto detrahere adhuc ſanguinē ſperamus. Labiſ & paulo inferius grauiter Felicianus verba Pauli ᾗ μᾶλλον ἢ τῇ πρόσχον ὄκρατον ἐπὶ transferēs atq; eo magis quo melius tēperatū, corpus nobis ſe obtulerit. Dicendū q̄ græce doctis manifeſtū eſt: preſertim ſi ambiens aer ſit tēperatus. Qui etiam Paulo inferius pro verbis Pauli (καὶ τοῖς οὖ τοῖς ἄκροις τοῖς τῆ ὑπερκειμένων διεσμοῖς μορίων τῇ τῆ χερῶν αὐαστρέψει καὶ τῇ τῆ ποδῶν βαδίσει πληθύσαντες διωρύσσει) transtulit: quę vero ſunt in cacuminibus membrorū quæ ſupra vincula extant vbi & manum inter ſe attritu, & pedum inceſſu repletæ fuerint ſecanſ. ego dixiſſem, quæ vero ſunt in extremis corporis membris, ſuperiacentibus membris vinculo exceptis & manum frictione & pedum inceſſu repletæ, diuidentur, & infra. z 9 Err.Felicia. xvj xvij

¶ In ſiniſtra quidem manu cū lien male habet venā quæ inter paruū mediū q̄ digitum porrigit ſpectat pue incidemus.) Græce ὧν μὲν τῇ ἀριστερᾷ χειρὶ τῶν καλουμένων τῶν μεταξὺ μάλιστα μικροῦ τε καὶ παραμέσου δακτύλου. i. in lienoſis in leua manu ea præſertim vena quę inter paruum & proximū medio digitum ſita eſt. 3 o

EX CAP. XLV.

¶ Q̄ñ vero partes putrefactæ aut quæ vt ſimpliciter dicā naturæ modū exceſſerunt, ablationē ſui poſtulāt, vuluę cancris nec vtiliter manus admouēt neq; poſt quidē.) Plura in Paulo, oium exēplariū conſenſu 3 1

consensu reperiuntur, quę nulla causa, omissa ab Andernaco sunt ἐπειδὴ τὰ διαυγῆ ἐστι ἃ τοῦ παρὰ φύσιν ἄπηλῶκε ξέεσκήρτι σώματι τῶν ἀφωρισμένων ἐστί, τοὺς μὲν ὧν τῇ μίξει κορκίνους οὐκ ἔωσαπῶν οὔτε συμφέρει ἰσχναίνειν, τὴν δὲ κατὰ τὸ ἔκτος καὶ οὐχ ἥκιστα τοὺς μαθόντας τῶν χειρουργίαν ἐκδωσόμεθα, πάντα μὲν οὖν καυτηρίοις ἅλαν τὸ πρόσω ἐμβιβασθέντα σῶμα, ὕστερον δὲ τὸν ὅλον μαθόντα ἐπήμωνται ἑκάστων. i. quoniam aũt partes putrefactę, quę ex toto præter naturã sunt, incisionem sui postulant: cancri aũt q in vtero sunt: manus opera, nec pos sunt nec vtile est curari: eos nũc quæ extrinsecus ꝑcipue circa mammas chirurgiam trademus. Quidam. n. totam vitiatam partem cauterijs absumunt. Alij totam mãmam excisam adurunt. Bernar. dus felicianus refragantibus ꝛ cunctis exemplaribus hæc omnia omisit: quoniã autem partes putrefactæ, quæ q ex toto præter naturam sunt incisionẽ sui postulant. Err. Felicia. xviij

EX CAP. XLVIII.

32 ¶ Vt vnico impressu duę fiant crustæ, quo oẽs crustas numero sex habeas.) Plura in Paulo legimus ὥστε τῇ μιᾷ προσβολῇ. β. γενέσθαι ἑξάρασι καὶ τοῦτο πρὸ ἕξεμεν τετχῶς ὥστε τοὺς πέσσαρας. ἰσομέρως γενέσθαι. i. vna impressione duę crustæ fiant, idq; ter faciemus, vt omnes crustæ sex numero sint.

EX CAP. L.

33 ¶ Sub vmbilico tribus digitis interpositis.) Græce κατὰ κάθισιν τοῦ ὀμφαλοῦ ὅσον τριστὴν αὐτοῦ ἀκτύλοις ἀποσωπῆς. Omisit verba κατὰ κάθεσιν. erat. n. vertendum: sub vmbilico ad perpendiculum tribus digitis interpositis. errauit & hic grauius Bernardus felicianus q quatuor interpositis digitis dixit. Quia & statim verba Pauli ἡ δὲ πρόσπτωσις ὑδρωπικὸς τοῦ ἥπατος. i. Stãt hydrops accidẽrit, hepate primario affectu laborante: interpretatur: si alteri morbo superauerit. Quod q̃ graue sit erratum legentes censebunt. In cuius item interpretatione infra legimus: adustiones etiã in stomacho, iocinore, liene, abdomine, vmbilico, tenuibus ferramentis. Omisit verba quæ maximum ad sensum habent momentum. ὡς παρέχωνται ἐκκαύσεις. i. quinq; crustas adhibentes. Err. Felicia. xix xx

EX CAP. LI.

34 ¶ Scalpelli vero quibus acies vtrinq; ẽ, aut quibus cuspis acuta habetur, omnino vitari debẽt.) His omnibus nihil reperio quod in græcis exemplaribus respondeat, & infra.

35 ¶ Ventriculi porro imę partes carnosę curari cũ fiducia debẽt fiquidẽ fieri põt, vt res bene succedat, nõ solũ qđ illæ crassiores sunt, sed ẽt qđ sanantia remedia facile hoc ipsius loco subsistant.) Diuersa penitus est Pauli sniã ἰκανὸς δὲ τὰ κάτω τοῦ στομάχου θέρμα ὕδατι ἁλμώδη ὑγρῷ καὶ τυχῶν οὐ μόνον ὅτι πάχυνται ταῦτα ἐλεῖν ἀλλὰ καὶ τοῖς ἰσμίοις φαρμάκοις ὑπείκειν ἕδρα κατὰ τὸν δι τῶν χάρακα. i. vulnera aũt quæ in superioribus & carnosis vẽtris partibus accidũt, curare audebimus: interdũ. n. procedit nõ solũ ga crassiores sunt, veꝝ quod aptus est per fedẽ injiciendis medicamẽtis hic locus. Hæc q̃ũ ab alijs trãslationibus differant, q̃ũq; græcis nideant ex alioꝝ interptum verbis & Pauli, cõtentione facile iudicabũt lectores, Bernar. felicia. nõ minori errore vertit: eoꝝ vero q̃ infra vẽrẽ carnosiora sunt, medicina est trẽtanda, interdũ enim proficit, nõ solum ga crassiora sunt, verum etiam quia locus insidere medicamẽta cõmodius patitur, & infra. Err. Felicia. xxij

EX CAP. LVIII.

36 ¶ At hulcerũ quæ os infestant curationi sensus illius acumen aduersat.) Græce τοῖ δὲ τῷ στόματι αὐτὸς καὶ σομάχου τῇ παρόδῳ μόνῳ ἡδὺ τῇ παδόντων. i. quę vero in ore ipsius & stomachi sunt, solo trãsitu medicamenta attingunt.

EX CAP. LVIII.

37 ¶ Oportet oibus ipsis cõfestim manum admoliri.) Diuersus sensus Pauli χρὴ μὴ πάσιν αὐτοῖς ἀφεδρῶσι ὥσχρεῶν. i. nec simul oportet oibus manum admouere. Quam lectionẽ quod ſtarim sequiſ confirmat ἀλλὰ πρῶτον ἀφωρῶν τοὺς οἴδων. i. sed primum interiores auferre.

EX CAP. LIX.

38 ¶ Ægro in subsellium prius irroratum, si nihil prohiber collocato.) Obscurus locus græce τὸν κάμνοντα προμιστίσαντες εἰς καθέδρῳ προκατασκήσαντες ἃ μὴ πκαλὸν. i. ægro in subselliũ apte collocato ac somẽtis nisi quid impediat asperso, & infra.

39 ¶ Si quidẽ oricularij clysteres enema possint trãsmittere.) Græce ὠτικοὶ κλυσῆρες. i. Auricularij clysteres. Labitur & grauiter in hoc capite Bernardus felicianus, qui verba Pauli λαβόντες σῶ πρὸς ὠλικίαν καὶ γένος κρμέλαντα καθιῆρα tranſfert: sumimus fistulas omni ætati & generi accomodatas. Dicẽdũ erat: sumimus igitur fistulas ætati & sexui cõuenientes. Err. Felicia. xxiij

EX CAP. LX.

40 ¶ Si igiẽ cõtingẽtibus nobis calculus in penẽ procidat.) Græce κατὰ τὸν περίναιον. i. in taurũ. est. n. περίναιον in græca medicina ea pars corporis q̃ inter anũ est & testes Paulo li. iij. ca. περὶ ἀμορρέκτων ὑγρῶν, Paulus & infra. ¶ Si nõ stra penẽ extendat.) Græce τὸν περίναιον. i. taurũ, & infra.

41

42 ¶ Nõ per mediũ penẽ.) Græce μὴ κατὰ μέσον δὲ τοῦ περιναίου. i. nõ per medium taurum, & infra.

43 ¶ Aut hydrorosato iniiciendũ est.) Græce ἢ ὑδρορροδίνου. i. aut oleo rosaceo cui aqua sit admixta super accomodabimus.

EX CAP. LXI.

44 ¶ Itẽ tunica naturæ neruosæ in orbes implicata.) Decepit interpretem vitiosum exemplar impressum ἑλικοειδὲς τὴν ἰσχίαν ὧν ἠρῷδες τῶν φύσιν, vetus codex ἠρυθροειδὲς. i. erytroides tunica est natura neurosa. quam lectionem & sequentia confirmant.

EX CAP. LXII.

¶ Vocant ꝙ hoc mali chirurgici in ſuperuenienti ortum.) Græce ὀμφαλωτὸν.i.in tunica ſupergeni- 45
ta, & infra.

¶ At ſi humor ex ſuperuenienti coierit.) Græce ὀμφαλωτὸν.i.in tunica ſupergenita,& infra. 46

¶ Peni & lumbis ſuperinijciemus.) Græce πέσσω τε καὶ τοῖς ὀσφυϊκοῖς ἐπεμβάλλομεν i.tauro & lumbis ſu- 47
perimponimus, & infra.

¶ Cæterum ſuper fundemus oleum calens poſt hoc vbi ſolueris.) Græce ὕστερον δὲ χλιαρὸν θερμῷ ἔ- 48
χει τὰς τρίτης ἡμέρας μέχρι τῆς νύκτος.i.fouebimus vſq; ad tertium diem oleo calido,poſtea deligantes.

EX CAP. LXV.

¶ At qui validæ tenſioni fertur acceptus ꝓpter & ꝓpter relaxationem & alias corporis imbecillitates 49
accidit.) ὁ δὲ κατὰ ἐπίτασιν ἰσχύος καὶ διὰ πάχυσιν καὶ ἕτερα τοῦ σώματος ἀδύνατος γίνεται.i.quæ autem ex re
laxatione fit:ex reſolutione aliiſq; corporis imbecillitatibus accidit,& infra.

¶ Non ſolum vero ex intentione ramicem.) Græce μόνῳ δὲ τῷ κατὰ ἐπίτασιν.i.ſolum autem rami- 50
cem quæ ex laxatione accidit.

EX CAP. LXVI.

¶ Inteſtini ramicem ex intentione creatam.) Græce κατὰ ἐπίτασιν.i.ex relaxatione. 51

EX CAP. LXIX.

¶ In viris ſiquidem aliàs iuxta penem.) Græce ὧν μὲν τῶν ἀνδρῶν ποτὲ μὲν κατὰ τὸν περίναιον.i.in vi 52
ris enim nonnunquam iuxta raurum.

EX CAP. LXXI.

¶ Nam deligaturam in his maiores chirurgici non admittunt.) Græce τοὺς γὰρ ἐπιλύσαντας τῶν τοιούτων 53
οἱ μείζονες τῆς χειρουργίας οὐ προσίενται.i.lino.n.hæc deligari maiores chirurgici non probant.

EX CAP. LXXIII.

¶ Collui debet oriculario clyſteri.) Græce διὰ ὠτικοῦ.i.auriculario.Quo cap.ſuperius Paulo errauit 54
Er.Felicia. Bernardus felicianus pro verbis ἢ σὺν ἀπέφθῳ μέλιτι.i.aut cum melle excocto:tranſferens:vel cum mel- xxiiij
le,qui etiam & cap.lxxvj.pro verbis φύλλα τὸ σκέλος.i.crus tabeſcit,interpretatur,inexpedito ſenſu:crus xxv
læditur.Er ibidem in fine capitis addit de ſuo hęc verba:huiuſmodi medicinę magis ē accomodatus: xxvj
Er.Felicia. quæ ad fidem interpretationis neceſſaria non erant.

EX CAP. LXXVII.

¶ Laminam quæ quod membranam cerebri cuſtodit meningophylax græce dicitur ſubijciemus.) 55
Grauiſſimus lapſus græce μηνιγγοφύλακα ὑποβαλοῦμεν.i.laminam quæ membranam cuſtodiat ſuppo
Er.Felicia. nenda,eſt.Labitur & in principio huius capitis Bernardus felicianus,cuius verba ſunt:callus vero cō xxvij
pacta quędam alba atq; expiratione priuata caro eſt:græce οὖλος μὲν.i.madore priuata.Qui & capite
lxxix.pro διὰ ψυχῶν ὃ κρόκου κατεπλάσματι.i.cataplaſmate ex micis panis & croco,tráſfert:cataplaſma xxviij
ex papilionibus,& croco.

EX CAP. LXXXVIII.

¶ Materia quidem quatenus ea quę imponuntur lignea ſunt.) Græce κάδος τῆς καλουμένης ἀτρίκτου 56
.i.quatenus haſtilia aut lignea ſunt,eſt.n.ἄτρακτος haſtile,& infra.

¶ Er ſi quidem acumen quod ὄξυκχυ vocant telum habeat.) Græce καὶ ἐὰν μὲν ὄξυκχον ἔχει τὸ βέλος.i. 57
Er.Felicia. quod ſi telum ſit caudarum.Labitur hic Felicianus pro διὰ ἐμβρεχῶν.i.fomentis,vertens: inſuccatę la- xxix
ne:ſenſu nimium confuſo,& infra.

¶ Si vero quæ ad baſim ſunt in conſpectum tunc non prodeant.) Græce ἃ δὲ τοὺς ἐκβάσεως ἄδηλα 58
.i.quod ſi exitus fuerit incertus.Errauit & hic Felicianus de vulneratis cerebri membranis pro verbis
καὶ ὑφαιμοῦς ὀφθαλμοῦν μετὰ ῥοιδήματος χλιώτητος καὶ διαστόλος πεφυγμένοι.i-oculorum incenſio & rubor cū men xxx
tis & linguę errore:vertens:oculorum incenſio cum linguę rubore & mentis alienatione eſt, & infra.

¶ Salua ſpatioſa intus laxitate.) Grauiſſimus error ex vitioſo codice σωζομένης διευχωρίσας verus exē 59
plar ισομένης.i.ſi ſpatioſum ſit foramen.

EX LIBRO SEPTIMO.

Ex translatione Albani Torini.

EX CAP. I.

Leoso primũ humectandi liquefaciendi emolliendi & remittendi deniq; functio à natura delegata est.) Græce τὸ δὲ ἐλαιῶδες ὑγραίνον μαλάττει χαλᾷ. i. oleosum humectat emollit & laxat. Cętera adduntur ab interprete nõ sine magno errore. Labitur in hoc capitẽ, paulo superius Andernacus p verbis καὶ νάρκωσιν καὶ νεκρωσίν. vertens: mortem stuporemq; inducit, legit nimirum νεκρεῖον. Nos quoniam in probatissimæ fidei codice scripto νάρκωσιν repe rimus: vulgarem lectionem seruantes vertimus: roborat, stuporemq; inducit. Ibidemq; in eadem translatione legimus: sæpius cõrahit fringit cõsumit, græce τὸ δὲ ἁλικὸν συνάγει καὶ σφίγγει παρὰ μικρόν. i. sæpius cõrahit, stringit, condit. ¶ Er infra de sanguine in eadẽ traductione Andernaci legimus: equoꝝ admissarioꝝ sępricis misceatur facultatibus, græce τῶν δὲ ἵππων ὀχευτῶν ἵππων συνπιπτόντων μίγνυται φωμάσιν. i. sanguis admissarioꝝ equoꝝ medicaminibus cõmiscetur quæ exe dunt. ¶ Statimq; magno errore in eadem translatione habetur: at antidotum ex sanguinibus in le talia medicamenta efficax est, item anatis hœdi & anseris in antidota miscetur: græce ἡ δὲ ἀμάτου αὐτὴ ὁποτὲ κρὶς τὰ διακόσμια φάρμακα διδόμενον καὶ νήττης αἷμα καὶ ὄρνιθος δέχεται. i. antidotum διὰ ἀμάτου .i. ex sanguinibus cõtra letalia venena exhibetur, recipit id aũt sanguinem anatis hœdi, & anseris. ¶ Er infra cap. xi. vbi docet Paulus quo modo pręparetur melaplaeontium pro verbis ὡς ἀμόλυνται πῶς τὸ ὅλον γίνεται. i. donec nihil recrementi per decoctionem fecedat: transtulit Andernacus: vt manus non inquinet.

EX CAP. XIII.

¶ Aridum psilotrum podagricum.) Græce ξηρὸν τὸ ψίλωθρον ποδαγρικόν. i. puluis depilatorius & ad po dagram. Andernacus xerion quod est aridum, psilotrum ad podagram, & ibidem.

¶ Aridum cõcisum in vase contine.) κόψας ἔχε τὸ ξηρὸν εἰς ἀγγεῖον. i. contusus puluis asseruatur in vase. Andernacus: contusum in vase xerion seruatur, & infra.

¶ Immitte aridi vnciam vnam.) ἐπίβαλλε τοῦ ξηροῦ γ. α. idest immitte vnciam vnam eius puluer is.

Andernacus errore maximo solũ dixit xerij. ¶ Infra tamen cap. xvij, in translatione Andernaci legi mus: amylo cera tracta græce ἄμυλον κηροῦ τραχθὸν. i. amylo cera dealbata, & infra in emplastro diachylõ haberur: vsq; dum digitos intinctos nõ inquinet, græce ἕως ἀμολυῶσιν. i. donec nullũ recrementum per decoctionem separet. ¶ Er infra in smilio: dum manus nõ inquinent græce ἕως ἀμολυῶσιν. i. donec ni hil recrementi fecedat per decoctionẽ. ¶ Et infra in emplastro dia apyranu: cerę tractę vncię decẽ græ cε κηροῦ τραχθοῦ γ. ι. idest cerę dealbatæ vncię decem. ¶ Er infra in emplastro pyrine: dum medicamen tum digitos nõ coinquinet, græce ἕως ἀμολυῶσιν. i. donec nullum recrementum per decoctionẽ separet. ¶ Et infra in emplastro ex ceruss a: ceræ tractę vncię sex, græce κηροῦ τραχθοῦ γ. ς. idest cerę dealbatę vn cię sex. ¶ Et infra in palmulato, quoad digitos nõ inquinet græce ἕως ἀμολυῶσιν. i. donec nihil recremẽ ti separet per decoctionẽ. ¶ Et in emplastro ex anchusa: ceræ tractę vncię nouem: græce κηροῦ τραχθοῦ γ. θ. idest cerę dealbatę vncię nouẽ. ¶ Et ibidem oleo cerę tractę: græce ἐλαίῳ κηροῦ τραχθοῦ. i. oleo ceræ dealbatę. ¶ Et infra in emplastro ex acathe: resinę fractę vncię tres, græce φρυκτῆς γ. γ. idest colopho nię vncię tres, græce. n. κολοφωνίας & φρυκτὴ idem sunt authore Gal. iij. & vij. de compo. phar. κατὰ γένη καλοφωνίας labitur & hic Albanus torinus vertens: phryctes vnciis tribus. ¶ Et infra in emplastro diadictamnu: φρυκτῆ nec digitos inquinet, græce ἕως ἀμολυῶσιν. i. donec nullũ recrementũ per decoctionem separet. ¶ Et ibi Gale. dem, dum manũ non inficiant græce ἕως μὴ μολυῶσιν. i. donec nihil recrementi separet. ¶ Et ibidem: vt di gitos nõ coinquinet græce ἕως ἀμολυῶσιν. i. donec nullum recrementũ separet. ¶ Et infra in melęne Se rapionis quouſq; digiti intincti nõ coinquinẽtur, græce ἕως ἀμολυῶσιν. i. donec nõ secedat per decoctio Err. Ander. nem aliquod recrementũ. ¶ Et in indice ad huleera: cerę, resinę frixę: græce κηροῦ ἐτίνης φρυκτῆς. i. ceræ colophonię. Errauit hic ét Albanus torinus vertẽs, cerę, resinę fractę. ¶ Et infra in lęna: resinę fractæ libra, græce ἐτίνης φρυκτῆς. i. colophonię. Albanus torinus: phictes, vertit. ¶ Et in emplastro ex cedria: dum digitos nõ coinquinent græce ἕως ἀμολυῶσιν. i. donec recrementum nõ separet. ¶ Et in emplastro diasfactes: resinę fractę græce ἐτίνης φρυκτῆς. i. colophonię labit hic & Torinus vertens: phryctes. ¶ Er infra in medicamẽto ex vrina mul: donec digitos nõ inquinent græce ἕως ἀμολυῶσιν. i. donec nul lum recrementũ separetur. ¶ Et in medicamento ex salis flore: resinę fractę: græce ἐτίνης φρυκτῆς. i. co

lophoniæ. Labitur & Torinus vertens: refinæ terbenthinæ frictæ. ¶ Et capite. xviij. in embole tertia: ceræ tractę vnciæ quinq; græce κηροῦ τρακτοῦ γοιι. ideſt ceræ dealbatæ vnciæ quinq;. ¶ Et in malagma te ex ſimo caprino: refinæ frictæ libræ tres, græce ῥητίνης ἀφικτῆς λι.γ. ideſt colophoniæ libræ tres. Labit hic & Torinus vertens: phryctes libris tribus. ¶ Et infra in malagmate ex vinaceis ceræ tractæ libra græce κηροῦ τρακτοῦ λι.α. i. ceræ dealbatæ libra. ¶ Et in ambroſia ceræ tractæ vnciæ nouem, græce κηροῦ τρακτοῦ γ.θ. ideſt: ceræ dealbatæ vnciæ nouem. ¶ Et cap. xix. in acopo baſilij: ceræ tractæ libræ tres, græce κηροῦ τρακτοῦ λι.γ. ideſt: ceræ dealbatæ libræ tres. ¶ Et in dropace gallo ſimplici: frictæ pōdo & quadrans græce: ἀφικτῆς λι.κ.γ.α.γ. ideſt colophoniæ libra vna, & quadrans, errauit hic & Torinus vertens frictæ libram vnam & quadrantem.

Err. Ander.

EX CAP. XX.

¶ Valentius adhuc robur indit oleum vnguẽtumue ex omphacio cōfectum.) Græce πνιτικώτερον δὲ τὸ διὰ τοῦ ὀμφακίου. i. magis autem roborat quod ex ſucco vuæ acerbæ conficit. Ander. obſcure nimiũ dixit: valentius adhuc corroborat quod ex acore cōficitur, & infra in ſicyonio ſimplici.

¶ Comparatur illud ex radice cucumeris ſylueſtris refrigerata.) Græce τύπο γίνεται τῆς ῥίζης τοῦ ἀγρίου σικύου διαψυχούσης, ideſt: hoc fit ex radice cucumeris ſylueſtris marceſcentis iam, Ander. radix cucumeris refrigerata. ¶ Qui & cap. xxiiij. pro κηροῦ τρακτοῦ. i. ceræ dealbatæ vertit ceræ tractæ.

Err. Ander.

De ponderibus & menſuris.

¶ Pondus grauitate, menſura vero vaſis cōcauitate à menſore diiudicatur, ſiue ſicca, ſiue liquida exiſtat quãtitas. ¶ Diuerſus eſt hoc loco Pauli ſenſus ὁ σταθμὸς βάρει μετρεῖται κρίνεται, τὸ δὲ μέτρον ἀγγείου κοιλότητι, τὸ δὲ ἀγγεῖον ξηροῦ μὲν ὄντος ὑγροῦ. i. ponderis menſura grauitate diiudicatur, menſura cōcauitate vaſis, vas autem ſiccæ quãtitatis aut humidæ menſura eſt. ¶ Infra tamẽ de notis pōderum & menſurarum, cōfuſo ſenſu legimus in tranſlatione Andernaci: qui gramma hoc eſt ſcrupulum faciunt prima eius elementa ſcribũt addita linea ſ. græce οἱ ποιοῦσι τὸ γράμμα ὁλοῦμενον ἀπὸ τοῦ γ. πλάγιον ἔχοντος τὸ ϙ. ἡμιόβολον ὑπὸ πάσι δεδίκωσ γράμμᾶς γε. qui duo oboli gramma hoc eſt ſcrupulum faciũt, q ſcrupulus annotat litera. γ. annexã habente ſ. literam à recta quadam linea diuiſam, & ibidem.

Err. Ander.

¶ Nonnulli tamen per aliud. λ. literam ſe inuicem oblique diſſecãtem libram ſignificãt. λλ.) Græce οἱ δὲ διὰ τὴν ἐπίρροιαν τοῦ λ. γράμματος λοξῶς ἡμίσαντες ὁλοῦσι τὴν λίτρᾶν λι.) nōnulli vero eadem litera ab altera literæ. λ. linea obliquè diuiſa libram oſtendunt. λλ. Andernacus nō ſatis fideliter dixit nōnulli vero eadem litera acuto ſecta accentu idem oſtendunt. ¶ Qui & ibidẽ omiſit verba Pauli quæ in cunctis exemplaribus reperiuntur ὁ δὲβολὸς ἔχει χ.ϰ. hoc eſt obolus chaleos habet octo, & infra de menſuris aridorum.

Err. Ander.

Err. Ander.

¶ Aegyptia artaba continet modium vnum.) In Galeno μόδια. i. ideſt ægyptia artaba habet modios quinq;, & ibidem.

¶ Choenix ſextarium vnum.) Mẽdoſe legitur in Paulo ὁ δὲ χοῦνιξ ξ.α. In Gale. ξ.β. ideſt choenix ſextarios duos. Quo loco Andernacus pro verbis Pauli ὥστε τὸν μέδιμνον ἔχειν μνᾶς μη ξ.ϛ. hoc eſt: ſic medimnus continet minas quadragintaocto & ſextarios nonaginta fex: tranſtulit ita ſemimedimnus habebit minas quadragintanouem, ſextarios nonaginta fex. Quo etiam loco labitur etiam Albanus torinus qui: minas quadragintanouem: tranſtulit.

Err. Ander.

FINIS.

INDEX CARTHARVM.

✠. A. B. C. D. E. F. G. AA. BB. Omnes terni ꝑter ✠. & BB. duerni, & G. quaterni.

Venetijs in officina Lucæantonij Iuntæ Florentini.
M. D. XXXVI. Menſe Aprili.

UNIVERSIDAD DE SEVILLA
BIBLIOTECA
DE LA FACULTAD DE MEDICINA